SZIKRA

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

TIZEDIK KÖTET

1927

AUGUSZTUS—DECEMBER

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1952

Az orosz eredeti címe:

И. В. СТАЛИН

СОЧИНЕНИЯ. ТОМ 10. АВГУСТ—ДЕКАБРЬ 1927

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

МОСКВА 1949.

Sztálin elvtárs műveinek magyar fordítása a tizenhat kötetes orosz kiadás nyomán készül, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának határozata alapján a Marx—Engels—Lenin Intézet ad ki.

A magyar kiadás a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata alapján jelenik meg.

1952 szeptember

ELŐSZÓ

I. V. Sztálin Műveinek tizedik kötete az 1927 augusztusától decemberig írt műveket tartalmazza.

1927 végére az ország szocialista iparosításának politikája döntő sikereket ért el. A bolsevik párt és a szovjet nép elodázhatatlan feladat előtt állott, rá kellett térnie a mezőgazdaság kollektivizálásának útjára.

Sztálin elvtárs az SzK(b)P XV. kongresszusán a Központi Bizottság nevében tartott politikai beszámolójában elemzi a Szovjetunió nemzetközi helyzetét, a kapitalista országok helyzetét, az egész világ forradalmi mozgalmának állapotát; ismerteti a Szovjetuniónak a szocialista építés terén a kapitalista környezet viszonyai között elért sikereit; meghatározza a szocialista parancsnoki magaslatok kiszélesítésének és megszilárdításának, valamint a népgazdaságban még meglevő kapitalista elemek felszámolásának feladatait. Sztálin elvtárs megindokolja a mezőgazdaság kollektivizálására vett irányt, melyet a kongresszus jóváhagyott és elfogadott.

Sztálin elvtárs az SzK(b)P XV. kongresszusán tartott beszámolójában és a beszámolóhoz mondott zárszavában, „Az orosz ellenzék politikai arculata", „A trockista ellenzék régebben és most", „A párt és az ellenzék" c. beszédeiben és más munkáiban

befejezi a trockizmus eszmei megsemmisítését, és a párt elé a trockista-zinovjevista szovjetellenes blokk teljes szervezeti szétzúzását és felszámolását tűzi ki feladatul, hangsúlyozza, hogy fáradhatatlanul harcolni kell a bolsevik párt sorainak egységéért és vasfegyelméért.

Sztálin elvtársnak „Az Októberi Forradalom nemzetközi jellege", „Beszélgetés a külföldi munkásküldöttségekkel", „A nemzetközi helyzet és a Szovjetunió védelme" c. művei feltárják a Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelentőségét: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom az emberiség történelmében gyökeres fordulatot jelent a kapitalizmustól a kommunizmus felé, és jelenti a marxizmus-leninizmusnak a szociáldemokratizmuson aratott győzelmét. Sztálin elvtárs kiemeli a Szovjetuniónak mint a világforradalmi mozgalom bázisának jelentőségét, és hangsúlyozza, hogy a Szovjetuniót meg kell védeni az imperializmus támadásai ellen.

A „Beszélgetés az első amerikai munkásküldöttséggel" c. művében Sztálin elvtárs kimutatja a marxizmus és leninizmus elszakíthatatlan egységét, és feltárja azt az újat, mellyel Lenin a marxizmus általános kincsestárát gazdagította, amikor Marx—Engels tanítását az új korszakra, az imperializmus és a proletárforradalmak korszakára alkalmazva továbbfejlesztette.

A tizedik kötetben jelenik meg először a levél „M. I. Uljanova elvtársnőnek. Válasz L. Mihelszon elvtársnak" és „«Az Októberi Forradalom nemzetközi jellege» című cikk vázlata".

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága mellett működő

MARX—ENGELS—LENIN INTÉZET

1927

AUGUSZTUS—DECEMBER

AZ SzK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGÁNAK EGYÜTTES PLÉNUMA[1]

1927 július 29—augusztus 9

I. Sztálin. Az ellenzékről.
Cikkek és beszédek 1921—1927.
Moszkva—Leningrád 1928.

A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS A SZOVJETUNIÓ VÉDELME

Beszéd augusztus 1-én

I

AZ ELLENZÉK KIROHANÁSAI A KOMINTERN SZEKCIÓI ELLEN

Elvtársak! Mindenekelőtt Kamenyevnek, Zinovjevnek és Trockijnak a Komintern szekciói ellen, a Komintern lengyel, osztrák, angol, kínai szekciója ellen intézett kirohanásaival kívánok foglalkozni. Azért akarom ezt a kérdést érinteni, mert ők, az ellenzékiek, felkavarták a vizet, a testvérpártokkal kapcsolatban port hintettek a szemekbe, márpedig itt világosságra van szükségünk, nempedig ellenzéki fecsegésre.

A lengyel párt kérdése. Zinovjev itt vitézül kijelentette, hogy ha a lengyel pártban jobboldali elhajlás észlelhető, amelyet Warszki képvisel, ennek a Kommunista Internacionále, a Komintern mostani vezetősége az oka. Azt mondotta, hogy ha Warszkinak egyidőben az volt az álláspontja — s valóban az is volt —, hogy támogatni kell Pilsudski csapatait, ez a Komintern bűne.

Ez egyáltalában nem igaz. Hivatkozhatom tényekre, hivatkozhatom a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság mult évi júliusi plé-

numa gyorsírói jegyzetének egyes helyeire, melyeket önök ismernek, tanúként hivatkozhatom olyan emberre, mint Dzerzsinszkij elvtárs, aki akkor kijelentette, hogy ha a lengyel pártban jobboldali elhajlás volt, azt éppenhogy Zinovjev istápolta.

Ez az úgynevezett Pilsudski-felkelés[2] napjaiban történt, amikor mi, a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága és pártunk Központi Bizottsága lengyel bizottságának tagjai, Dzerzsinszkij, Unschlicht, én, Zinovjev és mások határozatokat dolgoztunk ki Lengyelország kommunista pártja számára. Zinovjev, mint a Komintern elnöke, akkor előterjesztette saját javaslatait, melyekben többek közt azt mondotta, hogy Lengyelországban, az adott helyzetben, amikor a Pilsudskit támogató erők és a lengyel Witos-kormányt támogató erők harca fellángol, ebben a helyzetben megengedhetetlen a kommunista párt semlegességi politikája, és hogy *Pilsudski ellen egyelőre nem kell élesen fellépni.*

Ezt akkor néhányan, közöttünk Dzerzsinszkij is, kifogásoltuk, és azt mondottuk, hogy ez az útmutatás helytelen, hogy csak zavart fog kelteni Lengyelország kommunista pártjában. Le kell szegezni, hogy nemcsak a semlegességi politika, hanem Pilsudski támogatásának politikája is megengedhetetlen. Néhány ellenvetés után ezt az útmutatást módosításainkkal együtt elfogadták.

Ezzel azt akarom mondani, hogy nem nagy bátorság kell ahhoz, hogy valaki az ellen a Warszki ellen szónokoljon, aki akkor hibát követett el és akinek ezért kellően megmosták a fejét, de a saját bűnét másra kenni, a lengyel pártban a jobboldali

elhajlás istápolásának bűnét, Zinovjev bűnét a Kominternre, a Komintern mostani vezetőire kenni annyi, mint bűnt követni el a Komintern ellen.

Azt mondhatják erre, hogy ez csekélység és ezzel nem érdemes foglalkoznom. Nem, elvtársak, ez nem csekélység. A lengyel pártban mutatkozó jobboldali elhajlás elleni harc még tart és még folytatódni is fog. Zinovjevnek — ejnye, hogy is fejezzem ki enyhébben — van mersze azt állítani, hogy a jobboldali elhajlást a Komintern mostani vezetősége támogatja. A tények azonban az ellenkezőjét bizonyítják. Azt bizonyítják, hogy Zinovjev rágalmazza a Kominternt, amikor saját bűnét másra keni. Zinovjevnek már ilyen a szokása, ez nem ujság nála. Nekünk viszont az a kötelességünk, hogy Zinovjev rágalmazó eljárását mindannyiszor leleplezzük.

Ausztriáról. Zinovjev itt azt állította, hogy az osztrák kommunista párt gyenge, hogy nem tudta magához ragadni a Bécsben nemrégen lezajlott megmozdulás vezetését[3]. Ez igaz is, meg nem is. Hogy az osztrák kommunista párt gyenge, ez igaz. De aki tagadja azt, hogy az osztrák kommunista párt helyesen cselekedett, az rágalmazza ezt a pártot. Igen, az osztrák kommunista párt még gyenge, de, többek közt, azért gyenge, mert még nem következett be a kapitalizmusnak az a mély forradalmi válsága, amely forradalmasítja a tömegeket, amely dezorganizálja a szociáldemokráciát és gyorsan növeli a kommunizmus esélyeit; gyenge ez a párt azért, mert fiatal, mert Ausztriában már régóta uralkodó az a szociáldemokrata „baloldal"[4], amely ért ahhoz, hogy baloldali frázissal álcázva magát, jobboldali,

opportunista módon cselekedjen; gyenge az osztrák kommunista párt, mert a szociáldemokráciát egycsapásra lehetetlen összezúzni. De tulajdonképpen kit akart ütni Zinovjev? Zinovjev célzást tett arra, csak nem merte kereken kimondani, hogy ha az osztrák kommunista párt gyenge, az a Komintern bűne. Nyilván ezt akarta mondani. Ez azonban hitvány eszközökkel végzett próbálkozás. Ez rágalom. Ellenkezőleg, éppen az után, hogy a Kominternnek többé nem Zinovjev az elnöke, az osztrák kommunista párt megszabadult a folytonos ráncigálástól, attól, hogy összevissza beavatkozzanak a belső életébe, és így lehetősége nyílt arra, hogy előrehaladjon, fejlődjék. Vajjon az a tény, hogy az osztrák kommunista párt a legaktívabban részt tudott venni a bécsi eseményekben, hogy meg tudta nyerni a munkástömegek rokonszenvét, — vajjon ez a tény nem azt bizonyítja, hogy az osztrák kommunista párt növekszik, tömegpárttá válik? Hogyan lehet tagadni ezeket a nyilvánvaló tényeket?

Az angol kommunista párt ellen intézett kirohanás. Zinovjev azt állította, hogy az angol kommunista pártnak semmi előnye sem származott az általános és a szénbányász-sztrájkból[5], sőt legyengülve került ki a harcból. Ez nem igaz. Nem igaz azért, mert Anglia kommunista pártjának súlya napról napra nő. Ezt csak a vakok tagadhatják. Ez már abból is látható, hogy az angol burzsoázia, amely korábban nem fordított komoly figyelmet Anglia kommunista pártjára, most — ellenkezőleg — eszeveszetten üldözi a pártot, és nemcsak az angol burzsoázia, hanem a Főtanács[6] is, Anglia Labour-pártja is esze-

veszett hadjáratot szervez „saját" kommunistái ellen. Miért hogy eddig többé-kevésbbé tűrték az angol kommunistákat? Azért, mert gyengék voltak, mert gyenge volt a tömegbefolyásuk. Miért nem tűrik őket továbbra is, miért kezdik őket eszeveszetten támadni? Azért, mert félnek a kommunista párttól mint erőtől, mert az angol Labour-párt és a Főtanács vezérei félnek a kommunista párttól, amelyben sírásójukat látják. Zinovjev erről megfeledkezik.

Nem tagadom, hogy a Komintern nyugati szekciói általában még mindig többé-kevésbbé gyengék. Ez tagadhatatlan. De mik ennek az okai? Ennek **legfőbb okai:**

először, hogy nincsen olyan mély forradalmi válság, amely forradalmasítja a tömegeket, talpraállítja és egyenesen a kommunizmus felé fordítja őket;

másodszor az a körülmény, hogy valamennyi nyugateurópai ország munkásságának soraiban egyelőre a szociáldemokrata pártok vannak túlerőben, azok idősebbek, mint a kommunista pártok, amelyek nemrég **keletkeztek**, és amelyektől nem lehet azt követelni, hogy egycsapásra zúzzák szét a szociáldemokrata pártokat.

És vajjon nem tény, hogy a nyugati kommunista pártok e körülmények ellenére is növekednek, hogy népszerűségük a munkástömegek között egyre nagyobb, hogy egyes kommunista pártok már valóban proletár tömegpártokká lettek, mások meg útban vannak, hogy azzá váljanak?

De van még egy ok, amely gátolja a nyugati kommunista pártok gyors növekedését. Ez az ellenzék szakadár munkája, annak az ellenzéknek a

munkája, amely itt ül ebben a teremben. Mi szükséges ahhoz, hogy a kommunista pártok gyors ütemben növekedjenek? A Komintern vasegysége, az, hogy ne legyen szakadás a Komintern szekcióiban. És mit tesz az ellenzék? Második pártot teremtett Németországban, Maslow és Ruth Fischer pártját. Az ellenzék Európa más országaiban is ilyen szakadár csoportokat igyekszik létrehozni. Ellenzékünk második pártot teremtett Németországban, melynek központi bizottsága, központi lapja, parlamenti frakciója van, ellenzékünk szakadást szervezett a Kominternben, noha jól tudja, hogy a szakadás az adott esetben feltétlenül gátolni fogja a kommunista pártok növekedését, — és most ugyanez az ellenzék, a Kominternre célozva, kiabál, hogy Nyugaton lassan növekednek a kommunista pártok! Ez már igazán arcátlanság, határtalan arcátlanság . . .

A kínai kommunista pártról. Az ellenzékiek nagy hangon azt állítják, hogy a kínai kommunista pártnak, tulajdonképpen a vezetőségének, szociáldemokrata, mensevik hibái vannak. Ebben igazuk van. Ezért a Komintern vezetőségét hibáztatják. Ebben aztán már egyáltalán nincs igazuk. Ellenkezőleg, a Komintern rendszeresen kijavította a kínai kommunista párt vezetőségének hibáit. Ezt csak a vakok tagadhatják. Önök ezt tudják a sajtóból, a „Pravdá"-ból, a „Kommunista Internacionálé"-ból[7], tudják a Komintern határozataiból. Az ellenzék sohasem mutatott rá a Komintern egyetlen olyan utasítására sem, egyetlen olyan határozatára sem, amely a kínai kommunista párt Központi Bizottságában mensevik elhajlást szülhetne, és soha-

sem is fog ilyenre rámutatni, mert ilyen utasítás nincs a világon. Ostobaság azt hinni, hogy ha valahol a kommunista pártban, vagy annak Központi Bizottságában mensevik elhajlás üti fel a fejét, akkor ezért feltétlenül a Komintern felelős.

Kamenyev azt kérdezi, honnan származhattak a kínai kommunista párt mensevik hibái, és azt feleli, hogy ezek a hibák csakis a Komintern helytelen vezetése miatt keletkezhettek. Én pedig azt kérdezem: honnan származtak a német kommunista párt mensevik hibái az 1923-as forradalom idején? Honnan eredt a brandlerizmus[8]? Ki támogatta? Vajjon nem tény, hogy a német párt Központi Bizottságának mensevik hibáit az ellenzék mostani vezetője, Trockij támogatta? Miért nem mondta akkor Kamenyev, hogy a brandlerizmus azért ütötte fel a fejét, mert rossz volt a Komintern vezetése? Kamenyev és Trockij elfelejtették a proletariátus forradalmi mozgalmának tanulságait. Elfelejtették, hogy amikor a forradalom fellendülőben van, a kommunista pártokban feltétlenül felüti fejét a jobboldali és a baloldali elhajlás, amelyek közül az előbbi nem akar megválni a multtól, az utóbbi pedig nem akar számolni a jelennel. Elfelejtették, hogy ezek nélkül az elhajlások nélkül nincsenek forradalmak.

És mi volt nálunk 1917 Októberében, vajjon akkor nem volt pártunkban jobboldali és baloldali elhajlás? Kamenyev és Zinovjev talán megfeledkezett erről? Emlékeznek-e az elvtársak Kamenyev és Zinovjev Októberben elkövetett mensevik hibáinak történetére? Honnan eredtek akkor ezek a hibák? Ki volt ezekért felelős? Vajjon ezekért felelőssé

lehetett tenni Lenint vagy a lenini pártot Központi Bizottságát? Hogyan „feledkezhetett meg" az ellenzék ezekről és más hasonló tényekről? Hogyan „feledkezhetett meg" arról, hogy a forradalom fellendülése idején a pártokban mindig jelentkezik a jobboldali és a baloldali elhajlás a marxizmustól? És ilyenkor mi a marxisták, a leninisták feladata? Az, hogy üssék mind a jobboldali, mind a baloldali elhajlókat.

Engem elképeszt Trockij fölényeskedése, aki, mint látják, a legkisebb hibákat sem tűrheti a nyugati vagy a keleti kommunista pártokban. Őt, lám, meglepi, hogy ott, Kínában, ahol fiatal a párt, amely alig két éve áll fenn, hogy ott mensevik hibák keletkezhettek. És hány évig botladozott maga Trockij a mensevikek közt? Ezt már elfelejtette? Hiszen Trockij kerek 14 éven át — 1903-tól 1917-ig — botladozott a mensevikek között. Önmagának 14 esztendőt ad arra, hogy, végigpróbálván minden leninizmusellenes „áramlatot", a bolsevikokhoz közeledjék, amikor azonban a fiatal kínai kommunistákról van szó, még a 4 évet is sokalja. Miért olyan fölényes másokkal szemben és miért feledkezik meg saját botladozásairól? Miért? Hol itt, hogy úgymondjam, a „méltányosság"?

II

KÍNÁRÓL

Térjünk rá Kína kérdésére.

Nem fogok foglalkozni azokkal a hibákkal, amelyeket az ellenzék a kínai forradalom jellegének és távlatainak kérdésében elkövetett. Nem fogok

foglalkozni ezzel, mivel erről elég sokat és elég meggyőzően beszéltek már és nem érdemes itt ismétlésekbe bocsátkozni. Nem fogok kitérni arra, hogy a kínai forradalom, mostani szakaszán, állítólag olyan forradalom, amelynek célja a vámautonómia kivívása (Trockij). Arra sem érdemes kitérnem, hogy Kínában — állítólag — nincsenek feudális csökevények, vagy ha vannak is, nincs valamennyire komolyabb jelentőségük, — ami, ha igaz volna, akkor a kínai agrárforradalom teljesen érthetetlenné válnék (Trockij és Radek). Ezekről és más ezekhez hasonló hibákról, amelyeket az ellenzék a kínai kérdésben elkövetett, önök már bizonyára tudnak pártsajtónkból.

Rátérünk arra a kérdésre, hogy melyek a leninizmus fő kiinduló pontjai a gyarmati és függő országokban végbemenő forradalom kérdéseinek megoldásában.

Mi a Kommunista Internacionále és általában a kommunista pártok kiindulópontja, amikor a gyarmati és függő országokban folyó forradalmi mozgalom kérdéseihez nyúlnak?

Az, hogy szigorúan *megkülönböztetik* az imperialista országokban, vagyis a más népeket elnyomó országokban folyó forradalmat a gyarmati és függő országokban, vagyis a más államok imperialista igája alatt görnyedő országokban folyó forradalomtól. Más a forradalom az imperialista országokban — ott a burzsoázia más népek elnyomója, ott a burzsoázia a forradalom minden szakaszán ellenforradalmi, ott a nemzeti mozzanat, mint a szabadságharc mozzanata, nincs meg. És másvalami a forradalom a gyarmati és függő országokban — ott a más államok

imperializmusának igája a forradalom egyik tényezője, ott ez az iga feltétlenül sérti a nemzeti burzsoáziát is, ott a nemzeti burzsoázia bizonyos szakaszon és bizonyos időre támogathatja országának az imperializmus ellen folyó forradalmi mozgalmát, ott a nemzeti mozzanat, mint a szabadságharc mozzanata, a forradalom tényezője.

Aki nem tesz ilyen különbséget, aki nem érti meg ezt a különbséget, aki az imperialista országokban folyó forradalmat azonosítja a gyarmati országokban folyó forradalommal — az letér a marxizmus útjáról, a leninizmus útjáról, az a II. Internacionále híveinek útjára lép.

Lenin erről a Kommunista Internacionále II. kongresszusán a nemzeti és gyarmati kérdésről szóló beszédében azt mondotta:

„Mi téziseink *legfontosabb* eszméje, *alap*eszméje? Az *elnyomott* és az *elnyomó* népek közötti *különbség*. Mi hangsúlyozzuk ezt a különbséget — ellentétben a II. Internacionáléval és a burzsoá demokráciával"* (XXV. köt. 351. old.[8a]).

Az ellenzék fő hibája az, hogy nem érti meg és nem ismeri el ezt a különbséget a két különböző típusú forradalom között.

Az ellenzék fő hibája az, hogy az 1905-ös oroszországi forradalmat, amely egy más népeket elnyomó imperialista országban folyt le, *azonosítja* a kínai forradalommal, amely elnyomott, félgyarmati országban megy végbe, olyan országban, amely kénytelen más államok imperialista igája ellen harcolni.

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Nálunk Oroszországban az 1905-ös forradalom a burzsoázia ellen, a liberális burzsoázia ellen irányult, noha a forradalom polgári-demokratikus forradalom volt. Miért? Azért, mert egy *imperialista* ország liberális burzsoáziája csakis ellenforradalmi lehet. Éppen ezért a bolsevikoknál akkor szó sem volt és szó sem lehetett arról, hogy ideiglenes blokkokra lépjenek vagy ideiglenes megegyezéseket kössenek a liberális burzsoáziával. Az ellenzék, ebből kiindulva, azt állítja, hogy Kínában is ugyanezt kell csinálni a forradalmi mozgalom minden szakaszán, hogy Kínában ideiglenes megegyezések és blokkok a nemzeti burzsoáziával soha és semilyen körülmények között sem engedhetők meg. De az ellenzék elfelejti, hogy így csak azok beszélhetnek, akik nem értik meg és nem ismerik el a különbséget az elnyomott országok forradalma és az elnyomó országok forradalma között, hogy így csak azok beszélhetnek, akik szakítanak a leninizmussal és lecsúsznak a II. Internacionále híveinek álláspontjára.

Íme, mit mond Lenin arról, hogy a gyarmati országokban megengedhetők-e ideiglenes megegyezések és blokkok a *burzsoá*-felszabadító mozgalommal:

„A Kommunista Internacionálénak *ideiglenes szövetségben** kell haladnia a gyarmatok és az elmaradott országok burzsoá demokráciájával, de nem szabad egybeolvadnia vele, és feltétlenül meg kell őriznie a proletármozgalom önállóságát, még akkor is, ha ez a mozgalom egészen kezdetleges formában van meg" (XXV. köt. 290. old.[8b]) ... „mi, mint kommunisták, csak azokban az esetekben

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

vagyunk kötelesek és fogjuk *támogatni* a gyarmati országok *burzsoá szabadság*mozgalmait*, ha ezek a mozgalmak valóban forradalmi mozgalmak, ha képviselőik nem fognak bennünket gátolni abban, hogy forradalmi szellemben neveljük és szervezzük a parasztságot és a kizsákmányoltak széles tömegeit" (XXV. köt. 353. old.[8c]).

Hogyan „eshetett meg", hogy Lenin, aki *Oroszországban* tűzzel-vassal harcolt a burzsoáziával való megegyezés ellen, *Kínában* megengedhetőnek tartja ezeket a megegyezéseket és blokkokat? Lenin talán tévedett? Talán hátat fordított a forradalmi taktikának és opportunista taktikát ajánlott? Természetesen nem! Ez azért „esett meg", mert Lenin megértette az elnyomott ország forradalma és az elnyomó ország forradalma közötti különbséget. Ez azért „esett meg", mert Lenin megértette, hogy a gyarmati és függő országokban a nemzeti burzsoázia, fejlődésének bizonyos szakaszán, támogathatja országának az imperializmus igája ellen folyó forradalmi mozgalmát. Ez az, amit nem akar megérteni az ellenzék, és azért nem akarja megérteni, mert szakít Lenin forradalmi taktikájával, szakít a leninizmus forradalmi taktikájával.

Nem figyelték-e meg, hogy az ellenzék vezérei beszédeikben szorgosan megkerülték Leninnek ezeket az útmutatásait, nem merték ezeket érinteni? Ugyan miért kerülik meg Leninnek a gyarmati és függő országokra vonatkozó közismert taktikai útmutatásait? Miért félnek ezektől az útmutatásoktól? Azért, mert félnek az igazságtól. Azért, mert Lenin

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

taktikai útmutatásai megdöntik a trockizmus egész eszmei és politikai álláspontját a kínai forradalom kérdéseiben.

A kínai forradalom szakaszairól. Az ellenzék annyira belezavarodott a dologba, hogy most már azt is tagadja, hogy a kínai forradalom fejlődésében egyáltalán vannak szakaszok. De vajjon van-e olyan forradalom, amelynek fejlődésében nincsenek bizonyos szakaszok? Vajjon a mi forradalmunknak nem voltak fejlődési szakaszai? Vegyék elő Lenin Áprilisi Téziseit[9] és meglátják, hogy Lenin két szakaszt különböztetett meg forradalmunkban: az első szakasz — a polgári-demokratikus forradalom, amelynek főtengelye az agrármozgalom; a második szakasz — az Októberi Forradalom, amelynek főtengelye az, hogy a proletariátus megragadja a hatalmat.

Melyek a kínai forradalom szakaszai?

Szerintem három szakaszának kell lennie:

az első szakasz — az általános nemzeti *egyesült* front forradalma, a kantoni időszak, amikor a forradalom csapása főleg a külföldi imperializmus ellen irányult, a nemzeti burzsoázia pedig támogatta a forradalmi mozgalmat;

a második szakasz — a polgári-demokratikus forradalom, miután a nemzeti csapatok elérték a Jangcet, amikor a nemzeti burzsoázia cserbenhagyta a forradalmat, az agrármozgalom pedig a parasztság tízmillióinak hatalmas forradalmává nőtt (a kínai forradalom ma fejlődésének második szakaszában van);

a harmadik szakasz — a szovjet forradalom, amely még nincs, de bekövetkezik.

Aki nem értette meg azt, hogy nincs olyan forradalom, amelynek fejlődésében nincsenek bizonyos szakaszok, aki nem értette meg azt, hogy a kínai forradalomnak, fejlődése folyamán, három szakasza van, az nem értett meg semmit sem a marxizmusból, sem a kínai kérdésből.

Mi a kínai forradalom első szakaszának jellemző vonása?

A kínai forradalom első szakaszának az a jellemző vonása, először, hogy az általános nemzeti egyesült front forradalma volt, és másodszor, hogy főkép a külső imperialista elnyomás ellen irányult (hongkongi sztrájk[10] stb.). Igaz-e, hogy akkor Kanton a kínai forradalmi mozgalom központja, felvonulási terepe volt? Feltétlenül igaz. Ezt most talán csak a vakok tagadhatják.

Igaz-e az, hogy a gyarmati forradalom első szakaszának éppen ilyen jellegűnek kell lennie? Szerintem igaz. A Kommunista Internacionále II. kongresszusának „Kiegészítő tézisei", amelyek a kínai és indiai forradalommal foglalkoznak, határozottan kimondják, hogy ezekben az országokban „a külföldi nyomás állandóan fékezi a társadalmi élet szabad fejlődését", hogy „ezért a gyarmati forradalom *első lépésének** a külföldi kapitalizmus megdöntésének kell lennie" (lásd a Kommunista Internacionále II. kongresszusának gyorsírói jegyzőkönyvét, 605. old.).

A kínai forradalom jellemző vonása az a tény, hogy megtette ezt az „első lépést", végigjárta fej-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

lődésének első szakaszát, túljutott az általános nemzeti egyesült front forradalmának időszakán és belépett fejlődésének második szakaszába, az agrárforradalom időszakába.

Ezzel szemben például a török (kemálista) forradalmat az a tény jellemzi, hogy megrekedt az „első lépésnél", fejlődésének első szakaszán, a burzsoá-felszabadító mozgalom szakaszán, s még csak meg sem próbált áttérni fejlődésének második szakaszára, az agrárforradalom szakaszára.

Mit képviselt a Kuomintang[11] és kormánya a forradalom első szakaszán, a kantoni időszakban? A Kuomintang és kormánya akkor a munkások, a parasztok, a burzsoá értelmiség és a nemzeti burzsoázia blokkját képviselte. Kanton volt-e akkor a forradalmi mozgalom központja, a forradalom felvonulási terepe? Helyes volt-e akkor az a politika, amely a kantoni Kuomintangot mint az imperializmus elleni szabadságharc kormányát támogatta? Igazunk volt-e, hogy segítséget nyujtottunk Kantonnak Kínában, és mondjuk Ankarának Törökországban, amikor Kanton és Ankara az imperializmus ellen harcolt? Igen, igazunk volt. Igazunk volt, és akkor Lenin nyomdokain haladtunk, mert Kanton és Ankara harca szétforgácsolta az imperializmus erőit, gyengítette az imperializmust, csorbította a tekintélyét, és ezzel megkönnyítette a világforradalom gócának fejlődését, a Szovjetunió fejlődését. Igaz-e az, hogy ellenzékünk mostani vezetői akkor velünk együtt támogatták Kantont is és Ankarát is, amikor bizonyos segítséget nyujtottunk azoknak? Igen, igaz. Próbálja ezt valaki megcáfolni.

De hogyan kell felfognunk a nemzeti burzsoáziával való egységfrontot a gyarmati forradalom első szakaszán? Azt jelenti-e ez, hogy a kommunistáknak nem kell kiélezniök a munkásoknak és a parasztoknak a földbirtokosok és a nemzeti burzsoázia ellen irányuló harcát, hogy a proletariátusnak, akár a legcsekélyebb mértékben is, akár egy percre is, fel kell áldoznia önállóságát? Nem, nem azt jelenti. Az egységfrontnak csak abban az esetben és azzal a feltétellel lehet forradalmi jelentősége, ha a kommunista pártot nem akadályozza önálló politikai és szervező munkájában, ha nem gátolja abban, hogy a proletariátust önálló politikai erővé szervezze, hogy a parasztságot talpraállítsa a földbirtokosok ellen, hogy nyiltan szervezze a munkások és a parasztok forradalmát, és ilymódon előkészítse a proletariátus hegemóniájához szükséges feltételeket. Azt hiszem, hogy az előadó közismert okmányok alapján teljesen bebizonyította, hogy a Kommunista Internacionále az egységfrontnak éppen ezt a felfogását ajánlotta a kínai kommunista pártnak.

Kamenyev és Zinovjev itt egyetlenegy olyan táviratra hivatkozott — ezt 1926 októberében küldtük Sanghájba —, amely arról szólt, hogy egyelőre, Sanghái elfoglalása előtt nem kell kiélezni az agrármozgalmat. Eszem ágában sincs, hogy helyesnek ismerjem el ezt a táviratot. Soha nem tartottam és nem tartom a Kommunista Internacionálét csalhatatlannak. Egyes hibák előfordulnak, és ez a távirat kétségtelenül hibás. De, először, ezt a táviratot néhány héttel később (1926 novem-

berében) *maga a Kommunista Internacionále visszavonta*, mégpedig az ellenzék bárminő felszólalása vagy jeladása nélkül. Másodszor, miért hallgatott erről mindmáig az ellenzék, miért csak *kilenc hónappal később* jutott eszébe ez a távirat, és miért titkolja el a párt elől, hogy a Kommunista Internacionále *kilenc hónappal ezelőtt* visszavonta ezt a táviratot? Rosszindulatú rágalom volna tehát azt gondolni, hogy ez a távirat határozta meg vezetésünk vonalát. Valójában ez magábanálló, epizódjellegű távirat volt, amely egyáltalán nem jellemző a Kommunista Internacionále vonalára, vezetésünk vonalára. Ez, ismétlem, akár abból is kitűnik, hogy néhány héttel később több olyan irányadó okmánnyal hatálytalanították, amelyek feltétlenül jellemzők vezetésünkre.

Engedjék meg, hogy ezekre az okmányokra hivatkozzam.

Itt van például egy részlet a Kommunista Internacionále VII. plénumának határozatából, amelyet *1926 novemberében*, vagyis a fentebb említett táviratnál egy hónappal később fogadtak el:

„A jelenlegi helyzet eredeti sajátossága e helyzet átmeneti jellege, amikor a proletariátusnak választania kell a burzsoázia jelentékeny rétegeivel való blokk perspektívája és a parasztsággal való szövetség további megszilárdításának perspektívája között. *Ha a proletariátus nem ad radikális agrárprogramot, akkor a parasztságot nem tudja bevonni a forradalmi harcba, és elveszíti a hegemóniát a nemzeti szabadságmozgalomban*"*.

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

És tovább:

„A kantoni népi kormány nem maradhat hatalmon a forradalomban, nem vívhatja ki a végleges győzelmet a külföldi imperializmuson és a belföldi reakción, amíg a nemzeti felszabadulás ügyét nem *azonosítják az agrárforradalommal*"* (lásd a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága VII. kibővített plénumának határozatát).

A Komintern vezetésének vonalát ténylegesen ez az okmány határozza meg.

Nagyon furcsa, hogy az ellenzék vezetői megkerülik a Komintern e közismert okmányát.

Talán nem leszek szerénytelen, ha egyik beszédemre hivatkozom, amelyet *ugyancsak 1926 novemberében* a Komintern kínai bizottságában mondottam, amely bizottság, természetesen nem az én részvételem nélkül, kidolgozta a VII. kibővített plénumnak a kínai kérdésben hozott határozatát. Ez a beszéd később külön brosúrában is megjelent „A kínai forradalom távlatairól" címmel. Felolvasok néhány részletet beszédemből:

„Tudom, hogy a Kuomintang emberei között, sőt még a kínai kommunisták között is vannak olyanok, akik nem tartják lehetségesnek a forradalom kirobbantását a falun, mert attól tartanak, hogy a parasztok bevonása a forradalomba aláássa az imperialistaellenes egységfrontot. *Ez súlyos tévedés*, elvtársak. *A kínai imperialistaellenes front annál erősebb és hatalmasabb lesz, mennél gyorsabban és mennél erőteljesebben kapcsolódik be a kínai parasztság a forradalomba.*"

És lejjebb:

„Tudom, hogy a kínai kommunisták között vannak

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

elvtársak, akik nem tartják kívánatosnak, hogy a munkások anyagi és jogi helyzetük megjavításáért sztrájkoljanak, és lebeszélik a munkásokat a sztrájkokról. (Közbeszólás: „Mint Kantonban és Sanghájban történt.") Ez nagy hiba, elvtársak. Ez a kínai proletariátus szerepének és jelentőségének igen komoly lebecsülése. Ezt a tézisekben le kell szögezni, mint feltétlenül negatív jelenséget. Nagy hiba volna, ha a kínai kommunisták nem használnák ki a mai kedvező helyzetet, és nem segítenék a munkásokat abban, hogy anyagi és jogi helyzetükön javítsanak, akár sztrájkok útján is. Mire való akkor a kínai forradalom?" *(Sztálin.* „A kínai forradalom távlatairól"[18].)

És itt a harmadik okmány, amely *1926 decemberében* kelt, vagyis akkor, amikor a Kommunista Internacionálét Kína valamennyi városából ostromolták, azt hajtogatva, hogy a munkások harca, ha nagyobb méreteket ölt, válságra, munkanélküliségre, a gyárak bezárására vezet:

„Az az általános politika, mely a városokban visszavonulásra irányul és fékezi a munkásoknak helyzetük javításáért folyó harcát — *helytelen.* A falvakban fel kell szítani a harcot, de ugyanakkor ki kell használni a kedvező pillanatot a munkások anyagi és jogi helyzetének javítására, minden módon arra törekedve, hogy a munkások harcát szervezett, a kilengéseket és a túlzott előreszaladást kizáró jellegűvé tegyék. Különösen arra kell törekedni, hogy a városokban a harc a nagyburzsoá rétegek és elsősorban az imperialisták ellen irányuljon, s hogy a kínai kis- és középburzsoázia lehetőleg megmaradjon a közös ellenség elleni egységfront kereteiben. Az egyeztető kamarák, döntőbíróságok stb. rendszerét célszerűnek tartjuk, de ezekben az intézményekben biztosítani kell a helyes munkáspolitikát. Egyben szükségesnek tartjuk azt a figyelmeztetést, hogy a sztrájkszabadság, a munkásgyűlések stb. ellen dekrétumokat kiadni teljesen megengedhetetlen."

A negyedik okmány, amely másfél hónappal Csang Kai-sek államcsínye[13] előtt kelt:

„A hadseregben fokozni kell a kuomintangista és kommunista sejtek munkáját, és ott, ahol sejtek nincsenek, de szervezésük lehetséges, meg kell azokat szervezni; ott pedig, ahol lehetetlen kommunista sejteket szervezni, beépített kommunisták segítségével kell fokozott munkát kifejteni.

Irányt kell venni a *munkások és a parasztok felfegyverzésére és arra, hogy a falusi parasztbizottságokat fegyveres önvédelemmel rendelkező tényleges hatalmi szervekké alakítsák át stb.*

Szükséges, hogy a kommunista párt mindenütt mint ilyen lépjen fel; megengedhetetlen az önkéntes féllegalitás politikája; a kommunista pártnak nem szabad a tömegmozgalom fékjeként fellépnie; *a kommunista párt ne takargassa a jobboldali kuomintangisták áruló és reakciós politikáját; a jobboldali kuomintangisták leleplezésére mozgósítani kell a Kuomintang és a kínai kommunista párt körül tömörülő tömegeket.*

A forradalomhoz hű funkcionáriusok figyelmét fel kell hívni arra, hogy a kínai forradalom jelenleg, az osztályerők átcsoportosulásával és az imperialista hadseregek összevonásával kapcsolatban, válságos időszakon megy át, és hogy további győzelmei csak abban az esetben lehetségesek, ha határozottan irányt vesz a tömegmozgalom kifejlesztésére. Ellenkező esetben óriási veszély fenyegeti a forradalmat. Az utasítások végrehajtása ezért szükségesebb, mint bármikor."

És még korábban, még *1926 áprilisában*, egy évvel a jobboldali kuomintangisták és Csang Kai-sek államcsínye előtt, a Kommunista Internacionále figyelmeztette a kommunista pártot, s rámutatott, hogy „úgy kell intézni a dolgot, hogy a jobboldaliak

vagy kilépjenek a Kuomintangból, vagy hogy őket a Kuomintangból kizárják".

Íme, így értelmezte és ma is így értelmezi a Kommunista Internacionále az imperializmusellenes egységfront taktikáját a gyarmati forradalom első szakaszán.

Tud-e az ellenzék ezekről az iránymutató okmányokról? Persze hogy tud. Miért mellőzi hát hallgatással ezeket az iránymutató okmányokat? Azért, mert nem az igazságra törekszik, hanem civakodni akar.

Pedig volt idő, amikor az ellenzék mostani vezetői, különösen Zinovjev és Kamenyev, konyítottak valamit a leninizmushoz, és a kínai forradalmi mozgalom kérdésében alapjában véve ugyanazt a politikát védelmezték, amelyet a Komintern folytatott, és amelyet Lenin elvtárs írt elő nekünk téziseiben[14]. A Kommunista Internacionále *1926 február—márciusi* VI. plénumára gondolok, amikor a Kommunista Internacionále elnöke Zinovjev volt, amikor Zinovjev még leninista volt és nem lejtett át Trockij táborába. Azért beszélek a Kommunista Internacionále VI. plénumáról, mert ennek a plénumnak van a kínai forradalomról egy határozata[15], amelyet a plénum 1926 február—márciusában egyhangúlag hozott, amely körülbelül ugyanúgy értékelte a kínai forradalom első szakaszát, a kantoni Kuomintangot és a kantoni kormányt, ahogy a Komintern és az SzK(b)P ma is értékeli, és amelyet az ellenzék most megtagad. Azért beszélek erről a határozatról, mert akkor Zinovjev mellette szavazott, és a Központi Bizottság tagjai közül senki

sem kifogásolta, Trockij sem, Kamenyev sem és a mostani ellenzék többi vezetője sem.

Engedjék meg, hogy idézzek néhány részletet ebből a határozatból.

Ez a határozat a *Kuomintangról* a következőket mondja:

„... A kínai munkások sanghái és hongkongi politikai sztrájkjai (1925 június—szeptember) fordulatot idéztek elő a kínai népnek a külföldi imperialisták elleni szabadságharcában ... A proletariátus politikai akciója hatalmasan előrelendítette az ország valamennyi forradalmi-demokratikus szervezetének s elsősorban a Kuomintang népi-forradalmi pártjának, valamint a kantoni forradalmi kormánynak a fejlődését és megszilárdulását. A Kuomintang-párt, amely fő magvában a kínai kommunistákkal szövetségben lépett fel, *a munkások, a parasztok, az értelmiség és a városi demokrácia forradalmi blokkját* képviseli*, melynek alapja e rétegek osztályérdekeinek közössége abban a harcban, amely a külföldi imperialisták és a katonai-feudális életviszonyok ellen, az ország függetlenségéért és az egységes forradalmi-demokratikus hatalomért folyik" (lásd a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága VI. plénumának határozatát).

Itt tehát a kantoni Kuomintang négy „osztály" szövetsége. Amint látják, ez majdhogynem „martinovizmus"[16], amelyet nem más mint Zinovjev, a Kommunista Internacionále akkori elnöke szentesített.

A kantoni Kuomintang-kormányról:

„*A Kuomintang-párt által Kantonban megalakított forradalmi kormánynak** sikerült már kapcsolatot teremtenie a munkások, a parasztok és a városi demokrácia leg-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

szélesebb tömegeivel és, rájuk támaszkodva, szétverte az imperialisták által támogatott ellenforradalmi bandákat (és dolgozik a Kuangtung tartomány egész politikai életének radikális demokratizálásán). Ilymódon a *kantoni kormány*, mint a kínai nép függetlenségi harcának élcsapata, *az ország majdani forradalmi-demokratikus kormányának mintaképe*"* (lásd ugyanott).

Kiderül, hogy a kantoni Kuomintang-kormány, amely négy „osztály" blokkja, *forradalmi* kormány volt, sőt nemcsak forradalmi kormány, hanem *mintaképe* is a majdani kínai forradalmi-demokratikus kormánynak.

A munkások, a parasztok és a burzsoázia egységfrontjáról:

„A kínai kommunista pártnak és a Kuomintangnak az újabb veszélyekre való tekintettel a legszélesebbkörű politikai munkát kell kifejteniök, tömegakciókat kell szervezniök a népi hadseregek harcának támogatására, kihasználva az imperialisták táborának belső ellentéteit, és szembeállítva az imperialistákkal *a lakosság legszélesebb rétegeinek* (a munkásoknak, a parasztoknak és *a burzsoáziának) nemzeti-forradalmi egységfrontját* a forradalmi-demokratikus szervezetek vezetésével"* (lásd ugyanott).

Kiderül, hogy a gyarmati országokban a gyarmati forradalom bizonyos szakaszán ideiglenes blokkok és megegyezések a *burzsoáziával* nemcsak megengedhetők, hanem éppenséggel szükségesek.

Nemde, ez nagyon hasonlít ahhoz, amit Lenin mond nekünk a gyarmati és függő országok kommunistáinak taktikájáról szóló ismert útmutatásaiban. Csak az kár, hogy Zinovjev erről már megfeledkezett.

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

A Kuomintangból való kilépés kérdése:

„A kínai nagyburzsoázia egyes rétegei, amelyek ideiglenesen a Kuomintang-párt körül csoportosultak, az utóbbi év folyamán elfordultak tőle, aminek az lett a következménye, hogy a Kuomintang jobbszárnyán kisebb csoport alakult, amely nyiltan állást foglalt a Kuomintang és a dolgozó tömegek szoros kapcsolata ellen, a kommunistáknak a Kuomintangból való kizárása mellett és a kantoni kormány forradalmi politikája ellen. *Az, hogy a Kuomintang II. kongresszusa elítélte ezt a jobbszárnyat* (1926 január), *és leszegezte, hogy a Kuomintang és a kommunisták harci szövetségére szükség van, megszilárdítja a Kuomintang és a kantoni kormány tevékenységének forradalmi irányzatát és biztosítja a Kuomintang számára a proletariátus forradalmi támogatását*"* (lásd ugyanott).

Kiderül, hogy komoly hiba lett volna, ha a kommunisták a kínai forradalom első szakaszán kilépnek a Kuomintangból. Csak az kár, hogy Zinovjev, aki erre a határozatra szavazott, alig egy hónap mulva már megfeledkezett róla. Mert már 1926 áprilisában (egy hónap mulva) Zinovjev azt követelte, hogy a kommunisták azonnal lépjenek ki a Kuomintangból.

A kínai kommunista pártban meglevő elhajlásokról és a forradalom kuomintangi szakaszán való átugrás megengedhetetlenségéről:

„A kínai kommunisták politikai önrendelkezése abban a harcban fog fejlődni, amelyet két egyformán káros elhajlás ellen folytatnak: egyrészt a jobboldali likvidátorság ellen, amely mellőzi a kínai proletariátus önálló osztályfeladatait és az általános demokratikus nemzeti mozga-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

lommal való alaktalan egybeolvadásra vezet, és másrészt a szélsőséges baloldali áramlatok ellen, amelyek *a mozgalom forradalmi-demokratikus szakaszát átugorva*, közvetlenül a proletárdiktatúra és a Szovjethatalom feladataira igyekeznek rátérni, *megfeledkezve a parasztságról*, a kínai nemzeti-felszabadító mozgalom e fő és döntő tényezőjéről"* (lásd ugyanott).

Az elvtársak láthatják, itt minden megvan ahhoz, aminek alapján elmarasztalhatjuk az ellenzéket abban is, hogy átugorja a kínai fejlődés Kuomintang szakaszát, hogy lebecsüli a parasztmozgalmat és abban is, hogy előrevágtat a Szovjetek felé. Ez a határozat telibe találja az ellenzéket.

Ismeri-e Zinovjev, Kamenyev és Trockij ezt a határozatot?

Fel kell tennünk, hogy ismerik. Zinovjevnek mindenesetre ismernie kell, mert az ő elnökletével hozták ezt a határozatot a Kommunista Internacionále VI. plénumán, és ő maga is rászavazott. Akkor hát miért kerülik meg most az ellenzék vezetői a kommunista világmozgalom legfelsőbb fórumának ezt a határozatát? Miért hallgatják el? Azért, mert ez a határozat a kínai forradalom valamennyi kérdésében ellenük szól. Azért, mert felborítja az ellenzék egész mostani trockista álláspontját. Azért, mert elpártoltak a Kommunista Internacionálétól, elpártoltak a leninizmustól és most, félve saját multjuktól, félve saját árnyékuktól, kénytelenek gyáván megkerülni a Kommunista Internacionále VI. plénumának határozatát.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Ennyit a kínai forradalom első szakaszáról.

Nézzük most a kínai forradalom második szakaszát.

Az első szakasznak az volt a jellegzetessége, hogy a forradalom éle főképpen a külföldi imperializmus ellen irányult, a második szakasznak viszont jellemző vonása az a tény, hogy a forradalom főkép a belső ellenség, és elsősorban a feudálisok, a feudális rendszer ellen fordul élével.

Megoldotta-e az első szakasz a feladatát, vagyis a külföldi imperializmus megdöntésének feladatát? Nem, nem oldotta meg. E feladat végrehajtását ráhagyta a kínai forradalom második szakaszára. Alighogy a forradalmi tömegeknek megadta az első lendületet az imperializmus ellen, máris befejezte futását, és a jövőre bízta ezt a feladatot.

Feltehető, hogy a forradalom második szakaszának sem fog sikerülni teljesen megoldani az imperialisták kiűzésének feladatát. További serkentést ad majd a kínai munkások és parasztok széles tömegeinek az imperializmus ellen, de ezt azért teszi, hogy e mű befejezését ráhagyja a kínai forradalom következő szakaszára, a szovjet szakaszra.

És ezen nincs is semmi csodálni való. Talán nem tudjuk, hogy forradalmunk történetében voltak hasonló tények, noha más körülmények és más viszonyok között? Talán nem tudjuk, hogy forradalmunk első szakasza nem oldotta meg teljesen a feladatát, az agrárforradalom betetőzésének feladatát, hanem ráhagyta ezt a feladatot a forradalom következő szakaszára, az Októberi Forradalomra, amely teljes mértékben és maradék nélkül meg is oldotta a

feudális csökevények kiirtásának feladatát. Ezért nem lesz abban semmi csodálni való, ha a kínai forradalom második szakaszán nem sikerül teljesen betetőzni az agrárforradalmat, és ha a forradalom második szakasza, miután felrázta a parasztság milliós tömegeit és talpraállította őket a feudális csökevények ellen, ráhagyja e mű betetőzését a forradalom következő szakaszára, a szovjet szakaszra. És ez az eljövendő kínai szovjet forradalomnak csak előnyére lesz.

Mi volt a kommunisták feladata a kínai forradalom második szakaszán, amikor a forradalmi mozgalom központja nyilvánvalóan áthelyeződött Kantonból Vuhanba és amikor a vuhani forradalmi központon kívül megalakult a nankingi ellenforradalmi központ?

Az, hogy teljes mértékben kihasználják a párt, a proletariátus (szakszervezetek), a parasztság (parasztszövetségek) és általában a forradalom nyilt szervezésének minden lehetőségét.

Az, hogy balra, az agrárforradalom felé tolják a vuhani kuomintangistákat.

Az, hogy a vuhani Kuomintangot az ellenforradalom elleni harc központjává s a proletariátus és a parasztság eljövendő forradalmi-demokratikus diktatúrájának magvává tegyék.

Helyes volt-e ez a politika?

A tények megmutatták, hogy ez volt az egyetlen helyes politika, amely a munkások és a parasztok széles tömegeit a forradalom továbbfejlesztésének szellemében tudta nevelni.

Az ellenzék akkor a Munkás- és Parasztküldöttek

Szovjetjeinek azonnali megalakítását követelte. De ez kalandorság, kalandori előrerúgtatás volt, mert a Szovjetek azonnali megalakítása akkor a fejlődés baloldali-kuomintangi szakaszának átugrását jelentette volna.

Miért?

Azért, mert a vuhani Kuomintang, amely fenntartotta a kommunistákkal kötött szövetséget, még nem vesztette el a hitelét és nem leplezte le magát a széles munkás- és paraszttömegek előtt, még nem merítette ki minden lehetőségét mint polgári-forradalmi szervezet.

Azért, mert a Szovjetek megalakításának és a vuhani kormány megdöntésének jelszavát kiadni akkor, amikor a tömegek saját tapasztalatukból még nem győződtek meg arról, hogy ez a kormány hasznavehetetlen, hogy feltétlenül meg kell dönteni, — ez annyi, mint előrerúgtatni, elszakadni a tömegektől, megfosztani magunkat a tömegek támogatásától és így zátonyra vinni a megkezdett ügyet.

Az ellenzék azt hiszi, hogy ha felismerte, hogy a vuhani Kuomintang megbízhatatlan, ingatag, nem eléggé forradalmi (amit minden politikailag képzett funkcionárius könnyen felismerhet), akkor ez teljesen elegendő ahhoz, hogy a tömegek is felismerjék mindezt, teljesen elegendő ahhoz, hogy a Kuomintangot Szovjetekkel váltsák fel és magukkal vonják a tömegeket. Ez azonban csak az ellenzéknek az a szokásos „ultrabaloldali" hibája, hogy saját tudatát és felismerését a munkások és parasztok milliós tömegei tudatának és felismerésének tekinti.

Az ellenzéknek igaza van, amikor azt mondja,

hogy a pártnak elől kell haladnia. Ez egyszerű marxista tétel, amelynek betartása nélkül nincs és nem is lehetséges igazi kommunista párt. Ez azonban csak része az igazságnak. A teljes igazság az, hogy a párt ne csak elől haladjon, hanem *vigye is magával* a milliós tömegeket. Ha előremegy, de nem viszi magával a milliós tömegeket, ténylegesen elszakad a mozgalomtól. Ha előremegy, de elszakad az utócsapattól, mert nem tudja magával vinni az utócsapatot, akkor előrerohant, s ezzel bizonyos időre meghiúsíthatja a tömegek előrehaladását. A lenini vezetés tulajdonképpen éppen abban áll, hogy az élcsapat tudja *magával vinni* a sereget, hogy az élcsapat úgy menjen előre, hogy *ne szakadjon el* a tömegektől. De hogy az élcsapat ne szakadhasson el a tömegektől, hogy az élcsapat csakugyan magával vihesse a milliós tömegeket, annak van egy döntő feltétele, mégpedig az, hogy *maguk a tömegek a saját tapasztalatuk alapján győződjenek meg az élcsapat útmutatásainak, utasításainak, jelszavainak helyességéről.*

Az ellenzéknek éppen az a baja, hogy nem fogadja el a milliós tömegek vezetésének ezt az egyszerű lenini szabályát, nem érti meg, hogy a párt egymagában, az élcsapat egymagában, a milliós tömegek támogatása nélkül, nem képes végrehajtani a forradalmat, hogy a forradalmakat végeredményben a dolgozók milliós tömegei „csinálják".

Mi volt az oka annak, hogy mi, bolsevikok, 1917 áprilisában nem adtuk ki az Ideiglenes Kormány megdöntésének és a Szovjethatalom megteremtésének gyakorlati jelszavát Oroszországban, noha meg vol-

tunk győződve arról, hogy a közeljövőben kénytelenek leszünk megdönteni az Ideiglenes Kormányt és Szovjethatalmat létesíteni?

Az volt az oka, hogy a dolgozók széles tömegei a hátországban és a fronton, s végül maguk a Szovjetek sem voltak még készek arra, hogy magukévá tegyék ezt a jelszót, még hittek az Ideiglenes Kormány forradalmiságában.

Az volt az oka, hogy az Ideiglenes Kormány akkor még nem járatta le magát és még nem vesztette el hitelét azáltal, hogy a hátországban és a fronton az ellenforradalmat támogatta.

Miért bélyegezte meg Lenin 1917 áprilisában Petrográdban Bagdatyev csoportját, amely kiadta az Ideiglenes Kormány azonnali megdöntésének és a Szovjethatalom megteremtésének jelszavát?

Azért, mert Bagdatyev kísérlete veszélyes előreugrás volt, amely azzal fenyegetett, hogy a bolsevik párt elszakad a munkások és a parasztok milliós tömegeitől.

Kalandorság a politikában, bagdatyevizmus a kínai forradalom kérdéseiben — ez üti most agyon trockista ellenzékünket.

Zinovjev azt állítja, hogy én, amikor bagdatyevizmusról beszélek, a mostani kínai forradalmat az Októberi Forradalommal azonosítom. Ez persze badarság. Először is, én magam szögeztem le „Jegyzetek mai témákról" című cikkemben, hogy a „hasonlat itt feltételes", hogy „csak mindazokkal a fenntartásokkal engedhetem meg, amelyeket a mai Kína és az 1917-es Oroszország helyzete közötti különbség okvetlenül megkíván"[17]. Másodszor, osto-

baság volna azt állítani, hogy egyáltalán nem lehet más országok forradalmaiból vett hasonlatokhoz folyamodni, amikor valamely ország forradalmának ezt vagy azt az áramlatát, ezt vagy azt a hibáját jellemezzük. Vajjon az egyik ország forradalma nem tanul más országok forradalmától, még ha ezek a forradalmak nem is egytípusúak? Hát akkor mire való a forradalom tudománya?

Zinovjev lényegében tagadja a forradalom tudományának lehetőségét. Vajjon nem tény az, hogy Lenin az Októberi Forradalom előtti időszakban Csheidzét, Ceretelit, Sztyeklovot és másokat az 1848-as francia forradalom „luiblanizmusával" vádolta? Olvassák el Lenin „Luiblanizmus"[18] című cikkét, és látni fogják, hogy Lenin, amikor az Október előtt szereplő egyik-másik politikus hibáit jellemezte, bőségesen élt az 1848-as francia forradalomból vett hasonlatokkal, noha Lenin nagyon jól tudta, hogy az 1848-as francia forradalom és a mi Októberi Forradalmunk nem egytípusú forradalom. És ha az Októberi Forradalom előtti időszakban megengedhető volt Csheidze és Cereteli „luiblanizmusáról" beszélni, miért ne lehetne beszélni a kínai agrárforradalom időszakában Zinovjev és Trockij „bagdatyevizmusáról"?

Az ellenzék azt állítja, hogy Vuhan nem volt a forradalmi mozgalom központja. De akkor miért állította Zinovjev, hogy „messzemenően támogatni kell" a vuhani Kuomintangot, hogy az a kínai Cavaignacok elleni harc központjává váljon? Miért a vuhani terület és nem valamely más terület lett a legfejlettebb agrármozgalom központja? Nem tény-e,

hogy éppen a vuhani terület (Hunan, Hupej) volt ez év elején a legfejlettebb agrármozgalom központja? Miért lehetett Kantont, ahol nem volt tömeges agrármozgalom, a „forradalom felvonulási terepének" nevezni (Trockij), és miért nem lehet Vuhant, amelynek területén az agrárforradalom kezdődött és kifejlődött, a forradalmi mozgalom központjának, „felvonulási terepének" tekinteni? Mivel magyarázható akkor az ellenzéknek az a követelése, hogy a kommunista párt *maradjon bent* a vuhani Kuomintangban és a vuhani kormányban? Talán csak nem az „ellenforradalmi" vuhani Kuomintanggal való blokkot védelmezte az ellenzék 1927 áprilisában? Mi az oka annak, hogy az ellenzék ilyen „feledékeny" és kapkodó?

Az ellenzék kárörvendezik azon, hogy a vuhani Kuomintanggal való blokk rövidéletűnek bizonyult, és azt állítja, hogy a Kommunista Internacionále nem figyelmeztette a kínai kommunistákat a vuhani Kuomintang összeomlásának lehetőségére. Aligha szorul bizonyításra, hogy az ellenzék káröröme csak saját politikai csődjéről tanuskodik. Az ellenzék nyilván azt hiszi, hogy a gyarmati országokban a nemzeti burzsoáziával alkotott blokkoknak hosszúéletűnek kell lenniök. De így csak olyan emberek gondolkozhatnak, akik teljesen szakítottak a leninizmussal. Ha Kínában az adott szakaszon a feudálisok és az imperializmus erősebbnek bizonyultak a forradalomnál, ha ezeknek az ellenséges erőknek a nyomása a vuhani Kuomintang jobbrafordulására és a kínai forradalom ideiglenes vereségére vezetett, ezen csak olyan emberek kárörvendezhetnek, akik

meg vannak fertőzve a vereségpolitika mérgével. Ami az ellenzéknek azt az állítását illeti, hogy a Kommunista Internacionále nem figyelmeztette a kínai kommunista pártot a vuhani Kuomintang összeomlásának lehetőségére, ez egyike azoknak a szokásos pletykáknak, amelyekben annyira bővelkedik most az ellenzék fegyvertára.

Engedjék meg, hogy néhány okmányt idézzek az ellenzéki pletykák megcáfolására.

Az első okmány, 1927 májusából:

„A Kuomintang belpolitikájának most a legfőbb feladata, hogy rendszeresen kifejlessze az agrárforradalmat valamennyi tartományban, de különösen Kuangtungban, ezzel a jelszóval: «Minden hatalmat a falun a parasztszövetségeknek és parasztbizottságoknak.» *Ez a forradalom és a Kuomintang sikereinek alapja.* Ez az alapja annak, hogy Kínában nagy és erős politikai és katonai hadsereget teremtsenek az imperializmus és ügynökei ellen. A földek elkobzásának jelszava gyakorlatilag teljesen időszerű azokban a tartományokban, amelyekben erős agrármozgalom van, mint Hunanban, Kuangtungban stb. *Enélkül lehetetlen az agrárforradalom kibontakozása** ...

Azonnal hozzá kell látni nyolc-tíz hadosztály megszervezéséhez forradalmi parasztokból és munkásokból, teljesen megbízható parancsnoki karral. Ez lesz a vuhani gárda, amelynek mind a frontokon, mind a hátországban le kell fegyvereznie a megbízhatatlan alakulatokat. Ezzel nem szabad késlekedni.

Fokozni kell a bomlasztó munkát Csang Kai-sek hátországában és csapataiban, és segítséget kell nyujtani a parasztfelkelőknek Kuangtungban, ahol a földbirtokosok hatalma különösen elviselhetetlen."

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

A másik okmány, 1927 májusából:

„Agrárforradalom nélkül győzni lehetetlen. Agrárforradalom nélkül a Kuomintang Központi Bizottsága szánalmas játékszerré válik a megbízhatatlan tábornokok kezében. A kilengések ellen harcolni kell, de nem katonasággal, hanem a parasztszövetségek útján. Határozottan azon az állásponton vagyunk, hogy a földeket alulról ténylegesen birtokbavegyék. A Tang Ping-hsziang utazásával kapcsolatos aggályoknak van némi alapjuk. Nem elszakadni kell a munkás-paraszt-mozgalomtól, hanem minden módon támogatni kell azt. *Különben tönkreteszik az ügyet.*

A Kuomintang Központi Bizottságának egyes régi vezetői félnek az eseményektől, ingadoznak, megalkusznak. Minél több új paraszt- és munkásvezetőt kell bevonni alulról a Kuomintang Központi Bizottságába. *Az ő bátor hangjuk gerincessé teszi az öregeket, vagy kiselejtezi őket.* A Kuomintang mostani felépítését meg kell változtatni. A Kuomintang felső vezető rétegét feltétlenül fel kell frissíteni és ki kell egészíteni az agrárforradalomban kiemelkedett új vezetőkkel, a perifériát pedig ki kell szélesíteni a munkás-parasztszövetségek millióiból. *Enélkül a Kuomintang könnyen elszakadhat az élettől és elveszítheti minden tekintélyét.*

Fel kell számolni a megbízhatatlan tábornokoktól való függést. Mozgósítsanak vagy húszezer kommunistát, adjanak hozzá tizenötezer hunani, hupeji forradalmi munkást és parasztot, alakítsanak néhány új hadtestet, a katonaiskolásokat használják fel a tisztikarban, és *szervezzék meg, amíg nem késő, saját megbízható hadseregüket. Csakis ez a biztosíték a kudarcok ellen.* Ez nehéz feladat, de más út nincs.

Szervezzenek Forradalmi Katonai Törvényszéket, élén tekintélyes nem-kommunista kuomintangistákkal. *Büntessék meg azokat a tiszteket, akik Csang Kai-sekkel kapcsolatot tartanak fenn, vagy akik a katonákat a népre, a munkásokra és a parasztokra uszítják.* Nem lehet mindig csak rábeszélni. Itt az ideje a cselekvésnek. *Meg kell büntetni a gazokat. Ha a kuomintangisták nem tudnak forra-*

dalmi jakobinusokká válni, akkor mind a nép, mind a forradalom szempontjából elvesznek"*.

Látják tehát, hogy a Kommunista Internacionále előrelátta az eseményeket, idejében jelezte a veszélyeket, és figyelmeztette a kínai kommunistákat, hogy a vuhani Kuomintang elpusztul, ha a kuomintangisták nem tudnak forradalmi jakobinusok lenni.

Kamenyev azt mondotta, hogy a kínai forradalom vereségének a Kommunista Internacionále politikája az oka, hogy mi „Cavaignacokat neveltünk Kínában". Elvtársak, így csak olyan ember **beszélhet pártunkról, aki kész arra is,** hogy bűnt kövessen el pártunk ellen. Így beszéltek a bolsevikokról a mensevikek az 1917-es júliusi vereség időszakában, amikor megjelentek a színen az orosz Cavaignacok. Lenin „A jelszavakról"[19] című cikkében azt írta, hogy a júliusi vereség a „Cavaignacok győzelme". A mensevikek akkor dühöngtek, és azt állították, hogy az orosz Cavaignacok megjelenésében Lenin politikája a hibás. Azt hiszi-e Kamenyev, **hogy az 1917-es júliusi** vereség időszakában az orosz Cavaignacok megjelenésében Lenin politikája, pártunk politikája a hibás, és nem valami más? Hát illik-e Kamenyevhez, hogy az adott esetben a mensevik urakat majmolja? (D e r ü l t s é g.) Nem hittem volna, hogy az ellenzéki elvtársak ilyen mélyre süllyedhetnek . . .

Ismeretes, hogy az 1905-ös forradalom vereséget szenvedett, és ez a vereség mélyrehatóbb volt,

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

mint a kínai forradalom mostani veresége. A mensevikek akkor azt mondották, hogy az 1905-ös forradalom vereségét a bolsevikok szélsőséges forradalmi taktikája okozta. Nem szándékszik-e Kamenyev itt is forradalmunk történetének mensevik magyarázatát mintául venni, és követ dobni a bolsevikokra?

És mivel magyarázható a Bajorországi Tanácsköztársaság veresége? Talán Lenin politikájával, és nem az osztályerők viszonyával?

Mivel magyarázható a Magyar Tanácsköztársaság veresége? Talán a Kommunista Internacionále politikájával és nem az osztályerők viszonyával?

Hogyan lehet azt állítani, hogy valamely párt taktikája megváltoztathatja vagy felforgathatja az osztályerők viszonyát? Helyes volt-e politikánk 1905-ben, vagy sem? Miért szenvedtünk akkor vereséget? Vajjon a tények nem azt bizonyítják, hogy az ellenzék politikájával a kínai forradalom már hamarabb vereséget szenvedett volna, mint ahogy az valójában történt? Hogyan nevezzük azokat az embereket, akik forradalom idején megfeledkeznek az osztályerők viszonyáról és mindent egyesegyedül valamely párt taktikájával próbálnak megmagyarázni? Ezekről az emberekről csak azt az egyet mondhatjuk, hogy szakítottak a marxizmussal.

Következtetések. Az ellenzék legfőbb hibái:

1. Az ellenzék nem érti a kínai forradalom jellegét és távlatait.

2. Az ellenzék nem látja a különbséget a kínai forradalom és az oroszországi forradalom között, a gyarmati országok forradalma és az imperialista országok forradalma között.

3. Az ellenzék szakít a lenini taktikával abban a kérdésben, hogy milyen legyen a forradalom első szakaszán a viszony a gyarmati országok nemzeti burzsoáziájához.

4. Az ellenzék nem érti a kommunistáknak a Kuomintangban való részvétele kérdését.

5. Az ellenzék az élcsapat (a párt) és a sereg zöme (a dolgozók milliós tömegei) közötti viszony kérdésében megszegi a lenini taktika alapelveit.

6. Az ellenzék szakít a Komintern Végrehajtó Bizottsága VI. és VII. plénumának határozataival.

Az ellenzék az égig magasztalja a kínai kérdésben javasolt politikáját, és azt állítja, hogy ha ezt a politikát követték volna, akkor Kínában most jobb volna a helyzet. Aligha szorul bizonyításra, hogy amikor az ellenzék oly rendkívül durva hibákat követett el, akkor a kínai kommunista párt végleg zsákutcába jutott volna, ha magáévá tette volna az ellenzék leniniznusellenes, kalandor politikáját.

Ha a kínai kommunista párt 5 000—6 000 főnyi kicsiny csoportból rövid idő alatt 60 000 tagot számláló tömegpárttá nőtt; ha a kínai kommunista pártnak ez alatt az idő alatt mintegy 3 millió proletárt sikerült szakszervezetekbe szerveznie; ha a kínai kommunista pártnak sikerült felébreszteni téli álmából a sokmilliós parasztságot és bevonni a parasztok tízmillióit a forradalmi parasztszövetségekbe; ha a kínai kommunista pártnak ez alatt az idő alatt sikerült a nemzeti hadsereg állományából egész ezredeket és hadosztályokat megnyerni; ha a kínai kommunista pártnak ez alatt az idő alatt

sikerült a proletariátus hegemóniájának eszméjét óhajból ténnyé változtatni, — ha a kínai kommunista pártnak rövid idő alatt sikerült elérnie mindezeket a vívmányokat, akkor ennek egyebek között az a magyarázata, hogy azon az úton haladt, amelyet Lenin jelölt ki, azon az úton haladt, amelyet a Kommunista Internacionále mutatott.

Mondanom sem kell, hogy ha az ellenzék hibás politikája, a gyarmati forradalom kérdéseiben követett leninizmusellenes iránya érvényesült volna, akkor a kínai forradalom e vívmányai vagy egyáltalán nem volnának, vagy a minimumra zsugorodtak volna.

Ezt talán csak „ultrabaloldali" renegátok és kalandorok vonhatják kétségbe.

III

AZ ANGOL-SZOVJET EGYSÉGBIZOTTSÁGRÓL[20]

Az Angol-Szovjet Bizottság kérdése. Az ellenzék azt hajtogatja, hogy mi az Angol-Szovjet Bizottságra tettük a tétet. Ez nem igaz, elvtársak. Ez egyike azoknak a pletykáknak, amelyekhez a csődbejutott ellenzék oly gyakran folyamodik. Az egész világ tudja, tehát az ellenzéknek is tudnia kell, hogy mi nem az Angol-Szovjet Bizottságra, hanem az egész világ forradalmi mozgalmára és szocialista építésünk sikereire tettük a tétet. Az ellenzék becsapja a pártot, amikor azt mondja, hogy mi az Angol-Szovjet Bizottságra tettük és tesszük a tétet.

Akkor hát mi is ez az Angol-Szovjet Bizottság? Az Angol-Szovjet Bizottság a mi szakszervezeteink

és az angol szakszervezetek, a reformista szakszervezetek, a reakciós szakszervezetek közötti kapcsolat egyik formája. Az európai munkásosztály forradalmasításának munkáját ezidőszerint három vonalon folytatjuk:

a) a Kommunista Internacionále vonalán, a kommunista szekciók segítségével, amelyeknek legközelebbi feladata a munkásmozgalom reformista politikai vezetésének felszámolása;

b) a Vörös Szakszervezeti Internacionále vonalán, a forradalmi szakszervezeti kisebbségek segítségével, amelyeknek legközelebbi feladata a szakszervezeti reakciós munkásarisztokrácia leküzdése;

c) az Angol-Szovjet Egységbizottságon keresztül, amely egyike azoknak az eszközöknek, amelyek megkönnyíthetik a Vörös Szakszervezeti Internacionálénak és szekcióinak a szakszervezeti munkásarisztokrácia elszigeteléséért folyó harcát.

Az első két vonal alapvető, állandó és a kommunistákra kötelező, amíg vannak osztályok és van osztálytársadalom. A harmadik vonal csak ideiglenes, kisegítő, epizódikus, és ezért nem tartós, nem mindig megbízható és olykor egyáltalában nem megbízható. A harmadik vonalat a két első vonallal egy sorba állítani annyi, mint a munkásosztály érdekei ellen, a kommunizmus ellen cselekedni. Hogyan lehet ezekután arról fecsegni, hogy mi az Angol-Szovjet Bizottságra tettük a tétet?

Amikor hozzájárultunk az Angol-Szovjet Bizottság megalakításához, azt akartuk elérni, hogy az angol szakszervezeti munkástömegekkel nyílt kapcsolataink legyenek.

Mire kellett ez?

Ez elsősorban arra kellett, hogy megkönnyítsük a munkások egységfrontjának megteremtését a tőke ellen, vagy legalábbis mégnehezítsük a szakszervezeti mozgalom reakciós vezetőinek egy ilyen front megalakítása elleni harcát.

Ez, másodszor, arra kellett, hogy megkönnyítsük a munkások egységfrontjának megteremtését általában az imperialista háborús veszély ellen, és különösen az intervenció veszélye ellen, vagy legalábbis megnehezítsük a reakciós szakszervezeti vezetőknek egy ilyen front megteremtése elleni harcát.

Megengedhető-e egyáltalán, hogy a kommunisták a reakciós szakszervezetekben dolgozzanak?

Nemcsak megengedhető, hanem olykor egyenest kötelező, mert a reakciós szakszervezetekben a munkások milliói tömörülnek, és a kommunistáknak nincs joguk elkerülni ezeket a szakszervezeteket, be kell lépniök azokba, meg kell találniok az utat a tömegekhez és meg kell őket nyerni a kommunizmusnak.

Olvassák el Lenin „«Baloldaliság» — a kommunizmus gyermekbetegsége" című könyvét[21] és meglátják, hogy a lenini taktika a kommunistákat kötelezi a reakciós szakszervezetekben való munkára.

Megengedhetők-e egyáltalán ideiglenes megegyezések a reakciós szakszervezetekkel, — megegyezések szakszervezeti vonalon, vagy megegyezések politikai vonalon?

Nemcsak megengedhetők, hanem olykor egyenest kötelezők. Hogy a nyugati szakszervezetek a legtöbb esetben reakciósak, ez köztudomású. De egyáltalában nem erről van szó. Arról van szó, hogy ezek a

szakszervezetek *tömeg*szervezetek. Arról van szó, hogy ezeken a szakszervezeteken keresztül hozzáférhetünk a tömegekhez. Csak arra kell ügyelni, hogy az ilyen megegyezések ne szorítsák meg, ne korlátozzák a kommunisták forradalmi agitációjának és propagandájának szabadságát, hogy az ilyen megegyezések megkönnyítsék a reformisták bomlasztását és azoknak a munkástömegeknek forradalmasítását, amelyek egyelőre még a reakciós vezetőket követik. Ilyen feltételek mellett ideiglenes megegyezések a tömegekkel rendelkező reakciós szakszervezetekkel nemcsak megengedhetők, hanem olykor egyenest kötelezők.

Lenin ezzel kapcsolatban a következőket mondja:

„A kapitalizmus nem volna kapitalizmus, ha a «tiszta» proletariátust nem venné körül a proletártól a félproletárhoz (ahhoz, aki kenyerét félig munkaereje eladása útján szerzi meg), a félproletártól a kisparaszthoz (és a kisiparoshoz, a háziiparoshoz, általában a kistulajdonoshoz), a kisparaszttól a középparaszthoz stb. vezető rendkívül tarka átmeneti típusok tömege; — ha magán a proletariátuson belül nem volnának fejlettebb és kevésbbé fejlett rétegek, vidék, szakma, néha vallás stb. szerinti megoszlások. *A proletariátus élcsapata, tudatos része, a kommunista párt számára mindebből az a szükségszerűség — mégpedig feltétlen szükségszerűség — következik, hogy lavírozáshoz, a proletárok különböző csoportjaival, a munkások és a kistulajdonosok különböző pártjaival való megegyezéshez, kompromisszumokhoz kell folyamodnia**. A dolog lényege az, hogy *tudnunk kell* ezt a taktikát a proletáröntudat, forradalmiság, harcképesség és győznitudás *általános* színvonalának *emelése*, nempedig leszállítása érdekében alkalmazni" (XXV. köt. 213. old.).

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Továbbá:

„Hogy a Hendersonok, Clynesek, MacDonaldok, Snowdenek megrögzött reakciósok, az igaz. Éppúgy igaz az is, hogy a hatalmat a kezükbe akarják venni (bár előnyben részesítik a burzsoáziával való koalíciót), hogy ugyanazon ősrégi burzsoá szabályok szerint akarnak «kormányozni», hogy amikor hatalmon lesznek, elkerülhetetlenül úgy fognak viselkedni, mint a Scheidemannok és Noskék. Mindez így van. *De ebből egyáltalán nem az következik, hogy támogatásuk a forradalom elárulása, hanem az, hogy a forradalom érdekében a munkásosztály forradalmárainak ezeket az urakat bizonyos parlamenti támogatásban kell részesíteniök*"* (ugyanott, 218—219. old.[21a]).

Az ellenzéknek éppen az a baja, hogy nem érti és nem fogadja el ezeket a lenini útmutatásokat, a lenini politikánál többre becsüli a szakszervezetek reakciósságával kapcsolatos „ultrabaloldali" handabandázást.

Korlátozza-e az Angol-Szovjet Bizottság agitációnkat és propagandánkat, korlátozhatja-e azt? Nem, nem korlátozhatja. Mindig bíráltuk és mindig is bírálni fogjuk az angol munkásmozgalom vezetőinek reakciósságát, leleplezve az angol munkástömegek előtt ezeknek a vezetőknek hitszegését és árulását. Ám próbálja meg az ellenzék megcáfolni azt a tényt, hogy mi mindig nyiltan és kíméletlenül bíráltuk a Főtanács reakciós munkáját.

Azt mondják nekünk, hogy ennek a bírálatnak az lehet a következménye, hogy az angolok felrobbantják az Angol-Szovjet Bizottságot. Ám robbantsák. Egyáltalában nem az a fontos, lesz-e szakadás, vagy nem lesz. Az a fontos, hogy milyen kérdésben

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

lesz a szakadás, mit fog bizonyítani a szakadás. Most általában a háborús veszély, és különösen az intervenció veszélye a legfőbb kérdés. Ha az angolok szakítanak, a munkásosztály tudni fogja, hogy az angol munkásmozgalom reakciós vezetői azért szakítottak, mert a háború megszervezésének művében *nem akarnak szembehelyezkedni* saját imperialista kormányukkal. Aligha lehet kétséges, hogy ha az angolok ilyen körülmények között szakítanak, ez meg fogja könnyíteni a kommunisták arra irányuló munkáját, hogy megtépázzák a Főtanács tekintélyét, mert a háború kérdése most napjaink legfőbb kérdése.

Lehetséges, hogy mégse szakítanak. Ez mit jelent? Ez azt jelenti, hogy biztosítottuk magunknak a bírálat szabadságát, azt, hogy továbbra is szabadon bírálhatjuk az angol munkásmozgalom reakciós vezetőit, leleplezve a nagy tömegek előtt árulásukat és szociálimperializmusukat. Jó lesz-e ez a munkásmozgalom szempontjából? Azt hiszem, nem lesz rossz.

Íme, elvtársak, ez a mi álláspontunk az Angol-Szovjet Bizottság kérdésében.

IV

A HÁBORÚS VESZÉLYRŐL ÉS A SZOVJETUNIÓ VÉDELMÉRŐL

A háború kérdése. Mindenekelőtt meg kell cáfolnom Zinovjevnek és Trockijnak azt a teljesen helytelen, a valóságnak meg nem felelő állítását, hogy én pártunk VIII. kongresszusán az úgynevezett „katonai ellenzékhez" tartoztam. Ez egyáltalán

nem igaz, elvtársak. Ez pletyka, ezt Zinovjev és Trockij az ujjából szopta. A rendelkezésemre álló gyorsírói feljegyzésből világosan kitűnik, hogy én akkor Leninnel együtt az úgynevezett „katonai ellenzék" ellen szólaltam fel. Végül, itt jelen vannak olyan elvtársak, akik résztvettek a VIII. pártkongresszuson és megerősíthetik, hogy én akkor, a VIII. kongresszuson, a „katonai ellenzék" ellen léptem fel. Felszólalásom a „katonai ellenzékkel" szemben nem volt olyan ellenséges, mint ahogy Trockij talán szerette volna, mert az volt a véleményem, hogy a katonai ellenzékiek között vannak nagyszerű funkcionáriusok, akiket nem nélkülözhetünk a fronton, de hogy én feltétlenül ellene voltam a katonai ellenzékieknek és harcoltam ellenük — ez *tény*, amelyet csak olyan megátalkodott emberek vitathatnak, mint Zinovjev és Trockij.

Miről folyt akkor a vita a VIII. kongresszuson? Arról, hogy véget kell vetni az önkéntesség elvének és a partizánkodásnak, arról, hogy állandó, reguláris munkás-paraszt hadsereget kell teremteni, amelyben vasfegyelem van, arról, hogy ehhez be kell vonni a katonai szakembereket.

Volt egy határozati javaslat, melyet a reguláris hadsereg és a vasfegyelem hívei terjesztettek elő. Ezért a határozati javaslatért Lenin, Szokolnyikov, Sztálin és mások szálltak síkra. Volt egy másik javaslat is, V. Szmirnov javaslata, melyet azok terjesztettek elő, akik a hadseregben továbbra is fenn akarták tartani a partizánkodás elemeit. Ezt a javaslatot V. Szmirnov, Szafarov, Vorosilov, Pjatakov és mások védték.

Idézek egyes részeket beszédemből:

„Valamennyi itt érintett kérdés ebben az egy kérdésben foglalható össze: legyen-e Oroszországban szigorúan fegyelmezett reguláris hadsereg, vagy ne legyen.

Félévvel ezelőtt, a régi cári hadsereg felbomlása után, új hadseregünk volt: önkéntes, rosszul szervezett, kollektív módon vezetett hadsereg, amely nem mindig engedelmeskedett a parancsoknak. Ez akkor volt, amikor elkezdődött az Antant támadása. A hadsereg főképpen, ha ugyan nem kizárólag, munkásokból állt. Mivel ebben az önkéntes hadseregben nem volt fegyelem, mivel a parancsokat nem mindig teljesítették, mivel a hadsereg vezetésében szervezetlenség uralkodott, vereségeket szenvedtünk, feladtuk Kazánt, délről pedig Krasznov sikerrel támadott ... A tények azt bizonyítják, hogy az önkéntes hadsereg nem állja ki a bírálatot, hogy nem fogjuk tudni megvédeni Köztársaságunkat, ha nem teremtünk más hadsereget, reguláris hadsereget, melyben erős a fegyelem szelleme, amely jól szervezett politikai osztállyal rendelkezik, s az első parancsra készen áll, hogy az ellenségre vesse magát.

Meg kell mondanom, hogy azok az elemek, a nemmunkás elemek, amelyek hadseregünk többségét alkotják, a parasztok, nem fognak önként harcolni a szocializmusért. Számos tény tanuskodik erről. Lázadások a hátországban, a frontokon, zavargások a frontokon, azt bizonyítják, hogy a nem-proletár elemek, akik hadseregünk többségét alkotják, nem akarnak önként harcolni a kommunizmusért. Ezért feladatunk — átnevelni ezeket az elemeket, hogy tartsanak vasfegyelmet, felsorakoztatni őket a proletariátus mögé nemcsak a hátországban, hanem a frontokon is, rábírni őket arra, hogy harcoljanak közös szocialista ügyünkért, és a háború folyamán be kell fejeznünk az igazi reguláris hadsereg megszervezését, mert csak ilyen hadsereggel lehet az országot megvédeni.

Ez a kérdés lényege.

... Vagy megteremtjük az igazi, szigorúan fegyelme-

zett, reguláris munkás-paraszt hadsereget és megvédjük a Köztársaságot, vagypedig nem tesszük ezt, és akkor ügyünk elveszett.

... Az a tervezet, amelyet Szmirnov terjesztett elő, nem fogadható el, mert csak arra jó, hogy aláássa a hadsereg fegyelmét és lehetetlenné tegye a reguláris hadsereg megalakítását"[22].

Ezek a tények, elvtársak.

Láthatják, hogy Trockij és Zinovjev ismét rágalmaztak.

Menjünk tovább. Kamenyev itt azt állította, hogy mi az utóbbi időben, ez alatt a két év alatt elfecséreltük azt az erkölcsi tőkét, amellyel korábban nemzetközi téren rendelkeztünk. Igaz-e ez? Persze, hogy nem igaz! Egyáltalában nem igaz!

A lakosság milyen rétegeire gondol Kamenyev, Kelet és Nyugat lakosságának milyen rétegeiben vesztettünk el vagy szereztünk befolyást, — ezt nem mondta meg Kamenyev. Pedig szerintünk, marxisták szerint, éppen ez a döntő kérdés. Nézzük például Kínát. Igaz-e, hogy elveszítettük a kínai munkások és parasztok körében erkölcsi tőkénket? Világos, hogy ezt lehetetlen állítani. Nemrég a kínai munkások és parasztok milliós tömegei még alig ismertek bennünket. Nemrég a Szovjetunió tekintélye még nem terjedt túl a kínai társadalom szűk felső vezető körén, a Kuomintang liberális értelmiségének szűk körén, nem terjedt túl olyan közéleti szereplőkön, mint Feng Jü-hsziang, a kantoni tábornokok stb. Most ez gyökeresen megváltozott. A Szovjetuniónak most akkora a tekintélye a kínai munkások és parasztok milliós tömegei előtt, hogy megirigyelheti a világ bár-

mely hatalma, bármely politikai pártja. Igaz, hogy ezzel szemben a Szovjetunió tekintélye jelentékenyen csökkent Kína liberális értelmisége, mindenféle tábornok stb. szemében, sőt sok tábornok még harcot is kezd a Szovjetunió ellen. De mi csodálni való van ezen, és mi rossz van ebben? Lehet-e azt követelni a Szovjetuniótól, a Szovjethatalomtól, pártunktól, hogy országunknak a kínai társadalom *minden rétegében* erkölcsi tekintélye legyen? Ezt csak üresfejű liberálisok követelhetik pártunktól, a Szovjethatalomtól. Mi jobb nekünk: az-e, ha a kínai liberális értelmiség és mindenféle reakciós kínai tábornok körében, vagy-pedig az, ha a kínai munkások és parasztok milliós tömegei körében van tekintélyünk? Mi a döntő nemzetközi helyzetünk szempontjából, a világforradalom fejlődése szempontjából: az-e, ha a Szovjetunió tekintélye a dolgozók milliós tömegeinek körében növekszik, *miközben ugyanakkor a Szovjetunió tekintélye a kínai társadalom liberális-reakciós köreiben kétségtelenül csökken,* vagy az, ha ezekben a liberális-reakciós körökben van tekintélyünk, *de ugyanakkor a lakosság nagy tömegeiben erkölcsi súlyunk csökken?* Csak fel kell tenni ezt a kérdést, és azonnal világos lesz, hogy Kamenyev melléfogott . . .

És Nyugaton? Igaz-e, hogy a nyugati proletár rétegek körében eljátszottuk erkölcsi tőkénket? Világos, hogy ez nem igaz. Mit bizonyítanak például a bécsi proletariátus legutóbbi megmozdulásai, az angliai általános sztrájk és szénbányász-sztrájk, mit bizonyítanak azok a nagy munkástüntetések, amelyek Németországban, Franciaországban zajlottak le a Szovjetunió védelmében? Azt bizonyítják-e, hogy a

proletárdiktatúra erkölcsi tekintélye csökken a munkásosztály milliós tömegeinek szemében? Szó sincs róla! Ellenkezőleg, azt bizonyítják, hogy a Szovjetunió erkölcsi tekintélye a nyugati munkások körében nő és erősödik, hogy a nyugati munkások „oroszul" kezdenek harcolni burzsoáziájuk ellen.

Kétségtelen, hogy a pacifista és liberális-reakciós burzsoázia bizonyos rétegei mostanában ellenségesebbek a Szovjetunióval szemben, különösen a 20 „fenséges" terrorista és gyujtogató főbelövetése miatt[23]. De Kamenyevnek talán csak nem becsesebb a liberális-reakciós, pacifista burzsoá körök véleménye, mint a sokmilliós nyugati proletártömegek véleménye? Ki meri tagadni azt a tényt, hogy a 20 „fenséges" főbelövetését a milliós munkástömegek körében nálunk a Szovjetunióban, éppúgy mint a Nyugaton, a legnagyobb helyesléssel fogadták? „Úgy kell a gazembereknek!", — ezzel a felkiáltással üdvözölték a munkásnegyedek a 20 „fenséges" főbelövetésének hírét.

Tudom, hogy vannak nálunk bizonyosfajta emberek, akik azt állítják, hogy minél jobban meghúzzuk magunkat, annál jobb lesz nekünk. Ezek az emberek azt mondják: „jól állott a Szovjetunió ügye, amikor Anglia szakított vele; még jobban állott a Szovjetunió ügye, amikor megölték Vojkovot; de rosszra fordult a Szovjetunió ügye, amikor megmutattuk az erőnket és, válaszul Vojkov meggyilkolására, főbelőttük a 20 «fenséges» ellenforradalmárt; a 20 ellenforradalmár főbelövetése előtt sajnáltak bennünket Európában és rokonszenveztek velünk; a főbelövés után többé nem rokonszenveznek velünk, és most már azzal vádolnak bennünket, hogy mi nem

is vagyunk olyan szófogadó fiúk, amilyeneknek Európa közvéleménye minket látni szeretne."

Mit szóljunk ehhez a reakciós-liberális filozófiához? Csak azt mondhatjuk, hogy ennek a filozófiának a szerzői tehetetlennek, fegyvertelennek szeretnék látni a Szovjetuniót, olyan országnak, amely térdrehull és kapitulál az ellenségei előtt. Volt egyszer egy „sebeiből vérző" Belgium, melynek képe egy időben gyakran díszítette a cigarettásdobozokat. Miért ne lehetne egy „sebeiből vérző" Szovjetunió is, — akkor mindenki rokonszenvezne vele, akkor mindenki sajnálná. Ezt már nem, elvtársak! Ezzel mi nem értünk egyet. Inkább pokolba ezekkel a liberális-pacifista filozófusokkal és a Szovjetunió iránti „rokonszenvükkel". Rokonszenvezzenek velünk a dolgozók milliós tömegei — akkor minden egyéb is meglesz. És ha már szükség van arra, hogy valaki „sebeiből vérezzék", mi minden erőnket meg fogjuk feszíteni, hogy ne a Szovjetunió, hanem valamely burzsoá ország legyen véresre zúzva és „sebeiből vérző".

A háború elkerülhetetlenségének kérdése. Zinovjev itt magából kikelve azt állította, hogy Buharin tézisei a háború „valószínűségéről" és „elkerülhetetlenségéről", nempedig a háború feltétlen elkerülhetetlenségéről szólnak. Azt állította, hogy az ilyen megfogalmazás zavart okozhat a pártban. Elővettem és átnéztem Zinovjev „A jövendő háború körvonalai" című cikkét. És mi derült ki? Az derült ki, hogy Zinovjev cikkében egy szó, egy árva szó sincs arról, hogy a háború elkerülhetetlenné *vált*. Zinovjev egy újabb háború *lehetőségéről* beszél cikkében. Cikkének egy egész fejezete annak bizonyításával foglalkozik,

hogy a háború *lehetséges*. Ez a fejezet a következő mondattal végződik: „Ezért most a bolsevikok-leninisták joga és kötelessége egy újabb háború lehetőségét fontolóra venni." (Általános derültség.) Figyeljenek csak, elvtársak, — egy újabb háború *lehetőségét „fontolóra venni"*. Zinovjev cikkének egyik helyén beszél arról, hogy a háború elkerülhetetlenné *„válik"*, de egy szó, egy árva szó sincs arról, hogy a háború már elkerülhetetlenné *vált*. És ennek az embernek — hogy is fejezzem ki magam enyhébben — van mersze vádolni Buharin téziseit, amelyek arról szólnak, hogy a háború valószínűvé és elkerülhetetlenné vált.

Mit jelent ma a háború „lehetőségéről" beszélni? Azt jelenti, hogy legalább hét évvel visszarángatnak bennünket, mert Lenin már hét évvel ezelőtt megmondotta, hogy a Szovjetunió és a kapitalista világ közötti háború lehetséges. Mire kellett Zinovjevnek régismert dolgokat ismételni, és azokat új felfedezésnek feltüntetni?

Mit jelent az, ha ma azt mondják, hogy a háború elkerülhetetlenné *válik?* Azt jelenti, hogy legalább négy évvel visszarángatnak bennünket, mert már Curzon ultimátuma[24] idején megmondtuk, hogy a háború elkerülhetetlenné válik.

Hogyan történhetett, hogy Zinovjev, aki csak a minap ilyen zavaros és hihetetlenül ostoba cikket írt a háborúról, amelyben egy árva szó sincs arról, hogy a háború elkerülhetetlenné vált, hogyan történhetett, hogy ez az ember meg meri támadni Buharinnak a háború elkerülhetetlenségéről szóló világos és félreérthetetlen téziseit? Ez azért történhetett, mert Zinovjev elfelejtette azt, amit tegnap írt. Zinovjev

ugyanis azokhoz a szerencsés emberekhez tartozik, akik csak azért írnak, hogy másnap elfelejtsék azt, amit ma írtak. (Derültség.)

Zinovjev itt azt állította, hogy Buharint Csicserin elvtárs „biztatta fel" arra, hogy téziseit a háború valószínűségének és elkerülhetetlenségének szellemében írja meg. Én pedig azt kérdezem: ki „biztatta fel" Zinovjevet arra, hogy most, amikor a háború már elkerülhetetlenné vált, a háború *lehetőségéről* írjon cikket. (Derültség.)

A kapitalizmus stabilizációjának kérdése. Zinovjev megtámadta itt Buharin téziseit, és azt állította, hogy a tézisek a stabilizáció kérdésében eltérnek a Komintern álláspontjától. Ez természetesen ostobaság. Zinovjev ezzel csak azt bizonyította be, hogy fogalma sincs a stabilizáció kérdéséről, a világkapitalizmus kérdéséről. Zinovjev azt hiszi, hogy ha stabilizáció van, akkor ez azt jelenti, hogy a forradalom ügye elveszett. Zinovjev nem érti, hogy a kapitalizmus válsága és pusztulásának előkészítése a stabilizációból nő ki. Vagy talán nem tény, hogy a kapitalizmus az utóbbi időben tökéletesítette és racionalizálta a technikáját, óriási mennyiségű árut termelt, amelyet nem lehet realizálni? Talán nem tény az, hogy a kapitalista kormányok egyre jobban fasizálódnak, támadják a munkásosztályt és ideiglenesen megszilárdítják állásaikat? Az következik-e ezekből a tényekből, hogy a stabilizáció tartós lett? Természetesen nem! Ellenkezőleg, éppen ezek a tények vezetnek a világkapitalizmus válságának élesedésére, amely válság összehasonlíthatatlanul mélyebb, mint a legutóbbi imperialista háború előtti válság.

Éppen az a tény, hogy a kapitalista kormányok fasizálódnak, éppen ez a tény vezet a kapitalista országok belső helyzetének kiéleződésére és a munkások forradalmi akcióira (Bécs, Anglia).

Éppen az a tény, hogy a kapitalizmus racionalizálja a technikát és óriási mennyiségű árut termel, melyet a piac képtelen felszívni, éppen ez a tény vezet az imperialisták táborában a felvevő piacokért, a tőkekiviteli piacokért folyó harc kiéleződésére, és vezet arra, hogy létrejönnek egy újabb háborúnak, a világ újabb újrafelosztásának a feltételei.

Vajjon nehéz megérteni, hogy a kapitalizmus termelési lehetőségeinek hihetetlen növekedése, párosulva a világpiac bizonyos korlátozottságával és a „befolyási övezetek" változatlanságával, fokozza a piacokért folyó harcot és elmélyíti a kapitalizmus válságát?

A kapitalizmus meg tudná oldani ezt a válságot, ha többszörösére tudná emelni a munkások munkabérét, ha jelentősen tudna javítani a parasztság anyagi helyzetén, vagyis ha jelentősen tudná növelni a dolgozó milliók vásárlóképességét és lényegesen ki tudná bővíteni a belföldi piac felvevőképességét. De akkor a kapitalizmus nem lenne kapitalizmus. Éppen azért, mert a kapitalizmus ezt nem teheti, éppen azért, mert a kapitalizmus a „jövedelmét" nem a dolgozó többség jólétének emelésére, hanem azok kizsákmányolásának fokozására és kevésbbé fejlett országokba irányuló tőkekivitelre fordítja, hogy még nagyobb „jövedelemre" tegyen szert, — éppen ezért a felvevő piacokért folyó harc, a tőkekiviteli piacokért folyó harc elkeseredett harcra vezet a világ és a befolyási övezetek újabb újrafelosztásáért, olyan harcra, amely

máris elkerülhetetlenné tette az új imperialista háborút.

Miért néznek bizonyos imperialista körök ferde szemmel a Szovjetunióra és szerveznek egységfrontot ellene? Azért, mert a Szovjetunió rendkívül gazdag felvevő és tőkekiviteli piac. Miért szerveznek ugyanezek az imperialista körök fegyveres intervenciót Kínában? Azért, mert Kína rendkívül gazdag felvevő és tőkekiviteli piac. És így tovább és így tovább.

Íme, ez az alapja és forrása annak, hogy az új háború elkerülhetetlen, — függetlenül attól, hogy a háború az egyes imperialista koalíciók között, vagypedig a Szovjetunió ellen fog kirobbanni.

Az ellenzéknek az a baja, hogy nem érti ezeket az egyszerű, elemi dolgokat.

Országunk védelmének kérdése. Most pedig engedjék meg, hogy rátérjek az utolsó kérdésre, arra a kérdésre, hogy hogyan készül védelmezni a Szovjetuniót ellenzékünk.

Elvtársak! Valamely csoport, valamely áramlat, valamely párt forradalmiságának nem az a próbaköve, hogy milyen kijelentéseket, vagy nyilatkozatokat tesz. Valamely csoport, valamely áramlat, valamely párt forradalmiságának próbaköve a csoport, az áramlat, a párt tettei, gyakorlata, gyakorlati tervei. Nem szabad hinni az emberek kijelentéseinek és nyilatkozatainak, bármilyen hatásosak is, ha tettekkel nem erősítik meg, ha nem váltják valóra azokat.

Van egy kérdés, amely vízválasztó minden lehetséges csoport, áramlat, párt között, és próbaköve forradalmiságuknak, illetve ellenforradalmiságuknak. Ez a kérdés most a Szovjetunió védelmének kérdése, a

Szovjetunió imperialista támadásokkal szemben való feltétlen, fenntartás nélküli védelmének kérdése.

Forradalmár az, aki fenntartás nélkül, feltétlenül, nyiltan és becsületesen, titkos katonai tanácskozások nélkül kész védelmezni, megvédeni a Szovjetuniót, mert a Szovjetunió a világ első proletár, forradalmi, szocializmust építő állama. *Internacionalista* az, aki fenntartás nélkül, ingadozás nélkül, feltételek nélkül kész megvédeni a Szovjetuniót, mert a Szovjetunió a forradalmi világmozgalom bázisa, ezt a forradalmi mozgalmat pedig lehetetlen védelmezni és előbbre lendíteni, ha nem védelmezzük a Szovjetuniót. Mert aki a világ forradalmi mozgalmát a Szovjetunió megkerülésével és a Szovjetunióval szemben szándékozik védelmezni, az a forradalommal kerül szembe, az okvetlenül a forradalom ellenségeinek táborában köt ki.

Most, a fenyegető háborús veszéllyel szemben két tábor, és ezzel kapcsolatban két álláspont alakult ki: a Szovjetunió feltétlen védelmének álláspontja, és a Szovjetunió elleni harc álláspontja. Itt választani kell, mert harmadik álláspont nincs és nem is lehet. Aki semleges ebben az ügyben, aki ingadozik, fenntartásokkal él, harmadik álláspontot keres, az ki akar bújni a felelősség alól, az ki akar térni a Szovjetunió védelmére irányuló feltétlen harc elől, az el akar tűnni a Szovjetunió védelmének legfelelősségteljesebb pillanatában. De mit jelent kibújni a felelősség alól? Ez annyi, mint észrevétlenül lesiklani a Szovjetunió ellenségeinek táborába.

Így áll most a kérdés.

És mi az ellenzék álláspontja a Szovjetunió védelmével, megvédésével kapcsolatban?

Ha már erre került a sor, legyen szabad Trockijnak a Központi Ellenőrző Bizottsághoz írt levelére hivatkoznom, hogy bemutassam önöknek Trockij honvédő „elméletét", azt a honvédő jelszót, amelyet Trockij arra az esetre tartalékol, ha háborút indítanának a Szovjetunió ellen. Molotov elvtárs beszédében már idézett ebből a levélből, de nem idézte teljesen az idevonatkozó részt. Engedjék meg, hogy azt teljesen idézzem.

Íme, hogyan érti Trockij a vereségpolitikát és a honvédelmet:

„Mi a vereségpolitika? Ez olyan politika, mely arra irányul, hogy elősegítse az ellenséges osztály kezében levő «saját» államunk vereségét. A vereségpolitika minden más felfogása és értelmezése hamisítás. Így például, ha valaki azt mondja, hogy a tudatlan és lelkiismeretlen kontárok politikai vonalát ki kell söpörni mint szemetet, éppen a munkásállam győzelme érdekében, az ezért még nem «vereségpolitikus». Ellenkezőleg, az adott konkrét viszonyok között ő a forradalmi honvédelem igazi kifejezője: hiszen az eszmei szemét nem hoz győzelmet!

Erre nagyon tanulságos példákat találhatunk más osztályok történelmében. Csak egy példát említünk meg. Az imperialista háború kezdetén a francia burzsoáziának olyan kormánya volt, amelynek nem volt sem kormánykereke, sem vitorlája. Clemenceau csoportja ellenzékben volt ezzel a kormánnyal szemben. A háború és a hadicenzúra ellenére, sőt annak ellenére, hogy a németek 80 kilométerre voltak Párizstól (Clemenceau így mondotta: «éppen ezért»), eszeveszett harcot folytatott a kispolgári petyhüdtség és határozatlanság ellen, és imperialista vadságot és kegyetlenséget követelt. Clemenceau ezzel nem árulta el osztályát, a burzsoáziát, ellenkezőleg, hűségesebben, szilárdabban, határozottabban, okosabban szolgálta azt, mint Viviani, Painlevé és kompániája. Az

események további menete ezt bebizonyította. Clemenceau csoportja hatalomra jutott, és következetesebb, zsiványabb imperialista politikájával biztosította a francia burzsoázia számára a győzelmet. Voltak-e olyan francia ujságírók, akik vereségpolitikusoknak nevezték Clemenceau csoportját? Bizonyára voltak: hiszen ostobák és rágalmazók minden osztály soraiban találhatók. De nem mindig van lehetőségük arra, hogy egyformán jelentős szerepet játsszanak" (Trockij Ordzsonikidzéhez 1927 július 11-én írt leveléből).

Íme, ez az az úgynevezett honvédelmi „elmélet", amelyet Trockij a Szovjetunió számára ajánl.

„Kispolgári petyhüdtség és határozatlanság" — ez nyilvánvalóan pártunk többsége, Központi Bizottságunk többsége, kormányunk többsége. Clemenceau — ez Trockij és csoportja. (D e r ü l t s é g.) Ha az ellenség 80 kilométerre lesz a Kremltől, akkor ez az újsütetű Clemenceau, ez az operett-Clemenceau — mint kiderül — először megdönteni igyekszik majd a mostani többséget, éppen azért, mert az ellenség 80 kilométerre van a Kremltől, és csak azután lát majd a védelemhez. És ha ezt sikerül nyélbeütni a mi operett-Clemenceaunknak, akkor — mint ő mondja — ez lesz a Szovjetunió igazi és feltétlen védelme.

És hogy ezt nyélbeüthesse, Trockij, vagyis Clemenceau, előzőleg ki akarja „seperni" ezt a „szemetet" „a munkásállam győzelme érdekében". De miféle „szemétről" van szó? Ez nyilvánvalóan a párt többsége, a Központi Bizottság többsége, a kormány többsége.

Vagyis — mint kiderül —, amikor az ellenség 80 kilométerre lesz a Kremltől, ennek az operett-Clemenceaunak nem az lesz a gondja, hogy a Szovjet-

uniót védelmezze, hanem az, hogy a párt mostani többségét megdöntse. És ezt nevezi ő honvédelemnek!

Persze, kissé nevetséges, mikor ez a parányi donquijotei csoport, amely négy hónap alatt alig ezer szavazatot hozott össze, mikor ez a parányi csoport azzal fenyegeti a milliós pártot: „én majd kiseperlek." Elképzelhetik, milyen siralmas lehet Trockij csoportjának a helyzete, ha arca verejtékével négy hónap alatt alig tudott körülbelül ezer aláírást gyüjteni. Azt hiszem, hogy néhányezer aláírást bármely ellenzéki csoport össze tudna gyüjteni, ha ügyesen dolgozik. Ismétlem: nevetséges, amikor ez a parányi csoport, amelyben több a vezér, mint a katona (d e r ü l t s é g), amely teljes négy hónapon át fáradozott, és alig gyüjtött körülbelül ezer aláírást, nevetséges, amikor ez a csoport megfenyegeti a milliós pártot: „én majd kiseperlek." (D e r ü l t s é g.)

De hogyan is kezdene hozzá ez a parányi frakciós csoport ahhoz, hogy „kiseperje" a milliós pártot? Csak nem gondolják az ellenzéki elvtársak, hogy a párt mostani többsége, a Központi Bizottság többsége véletlen többség, hogy annak nincs gyökere a pártban, hogy nincs gyökere a munkásosztályban, hogy az engedelmesen tűrni fogja, hogy egy operett-Clemenceau „kiseperje"? Nem, ez a többség nem véletlen többség. Ez a többség évről évre, pártunk fejlődése folyamán alakult ki, ez a többség megméretett a harc tüzében, Október napjaiban, Október után, a polgárháború napjaiban, a szocializmus építése idején.

Hogy egy ilyen többséget „kiseperjenek", pol-

gárháborút kell kezdeni a pártban. És lám, Trockij akkor akar polgárháborút kezdeni a pártban, amikor az ellenség 80 kilométerre lesz a Kremltől. Azt hiszem, ez minden képzeletet felülmúl . . .

És az ellenzék mostani vezérei? Ők talán nem mérettek meg? Talán véletlen, hogy ők, akik valamikor pártunk legfelelősebb posztjain álltak, utóbb pártütőkké lettek? Bizonyításra szorul-e még, hogy ezt a körülményt nem lehet véletlennek tekinteni? És lám, Trockij, azzal a parányi csoporttal, amely aláírta az ellenzék platformját, vissza akarja fordítani pártunk történelmének kerekét akkor, amikor az ellenség 80 kilométerre lesz a Kremltől, pedig még azt is beszélik, hogy az elvtársak egy része csak azért írta alá az ellenzék platformját, mert azt hitte, hogy ha aláírja, — akkor háború esetén nem veszik be katonának. (D e r ü l t s é g.)

Nem, kedves Trockij, mégis csak jobban tenné, ha nem beszélne a „szemét kisepréséről". Jobb lenne erről nem beszélni, mert ezek a szavak ragadósak. Ha a többségre „ráragad" magáról a szemétseprés módszere, akkor nem tudom, jó lesz-e ez az ellenzéknek. Mert hiszen nincs kizárva, hogy ez a módszer „ráragadhat" a Központi Bizottság többségére, és csakugyan „kisepernek" valakit.

Nem mindig kívánatos és veszélytelen kiseprésről beszélni, mert az ilyen beszéd „megfertőzheti" Központi Bizottságunk többségét, és arra indíthatja, hogy „kiseperjen" valakit. És ha Trockij a seprűt a pártra és annak többségére fogja, akkor ki csodálkozik majd azon, hogy a párt megfordítja ezt a seprűt és az ellenzékre fogja?

Most tehát tudjuk, hogy az ellenzék hogyan akarja megvédeni a Szovjetuniót. Trockij Clemenceau-elmélete, amelyet az egész ellenzék támogat, s amely lényegében vereségelmélet, elég világosan beszél erről.

Megtudtuk tehát, hogy a Szovjetunió védelmének biztosítása érdekében mindenekelőtt el kell végezni a Clemenceau-féle kísérletet.

Ez, hogy úgy mondjuk, az ellenzék első lépése a Szovjetunió „feltétlen" védelme érdekében.

A második lépés a Szovjetunió védelmének érdekében, mint kiderül, az, hogy pártunkat centristának kell nyilvánítani. Azt a tényt, hogy pártunk harcot folytat a kommunizmustól való baloldali elhajlás ellen (Trockij—Zinovjev) és a kommunizmustól való jobboldali elhajlás ellen is (Szmirnov—Szapronov), ezt a tényt, mint kiderül, tudatlan ellenzékünk centrizmusnak minősíti.

Ezek a csodabogarak, lám, elfelejtették, hogy amikor mind a két elhajlás ellen harcolunk, csupán Lenin végakaratát hajtjuk végre, aki feltétlenül erélyes harcot követelt mind a „baloldali doktrinérség", mind a „jobboldali opportunizmus" ellen.

Az ellenzék vezetői szakítottak a leninizmussal, mert elfeledték Lenin végakaratát. Az ellenzék vezetői nem akarják beismerni, hogy blokkjuk, az ellenzéki blokk, a kommunizmustól baloldalra és jobboldalra elhajlók blokkja. Nem akarják beismerni, hogy mostani blokkjuk nem egyéb, mint Trockij hírhedt, gyászos emlékezetű Augusztusi Blokkjának felújítása új alapon. Nem akarják megérteni, hogy éppen ez a blokk rejti magában az elfajulás veszélyét.

Nem akarják beismerni, hogy az olyan „ultrabaloldaliaknak", mint a szélhámos és ellenforradalmár Maslownak meg Ruth Fischernek és a grúz nacionalista elhajlóknak egy táborban való egyesülése nem egyéb, mint a likvidátori Augusztusi Blokknak még az eredetinél is rosszabb másolata.

Így tehát, hogy megszervezzük a védelmet, mint látjuk, pártunkat centrista pártnak kell nyilvánítani, és meg kell próbálkozni azzal, hogy pártunkat megfosszák a munkásokra gyakorolt vonzóerejétől.

Ez, mondhatjuk, az ellenzék második lépése a Szovjetunió „feltétlen" védelme érdekében.

A Szovjetunió védelme érdekében szükséges harmadik lépés, mint kiderül, az, hogy pártunkat nemlétezőnek kell nyilvánítani, és úgy kell feltüntetni, mint „Sztálin frakcióját". Mit akarnak ezzel mondani az ellenzékiek? Ezzel azt akarják mondani, hogy párt nincs, csak „Sztálin frakciója" van. Ezzel azt akarják mondani, hogy a párt határozatai rájuk nem kötelezők, és hogy ezeket a határozatokat bármikor és bármilyen körülmények között megszeghetik. Így akarják megkönnyíteni maguknak pártunk ellen folytatott harcukat. Igaz, ezt a fegyverüket a mensevik „Szocialisztyicseszkij Vesztnyiktől"[25] és a burzsoá „Rul"[26] fegyvertárából vették. Igaz, kommunistákhoz nem méltó, hogy mensevikektől és burzsoá ellenforradalmároktól kölcsönözzenek fegyvert. De mit törődnek ők ezzel? Az ellenzéknek minden eszköz jó, csak dúljon a harc a párt ellen.

Tehát, hogy előkészítsük a Szovjetunió védelmét, mint kiderül, nemlétezőnek kell nyilvánítani

a pártot, azt a pártot, amely nélkül nem képzelhető el semmiféle honvédelem.

Ez az ellenzéknek, mondhatjuk, harmadik lépése a Szovjetunió feltétlen védelme érdekében.

A negyedik lépés a Szovjetunió védelmének érdekében, mint kiderül, az, hogy ketté kell szakítani a Kominternt, új pártot kell szervezni Németországban, élén a szélhámos és ellenforradalmár Ruth Fischerrel és Maslowval, s ilymódon meg kell nehezíteni, hogy a nyugateurópai proletariátus a Szovjetuniót támogathassa.

Szóval, hogy előkészítsük a Szovjetunió védelmét, mint kiderül, ketté kell szakítani a Kominternt.

Ez, mondhatjuk, az ellenzék negyedik lépése a Szovjetunió „feltétlen" védelme érdekében.

Az ötödik lépés a Szovjetunió védelmének érdekében, mint kiderül, az, hogy termidori tendenciákat kell tulajdonítani pártunknak, ketté kell szakítani pártunkat, és hozzá kell látni egy új párt felépítéséhez. Mert hiszen ha nincs pártunk, ha csak „sztálini frakció" van, melynek határozatai nem kötelezők a párttagokra, ha ez a frakció termidorista — noha ostobaság és tudatlanság pártunk termidoristaságáról beszélni —, mi marad akkor?

Tehát, hogy megszervezzük a Szovjetunió védelmét, mint kiderül, ketté kell szakítani pártunkat, és új pártot kell szervezni.

Ez, mondhatjuk, az ellenzék ötödik lépése a Szovjetunió „feltétlen" védelme érdekében.

Ezt az öt legfontosabb rendszabályt ajánlja az ellenzék a Szovjetunió védelme érdekében.

Kell-e még bizonyítanunk, hogy ezeknek az

ellenzéki rendszabályoknak semmi közük sincs országunk védelméhez, a világforradalom gócának védelméhez?

És ezek az emberek azt akarják, hogy pártsajtónkban közöljük defetista, félmensevik cikkeiket! Ugyan kinek néznek ezek bennünket? Nálunk talán „szabad" a sajtó mindenki számára — „az anarchistáktól a monarchistákig?" Ilyen sajtószabadság nálunk nincs és nem is lesz. Miért nem közlünk mensevik cikkeket? Azért, mert nálunk nincsen sajtó-„szabadság" az antileninista, szovjetellenes áramlatok számára az „anarchistáktól a monarchistákig".

Miért követelik az ellenzékiek, hogy közöljük félmensevik, defetista cikkeiket? Mit akarnak ezzel? Ki akarnak nyitni egy kis ablakot a burzsoá sajtó-„szabadság" számára, és nem veszik észre, hogy ezzel lelket öntenek a szovjetellenes elemekbe, fokozzák azok nyomását a proletárdiktatúrára, és szabaddá teszik az utat a burzsoá „demokrácia" előtt. Egyik ajtón kopogtatnak, és a másikat nyitják ki.

Halljuk csak, mit ír Dan úr az ellenzékről:

„Az orosz szociáldemokraták melegen üdvözölnék az ellenzék ilyen legalizálását, bár semmi közük sincs az ellenzék pozitív programjához. Üdvözölnék a legális politikai harcot, a diktatúra nyilt önfelszámolását, és az áttérést olyan új politikai formákra, amelyek szabad teret adnak egy széles munkásmozgalom számára" („Szoc. Vesztnyik" 13. sz. 1927 július).

„A diktatúra nyilt önfelszámolása" — lám, ezt várják önöktől a Szovjetunió ellenségei, lám, hova vezet az önök politikája, ellenzéki elvtársak.

Elvtársak! Két veszéllyel állunk szemben: a

háború veszélyével, amely már fenyegetővé válik, és azzal a veszéllyel, hogy pártunk egyes láncszemei elfajulnak. A honvédelem előkészítésével kapcsolatban vasfegyelmet kell teremteni pártunkban. Vasfegyelem nélkül a honvédelem lehetetlen. Meg kell szilárdítanunk a pártfegyelmet, meg kell fékeznünk mindazokat, akik dezorganizálják pártunkat. Meg kell fékeznünk mindazokat, akik Nyugaton és Keleten szakadást idéznek elő testvérpártjainkban. (Taps.) Meg kell fékeznünk mindazokat, akik nyugati testvérpártjaink kettészakításán dolgoznak, s akiket ebben olyan szédelgők támogatnak, mint Souvarine, Ruth Fischer, Maslow, vagy mint a zavarosfejű Treint.

Így, és csakis így fogadhatjuk az ellenséget teljes fegyverzetben, s ugyanakkor igyekszünk bizonyos anyagi áldozatokat is hozni azért, hogy elodázzuk a háborút, hogy időt nyerjünk és ilyen váltságdíjjal távoltartsuk a kapitalizmust.

Ezt kell tennünk, és ezt meg is tesszük.

A második veszély az elfajulás veszélye.

Honnan fenyeget ez a veszély? Onnan (az ellenzékre mutat). Ezt a veszélyt fel kell számolni. (Hosszantartó taps.)

BESZÉD AUGUSZTUS 5-ÉN

Elvtársak! Zinovjev durva illojalitást követett el a jelen plénummal szemben, amikor beszédében visszatért a nemzetközi helyzetre, holott ezt a kérdést már eldöntöttük.

Most a napirend negyedik pontját, „Trockij és Zinovjev pártfegyelemsértését" tárgyaljuk. Zinovjev azonban, megkerülve ezt a napirendi pontot, visszatér a nemzetközi helyzet kérdésére, és újból tárgyalni akarja ezt a már eldöntött kérdést. Emellett beszédében Sztálin ellen élezi ki a kérdést, elfelejtve, hogy nem Sztálin kérdését, hanem Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértését tárgyaljuk.

Ezért én is kénytelen vagyok egy már eldöntött kérdés néhány oldalára visszatérni, hogy kimutassam, mennyire tarthatatlan Zinovjev felszólalása.

Bocsánatot kérek, elvtársak, de néhány szóval válaszolnom kell Zinovjevnek Sztálin ellen intézett kirohanásaira is. (Felkiáltások: „Halljuk!")

Először. Zinovjev beszédében valami okból megemlítette Sztálin 1917 márciusi ingadozását, és ezzel kapcsolatban egy csomó valótlanságot hordott össze. Sohasem tagadtam, hogy 1917 március havában vala-

melyest ingadoztam, de ez az ingadozásom mindössze egy-két hétig tartott, s amikor Lenin 1917 áprilisában megérkezett, ez az ingadozás megszűnt, és az 1917-es Áprilisi Konferencián Lenin elvtárssal egysorban küzdöttem Kamenyev és ellenzéki csoportja ellen. Minderről többször beszéltem pártsajtónkban (lásd „Útban Október felé", „Trockizmus vagy leninizmus?" stb.).

Sohasem tartottam és most sem tartom magam csalhatatlannak. Sohasem takargattam a hibáimat, sőt még pillanatnyi ingadozásaimat sem. De azt is meg kell mondanom, hogy sohasem ragaszkodtam a hibáimhoz és futólagos ingadozásaimból sohasem csináltam platformot, nem alakítottam külön csoportot stb.

De mi köze van ennek a kérdésnek Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértéséhez, amit most kell tárgyalnunk? Mi értelme van annak, hogy Zinovjev ennek a most tárgyalt kérdésnek megkerülésével 1917 márciusának emlékeit idézi fel? Csak nem feledkezett meg saját hibáiról, arról, hogy 1917 augusztusában, szeptemberében, októberében, novemberében Lenin ellen harcolt, és külön platformmal állt ki Lenin pártja ellen? Vagy talán azt hiszi Zinovjev, hogy a mult emlékeivel elterelheti a figyelmet a most tárgyalt kérdésről, Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértésének kérdéséről? Nem, Zinovjevnek ez a trükkje nem fog sikerülni.

Másodszor. Zinovjev felolvasott egy idézetet egyik levelemből, amelyet 1923 nyarán, néhány hónappal az 1923-as német forradalom előtt írtam neki. Már nem emlékszem ennek a levélnek a tör-

ténetére. Erről a levélről nincs másolatom, és ezért nem mondhatom egészen biztosan, hogy Zinovjev híven idézett levelemből. Azt hiszem, 1923 július végén vagy augusztus elején írtam a levelet. De meg kell mondanom, hogy ez a levél elejétől végéig feltétlenül helyes. Zinovjev, erre a levélre hivatkozva, nyilván azt akarta mondani, hogy én általában szkeptikusan ítéltem meg az 1923-as német forradalmat. Ez természetesen badarság.

A levélben elsősorban azt a kérdést érintettem, hogy a kommunistáknak meg kell-e azonnal ragadniok a hatalmat. Németországban, 1923 júliusában vagy augusztus elején még nem volt az a mély forradalmi válság, amely talpraállítja a tömegek millióit, leleplezi a szociáldemokrácia megalkuvását, végkép dezorganizálja a burzsoáziát, és a hatalom azonnali megragadásának kérdése elé állítja a kommunistákat. A júliusi—augusztusi helyzetben természetesen szó sem lehetett arról, hogy a kommunisták, akik amúgy is *kisebbségben* voltak a munkásosztályon belül, Németországban *azonnal* megragadják a hatalmat.

Helyes-e ez az álláspont? Én azt hiszem, hogy helyes. Ez volt akkor a Politikai Iroda álláspontja is.

A levélben érintett második kérdés arra vonatkozott, tüntessenek-e a kommunista munkások olyan pillanatban, amikor a felfegyverzett fasiszták időelőtti akcióra akarták provokálni a kommunistákat. Akkor az volt a véleményem, hogy a kommunisták ne hagyják magukat provokálni. És nemcsak az én véleményem volt ez, hanem az egész Politikai Iroda is osztotta ezt az álláspontot.

De két hónap mulva Németországban megfordul a helyzet, rohamosan élesedik a forradalmi válság. Poincaré katonai támadást indít Németország ellen; a németországi pénzügyi válság katasztrofális jelleget ölt; a német kormányon belül kezdődik a bomlás és a miniszteri váltófutás; a forradalom hulláma magasra csap és robbantja a szociáldemokráciát; a munkások tömegesen kezdik otthagyni a szociáldemokráciát és a kommunistákhoz csatlakoznak; a kommunisták előtt felvetődik a hatalom megragadásának kérdése. Ebben a helyzetben én, mint a Komintern bizottságának más tagjai is, határozottan és félreérthetetlenül amellett voltam, hogy a kommunistáknak azonnal meg kell ragadniok a hatalmat.

Mint tudják, a Komintern akkor létesített német bizottsága, amelynek Zinovjev, Buharin, Sztálin, Trockij, Radek és több német elvtárs volt a tagja, több konkrét határozatot hozott a hatalom megragadásával kapcsolatban a német elvtársaknak nyujtandó közvetlen segítségre vonatkozólag.

Szolidárisak voltak-e akkor a német bizottság tagjai mindenben? Nem, nem voltak szolidárisak. Nézeteltérések merültek fel abban a kérdésben, kell-e Németországban Szovjeteket szervezni. Én és Buharin azt mondottuk, hogy az üzemi bizottságok nem helyettesíthetik a Szovjeteket, és azt javasoltuk, hogy Németországban azonnal proletár Szovjeteket szervezzenek. Trockij és Radek néhány német elvtárssal együtt ellenezték a Szovjetek szervezését, az volt a véleményük, hogy az üzemi bizottságok elegendők lesznek a hatalom megragadásához. Zinovjev e két csoport között ingadozott.

Jegyezzék meg, elvtársak, hogy akkor nem Kínáról volt szó, ahol mindössze néhány millió proletár van, hanem Németországról, erről az iparilag rendkívül fejlett országról, ahol akkor körülbelül 15 millió proletár volt.

Mi lett a vége az akkori nézeteltéréseknek? Az lett a vége, hogy Zinovjev *átpártolt* Trockijhoz és Radekhez, és a Szovjetek kérdését negatív értelemben döntötték el.

Igaz, Zinovjev később szánta-bánta ezeket a bűneit. Ez azonban nem teszi meg nem történtté azt a tényt, hogy Zinovjev akkor a német forradalom egyik legdöntőbb kérdésében a jobboldali, opportunista szárnyon foglalt helyet, Buharin és Sztálin viszont a forradalmi, kommunista szárnyon álltak.

Zinovjev később azt mondta erről:

„Mi hibát követtünk el a Szovjetek (a németországi Szovjetek — *I. Szt.)* kérdésében, mert engedtünk Trockijnak és Radeknek. Valahányszor ezekben a kérdésekben engedünk, mindannyiszor meggyőződünk, hogy hibát követünk el. Akkor nem lehetett Munkás Szovjeteket teremteni, de ez próbaköve volt annak, hogy irányvételünk szociáldemokrata-e avagy kommunista. Nem lett volna szabad engednünk ebben a kérdésben. Engedményünk hiba volt. Így áll ez a dolog, elvtársak" (a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének a Németországi Kommunista Párt képviselőivel együtt 1924 január 19-én tartott ötödik ülésének gyorsírói jegyzőkönyve, 70. old.).

Zinovjev ebben az idézetben arról beszél, hogy „mi hibáztunk". Kik ezek a „mi"? Semilyen „mi" nem volt és nem is lehetett akkor. Hibázni maga

Zinovjev hibázott, amikor átpártolt Trockijhoz és Radekhez és hibás álláspontjukra helyezkedett.

Ezek a tények.

Mégis csak jobb lett volna Zinovjevnek, ha nem beszélt volna az 1923-as német forradalomról; akkor nem vallott volna szégyent itt a plénum előtt; ezt annál is inkább elkerülhette volna, mert az általa felvetett kérdésnek, a német forradalom kérdésének, mint látják, semmi köze sincs a plénum napirendjének most tárgyalt negyedik pontjához.

A kínai kérdés. Zinovjev beszédéből arra kell következtetni, hogy Sztálin a XIV. pártkongresszuson tartott beszámolójában Kínát — lám — Amerikával azonosította. Ez persze ostobaság. Beszámolómban semmiképpen sem azonosítottam és nem is azonosíthattam Kínát Amerikával. A valóságban csak arról volt szó beszédemben, hogy a kínai népnek joga van a nemzeti egyesülésre és a külföldi járom alól való nemzeti felszabadulásra. Kiélezve a kérdést az imperialista sajtó ellen, azt mondottam, hogy ha önök, imperialista urak, legalábbis szavakban, jogosnak ismerik el Olaszország nemzeti háborúját, Amerika nemzeti háborúját, Németország nemzeti háborúját, amelyet e nemzetek azért viseltek, hogy mint nemzet egyesüljenek és lerázzák magukról a külföldi jármot, akkor miért rosszabb Kína, mint ezek az országok, és miért nincs joga a kínai népnek nemzeti egyesülésre és felszabadulásra.

Ezt mondottam előadói beszédemben és egyáltalában nem érintettem azt a kérdést, hogy milyenek a kínai forradalom perspektívái és melyek a feladatai a kommunizmus szempontjából.

Helyes-e, ha így tesszük fel a kérdést a burzsoá sajtó elleni harcban? Világos, hogy helyes. Zinovjev nem érti ezt az egyszerű dolgot, de ennek már az az oka, hogy Zinovjev nehéz felfogású.

Zinovjev, mint kiderül, helytelennek tartja azt a politikát, amely a vuhani Kuomintangot, amikor az forradalmi volt, a proletariátus és a parasztság jövendő forradalmi-demokratikus diktatúrájának magvává igyekezett megtenni. Kérdjük, miért volt helytelen ez a politika? Talán nem tény, hogy a vuhani Kuomintang ez év elején forradalmi volt? Hát akkor miért követelte Zinovjev a vuhani Kuomintang „messzemenő támogatását", ha a vuhani Kuomintang nem volt forradalmi? Miért esküdözött az ellenzék, hogy helyesli a kommunista párt bennmaradását a vuhani Kuomintangban, ha ez akkor nem volt forradalmi? Mit érnének azok a kommunisták, akik belépnek a vuhani Kuomintangba és, noha ott befolyásuk van, nem próbálják magukkal vonni a kuomintangista útitársakat, és nem tesznek kísérletet arra, hogy a vuhani Kuomintangot a forradalmi-demokratikus diktatúra magvává tegyék? Én azt mondanám, hogy az ilyen kommunisták egy lyukas garast sem érnek.

Igaz, ez a kísérlet nem sikerült, mert az imperialisták és a kínai feudálisok az adott szakaszban a forradalomnál erősebbnek bizonyultak, és a kínai forradalom ennek következtében ideiglenes vereséget szenvedett. Vajjon az következik ebből, hogy a kommunista párt politikája helytelen volt?

1905-ben az orosz kommunisták is megkísérelték, hogy az akkori Szovjeteket a proletariátus és a

parasztság jövendő forradalmi-demokratikus diktatúrájának magvává tegyék. Ez a kísérlet azonban akkor szintén nem sikerült, mert az osztályerőviszonyok kedvezőtlenek voltak, mert a cárizmus és a feudálisok a forradalomnál erősebbnek bizonyultak. Az következik-e ebből, hogy a bolsevikok politikája helytelen volt? Világos, hogy nem következik.

Zinovjev továbbá azt állítja, hogy Lenin a kínai *Munkás*küldöttek Szovjetjeinek azonnali megszervezése mellett foglalt állást. Ezzel kapcsolatban Zinovjev Leninnek a gyarmati kérdésről írt és a Komintern II. kongresszusán elfogadott téziseire hivatkozik. Zinovjev azonban itt egyszerűen félrevezeti a pártot.

A sajtóban többízben szó volt arról, és itt meg kell ismételnünk, hogy Lenin téziseiben egy árva szó sincs a kínai *Munkás*küldöttek Szovjetjeiről.

A sajtóban többízben szó volt arról, és itt meg kell ismételnünk, hogy Lenin téziseiben nem a *Munkás*küldöttek Szovjetjeire, hanem a „Parasztok Szovjetjeire", a „Népi Szovjetekre", a „Dolgozók Szovjetjeire" gondolt, és külön hangsúlyozta, hogy olyan országokról van szó, *„ahol nincs*, vagy *alig van ipari proletariátus"*.

Lehet-e Kínát azok közé az országok közé sorolni, amelyekben „nincs, vagy alig van ipari proletariátus"? Világos, hogy nem lehet. Lehet-e Kínában Paraszt Szovjeteket, Dolgozók Szovjetjeit, Népi Szovjeteket teremteni, ha nem teremtjük meg *előbb a munkásosztály* osztályszovjetjeit? Világos, hogy nem lehet. Akkor miért akarja az ellenzék a pártot Lenin téziseire való hivatkozással megtéveszteni?

A lélekzethezjutás kérdése. Lenin 1921-ben, a pol-

gárháború befejezése után, azt mondotta, hogy most megszabadultunk a háborútól, valamelyest lélekzethez jutottunk és ezt a lélekzetvételi szünetet a szocializmus építésére kell kihasználni. Zinovjev most beleköt Sztálinba, és azt állítja, hogy Sztálin ebből a lélekzetvételi szünetből egész lélekzetvételi időszakot csinált, ami — Zinovjev szerint — ellentmond annak a tézisnek, hogy fennáll a Szovjetunió és az imperialisták közötti háború veszélye.

Mondanunk sem kell, hogy ez csak ostoba és nevetséges kötekedés Zinovjev részéről. Hát nem tény, hogy az imperialisták és a Szovjetunió között immár hét esztendeje nincsenek katonai összeütközések? Lehet-e ezt a hétesztendős időszakot lélekzetvételi *időszaknak* nevezni? Világos, hogy lehet is és kell is. Lenin többször beszélt a breszti béke *időszakáról*, noha mindenki tudja, hogy ez az időszak nem tartott tovább egy évnél. Miért lehet a breszti béke egyesztendős időszakát időszaknak nevezni, és miért nem lehet a lélekzetvétel hétesztendős időszakát lélekzetvételi időszaknak nevezni? Hogy nem átallja Zinovjev a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság együttes plénumát ilyen nevetséges és ostoba kötekedéssel foglalkoztatni?

A párt diktatúrájáról. Pártsajtónkban többször volt már szó arról, hogy Zinovjev azzal, hogy a proletariátus diktatúráját a párt diktatúrájával azonosítja, meghamisítja a párt „diktatúrájának" lenini fogalmát. Pártsajtónkban többször volt már szó arról, hogy Lenin a párt „diktatúráján" a *munkásosztály* pártvezetését értette, vagyis nem azt, hogy a párt erőszakot alkalmaz a munkásosztállyal szemben,

hanem a munkásosztálynak meggyőzés útján, politikai nevelés útján történő vezetését, mégpedig *egy* párt által való vezetését, amely párt a vezetést nem osztja meg és nem is akarja megosztani más pártokkal.

Zinovjev ezt nem érti, meghamisítja Lenin felfogását. Zinovjev azzal, hogy meghamisítja a párt „diktatúrájának" lenini felfogását, talán anélkül, hogy maga is tudná, az „arakcsejevizmus" meghonosításának az útját egyengeti a pártban, útját egyengeti Kautsky igazolásának, aki azzal rágalmazta Lenint, hogy Lenin „a párt diktatúrájának veti alá a munkásosztályt". Helyes-e ez? Világos, hogy nem helyes. De ki tehet róla, ha Zinovjev nem érti ezeket az egyszerű dolgokat?

A nemzeti kultúráról. Azt, amit Zinovjev itt összevissza fecsegett a nemzeti kultúráról, meg kellene örökíteni, hadd tudja a párt, hogy Zinovjev ellenzi a Szovjetunióban élő népek nemzeti kultúrájának szovjet **alapon** való fejlesztését, hogy Zinovjev valójában a gyarmatosítás híve.

Mi azt tartottuk, és azt tartjuk, hogy a nemzeti kultúra jelszava egy soknemzetiségű államban a burzsoázia uralmának korszakában burzsoá jelszó. Miért? Azért, mert a nemzeti kultúra jelszava egy ilyen államban a burzsoázia uralmának időszakában azt jelenti, hogy valamennyi nemzetiség dolgozó tömegeit szellemileg alávetik a burzsoázia vezetésének, a burzsoázia uralmának, a burzsoázia diktatúrájának.

Miután a proletariátus megragadta a hatalmat, kiadtuk azt a jelszót, hogy a Szovjetunióban élő népek nemzeti kultúráját fejleszteni kell a *Szovjetek*

alapján. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a Szovjetunióban élő népek nemzeti kultúrájának fejlődését összhangba hozzuk a szocializmus érdekeivel és követelményeivel, a proletárdiktatúra érdekeivel és követelményeivel, valamennyi Szovjetunióban élő nemzetiség dolgozóinak érdekeivel és szükségleteivel.

Azt jelenti-e ez, hogy mi most ellenezzük a nemzeti kultúrát általában? Nem, nem ezt jelenti. Ez csak azt jelenti, hogy mi most a Szovjetunió népeinek nemzeti kultúráját, nemzeti nyelvét, iskoláját, sajtóját stb. *a Szovjetek alapján* kívánjuk fejleszteni. És mit jelent ez a fenntartás: „a Szovjetek alapján"? Azt jelenti, hogy a Szovjetunió népei kultúrájának, amelyet a Szovjethatalom fejleszt, *tartalmában* valamennyi dolgozó számára közös kultúrának, szocialista kultúrának kell lennie, *formájában* viszont ez a kultúra nem egyforma és nem is lesz egyforma a Szovjetunió valamennyi népe számára, hanem nemzeti kultúra lesz, olyan kultúra, amely különböző a Szovjetunió népei számára a nyelvben és a nemzeti sajátosságokban fennálló különbségnek megfelelően. Éppen erről beszéltem mintegy három évvel ezelőtt, a Keleti Dolgozók Kommunista Egyetemén[27]. Ebben a szellemben cselekedett pártunk az egész idő alatt, amikor előmozdította a *nemzeti* szovjet iskolák, a *nemzeti* szovjet sajtó és más kulturális intézmények fejlődését, a pártapparátus „*nemzetiesítését*", a szovjet apparátus „*nemzetiesítését*" stb. stb.

Lenin éppen ezért hívta fel leveleiben a nemzeti területeken és köztársaságokban dolgozó elvtársakat arra, hogy fejlesszék e területek és köztársaságok nemzeti kultúráját a Szovjetek alapján.

Éppen mert az után, hogy a proletariátus megragadta a hatalmat, mindig ezen az úton haladtunk, éppen ezért sikerült megalkotni azt az egész világon példátlan internacionális épületet, amelyet Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének neveznek.

És most Zinovjev mindezt fel akarja forgatni, ki akarja törölni, el akarja temetni, hadat üzenve a nemzeti kultúrának. És ez a gyarmatosító fecsegés a nemzeti kérdésről, ez — Zinovjev szerint — leninizmus! Hát nem nevetséges ez, elvtársak!

A szocializmus építéséről egy országban. Zinovjev és általában az ellenzék (Trockij, Kamenyev), annak ellenére, hogy ebben a kérdésben már többször csúfos vereséget szenvedtek, újból és újból belekapaszkodnak ebbe a kérdésbe, elrabolva a plénum idejét. Úgy akarják feltüntetni a dolgot, hogy az a tézis, hogy a Szovjetunióban lehetséges a szocializmus győzelme, nem Lenin elmélete, hanem Sztálin „elmélete".

Aligha szorul bizonyításra, hogy ez az állítás nem egyéb, mint az ellenzék kísérlete arra, hogy a pártot becsapja. Talán nem tény, hogy éppen Lenin, és nem valaki más volt az, aki már 1915-ben kimondotta, hogy a szocializmus győzelme *egy* országban lehetséges[28]? Talán nem tény, hogy éppen Trockij, és nem valaki más volt az, aki *akkor nyomban* szembeszállt Leninnel, és Lenin kijelentését „nemzeti korlátoltságnak" nevezte? Mit keres itt Sztálin „elmélete"?

Talán nem tény, hogy éppen Kamenyev és Zinovjev, és nem valaki más volt az, aki 1925-ben Trockij uszályába kapaszkodva „nemzeti korlátoltságnak" nyilvánította azt a lenini tanítást, hogy a

szocializmus győzelme *egy* országban lehetséges? Talán nem tény, hogy pártunk a XIV. konferencián — Trockij félmensevik elméletével szemben — külön határozatot fogadott el arról, hogy a szocializmus győzelmes építése a Szovjetunióban lehetséges[29]?

Miért kerüli meg Trockij, Zinovjev és Kamenyev a XIV. konferenciának ezt a határozatát?

Hát nem tény, hogy pártunk XIV. kongresszusa megerősítette a XIV. konferencia határozatát, mégpedig olymódon, hogy a megerősítést Kamenyev és Zinovjev ellen élezte ki[30]?

Hát nem tény, hogy pártunk XV. konferenciája részletesen indokolt határozatot fogadott el arról, hogy a Szovjetunióban a szocializmus győzelme lehetséges[31], olyan határozatot, amelynek éle az ellenzéki blokk és annak feje, Trockij ellen irányult?

Hát nem tény, hogy a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának VII. kibővített plénuma megerősítette az SzK(b)P XV. konferenciájának ezt a határozatát és Trockijt, Zinovjevet és Kamenyevet szociáldemokrata elhajlásban marasztalta el[32]?

Kérdezzük, mit keres itt Sztálin „elmélete"?

Hát követelt-e Sztálin valamikoris más egyebet az ellenzéktől, mint azt, hogy ismerje el pártunk és a Komintern legfelsőbb szerveinek határozatait?

Miért kerülik meg az ellenzék vezérei ezeket a tényeket, ha lelkiismeretük tiszta? Mire számítanak? Hogy becsaphatják a pártot? De hát nehéz-e megérteni, hogy bolsevik pártunkat senkinek sem sikerül becsapni.

Ezek azok a kérdések, elvtársak, amelyeknek

tulajdonképpen semmi közük sincs a most napirenden levő kérdéshez, vagyis ahhoz, hogy Trockij és Zinovjev megsértette a pártfegyelmet, de amelyeket Zinovjev mégis előráncigált, hogy port hintsen a szemekbe és elkenje a napirenden levő kérdést.

Ismételten bocsánatot kérek azért, hogy e kérdések megvilágításával igénybe vettem idejüket. De nem tehettem egyebet, mert ez az egyedüli útja annak, hogy elvegyük az ellenzék kedvét attól, hogy a pártot becsapja.

Most pedig engedjék meg, elvtársak, hogy a „védekezésből" átmenjek támadásba.

Az ellenzéknek az a legnagyobb baja, hogy még a mai napig sem tudja megérteni, miért züllött le idáig.

Valóban, mi az oka annak, hogy az ellenzék vezetői, akik tegnap még pártunk vezetői közé tartoztak, „egyszerre" pártütők lettek? Mivel lehet ezt megmagyarázni? Maga az ellenzék ezt a tényt személyes természetű okokkal igyekszik magyarázni: Sztálin „nem segített", Buharin „elrontotta a dolgot", Rikov „nem támogatott", Trockij „elszalasztotta az alkalmat", Zinovjev „nem vette észre" és így tovább. Ennek az olcsó „magyarázatnak" azonban semmi köze sincs az igazi magyarázathoz. Az a tény, hogy az ellenzék mostani vezetői elszigetelődtek a párttól, nem kisjelentőségű tény. Még kevésbbé lehet azt véletlenségnek tekinteni. Annak a ténynek, hogy az ellenzék mostani vezérei elszakadtak a párttól, mély okai vannak. Zinovjev, Trockij, Kamenyev valami okból nyilván letértek a helyes útról, valami komoly bűnt követtek el, — különben

a párt nem fordult volna el tőlük, mint pártütőktől. És most az a kérdés: mi volt az oka annak, hogy az ellenzék mostani vezetői letértek a helyes útról, mivel szolgáltak rá arra, hogy ennyire lezüllöttek?

Az első fő kérdés, amelyben letértek a helyes útról, ez a leninizmus kérdése, pártunk lenini ideológiájának kérdése. Azért tértek le a helyes útról, mert azzal próbálkoztak és most is azzal próbálkoznak, hogy a leninizmust trockizmussal *egészítsék ki*, hogy a leninizmust lényegében *helyettesítsék* a trockizmussal. Ez azonban, elvtársak, az ellenzék vezetőinek olyan főbenjáró bűne, melyet a párt nem bocsáthatott meg és nem is bocsáthat meg nekik. Világos, hogy a párt nem követhette őket ezen az úton, nem fordulhatott el a leninizmustól a trockizmus felé, és ennek az lett a következménye, hogy az ellenzék vezetői elszigetelődtek a párttól.

Mi voltaképpen a trockisták és az ellenzékhez tartozó volt leninisták mostani blokkja? Ez a blokk anyagi kifejezője annak a kísérletnek, amely a leninizmusnak trockizmussal való kiegészítésére irányul. A „trockizmus" szót nem én találtam ki. Ezt a szót először Lenin elvtárs hozta forgalomba olyasvalaminek a megjelölésére, ami ellentéte a leninizmusnak.

Mi a trockizmus fő bűne? A trockizmus fő bűne az, hogy nem hiszi, hogy a Szovjetunió proletariátusának van ereje és képessége ahhoz, hogy magával vigye a parasztságot, a parasztság zömét a proletariátus hatalmának megszilárdításáért folyó harcban, különösen pedig az országunk szocialista építésének győzelméért folyó harcban.

A trockizmus fő bűne az, hogy nem érti és volta-

képpen nem ismeri el a proletariátus hegemóniájának lenini eszméjét, azt az eszmét, hogy a proletariátus diktatúrájának kivívásában és megszilárdításában, az egyes országok szocialista társadalmának felépítésében a proletariátusé a hegemónia (a parasztsághoz való viszonyban).

Tudtak-e a trockizmus e szervi hibáiról a volt leninisták, Zinovjev és Kamenyev? Igen, tudtak. Hiszen ők még nemrég úton-útfélen azt hangoztatták, hogy más a leninizmus, és más a trockizmus. Ők még nemrég azt hangoztatták, hogy a trockizmus összeegyeztethetetlen a leninizmussal. Mihelyt azonban konfliktusba keveredtek pártunkkal és kisebbségben maradtak, azonnal elfeledték mindezt, és a trockizmus felé fordultak, hogy közösen vegyék fel a harcot Lenin pártja ellen, ennek ideológiája ellen, a leninizmus ellen.

Az elvtársak bizonyára emlékeznek a XIV. kongresszuson lefolyt vitáinkra. Miről vitatkoztunk akkor az úgynevezett „új ellenzékkel"? A középparaszt szerepéről és jelentőségéről, a parasztság zömének szerepéről és jelentőségéről, arról, hogy országunk technikai elmaradottsága ellenére lehetséges-e a proletariátusnak magával vinni a parasztság zömét a szocialista építésben.

Másszóval: ugyanarról vitáztunk velük, amiről már régen folyik a vita pártunk és a trockizmus között. Önök tudják, hogy a XIV. kongresszuson lefolyt viták siralmas eredménnyel végződtek az „új ellenzékre" nézve. Önök tudják, hogy az „új ellenzék" e viták eredményeképpen annak az alapvető lenini eszmének kérdésében, hogy a proletár-

forradalom korszakában a proletariátust illeti a hegemónia, átment a trockizmus táborába. Éppen ezen az alapon jött létre a trockisták és az ellenzékhez tartozó volt leninisták úgynevezett ellenzéki blokkja.

Tudta-e az „új ellenzék", hogy a Komintern V. kongresszusa *kispolgári elhajlásnak* minősítette a trockizmust[33]? Persze, hogy tudta. Sőt mi több, a Komintern V. kongresszusán ő maga fogadtatta el az errevonatkozó határozatot. Tudta-e az „új ellenzék", hogy a leninizmus és a kispolgári elhajlás összeegyeztethetetlen? Persze, hogy tudta. Sőt mi több, az egész párt színe előtt, úton-útfélen hangoztatta ezt.

Most ítéljenek az elvtársak maguk: el kellett-e fordulnia a pártnak az olyan vezérektől, akik ma elégetik azt, aminek tegnap hódoltak, akik ma megtagadják azt, amire tegnap mindenki hallatára felszólították a pártot, akik trockizmussal próbálják kiegészíteni a leninizmust, annak ellenére, hogy még tegnap a leninizmus elárulásának nevezték az ilyen kísérletet? Világos, hogy a pártnak el kellett fordulnia az ilyen vezérektől.

Az ellenzék abbeli buzgalmában, hogy mindent a fejetetejére állítson, odáig ment, hogy még azt is tagadja, hogy Trockij az Októberi Forradalmat megelőző időszakban a mensevikekhez tartozott. Ne csodálkozzanak elvtársak, az ellenzék határozottan azt mondja, hogy Trockij 1904 óta sohasem volt mensevik. Valóban így van ez? Hallgassuk meg Lenint.

1914-ben, három és fél évvel az Októberi Forradalom előtt Lenin ezt mondta Trockijról:

„Az oroszországi marxista mozgalom régi résztvevői jól ismerik Trockij figuráját, és nekik nem érdemes róla

beszélni. De a fiatal munkásnemzedék nem ismeri, tehát beszélni kell róla, mert az ő figurája tipikus mind az öt külföldi csoportocskára, amelyek ténylegesen szintén ingadoznak a likvidátorok és a párt között.

A régi «Iszkra» idején (1901—1903) ezeket az ingadozókat és az «ökonomistáktól» az iszkrásokhoz, az «iszkrásoktól» az «ökonomistákhoz» szökdösőket «tusinói vándormadaraknak» nevezték (így hívták a régi Oroszhonban a Zavaros Időkben azokat a harcosokat, akik az egyik táborból a másikba szökdöstek)...

A «tusinói vándormadarak» frakciókon felül állóknak nyilvánítják magukat, azon az egyetlen alapon, hogy ma az egyik, holnap a másik frakciótól «kölcsönzik» eszméiket. Trockij 1901—1903-ban tüzes «iszkrás» volt, és Rjazanov az 1903-as kongresszuson játszott szerepéért «Lenin dorongjának» nevezte. *1903 végén Trockij dühödt mensevik**, vagyis az iszkrásoktól átszökött az «ökonomistákhoz»; azt hirdeti, hogy «a régi és az új ‚Iszkra' között szakadék tátong». 1904—1905-ben otthagyja a mensevikeket és ingadozó álláspontot foglal el, hol Martinovval (az «ökonomistával») dolgozik együtt, hol az otrombán baloldali «permanens forradalmat» hirdeti. 1906—1907-ben a bolsevikokhoz közeledik és 1907 tavaszán szolidárisnak nyilvánítja magát Roza Luxemburggal.

A bomlás korszakában, hosszantartó «frakciónkívüli» ingadozás után, ismét *jobbra tér, és 1912 augusztusában blokkot alkot a likvidátorokkal. Most ismét otthagyja őket, de lényegileg az ő eszmécskéiket hajtogatja**.

Az ilyen típusok jellemzőek, mint közelmult történelmi képződményeknek és alakulatoknak maradványai azokból az időkből, amikor Oroszországban a munkás tömegmozgalom még aludt, és bármely csoportocskának «tág tere» nyílt arra, hogy áramlatnak, csoportnak, frakciónak, szóval — «hatalomnak» tüntesse fel magát, amely másokkal való egyesülésről tárgyal.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

A fiatal munkásnemzedéknek jól kell tudnia, hogy kivel van dolga, amikor hallatlan igényekkel lépnek fel olyan emberek, akik egyáltalán nem akarnak számolni *sem* azokkal a párthatározatokkal, amelyek 1908 óta megszabták és kialakították a likvidátorsághoz való viszonyt, *sem* azzal a tapasztalattal, melyet a mai oroszországi munkásmozgalom nyujt, mely az említett határozatok teljes elismerése alapján valóban megteremtette a többség *egységét*" (XVII. köt. 393—394. old.[33a]).

Kiderül tehát, hogy Trockij 1903 után egész idő alatt kívül állott a bolsevikok táborán, hol a mensevikek táborába szökött át, hol faképnél hagyta őket, de sohasem csatlakozott a bolsevikokhoz, 1912-től pedig a mensevik likvidátorokkal együtt blokkot szervezett Lenin és Lenin pártja ellen, egy táborban maradva a mensevikekkel.

Mi csodálni való van azon, hogy bolsevik pártunk bizalmatlan az ilyen „figurával" szemben?

És mi csodálni való van azon, hogy az ellenzéki blokk, melynek ez a „figura" a feje, elszigetelődött a párttól és hogy pártunk félrelökte?

A második fő kérdés, amelyben az ellenzék vezetői letértek a helyes útról, az a kérdés, hogy lehetséges-e a szocializmus győzelme *egy* országban az imperializmus időszakában. Az ellenzéknek az a hibája, hogy észrevétlenül fel akarta számolni Leninnek azt a tanítását, hogy a szocializmus győzelme *egy* országban lehetséges.

Ma már senki előtt sem titok az a tény, hogy Lenin már 1915-ben, két évvel az Októberi Forradalom előtt, kiindulva a gazdasági és politikai fejlődésnek az imperializmus viszonyai közötti egyenlőtlen-

ségéről szóló törvényből, proklamálta azt a tételt, hogy „a szocializmus győzelme lehetséges eleinte néhány, vagy akár egy, egymagában vett, kapitalista országban is" *(Lenin*, XVIII. köt. 232. old.[33b]).

Ma már senki előtt sem titok az a tény, hogy Trockij, éppen Trockij volt az, aki ugyancsak 1915-ben a sajtóban fellépett Lenin tézise *ellen*, mondván: ha elismernők a szocializmus egyes országokban való győzelmének lehetőségét, akkor „ez azt jelentené, hogy áldozatul esünk annak a *nemzeti korlátoltságnak**, amely a szociálpatriotizmus lényege" (Trockij, „1917". III. köt. 1. rész. 89—90. old.).

Nem titok, sőt közismert tény az is, hogy ez a vita Lenin és Trockij közt lényegében folytatódott 1923-ig, Lenin utolsó, „A szövetkezetekről" szóló brosúrájának[34] megjelenéséig, amelyben Lenin ismételten azt hirdeti, hogy országunkban „a teljes szocialista társadalom" felépítése lehetséges.

Milyen változások történtek Lenin halála után pártunk történetében ezzel a kérdéssel kapcsolatban? 1925-ben, pártunk XIV. konferenciáján, Kamenyev és Zinovjev hosszú ingadozás után elismerték Leninnek azt a tanítását, hogy a szocializmus győzelme *egy* országban lehetséges, és a párttal együtt szembefordultak a trockizmussal ebben a kérdésben. De néhány hónappal ez után, a XIV. kongresszus előtt, amikor kisebbségben maradtak a párt elleni harcban és kénytelenek voltak blokkot alkotni Trockijjal, — „egyszerre" átálltak a trockizmus oldalára, szakítottak pártunk XIV. konferenciájá-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

nak határozatával, megtagadták a szocializmus *egy* országban lehetséges győzelméről szóló lenini tanítást. Végül is Trockij félmensevik fecsegése Lenin elméletének nemzeti korlátoltságáról, — ez lett az a lepel az ellenzék kezében, amellyel az ellenzék eltakarni igyekszik, hogy a szocialista építés kérdésében a leninizmus felszámolásán dolgozik.

Kérdezzük: mi csodálkozni való van azon, ha a párt, ez a leninizmus szellemében nevelt és kikovácsolt párt ezekután kénytelen volt elfordulni az ilyen likvidátoroktól, az ellenzék vezetői pedig elszigetelődtek a párttól?

A harmadik fő kérdés, melyben az ellenzék vezetői letértek a helyes útról, ez pártunk kérdése, pártunk egyöntetűségének, pártunk vasegységének a kérdése.

A leninizmus azt tanítja, hogy a proletariátus pártjának egységes és egyöntetű pártnak kell lennie, amelyben nincsenek frakciók, frakciós központok, amelynek egy a pártközpontja, egy az akarata. A leninizmus azt tanítja, hogy a proletárpárt érdekei megkövetelik a pártpolitikai kérdések tudatos megvitatását, megkövetelik a párt tömegeinek a pártvezetőséghez való tudatos viszonyát, a párt fogyatékosságainak, a párt hibáinak bírálatát. De ugyanakkor a leninizmus megköveteli azt is, hogy a párt minden tagja ellentmondás nélkül végrehajtsa a párthatározatokat, ha a párt vezető szervei azokat elfogadták és jóváhagyták.

Nem így a trockizmus. A trockizmus külön frakciós központokkal rendelkező frakciós csoportok valamilyen föderációjának tekinti a pártot. A trockiz-

mus elviselhetetlennek tartja a párt proletár fegyelmét. A trockizmus nem tűr a pártban proletár rendet. A trockizmus nem érti, hogy a párt vasfegyelme nélkül lehetetlen a proletárdiktatúra érvényesítése.

Tudtak-e az ellenzékhez tartozó volt leninisták a trockizmusnak ezekről a szervi hibáiról? Persze, hogy tudtak. Sőt mi több, úton-útfélen hangoztatták, hogy a trockizmus „szervezeti sémája" összeegyeztethetetlen a leninizmus szervezeti elveivel. Az a tény, hogy az ellenzék 1926 október 16-i nyilatkozatában feladta azt az álláspontot, hogy a párt nem egyéb, mint csoportok föderációja, — ez a tény újból megerősíti azt, hogy az ellenzék e téren mindkét lábára sántított és még ma is sántít. De ez az álláspontfeladás csak üres szó volt, nem volt őszinte. Valójában a trockisták sohasem mondtak le arról, hogy pártunkra trockista szervezeti vonalat próbáljanak ráerőszakolni, Zinovjev és Kamenyev pedig segít nekik ebben a dicstelen ügyben. Zinovjev és Kamenyev, mihelyt kisebbségben maradtak a párt elleni harcukban, nyomban felkarolták a trockista, félmensevik szervezeti tervet, és a trockistákkal együtt napi jelszóként kiadták a párt proletár rendje elleni harc jelszavát.

Mi csodálkozni való van azon, hogy pártunk nem volt hajlandó eltemetni a leninizmus szervezeti elveit, és félrelökte az ellenzék mostani vezetőit.

Ez az a három fő kérdés, elvtársak, amelyben az ellenzék mostani vezetői letértek a helyes útról, szakítottak a leninizmussal.

Ezek után csodálkozhatunk-e azon, hogy a lenini párt szintén szakított ezekkel a vezetőkkel?

Az ellenzék süllyedése azonban, sajnos, ezzel még nem ért véget. Az ellenzék tovább süllyedt, egészen addig a határig, amelyen túl már nem süllyedhet, ha nem akarja megkockáztatni, hogy a párton kívül marad.

Ítéljenek az elvtársak maguk.

Eddig nehéz volt feltételezni, hogy az ellenzék, bármilyen mélyre süllyedt is, ingadozni fog országunk feltétlen védelmének kérdésében. Most pedig kénytelenek vagyunk feltételezni, sőt állítani, hogy az ellenzék mostani vezetőinek álláspontja defetista álláspont. Lehet-e másképpen érteni Trockij ostoba és otromba tézisét a clemenceau-i kísérletről egy Szovjetunió elleni új háború esetén? Lehet-e még kételkedni abban, hogy ez az ellenzék további süllyedésének a jele?

Eddig nehéz volt feltételezni, hogy az ellenzék valamikor is a termidorság ostoba és otromba vádjával fog fellépni pártunk ellen. 1925-ben, amikor Zaluckij először beszélt arról, hogy pártunkban termidori tendenciák vannak, az ellenzék mostani vezetői határozottan elhatárolták magukat tőle. Most pedig az ellenzék odáig süllyedt, hogy még Zaluckijon is túltesz, amikor termidorsággal vádolja pártunkat. Csak azt nem értem, hogyan maradhatnak meg pártunkban azok az emberek, akik azt állítják, hogy a párt termidori párt lett.

Eddig az ellenzék „csak" arra törekedett, hogy a Komintern szekcióiban külön frakciós csoportokat szervezzen. Most pedig odáig süllyedt, hogy a német kommunista párttal szemben, mindenki szemeláttára, új pártot szervezett Németországban, az ellenforra-

dalmi szélhámosok, Maslow és Ruth Fischer pártját. Ez azonban közvetlenül a Komintern kettészakításának az álláspontja. A Komintern szekcióiban alakított frakciós csoportoktól a Komintern kettészakításáig, — ez az ellenzéki vezérek süllyedésének útja.

Jellemző, hogy Zinovjev beszédében nem tagadta, hogy Németországban szakadás történt. És hogy ezt az antikommunista pártot a mi ellenzékünk szervezte, az már abból is látható, hogy Maslow és Ruth Fischer külön brosúrákban kiadja és terjeszti ellenzékünk vezetőinek pártellenes cikkeit és beszédeit. (Felkiáltás: „Gyalázat!")

És mit bizonyít az a tény, hogy az ellenzéki blokk kiadta nálunk Vujovics írását, mely ezt a második német pártot, Maslow és Ruth Fischer pártját politikailag védelmezi? Ez azt bizonyítja, hogy ellenzékünk *nyíltan* támogatja Maslowot és Ruth Fischert, támogatja a Kominternnel *szemben*, a Komintern proletár szekcióival szemben. Ez azonban már nem egyszerű frakciózás, elvtársak. Ez a Komintern *nyílt kettészakításának* a politikája. (Felkiáltások: „Igaz!")

Azelőtt az ellenzék azért küzdött, hogy pártunkban szabadon lehessen frakciós csoportokat szervezni. Most már nem elégszik meg ezzel. Most a *közvetlen szakadás* útjára lép, új pártot szervez a Szovjetunióban, melynek külön Központi Bizottsága van, külön helyi szervezetei vannak. A frakciózás politikájától a közvetlen szakadás politikájáig, egy új párt szervezésének politikájáig, az „osszovszkizmus"[35] politikájáig — íme, hová süllyedtek ellenzékünk vezetői.

Ezek az ellenzék további süllyedésének fő állo-

másai azon az úton, amelyen eltávolodnak a párttól és a Kominterntől, annak a politikának útján, mely a Komintern és az SzK(b)P szakadására vezet.

Lehet-e tovább tűrni ezt az állapotot? Világos, hogy nem lehet. Sem a Kominternben, sem az SzK(b)P-ban nem szabad megengedni a szakadárpolitikát. Ezt a rákfenét azonnal, gyökerestül ki kell metszeni, ha szívünkön viseljük a párt és a Komintern érdekeit, egységük érdekeit.

Ezek a körülmények kényszerítették a Központi Bizottságot, hogy felvesse Trockijnak és Zinovjevnek a Központi Bizottságból való kizárása kérdését.

Hol van hát a kiút? — kérdezik önök.

Az ellenzék saját hibájából zsákutcába jutott. A feladat az, hogy tegyünk egy *utolsó* kísérletet, és segítsünk az ellenzéknek kijutni ebből a zsákutcából. Amit itt Ordzsonikidze elvtárs a Központi Ellenőrző Bizottság nevében indítványozott, ez az a mód és az a maximális engedmény, melyhez a párt még hozzájárulhat, hogy megkönnyítse a párt békéjének ügyét.

Először, az ellenzéknek határozottan és visszavonhatatlanul fel kell hagynia a „termidorról" szóló fecsegéssel és a clemenceau-i kísérlet ostoba jelszavával. Az ellenzéknek meg kell értenie, hogy ilyen nézetekkel és ilyen tendenciákkal lehetetlen védelmezni országunkat, amikor háború veszélye fenyegeti. Az ellenzéknek meg kell értenie, hogy ilyen nézetekkel és ilyen tendenciákkal lehetetlen továbbra is pártunk Központi Bizottságában maradnia. (Felkiáltások: „Úgy van!")

Másodszor, az ellenzéknek nyiltan és határozottan el kell ítélnie Maslow—Ruth Fischer németországi

antileninista szakadár csoportját, meg kell szakítania vele mindennemű kapcsolatot. Nem lehet tovább tűrni az olyan politika támogatását, amely szakadást idéz elő a Kominternben. (Felkiáltások: „Helyes!")

Nem lehet védelmezni a Szovjetuniót, ha támogatják a szakadást a Kominternben és dezorganizálják a Komintern szekcióit.

Harmadszor, az ellenzéknek határozottan és visszavonhatatlanul le kell mondania minden frakciózásról és minden olyan mesterkedésről, amely pártunkon belül új párt megalakítására vezet. Pártunkban nem szabad megengedni semmiféle szakadárpolitikát, sem két hónappal, sem két órával pártunk kongresszusa előtt. (Felkiáltások: „Úgy van!")

Ez az a három fő feltétel elvtársak, amelyek elfogadása nélkül nem engedhetjük meg, hogy Trockij és Zinovjev továbbra is pártunk Központi Bizottságában maradjanak.

Azt mondhatják, hogy ez megtorlás. Igen, ez megtorlás. Pártunk fegyvertárából sohasem zárták ki a megtorlást. Mi ebben az esetben pártunk X. kongresszusának ismert határozata alapján járunk el, annak a határozatnak alapján, amelyet Lenin elvtárs írt és Lenin elvtárs fogadtatott el a X. kongresszuson[36]. A határozat 6. és 7. pontja így szól:

6. pont: „A kongresszus elrendeli, hogy haladéktalanul oszlassanak fel kivétel nélkül minden csoportot, bármilyen platform alapján alakultak is, és meghagyja minden szervezetnek, ügyeljenek a legszigorúbban arra, hogy semmiféle frakciós fellépés elő ne fordulhasson. Aki nem hajtja végre a kongresszusnak ezt a határozatát, azt feltétlenül és azonnal ki kell zárni a pártból."

7. pont: „Hogy a párton belül és az egész szovjet munkában a legszigorúbb fegyelmet valósítsuk meg, és mindennemű frakciózást kiküszöbölve a legnagyobb egységet érjük el, a kongresszus felhatalmazza a Központi Bizottságot arra, hogy fegyelemsértés, vagy a frakciózás felújítása vagy megtűrése esetén (eseteiben) alkalmazza a pártbüntetés minden formáját, beleértve a pártból való kizárást is, a Központi Bizottság tagjaival szemben pedig a póttaggá való visszaminősítést, sőt, mint végső rendszabályt, a pártból való kizárást. Ez a végső rendszabály (a Központi Bizottság tagjaival, póttagjaival és az Ellenőrző Bizottság tagjaival szemben) csak azzal a feltétellel alkalmazható, ha egybehívják a Központi Bizottság plénumát, amelyre meg kell hívni a Központi Bizottság minden póttagját és az Ellenőrző Bizottság minden tagját. Ha a párt legfelelősebb vezetőinek ilyen együttes gyűlése kétharmad szótöbbséggel a központibizottsági tag póttaggá való visszaminősítésének, vagy a pártból való kizárásának szükségességét elismeri, ez a rendszabály haladéktalanul foganatosítandó."

Felkiáltások: Máris végre kell hajtani.

Sztálin. Várjanak, elvtársak, ne siessenek. Ezt írta és hagyta ránk Lenin, mert Lenin tudta, hogy mit jelent a párt vasfegyelme, mit jelent a proletariátus diktatúrája. Mert Lenin tudta, hogy a proletárdiktatúra a párt útján valósul meg, hogy párt nélkül, egységes és egyöntetű párt nélkül nem lehetséges proletárdiktatúra.

Ezek azok a feltételek, amelyeknek elfogadása nélkül Trockij és Zinovjev nem maradhatnak tovább pártunk Központi Bizottságában. Ha az ellenzék elfogadja ezeket a feltételeket — rendben van. Ha nem fogadja el — annál rosszabb neki. (T a p s.)

AZ ELLENZÉK 1927 AUGUSZTUS 8-I „NYILATKOZATÁRÓL"

Beszéd augusztus 9-én

Elvtársak! Az, amit az ellenzék ajánl nekünk, még nem jelent békét a pártban. Nem szabad illúziókban ringatni magunkat. Amit az ellenzék ajánl nekünk, az ideiglenes fegyverszünet. (Közbeszólás: „Még csak az sem!") Ideiglenes fegyverszünet, amely bizonyos feltételek mellett némi haladást jelenthet, de lehet, hogy azt se jelenti. Ezt egyszersmindenkorra meg kell jegyeznünk. Ezt semmiesetre sem szabad szem elől téveszteni, akkor sem, ha az ellenzék további engedményekre hajlandó, és akkor sem, ha az ellenzék nem lesz hajlandó további engedményekre.

A párt szempontjából haladás, hogy az ellenzék mind a három általunk felvetett kérdésben bizonyos mértékben meghátrált. Bizonyos mértékben. Meghátrált, de olyan fenntartásokkal, amelyek a jövőben további, még élesebb harc alapjául szolgálhatnak. (Felkiáltások: „Úgy van!" „Helyes, ez az igazság!")

A Szovjetunió védelmének kérdése alapvető kérdés számunkra, mivel háború fenyeget. Az ellenzék nyilatkozatában pozitív formában beszél arról, hogy

feltétlenül és fenntartás nélkül síkra száll a Szovjetunió védelméért, de nem hajlandó elítélni Trockij hírhedt Clemenceau-formuláját, hírhedt Clemenceau-jelszavát. Trockijnak legyen bátorsága elismerni azt, ami van.

Azt hiszem, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság egész plénuma egyetért azzal, hogy aki nemcsak szavakban, hanem szívvel-lélekkel, igazán országunk feltétlen védelmének híve, az nem ír olyat, mint amit Trockij írt Ordzsonikidzéhez címzett levelében a Központi Ellenőrző Bizottságnak.

Azt hiszem, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság egész plénuma meg van győződve arról, hogy Trockij Clemenceau-jelszava, Clemenceau-formulája csak kételyeket támaszthat az iránt, őszintén síkra száll-e Trockij a Szovjetunió védelméért. Sőt, ez a formula azt a benyomást kelti, hogy Trockij tagadó álláspontra helyezkedik országunk feltétlen védelmének kérdéseiben. (Felkiáltások: „Igaz, tökéletesen igaz!")

Azt hiszem, a Központi Bizottság és Központi Ellenőrző Bizottság egész plénuma mélységesen meg van győződve arról, hogy Trockij ezzel a Clemenceau-jelszóval, Clemenceau-formulával a Szovjetunió védelmét a párt vezetőségének és a Szovjethatalom vezetőségének leváltásától tette függővé. Csak a vakok nem látják ezt. Ha Trockijnak nincs annyi bátorsága, elemi bátorsága, hogy hibáját elismerje, ám magára vessen.

Ha az ellenzék nyilatkozatában nem ítéli el Trockijnak ezt a hibáját, ez azt jelenti, hogy az ellenzék tartalékban akar tartani egy fegyvert abból a

célból, hogy a jövőben megtámadhassa a pártot országunk védelme vonalán, azon a vonalon, amelyet a párt követ. Vagyis az ellenzék fenntart magának bizonyos fegyvertartalékot azért, hogy azt alkalomadtán fel is használja.

Ez az oka annak, hogy az ellenzék ebben az alapvető kérdésben nem békét akar, hanem ideiglenes fegyverszünetet, olyan fenntartással, amely a jövőben még jobban kiélezheti a harcot. (Közbeszólás: „Nekünk fegyverszünet nem kell, nekünk béke kell!")

Nem, elvtársak, önök ebben tévednek, nekünk kell a fegyverszünet. Ha már példa kell, jobb, ha Gogol Oszipjának példáját követjük, aki így beszélt: „madzag? — ide vele, a madzagnak is hasznát vesszük." Mégiscsak jobb lesz Gogol Oszipjának példáját követni. Forrásaink nem olyan gazdagok, és nem vagyunk olyan erősek, hogy megvethetnők a madzagot. Még a madzagot sem szabad megvetnünk. Gondolkodjanak csak alaposabban és rájönnek, hogy a mi fegyvertárunkban madzagnak is kell lenni.

Ami a második kérdést, a termidor kérdését illeti, kétségtelen, hogy az ellenzék visszavonult, valamelyes visszavonulást hajtott végre ezen a téren ahhoz képest, ami korábban volt, mert ez után a visszavonulás után nem lehet többé (persze, ha logikusak maradnak) olyan ostoba agitációt folytatni, mint aminőt az ellenzék egyes tagjai, és különösen egyes félmensevik tagjai folytattak a párt állítólagos „termidori elfajulása" miatt.

De ezt az engedményt az ellenzék olyan fenntartással kíséri, amely lehetetlenné tehet a jövőben min-

den fegyverszünetet és minden békét. Azt mondják, hogy az országban bizonyos elemeknél restaurációs tendenciák, termidori tendenciák észlelhetők. De hiszen ezt soha senki sem tagadta. Amíg antagonisztikus osztályok vannak, amíg az osztályok nincsenek megsemmisítve, természetesen mindig lesznek a régi rend visszaállítására irányuló kísérletek. De hiszen nem erről vitáztunk. A vita arról folyik, hogy az ellenzék az okmányaiban termidorsággal vádolja a Központi Bizottságot, tehát a pártot is. A Központi Bizottságot nem lehet különválasztani a párttól. Nem lehet. Ez ostobaság. Csak pártellenes emberek, akik nem értették meg a lenini szervezeti felépítés alapvető, elemi előfeltételeit, csak az ilyen emberek tételezhetik fel, hogy a Központi Bizottságot, méghozzá a mi Központi Bizottságunkat külön lehet választani a párttól.

De az ellenzék, mint mondottam, fenntartásokkal tesz engedményeket. Márpedig az ilyen fenntartások bizonyos tartalékfegyvert jelentenek, melyet az ellenzék alkalomadtán felhasznál a párt ellen irányuló újabb támadások céljára.

Természetesen nevetséges a Központi Bizottság termidorságáról beszélni. Sőt többet mondok: ostobaság. Azt hiszem, maga az ellenzék sem hiszi ezt az ostobaságot. De szüksége van rá madárijesztőnek. Mert ha az ellenzék hinne benne, akkor természetesen egyenest hadat kellene üzennie pártunknak és Központi Bizottságunknak, holott az ellenzék azt hajtogatja, hogy békét akar a pártban.

Az ellenzék tehát a második pontban is fegyvert tartalékol magának, hogy később újból támadást

intézzen a Központi Bizottság ellen. Ezt sem szabad elfelejteni, elvtársak, semmiesetre sem szabad elfelejteni. Akár eltávolítjuk az ellenzék vezetőit a Központi Bizottságból, akár nem, a termidor kérdésében, ebben a fő kérdésben mindenesetre kezükben marad ez a tartalékolt fegyver, a pártnak tehát már most meg kell tennie mindent, hogy felszámolhassa az ellenzéket, ha az ellenzék újból ehhez a pártellenes fegyverhez nyúl.

A harmadik kérdés — a Németországi Kommunista Párt szakadásának, Ruth Fischer és Maslow antileninista és szakadár csoportjának kérdése.

Különös beszélgetésünk volt tegnap a bizottságban. Az ellenzékiek nehezen, nagynehezen, sok beszéd után megemberelték magukat és kijelentették, hogy engedelmeskedve a Komintern határozatának — nem meggyőződésből, hanem engedelmeskedve a Komintern határozatának —, készek elismerni, hogy ezzel a pártellenes csoporttal szervezeti kapcsolatban állni megengedhetetlen. Én ezt indítványoztam: „szervezeti kapcsolatban állni és ezt a csoportot támogatni". Trockij azt mondta: „ez nem kell, mi ezt nem fogadhatjuk el; a Komintern helytelenül döntött, amikor őket kizárta; küzdeni fogok, hogy őket, ezt a Ruth Fischert és Maslowot, ismét visszavegyék a pártba."

Mit jelent ez? Ítéljék meg önök maguk. Ezekből az emberekből kiveszett már a pártszerűség legelemibb fogalma is!

Ma, mondjuk, az SzK(b)P kizárja a pártból Mjasznyikovot, akiről köztudomású, hogy pártellenes. Holnap előáll Trockij és azt mondja: „én

nem mondhatok le Mjasznyikov támogatásáról, mert a Központi Bizottság határozata helytelen, de kész vagyok megszakítani vele minden szervezeti kapcsolatot, ahogy azt önök nekem megparancsolták."

Holnap kizárják a „munkásigazság" csoportját[37], amelynek pártellenességét önök szintén ismerik. Trockij előlép és kijelenti: „én nem mondhatok le ennek a pártellenes csoportnak a támogatásáról, mert önök helytelenül zárták ki ezt a csoportot."

Holnapután a Központi Bizottság kizárja Osszovszkijt, mert — mint önök jól tudják — Osszovszkij ellensége a pártnak. Trockij pedig kijelenti, hogy ez a kizárás helytelen, ő tehát nem mondhat le arról, hogy Osszovszkijt támogassa.

De ha a párt, ha a Komintern részletesen megtárgyalja bizonyos személyek ügyét, többek közt Ruth Fischer és Maslow ügyét, ha a proletariátusnak ezek a nagy intézményei úgy döntenek, hogy ezeket az embereket ki kell zárni, Trockij pedig ennek ellenére nem hajlandó lemondani arról, hogy továbbra is támogassa a kizártakat, — mire vezet ez? Hová lett a párt, a Komintern? Léteznek-e még? Mint látjuk, Trockij számára nem létezik se párt, se Komintern, — csak Trockij egyéni véleménye létezik.

No és ha nemcsak Trockij, hanem más párttagok is ugyanúgy akarnak majd eljárni, mint Trockij? Világos, hogy ez a partizánkodás, ez az atamánkodás csakis a pártszerűség megsemmisítésére vezethet. Nem lesz többé párt. De lesznek egyes atamánok egyéni véleményei. Ez az, amit Trockij nem akar megérteni.

Miért nem volt hajlandó az ellenzék lemondani

Maslow—Ruth Fischer kommunistaellenes csoportjának támogatásáról? Miért nem fogadták el az ellenzék vezetői errevonatkozó módosításunkat? Azért, mert egy harmadik fegyvert is el akarnak tenni maguknak tartalékul, hogy megtámadják a Kominternt. Ezt sem szabad szem elől téveszteni.

Akár megegyezünk velük, akár nem, akár eltávolítjuk őket a Központi Bizottságból, akár nem, — ez a tartalékolt fegyver ott marad a kezükben, hogy alkalomadtán támadást intézzenek a Komintern ellen.

A negyedik kérdés — a frakciók feloszlatásának kérdése. Mi azt indítványozzuk, jelentsék ki becsületesen és nyiltan: „a frakció feltétlenül feloszlik." Az ellenzék vezetői nem hajlandók ezt kijelenteni. Ehelyett azt mondják: „meg kell semmisíteni a frakciózás elemeit", de hozzáfűzik: „a frakciózás elemeit, amelyek a párt belső rezsimje alapján keletkeztek".

Ez a negyedik fenntartás. Ez szintén tartalékfegyver pártunk és a párt egysége ellen.

Mit jelent az, hogy az ellenzékiek nem voltak hajlandók elfogadni azt a megfogalmazást, amely frakciójuk azonnali feloszlatását indítványozza, az ellenzéki frakció feloszlatását, amely létezik és e napokban illegális konferenciát készül egybehívni itt, Moszkvában? Azt jelenti, hogy fenntartják maguknak a jogot arra, hogy a jövőben is tüntetéseket rendezzenek a pályaudvaron, — hiszen, úgymond, a rezsim a hibás, kénytelenek voltunk még egy tüntetést rendezni. Azt jelenti, hogy fenntartják maguknak a jogot arra, hogy a jövőben is támadást

intézzenek a párt ellen, — hiszen, úgymond, a rezsim kényszerít támadásra. Íme, még egy tartalékolt fegyver, amelyet nem akarnak kezükből kiadni.

Mindezt tudnia kell, és meg kell jegyeznie a Központi Bizottság és Központi Ellenőrző Bizottság együttes plénumának.

BESZÉLGETÉS AZ ELSŐ AMERIKAI MUNKÁSKÜLDÖTTSÉGGEL

1927 szeptember 9

I

A KÜLDÖTTEK KÉRDÉSEI ÉS SZTÁLIN ELVTÁRS VÁLASZAI

1. KÉRDÉS. Milyen új elveket adott hozzá gyakorlatilag Lenin és a kommunista párt a marxizmushoz? Helyes lenne-e azt mondani, hogy Lenin az „alkotó forradalomban" hitt, Marx viszont inkább arra hajlott, hogy bevárja a gazdasági erők fejlődésének csúcspontra jutását?

VÁLASZ. Azt hiszem, Lenin nem „adott hozzá" a marxizmushoz semilyen „új elvet", mint ahogy Lenin a marxizmus egyetlen „régi" elvét sem törölte el. Lenin Marx és Engels leghűségesebb és legkövetkezetesebb tanítványa volt és marad, aki teljes egészében a marxizmus elveire támaszkodott.

Lenin azonban Marx—Engels tanításának nem csupán végrehajtója volt. Lenin egyúttal Marx és Engels tanításának folytatója is volt.

Mit jelent ez?

Ez azt jelenti, hogy Lenin továbbfejlesztette

Marx és Engels tanítását a fejlődés új feltételeinek megfelelően, a kapitalizmus új szakaszának megfelelően, az imperializmusnak megfelelően. Ez azt jelenti, hogy Lenin, amikor Marx tanítását az osztályharc új viszonyai között továbbfejlesztette, ahhoz képest, amit Marx és Engels adott, ahhoz képest, amit az imperializmuselőtti kapitalizmus időszakában bárki is adhatott, valami újjal gazdagította a marxizmus közös kincsesházát, s emellett az az új, amivel Lenin a marxizmus kincsesházát gazdagította, teljes egészében a Marx és Engels által megadott elveken alapszik.

Éppen ebben az értelemben beszélnek nálunk a leninizmusról mint az imperializmus és a proletárforradalmak korszakának marxizmusáról.

Íme néhány kérdés, amelyek terén Lenin, Marx tanítását továbbfejlesztve, újat adott.

Először, a monopolkapitalizmusnak, az imperializmusnak mint a kapitalizmus új szakaszának kérdése.

Marx és Engels a „Tőké"-ben a kapitalizmus alapjainak elemzését adták. De Marx és Engels a monopóliumelőtti kapitalizmus uralmának időszakában éltek, amikor a kapitalizmus simán fejlődött és „békésen" terjedt ki az egész földkerekségre.

Ez a régi szakasz a XIX. század végén és a XX. század elején befejeződött, amikor Marx és Engels már nem voltak az élők sorában. Érthető, hogy Marxnak és Engelsnek csak sejtelmei lehettek a kapitalizmus új fejlődési feltételeiről, amelyek a kapitalizmusnak a régi szakaszt felváltó új szakaszával kapcsolatban következtek be, kapcsolatban a fejlődés imperialista, monopolista szakaszával, ami-

kor a kapitalizmus síma fejlődését a kapitalizmus ugrásszerű, katasztrófákkal járó fejlődése váltotta fel, amikor a kapitalizmus fejlődésének egyenlőtlensége és a kapitalizmus ellentmondásai különös erővel nyilvánultak meg, amikor a felvevő- és a tőkekiviteli piacokért a fejlődés rendkívüli egyenlőtlenségének viszonyai között folyó harc elkerülhetetlenné tette a világ és az érdekszférák időnkénti újrafelosztásáért viselt időnkénti imperialista háborúkat.

Lenin érdeme és, következésképpen, új Leninnél itt az, hogy a „Tőke" alaptételeire támaszkodva, megalapozott marxista elemzését adta az imperializmusnak mint a kapitalizmus utolsó szakaszának, felfedve az imperializmus fekélyeit és elkerülhetetlen pusztulásának feltételeit. Ennek az elemzésnek az alapján keletkezett Lenin ismert tétele arról, hogy az imperializmus viszonyai között a szocializmus győzelme egyes, egymagukban vett, kapitalista országokban lehetséges.

Másodszor, a proletárdiktatúra kérdése.

A proletárdiktatúrának mint a proletariátus politikai uralmának s mint a tőkés hatalom erőszakos megdöntése módszerének alapeszméjét Marx és Engels adták.

E téren új Leninnél az, hogy

a) felfedezte a Szovjethatalmat mint a proletárdiktatúra legjobb államformáját, felhasználva erre a Párizsi Kommün és az orosz forradalom tapasztalatát;

b) a proletariátus szövetségeseinek problémája szemszögéből felbontotta a proletárdiktatúra képle-

tében levő zárójeleket azzal, hogy a proletárdiktatúrát úgy határozta meg, hogy az a proletariátus — a vezető — és a nem-proletár osztályok (parasztság stb.) kizsákmányolt tömegei — a vezetettek — osztályszövetségének különleges formája;

c) különös erővel hangsúlyozta azt a tényt, hogy a proletárdiktatúra az osztálytársadalomban a demokrácia legmagasabb típusa, a *proletár* demokrácia formája, amely a többség (a kizsákmányoltak) érdekeit fejezi ki, a *kapitalista* demokráciával ellentétben, amely a kisebbség (a kizsákmányolók) érdekeinek kifejezője.

Harmadszor, a szocializmus sikeres építésének formáira és módjaira vonatkozó kérdés a proletárdiktatúra időszakában, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet időszakában, egy olyan országban, melyet kapitalista államok vesznek körül.

Marx és Engels a proletárdiktatúra időszakát többé-kevésbbé hosszú, forradalmi összecsapásokkal és polgárháborúkkal teli időszaknak tekintették, amelynek folyamán a hatalmon levő proletariátus olyan gazdasági, politikai, kulturális és szervezeti jellegű rendszabályokat foganatosít, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a régi kapitalista társadalom helyébe megteremtse az új, szocialista társadalmat, az osztálynélküli társadalmat, az államnélküli társadalmat. Lenin teljesen Marx és Engels ezen alaptételeinek talaján állt.

E téren új Leninnél az, hogy:

a) megindokolta a teljes szocialista társadalom felépítésének lehetőségét a proletárdiktatúrának imperialista államoktól körülvett országában, feltéve,

hogy ezt az országot a környező kapitalista államok katonai beavatkozása nem fojtja meg;

b) kijelölte a gazdasági politikának azokat a konkrét útjait („új gazdasági politika"), amelyek segítségével a gazdasági parancsnoki magaslatokat (az ipart, a földet, a közlekedést, a bankokat stb.) kezében tartó proletariátus összekapcsolja a szocializált ipart a mezőgazdasággal („az ipar és a parasztgazdaság összefogása") és ilymódon az egész népgazdaságot a szocializmushoz vezeti;

c) kijelölte azokat a konkrét utakat, amelyeken a parasztság zöme fokozatosan elvezethető és bevonható a szocialista építés medrébe a szövetkezetek segítségével, amelyek a proletárdiktatúra kezében hatalmas eszközök a kisparasztgazdaság átalakítására és a parasztság zömének a szocializmus szellemében való átnevelésére.

Negyedszer, a proletariátus hegemóniájának kérdése a forradalomban, minden népi forradalomban, a cárizmus elleni forradalomban éppúgy, mint a kapitalizmus elleni forradalomban.

Marx és Engels alapjában felvázolták a proletariátus hegemóniájának eszméjét. E téren új Leninnél az, hogy ezt a vázlatot továbbfejlesztette és kiszélesítette a proletariátus hegemóniájának harmonikus rendszerévé, annak harmonikus rendszerévé, ahogyan a proletariátus a város és a falu dolgozó tömegeit vezeti nemcsak a cárizmus és a kapitalizmus megdöntése művében, hanem a proletariátus diktatúrája alatt a szocializmus építése művében is.

Ismeretes, hogy a proletariátus hegemóniájának eszméjét mesteri módon alkalmazták Orosz-

országban, ami Leninnek és pártjának köszönhető. Egyebek közt ezzel magyarázható az a tény, hogy az oroszországi forradalom a proletárhatalom megteremtésére vezetett.

Azelőtt rendszerint úgy történt, hogy a forradalom idején a munkások verekedtek a barikádokon, ők ontották vérüket, ők döntötték meg a régit, a hatalom azonban a burzsoák kezébe került, akik aztán elnyomták és kizsákmányolták a munkásokat. Így történt Angliában és Franciaországban. Így történt Németországban. Nálunk, Oroszországban, a dolog más fordulatot vett. Nálunk a munkásság nemcsak ütőereje volt a forradalomnak. Az orosz proletariátus, mint a forradalom ütőereje, egyszersmind arra is törekedett, hogy ő legyen a város és a falu kizsákmányolt tömegeinek hegemónjává, politikai vezetőjévé, aki ezeket a tömegeket maga köré tömöríti, a burzsoáziától elszakítja, a burzsoáziát politikailag elszigeteli. Az orosz proletariátus, mint a kizsákmányolt tömegek hegemónja, állandóan azért küzdött, hogy kezébe vegye a hatalmat, és azt a saját érdekében, a burzsoázia ellen, a kapitalizmus ellen használja fel. Voltaképpen ez a magyarázata annak, hogy az oroszországi forradalom mindegyik hatalmas kitörése — 1905 októberében éppúgy, mint 1917 februárjában — a színtérre hozta a Munkásküldöttek Szovjetjeit, mint a burzsoázia elnyomására hivatott új hatalmi apparátus csíráját — szemben a burzsoá parlamenttel, mint a proletariátus elnyomására hivatott régi hatalmi apparátussal.

Kétízben kísérelte meg nálunk a burzsoázia, hogy a burzsoá parlamentet helyreállítsa és a Szovjeteknek

véget vessen: 1917 szeptemberében, az Előparlament idején, még mielőtt a bolsevikok megragadták a hatalmat, és 1918 januárjában, az Alkotmányozó Gyűlés idején, miután a proletariátus már megragadta a hatalmat, — és mindkét alkalommal vereséget szenvedett. Miért? Azért, mert a burzsoázia politikailag már el volt szigetelve, a dolgozók milliós tömegei a proletariátust tekintették a forradalom egyetlen vezérének, a Szovjeteket pedig a tömegek már kipróbálták és kitapasztalták mint saját munkáshatalmukat, amelyet a burzsoá parlamenttel felcserélni öngyilkosság lett volna a proletariátus részéről. Nincs tehát mit csodálkozni azon, hogy a burzsoá parlamentarizmus nálunk nem vert gyökeret. Ezért vezetett a forradalom Oroszországban a proletárhatalom megteremtésére.

Ezek az eredményei annak, hogy megvalósult a proletariátus hegemóniájának — a forradalomban való hegemóniájának — lenini rendszere.

Ötödször, a nemzeti-gyarmati kérdés.

Marx és Engels, elemezve annak idején az írországi, indiai, kínai, középeurópai, lengyelországi, magyarországi eseményeket, megadták az alapvető, kiindulópontul szolgáló eszméket a nemzeti-gyarmati kérdésben. Lenin ezekre az eszmékre támaszkodott munkáiban.

Ezen a téren Leninnél új az, hogy:

a) ezeket az eszméket összefoglalta az imperializmus korszakának nemzeti-gyarmati forradalmaira vonatkozó nézetek harmonikus rendszerévé;

b) a nemzeti-gyarmati kérdést egybekapcsolta az imperializmus megdöntésének kérdésével;

c) a nemzeti-gyarmati kérdést a nemzetközi proletárforradalom általános kérdése alkatrészének nyilvánította.

Végül, a proletariátus pártjának kérdése.

Marx és Engels megadták az alapvető vázlatot a pártról, mint a proletariátus élcsapatáról, amely nélkül (t. i. a párt nélkül) a proletariátus nem vívhatja ki szabadságát, vagyis sem a hatalmat nem hódíthatja meg, sem a kapitalista társadalmat nem alakíthatja át.

E téren új Leninnél az, hogy ezt a vázlatot továbbfejlesztette azoknak az új feltételeknek megfelelően, amelyek között a proletariátus harca az imperializmus időszakában folyik és kimutatta, hogy:

a) a proletariátus más szervezeti formáihoz (szakszervezetekhez, szövetkezetekhez, államszervezethez) viszonyítva a párt a proletariátus osztályszervezetének legmagasabb formája, és az a hivatása, hogy a többi proletár szervezet munkáját általánosítsa és irányítsa;

b) a proletárdiktatúrát csak a párt útján, mint e diktatúra irányító ereje útján lehet megvalósítani;

c) a proletárdiktatúra csak abban az esetben lehet teljes, ha azt egyetlen párt, a kommunisták pártja vezeti, amely nem osztja meg és nem is oszthatja meg a vezetést más pártokkal;

d) a párt vasfegyelme nélkül nem valósíthatók meg a proletárdiktatúra feladatai: a kizsákmányolók elnyomása és az osztálytársadalomnak szocialista társadalommá való átalakítása.

Íme, ez alapjában véve az az új, amit Lenin műveiben adott, konkretizálva és továbbfejlesztve

Marx tanítását azoknak az új feltételeknek megfelelően, amelyek között a proletariátus harca az imperializmus időszakában folyik.

Éppen ezért mondják nálunk, hogy a leninizmus az imperializmus és a proletárforradalmak korszakának marxizmusa.

Ebből látható, hogy a leninizmust nem szabad elválasztani a marxizmustól és még kevésbbé szabad szembeállítani a marxizmussal.

A küldöttség kérdésében továbbá ez is benne van:

„Helyes lenne-e azt mondani, hogy Lenin az «alkotó forradalomban» hitt, Marx viszont inkább arra hajlott, hogy bevárja a gazdasági erők fejlődésének csúcspontra jutását?"

Azt hiszem, egészen helytelen lenne ezt mondani. Azt hiszem, minden népforradalom, ha igazi népforradalom, alkotó forradalom, mert összetöri a régi rendet, és újat alkot, épít.

Természetesen az olyan — engedelemmel szólva — „forradalmakban", amilyenek elmaradt országokban olykor előfordulnak olyanformán, hogy egyik törzs a másik ellen „felkelősdit" játszik, nincs semilyen alkotó elem. De az ilyen „felkelősdit" a marxisták sohasem tekintették forradalomnak. Nyilván nem ilyen „felkelésekről" van szó, hanem a néptömegek forradalmáról, amely az elnyomott osztályokat talpraállítja az elnyomó osztályok ellen. Az ilyen forradalomnak pedig feltétlenül alkotó forradalomnak kell lennie. Marx és Lenin éppen az ilyen forradalomért szálltak síkra — és csakis az ilyenért. Magától értetődik, hogy az ilyen forradalom nem jöhet létre bármilyen viszonyok között, hogy csak

bizonyos kedvező gazdasági és politikai feltételek között robbanhat ki.

2. KÉRDÉS. Mondhatjuk-e, hogy a kommunista párt ellenőrzi a kormányt?

VÁLASZ. Ez attól függ, hogy mit értünk ellenőrzésen. A kapitalista országokban kissé sajátságosan értelmezik az ellenőrzést. Tudom, hogy számos kapitalista kormány a legnagyobb bankok ellenőrzése alatt áll, noha ott „demokratikus" parlamentek vannak. A parlamentek azt állítják, hogy igenis ők ellenőrzik a kormányokat. Valójában pedig a kormányok összetételét a legnagyobb pénzügyi konzorciumok határozzák meg, és ők ellenőrzik a kormányok tevékenységét. Ki ne tudná, hogy egyetlen olyan kapitalista „hatalom" sincsen, amelyben kormányt lehetne alakítani a nagy finánctőkések akarata ellenére: csak pénzügyi nyomást kell gyakorolniok, — és a miniszterek repülnek állásaikból, mintha ott se lettek volna. Ez azt jelenti, hogy a bankok valóban ellenőrzik a kormányokat, a parlamentek ellenőrzése viszont csak látszólagos.

Ha ilyen ellenőrzésről van szó, akkor ki kell jelentenem, hogy nálunk elképzelhetetlen és teljesen ki van zárva, hogy pénzeszsákok ellenőrizzék a kormányt, s ez már azért sem lehetséges, mert a bankokat nálunk már régen államosították, a pénzeszsákokat pedig kiebrudalták a Szovjetunióból.

A küldöttség alkalmasint nem is a pártellenőrzésről kívánt felvilágosítást kapni, hanem azt akarta kérdezni, hogy a párt vezeti-e a kormányt?

Ha a küldöttség ezt akarta kérdezni, akkor azt felelem: igen, nálunk a párt vezeti a kormányt. És ezt a vezetést azért sikerül megvalósítania, mert a párt a munkások és általában a dolgozók többségének bizalmát bírja és e többség nevében a pártnak joga van a kormányszerveket vezetni.

Miben nyilvánul meg az, hogy a Szovjetunió munkáspártja, a Szovjetunió kommunista pártja vezeti a kormányt?

Mindenekelőtt abban, hogy a kommunista párt országunk legfőbb állami tisztségeire a Szovjetek és Szovjetkongresszusok útján igyekszik saját jelöltjeit, a proletariátus ügyének élő legjobb funkcionáriusait megválasztatni, akik készek szívvel-lélekkel szolgálni a proletariátust. És ez az esetek óriási többségében sikerül is neki, mert a munkások és parasztok bíznak a pártban. Nem véletlenség, hogy nálunk a hatalmi szervek vezetői kommunisták, hogy ezeknek a vezetőknek óriási tekintélyük van az országban.

Másodszor abban, hogy a párt felülvizsgálja a kormányzati szervek munkáját, a hatalmi szervek munkáját, kijavítja hibáikat és fogyatékosságaikat, amelyek elkerülhetetlenek, segíti őket a kormányhatározatok végrehajtásában és igyekszik biztosítani számukra a tömegek támogatását, s emellett ezek a szervek egyetlen fontos határozatot sem hoznak a párt megfelelő útmutatásai nélkül.

Harmadszor abban, hogy a különböző hatalmi szervek munkatervének kidolgozásához, akár az ipar és a mezőgazdaság, akár a kereskedelem és a kulturális építés munkatervéről van szó, a párt általános vezető útmutatásokat ad, amelyek e szer-

vek munkájának jellegét és irányát a tervek érvényessége idejére meghatározzák.

A burzsoá sajtó rendszerint „csodálkozik" azon, hogy a párt így „beavatkozik" az állam ügyeibe. Ez a „csodálkozás" azonban merő képmutatás. Ismeretes, hogy a kapitalista országokban a burzsoá pártok ugyanígy „beavatkoznak" az államügyekbe és vezetik a kormányokat, a vezetés azonban egy szűkkörű csoport kezében összpontosul, amelynek tagjai valamilyen módon kapcsolatban vannak a nagy bankokkal, és ezért a lakosság előtt igyekeznek titkolni a szerepüket.

Ki ne tudná, hogy Angliában vagy más kapitalista országban minden burzsoá pártnak megvan a maga titkos, szűkkörű kabinetje, amely kezében összpontosítja a vezetést? Emlékezzenek például Lloyd George ismert beszédére a liberális párt „árnyékban" levő kabinetjéről. A különbség e tekintetben a Szovjetek országa és a kapitalista országok között az, hogy:

a) a kapitalizmus országaiban a burzsoá pártok a burzsoázia érdekében és a proletariátus ellen vezetik az államot, ezzel szemben a Szovjetunióban a kommunista párt a proletariátus érdekében és a burzsoázia ellen vezeti az államot;

b) a burzsoá pártok titkolják a nép előtt vezetőszerepüket, gyanús, titkos kabinetek segítségéhez folyamodnak, ezzel szemben a kommunista pártnak a Szovjetunióban nincs szüksége semilyen titkos kabinetre, a kommunista párt megbélyegzi a titkos kabinetek politikáját és gyakorlatát, és az egész ország színe előtt nyiltan kijelenti, hogy vállalja a felelősséget az állam vezetéséért.

Egyik küldött. A szakszervezeteket is ugyanilyen alapon vezeti a párt?

Sztálin. Alapjában, igen. A párt forma szerint semilyen utasítást sem adhat a szakszervezeteknek. De ad utasításokat a szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak. Tudvalevő, hogy a szakszervezetekben ugyanúgy, mint a Szovjetekben, a szövetkezetekben stb. kommunista frakciók vannak. Ezeknek a kommunista frakcióknak az a kötelességük, hogy a szakszervezetek, a Szovjetek, a szövetkezetek stb. szerveiben meggyőzés útján olyan határozatokat fogadtassanak el, amelyek megfelelnek a párt irányelveinek. És ezt az esetek óriási többségében el is tudják érni, mivel a pártnak hatalmas befolyása van a tömegekben és a párt a tömegek nagy bizalmát bírja. Ezen az úton érjük el a proletariátus legkülönbözőbb szervezeteinek cselekvési egységét. Máskülönben fejetlenség és zűrzavar uralkodna a munkásosztály e szervezeteinek munkájában.

3. KÉRDÉS. Ha Oroszországban csak egy párt legális, honnan tudja Ön, hogy a tömegek rokonszenveznek a kommunizmussal?

VÁLASZ. Az igaz, hogy a Szovjetunióban nincsenek legális polgári pártok, hogy nálunk csak egy párt legális, a munkások pártja, a kommunisták pártja. Mármost vannak-e eszközeink és módjaink, amelyek segítségével meggyőződhetünk arról, hogy a munkások többsége, a dolgozó tömegek többsége, rokonszenvez a kommunistákkal? Természetesen a munkás- és paraszttömegekről van szó, nempedig az

új burzsoáziáról, sem a proletariátus által már szétvert régi kizsákmányoló osztály maradványairól. Igenis van lehetőségünk, vannak eszközeink és módjaink, hogy megtudjuk, együttéreznek-e a munkás- és paraszttömegek a kommunistákkal, vagy sem.

Vegyük sorra országunk életének legfontosabb mozzanatait és nézzük meg, van-e alapja annak az állításunknak, hogy a tömegek valóban együttéreznek a kommunistákkal.

Vegyünk mindenekelőtt egy olyan fontos mozzanatot, mint az 1917-es Októberi Forradalom időszaka, mikor a kommunisták pártja, éppen mint párt, a munkásokat és parasztokat nyiltan a burzsoázia hatalmának megdöntésére szólította fel, és amikor ezt a pártot a munkások, katonák és parasztok óriási többsége támogatta.

Mi volt akkor a helyzet? A szociálforradalmárok (eszerek) és a szociáldemokraták (mensevikek) voltak hatalmon, akik blokkot alkottak a burzsoáziával. A központi és a helyi hatalmi apparátus, úgyszintén a tizenkétmilliós hadsereg parancsnoki apparátusa is e pártok kezében, a kormány kezében volt. A kommunista párt féllegálisan működött. A világ burzsoái a bolsevik párt elkerülhetetlen kudarcát jósolták. Az Antant fenntartás nélkül támogatta Kerenszkij kormányát. Ennek ellenére a kommunisták pártja, a bolsevikok pártja szakadatlanul arra szólította fel a proletariátust, hogy döntse meg ezt a kormányt és teremtse meg a proletariátus diktatúráját. És mi történt? A dolgozók óriási többsége, a hátországban és a fronton egyaránt, a legerélyesebben támogatta a bolsevik pártot, — és Ke-

renszkij kormánya megdőlt, a proletariátus hatalma megvalósult.

Hogyan történhetett, hogy akkor a bolsevikok győztek, noha az egész világ burzsoáziája ellenségesen azt jósolta, hogy a bolsevikok pártja el fog pusztulni? Nem bizonyítja-e ez a körülmény, hogy a dolgozók nagy tömegei együttéreznek a bolsevikok pártjával? Azt hiszem, igenis bizonyítja.

Íme az egyik próbája annak, hogy a bolsevik pártnak tekintélye és befolyása van a lakosság nagy tömegei körében.

Nézzük a következő időszakot, az intervenció időszakát, a polgárháború időszakát, amikor az angol kapitalisták megszállták Oroszország északi részét, Arhangelszk és Murmanszk vidékét; amikor az amerikai, angol, japán és francia kapitalisták megszállták Szibériát, előretolva Kolcsakot; amikor a francia és az angol kapitalisták „Dél-Oroszország" megszállására tettek lépéseket, pajzsra emelve Gyenyikint és Vrangelt.

Ez az Antantnak és Oroszország ellenforradalmi tábornokainak a moszkvai kommunista kormány ellen, forradalmunk októberi vívmányai ellen viselt háborúja volt. Ez a kommunista párt legnagyobb próbatételének időszaka volt, próbája annak, hogy milyen mély és erős gyökeret vert a munkások és parasztok nagy tömegeiben.

És mi történt? Ki ne tudná, hogy a polgárháború azzal végződött, hogy a Vörös Hadsereg kiűzte Oroszországból a megszállókat és szétverte az ellenforradalmi tábornokokat.

Itt aztán kitűnt az is, hogy a háború sorsát vég-

eredményben nem a technika dönti el — hiszen azzal bőségesen ellátták Kolcsakot és Gyenyikint a Szovjetunió ellenségei —, hanem a helyes politika, a lakosság milliós tömegeinek rokonszenve és támogatása.

Véletlen-e, hogy akkor a bolsevikok pártja került ki győztesként a harcból? Természetesen, nem véletlen. Nem arról tanuskodik-e ez a körülmény, hogy dolgozóink nagy tömegei együttéreznek a kommunista párttal? Azt hiszem, arról tanuskodik.

Íme a második próbája annak, hogy a Szovjetunió kommunista pártja erős és szilárd.

Térjünk át a mostani időszakra, a háborúutáni időszakra, amikor napirendre kerültek a békés építés kérdései, amikor a gazdasági bomlás szakaszát felváltotta az ipar helyreállításának szakasza, s végül az a szakasz, amelyben új technikai alapon átépítjük egész népgazdaságunkat. Módunkban van-e most a kommunisták pártjának erejét és szilárdságát ellenőrizni, hogy megállapítsuk, mennyire éreznek együtt a dolgozók széles tömegei ezzel a párttal? Azt hiszem, erre van módunk.

Vegyük szemügyre mindenekelőtt a Szovjetunió szakszervezeteit, amelyek körülbelül tízmillió proletárt egyesítenek, nézzük meg szakszervezeteink vezető szerveinek összetételét. Vajjon véletlen-e, hogy e szervek élén kommunisták állnak? Természetesen, nem véletlen. Ostobaság volna azt gondolni, hogy a Szovjetunió munkásai nem törődnek a szakszervezetek vezető szerveinek összetételével. A Szovjetunió munkásai három forradalom viharában nőttek fel és nevelkedtek. Kitűnően megtanulták ellenőrizni vezetőiket, és elkergetik őket, ha nem képviselik a prole-

tariátus érdekeit. Egy időben Plehanov volt pártunk legnépszerűbb embere. De amikor a munkások meggyőződtek róla, hogy Plehanov letért a proletár vonalról, nem riadtak vissza attól, hogy egészen elszigeteljék. És ha az ilyen munkások teljesen megbíznak a kommunistákban, és ezt kifejezik azzal, hogy megválasztják őket felelős szakszervezeti posztokra, akkor ez kétségtelenül közvetlen jele annak, hogy a kommunista párt ereje és szilárdsága a Szovjetunió munkásai körében óriási.

Íme, ez is próbája annak, hogy a munkások nagy tömegei feltétlenül együttéreznek a kommunisták pártjával.

Nézzük a legutóbbi szovjetválasztásokat. A Szovjetunióban választójoga van a 18. életévét betöltött egész felnőtt lakosságnak, nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül, kivéve az idegen munkát kizsákmányoló burzsoá elemeket, akik meg vannak fosztva a választójogtól. A választók száma körülbelül 60 millió. Óriási többségük, természetesen, paraszt. Szavazott körülbelül 51%, vagyis több mint 30 millió választó. Mármost nézzük a Szovjetek központi és helyi vezető szerveinek az összetételét. Véletlennek mondható-e az a tény, hogy a választott vezetők óriási többsége kommunista? Világos, hogy ezt nem lehet véletlennek mondani. Nem azt bizonyítja-e ez a tény, hogy a kommunista párt a parasztság milliós tömegeinek bizalmát bírja? Azt hiszem, azt bizonyítja.

Ez is egyik próbája a kommunista párt erejének és szilárdságának.

Nézzük a komszomolt (a Kommunista Ifjúsági

Szövetséget), amely mintegy 2 millió fiatal munkást és parasztot egyesít. Vajjon véletlennek mondható-e az a tény, hogy a komszomol választott vezetőinek óriási többsége kommunista? Azt hiszem, hogy ezt nem lehet véletlennek mondani.

Ez is egyik próbája a kommunista párt erejének és tekintélyének.

Nézzük végül értekezleteinket, tanácskozásainkat, a munkásnők küldöttgyűléseit stb., amelyeknek se szeri se száma, s amelyek a Szovjetunió valamennyi nemzetiségéhez tartozó dolgozók — férfiak és nők, munkások és munkásnők, parasztok és parasztnők milliós tömegeit ölelik fel. Nyugaton néha gúnyolódnak ezeken a tanácskozásokon és értekezleteken, és azt mondják, hogy az oroszok általában szeretnek beszélni. Mi azonban ezeknek a tanácskozásoknak és értekezleteknek óriási fontosságot tulajdonítunk a tömeg hangulatának ellenőrzése, hibáink feltárása és e hibák kijavítása, a kijavítás módjának megállapítása szempontjából, hiszen nálunk nem kevés a hiba, de nem titkoljuk őket, mert azt tartjuk, hogy a hibák feltárása és becsületes helyreigazítása a legjobb módja annak, hogy javítsuk az ország kormányzását. Hallgassák csak meg az értekezleteken és tanácskozásokon elhangzó beszédeket, hallgassák csak meg a munkások és parasztok soraiból származó „egyszerű emberek" gyakorlati és szókimondó megjegyzéseit, olvassák el határozataikat — és meglátják, hogy milyen óriási a kommunista párt befolyása és tekintélye, meggyőződhetnek arról, hogy ezt a befolyást és ezt a tekintélyt a világ bármely pártja megirigyelhetné.

Ez is egyik próbája a kommunista párt szilárdságának.

Ezek azok az utak és módok, amelyek lehetővé teszik, hogy ellenőrizzük, milyen ereje és befolyása van a kommunista pártnak a néptömegekben.

Íme, innen tudom én, hogy a Szovjetunió munkásainak és parasztjainak széles tömegei együttéreznek a kommunista párttal.

4. KÉRDÉS. Ha egy pártonkívüli csoport frakciót szervezne és a választásokon felállítaná jelöltjeit, akik a Szovjet Kormány támogatásának platformján állnak, de ugyanakkor a külkereskedelmi monopólium eltörlését követelnék, — vajjon lehetnének-e egy ilyen csoportnak saját pénzeszközei és folytathatna-e egy ilyen csoport aktív politikai kampányt?

VÁLASZ. Azt hiszem, hogy ez a kérdés kibékíthetetlen ellentmondást tartalmaz. Olyan csoport, mely a Szovjet Kormány támogatásának platformján áll és ugyanakkor a külkereskedelmi monopólium eltörlését követeli, elképzelhetetlen. Miért? Azért, mert a külkereskedelmi monopólium a Szovjet Kormány platformjának egyik sziklaszilárd talpköve. Mert egy olyan csoport, amely a külkereskedelmi monopólium eltörlését követeli, nem lehet a Szovjet Kormány támogatásának híve. Mert egy ilyen csoport csakis olyan csoport lehet, amely határozottan ellensége az egész szovjet rendszernek.

A Szovjetunióban természetesen vannak olyan elemek, akik a külkereskedelmi monopólium eltörlését követelik. Ezek a nepmanok, a kulákok, a már

szétvert kizsákmányoló osztályok maradványai stb. De ezek az elemek a lakosság elenyésző kisebbségét alkotják. Azt hiszem, hogy a küldöttség nem ezekről az elemekről beszél kérdésében. Ha tehát a munkásokról és a parasztság dolgozó tömegeiről van szó, meg kell mondanom, hogy ezek csak kikacagnák és ellenségesen fogadnák azt, aki a külkereskedelmi monopólium eltörlését követelné.

Valóban, mit is jelentene a külkereskedelmi monopólium eltörlése a munkásság számára? Azt jelentené, hogy a munkások lemondanak az ország iparosításáról, új gyárak építéséről, a régi gyárak kibővítéséről. Azt jelentené, hogy a kapitalista országok áruikkal elárasztanák a Szovjetuniót, aránylag gyenge iparunk összezsugorodnék, a munkanélküliek száma megsokszorozódnék, a munkásosztály anyagi helyzete rosszabbodnék, politikai és gazdasági állásai gyengülnének. Végeredményben azt jelentené, hogy a nepman és általában az új burzsoázia erősödnék. Elkövethet-e a Szovjetunió proletariátusa ilyen öngyilkosságot? Világos, hogy nem.

És mit jelentene a külkereskedelmi monopólium eltörlése a parasztság dolgozó tömegei számára? Azt jelentené, hogy országunk önálló országból félgyarmati országgá válnék és a parasztság tömegei elszegényednének. Azt jelentené, hogy visszatérnénk a Kolcsak és Gyenyikin idején uralkodó „szabadkereskedelemhez", amikor az ellenforradalmi tábornokok és a „szövetségesek" egyesült erői szabadon fosztogathatták és nyúzhatták a soknilliós parasztságot. Végeredményben azt jelentené, hogy a kulákság és a többi falusi kizsákmányoló elem erősödnék. Az uk-

rajnai és északkaukázusi, a volgamelléki és szibériai parasztok alapos kóstolót kaptak e rendszer gyönyöreiből. Minő alapon tételezhető fel, hogy a parasztság ismét nyakába szeretné venni ezt a jármot? Hát nem világos, hogy a parasztság dolgozó tömegei nem akarhatják a külkereskedelmi monopólium eltörlését?

Egy küldött. A küldöttség a külkereskedelmi monopólium kérdését, a monopólium eltörlésének kérdését mint olyan pontot vetette fel, amely a lakosság egész csoportjának szervezkedési alapul szolgálhatna, ha a Szovjetunióban nem volna *egy* pártnak monopóliuma, legalitásra való monopóliuma.

Sztálin. A küldöttség tehát visszatér a Szovjetunió egyetlen legális pártja, a kommunista párt monopóliumának kérdésére. Erre a kérdésre röviden már válaszoltam, amikor azokról az utakról és módokról beszéltem, amelyek segítségével ellenőrizzük, hogy a munkások és parasztok milliós tömegei együttéreznek-e a kommunista párttal.

Ami a lakosság többi rétegét, a kulákokat, nepmanokat, a régi, szétvert kizsákmányoló osztályok maradványait illeti, azoknak nálunk nincs joguk politikai szervezkedésre, mint ahogy választójoguk sincs. A proletariátus nemcsak a gyárakat, bankokat és vasutakat, nemcsak a földet és bányákat vette el a burzsoáziától. Elvette tőle a politikai szervezkedés jogát is, mert a proletariátus nem akarja a burzsoázia hatalmának visszaállítását. A küldöttségnek láthatólag nincs kifogása az ellen, hogy a Szovjetunió proletariátusa a gyárakat, a földet, a vasutakat, a bankokat és bányákat elvette a burzsoáziától és a földbirtokosoktól. (Derültség.)

De, mint látom, a küldöttség némileg megütközik azon, hogy a proletariátus nem elégedett meg ezzel, hanem továbbment és elvette a burzsoázia politikai jogait is. Ez véleményem szerint nem egészen logikus, vagy helyesebben, egészen logikátlan. Milyen címen követelik a proletariátustól, hogy nagylelkű legyen a burzsoázia irányában? Talán bizony a hatalmon levő nyugati burzsoázia akár a legcsekélyebb mértékben is nagylelkűen viselkedik a proletariátus irányában? Talán nem kergeti illegalitásba a munkásosztály igazán forradalmi pártjait? Milyen címen követelik, hogy a Szovjetunió proletariátusa nagylelkű legyen osztályellensége iránt? Azt hiszem, a logika kötelez. Aki azt hiszi, hogy a burzsoáziának vissza lehetne adni politikai jogait, annak, ha logikus akar lenni, tovább kell mennie és fel kell vetnie a gyárak, vasutak és bankok visszaadásának kérdését is.

Egy küldött. A küldöttségnek feladata volt tisztázni, hogy ha vannak a munkásosztály és a parasztság körében a kommunista párt véleményétől eltérő vélemények, milyen módon fejezhetők ki azok legálisan. Félreértés volna azt gondolni, hogy a küldöttséget az a kérdés érdekli, hogy miért nem adnak politikai jogokat a burzsoáziának, az a kérdés, hogyan találhat a burzsoázia legális módot véleménye nyilvánítására. Csakis arról van szó, hogy ha vannak a munkásosztály és a parasztság soraiban a kommunista párt véleményétől eltérő vélemények, milyen módon fejezhetők ki azok legálisan.

Egy másik küldött. Ezek az eltérő vélemények a munkásosztály tömegszervezeteiben, a szakszervezetekben stb. volnának szóvá tehetők.

Sztálin. Nagyon helyes. Tehát nem a burzsoázia politikai jogainak visszaállításáról, hanem a munkásosztályon és a parasztságon belül folyó véleményharcról van szó.

Van-e jelenleg véleményharc a Szovjetunió munkásai és dolgozó paraszttömegei körében? Kétségtelenül van. Lehetetlenség, hogy a munkások és parasztok milliói minden gyakorlati kérdésben és minden részletkérdésben egyformán gondolkodjanak. Ez nem fordul elő az életben. Először is, nagy a különbség a munkások és a parasztok között mind gazdasági helyzetük tekintetében, mindpedig egyes kérdésekre vonatkozó nézeteik tekintetében. Másodszor, magán a munkásosztályon belül szintén vannak bizonyos különbségek a nézetekben, különböző a munkások nevelése, életkora, temperamentuma, mások a régi munkások és megint mások a faluból bevándoroltak stb. A munkások és a dolgozó paraszttömegek körében mindez véleményharcra vezet, mely a gyűléseken, a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, a szovjetválasztások idején stb. legális formában folyik.

De a most, a proletárdiktatúra viszonyai között folyó véleményharc, és a multban, az Októberi Forradalom előtt folyó véleményharc közt gyökeres különbség van. Akkor, a multban, a munkások és dolgozó parasztok soraiban folyó véleményharc főleg a földbirtokosok, a cárizmus, a burzsoázia megdöntésének kérdésére, a burzsoá rend lerombolására összpontosult. Most, a proletárdiktatúra viszonyai között, a vélemények harca nem a Szovjethatalom megdöntésének kérdése körül, nem a szovjet rendszer

lerombolása körül, hanem a Szovjethatalom szerveinek javítása, munkájuk javítása körül folyik. Ez gyökeres különbség.

Nincs mit csodálkozni azon, hogy a fennálló rend forradalmi lerombolásának kérdése körül folyó véleményharc a multban alapot adott arra, hogy a munkásosztály és a dolgozó paraszttömegek soraiban több, egymással versengő párt keletkezzen. Ilyen párt volt: a bolsevikok pártja, a mensevikek pártja, az eszerek pártja. Másfelől könnyű megérteni azt is, hogy most, a proletárdiktatúrában, a vélemények harca, amelynek célja nem a fennálló szovjet rend lerombolása, hanem annak javítása és megszilárdítása, nem nyujt tápot ahhoz, hogy a munkásosztály és a falu dolgozó tömegeinek soraiban több párt létezzék.

Ez az oka annak, hogy a munkások és dolgozó parasztok nemcsak hogy nem ellenzik kizárólag *egy* párt, a kommunista párt legalitását, e párt monopóliumát, hanem ellenkezőleg, azt szükségesnek és kívánatosnak tartják.

Pártunknak mint az ország egyetlen legális pártjának helyzete (a kommunista párt monopóliuma) nem mesterkélt, nem szándékosan kitalált valami. Ilyen helyzetet nem lehet mesterségesen, adminisztrációs mesterkedésekkel stb. teremteni. Pártunk monopóliuma az életből nőtt ki, történelmileg alakult ki annak eredményeképpen, hogy az eszerek pártja és a mensevikek pártja a mi valóságunk viszonyai között végérvényesen csődbe jutott és letűnt a színről.

Mi volt a multban az eszerek pártja és a mensevikek pártja? A proletariátusra gyakorolt burzsoá

befolyás közvetítője. Mi istápolta, mi támogatta e pártok fennállását 1917 októbere előtt? A burzsoák osztálya, végül a burzsoá hatalom. Vajjon nem világos, hogy a burzsoázia megdöntésével együtt el kellett tűnnie e pártok létalapjának is?

És mivé lettek ezek a pártok 1917 októbere után? A kapitalizmus visszaállításának és a proletárhatalom megdöntésének pártjaivá lettek. Nem világos-e, hogy ezeknek a pártoknak el kellett veszíteniök minden talajukat és minden befolyásukat a munkások és a dolgozó parasztok soraiban.

A kommunista párt és az eszer meg mensevik párt között, a munkásosztály befolyásolásáért folyó harc régi keletű. Ez a harc már 1905 előtt kezdődött, mikor a forradalmi tömegmozgalom első jelei mutatkoztak Oroszországban. Az 1903-tól 1917 októberig terjedő időszak az országunk munkásosztályának soraiban folyó elkeseredett véleményharc időszaka, a bolsevikok, a mensevikek és az eszerek között a munkásosztályon belüli befolyásért folyó harc időszaka volt. Ebben az időszakban a Szovjetunió munkásosztálya három forradalmon ment át. E forradalmak tüzében kitapasztalta és kipróbálta ezeket a pártokat, hogy vajjon alkalmasak-e a proletárforradalomra, kitapasztalta és kipróbálta proletár forradalmiságukat. És 1917-ben, Október napjaiban, amikor a történelem a forradalmi harc egész multjának eredményét összegezte, amikor a történelem mérlegre tette a munkásosztályon belül harcoló pártokat, — a Szovjetunió munkásosztálya véglegesen választott, és választása a kommunista pártra, mint az egyetlen proletárpártra, esett.

Mivel magyarázható az, hogy a munkásosztály választása a kommunista pártra esett? Vajjon nem tény, hogy a bolsevikok, például a Petrográdi Szovjetben, 1917 áprilisában jelentéktelen kisebbség voltak? Vajjon nem tény, hogy az eszereknek és a menseviknek óriási többségük volt akkor a Szovjetekben? Vajjon nem tény, hogy Október napjaiban az egész hatalmi apparátus és az egész erőszakszervezet a burzsoáziával blokkot alkotó eszer párt és mensevik párt kezében volt?

Magyarázható azzal, hogy a kommunista párt akkor a háború felszámolásáért, azonnali demokratikus békéért küzdött, ezzel szemben az eszerek pártja és a mensevikek pártja „a végső győzelemig tartó háború" mellett, az imperialista háború folytatásáért szállt síkra.

Magyarázható azzal, hogy a kommunista párt akkor a Kerenszkij-kormány megdöntéséért, a burzsoá hatalom szétzúzásáért, a gyárak, bankok és vasutak államosításáért küzdött, ezzel szemben a mensevikek pártja és az eszerek pártja Kerenszkij kormányáért harcolt és a burzsoáziának a gyárakra, bankokra és vasutakra való jogát védelmezte.

Magyarázható azzal, hogy a kommunisták pártja akkor a földesúri földeknek a parasztok javára történő azonnali elkobzásáért küzdött, ezzel szemben az eszerek pártja és a mensevikek pártja ezt a kérdést elodázta az Alkotmányozó Gyűlés összehívásáig, az Alkotmányozó Gyűlés összehívását viszont bizonytalan időre halasztgatták.

Mi csodálkozni való van hát azon, hogy a mun-

kások és szegényparasztok választása végülis a kommunista pártra esett?

Mi csodálkozni való van hát azon, hogy az eszerek pártja és a mensevikek pártja oly gyorsan semmivé lett?

Íme, ez a forrása a kommunista párt monopóliumának, íme, ezért jutott hatalomra a kommunista párt.

Az 1917 október után következő további időszak, a polgárháború időszaka, a mensevik és az eszer párt végleges pusztulásának, a bolsevik párt végleges diadalának időszaka volt. Ebben az időszakban maguk a mensevikek és eszerek könnyítették meg a kommunista párt diadalát. Az Októberi Forradalom idején szétzúzott és megsemmisített mensevik párt és eszer párt töredékei bekapcsolódtak a kulákok ellenforradalmi felkeléseibe, blokkot alkottak a kolcsakistákkal és gyenyikinistákkal, az Antant szolgálatába szegődtek és végleg lejáratták magukat a munkások és parasztok szemében. Úgy alakult a helyzet, hogy az eszerek és a mensevikek, akik burzsoá forradalmárokból burzsoá ellenforradalmárokká lettek, segítettek az Antantnak az új Oroszország, Szovjet-Oroszország fojtogatásában, a bolsevikok pártja viszont, maga körül egyesítve minden eleven és forradalmi erőt, a munkások és parasztok újabb és újabb osztagait állította csatasorba a szocialista hazáért folyó harcra, az Antant ellen folyó harcra.

Egészen természetes, hogy ebben az időszakban a kommunisták győzelmének az eszerek és mensevikek teljes vereségére kellett vezetnie, és valóban arra is vezetett. Mi csodálkozni való van tehát azon, ha

mindezek után a kommunista párt lett a munkásosztály és a szegényparasztság egyetlen pártja?

Így alakult ki nálunk a kommunista pártnak, mint az ország egyetlen legális pártjának monopóliuma.

Önök a munkások és parasztok mostani véleményharcáról beszélnek, mely a proletárdiktatúra viszonyai közt folyik. Már mondottam, hogy véleményharc van és lesz, hogy enélkül lehetetlen a haladás. De a munkások véleményharca a jelenlegi feltételek mellett nem a szovjet rendszer megdöntésének elvi kérdése körül, hanem a Szovjetek javításának, a szovjet szervek által elkövetett hibák kijavításának, tehát a Szovjethatalom megszilárdításának gyakorlati kérdése körül folyik. Teljesen érthető, hogy az ilyen véleményharc csak erősítheti és tökéletesítheti a kommunista pártot. Teljesen érthető, hogy az ilyen véleményharc csak erősítheti a kommunista párt monopóliumát. Teljesen érthető, hogy az ilyen véleményharc nem adhat tápot annak, hogy a munkásosztályon és a dolgozó parasztságon belül más pártokat alakítsanak.

5. KÉRDÉS. Közölhetné-e röviden, hogy Ön és Trockij között melyek a legfontosabb ellentétek?

VÁLASZ. Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy a Trockijjal kapcsolatos ellentétek nem személyi ellentétek. Ha az ellentétek személyi jellegűek volnának, a párt egy óráig sem foglalkozna ezzel az üggyel, mert a párt nem szereti egyes személyek előtérbe állítását.

Nyilván a pártban felmerült nézeteltérésekről van szó. Így értettem az önök kérdését. Igen, a pártban vannak nézeteltérések. A szóbanforgó nézeteltérések jellegéről nemrég meglehetősen részletesen beszélt Rikov — Moszkvában, Buharin — Leningrádban. Beszédeik megjelentek nyomtatásban is. Ahhoz, amit e beszédekben a nézeteltérésekről mondottak, nincs mit hozzátennem. Ha önök nem rendelkeznek ezekkel az okmányokkal, megszerezhetem önöknek. (A küldöttség közli, hogy ezeket az okmányokat megkapta.)

Egy küldött. Ha hazatérünk, kérdezni fognak minket ezekről a nézeteltérésekről, mi azonban nem kaptunk meg minden okmányt. Például nincs meg nálunk a „83-ak platformja".

Sztálin. Én nem írtam alá ezt a „platformot". Nincs jogom rendelkezni idegen okmányokkal. (Derültség.)

6. KÉRDÉS. A kapitalista országokban a termelés fejlődésének fő ösztönzője a haszonszerzés reménye. Ez az ösztönző a Szovjetunióban természetesen, viszonylag, hiányzik. Mi az, ami pótolja és mennyire hatékony az Ön véleménye szerint ez a pótlás? Lehet-e ez a pótlás állandó?

VÁLASZ. Igaz, hogy a kapitalista gazdaság fő hajtóereje a haszonszerzés. Igaz az is, hogy a haszonszerzés szocialista iparunknak se nem célja, se nem hajtóereje. Akkor hát mi a mi iparunk hajtóereje?

Elsősorban az a körülmény, hogy a gyárak nálunk nem a tőkések, hanem az egész nép tulajdoná-

ban vannak, hogy a gyárakat nem a tőkések emberei, hanem a munkásosztály képviselői igazgatják. Az a tudat, hogy a munkások nem a tőkéseknek, hanem saját államuknak, saját osztályuknak dolgoznak, — ez a tudat iparunk fejlődésének és tökéletesedésének hatalmas hajtóereje.

Meg kell jegyeznem, hogy nálunk a gyárak és üzemek igazgatóinak óriási többsége munkás, akiket a Legfőbb Népgazdasági Tanács a szakszervezetekkel egyetértésben nevez ki, és egyetlen igazgató sem maradhat meg állásában a munkások vagy a megfelelő szakszervezetek akarata ellenére.

Továbbá, meg kell jegyeznem, hogy minden vállalatnak van saját üzemi bizottsága, amelyet a munkások választanak, amely ellenőrzi a vállalat vezetőségének tevékenységét.

Végül, meg kell jegyeznem, hogy a munkások minden iparvállalatban termelési értekezleteket tartanak, amelyeken résztvesz az illető vállalat minden munkása; a munkások itt ellenőrzik a vállalat igazgatójának egész munkáját, megvitatják az üzemvezetőség munkatervét, rámutatnak a hibákra és fogyatékosságokra, s lehetőségük nyílik arra, hogy a szakszervezetek, a párt és a Szovjethatalom szervei útján kiküszöböljék ezeket a fogyatékosságokat.

Könnyen érthető, hogy mindezek a körülmények gyökeresen megváltoztatják a munkások helyzetét, és a vállalat belső életét. A kapitalista társadalomban a munkás idegen és gyűlöletes tulajdonnak, sőt fegyháznak tekinti a gyárat, ezzel szemben a szovjet viszonyok között a munkás már nem úgy tekint a gyárra, mint fegyházra, hanem a magáénak érzi a

gyárat, amelynek fejlesztése és tökéletesítése neki magának létérdeke és szívügye.

Aligha szorul bizonyításra, hogy a munkásoknak ez az új viszonya a gyárhoz, a vállalathoz, a munkások vonzalma a vállalathoz — egész iparunknak hatalmas hajtóereje.

Ennek a körülménynek kell betudnunk azt a tényt, hogy a termelési technika terén napról napra nő a munkásfeltalálók száma, napról napra nő a munkásokból lett ipari szervezők száma.

Másodszor, az a körülmény, hogy az ipari jövedelem nálunk nem egyes személyek meggazdagodását szolgálja, hanem az ipar további kibővítését, a munkásosztály anyagi és kulturális helyzetének javítását, a munkásoknak és parasztoknak szükséges iparcikkek olcsóbbodását, vagyis megintcsak a dolgozó tömegek anyagi helyzetének javítását.

A tőkés nem fordíthatja jövedelmét a munkásosztály jólétének növelésére. A tőkés a profitnak él. Különben nem volna tőkés. Azért sajtolja ki a profitot, hogy többlettőkét halmozzon fel és kivigye azt a kevésbbé fejlett országokba, azért, hogy újabb, még nagyobb profithoz jusson. Így áramlik a tőke Észak-Amerikából Kínába, Indonéziába, Dél-Amerikába, Európába, Franciaországból a francia gyarmatokba, Angliából az angol gyarmatokba.

Nálunk más a helyzet, mert mi nem folytatunk gyarmatpolitikát és ellene vagyunk a gyarmatpolitikának. Nálunk az ipari jövedelem az országban marad, és az ipar további kibővítésére, a munkások helyzetének javítására, az iparcikkek árának leszállítására és ezáltal a belső piac. s azon belül a paraszti

piac felvevőképességének fokozására szolgál. Az ipar jövedelmének körülbelül 10 százalékát a munkásosztály életkörülményeinek javítására fordítjuk. Az állam viseli a munkásosztály társadalombiztosítási költségeit, amelyeknek összege a pénzben kifizetett munkabér 13 százalékára rúg. A jövedelem bizonyos részét (most nem tudom megmondani, hányadrészét) kulturális szükségletekre, gyári ipari tanuló oktatásra és a munkások szabadságidejének fizetésére fordítjuk. E jövedelem eléggé jelentős része (itt sem tudom most megmondani, hányadrésze) a munkások pénzben kapott bérének emelését szolgálja. Az ipari jövedelem fennmaradó részét az ipar további kibővítésére, régi gyárak javítására, új gyárak építésére, végül pedig az iparcikkek árának leszállítására fordítjuk.

Ezeknek a körülményeknek óriási jelentősége egész iparunkra nézve az, hogy:

a) megkönnyítik a mezőgazdaság és az ipar egymáshoz közeledését, s a város és a falu közötti ellentétek elsimítását;

b) elősegítik a városi és a falusi belső piac felvevőképességének növelését, s ezzel állandóan szélesedő bázist teremtenek az ipar további fejlődése számára.

Harmadszor, az a körülmény, hogy az ipar államosítása megkönnyíti az egész ipar tervszerű vezetését.

Állandó tényezők-e iparunk említett ösztönzői és hajtóerői? Állandóan ható tényezők lehetnek-e ezek? Igen, ezek feltétlenül állandóan ható ösztönzők és hajtóerők. És minél jobban fog fejlődni iparunk, annál nagyobb lesz e tényezők hatóereje és jelentősége.

7. KÉRDÉS. Milyen mértékben lehetséges a Szovjetunió és más országok kapitalista iparának együttműködése?

Van-e megszabott határa ennek az együttműködésnek, vagy ez csak kísérlet, annak tisztázása érdekében, hogy hol és milyen együttműködés lehetséges, avagy nem lehetséges?

VÁLASZ. Nyilván a kapitalista államokkal kötött ideiglenes ipari, kereskedelmi és talán a diplomáciai megegyezésekről van szó.

Azt hiszem, hogy két ellentétes rendszer — a kapitalista rendszer és a szocialista rendszer — fennállása nem zárja ki az ilyen megegyezések lehetőségét. Azt hiszem, hogy az ilyen megegyezések a békés fejlődés körülményei között lehetségesek és célszerűek.

Az ilyen megegyezések legalkalmasabb talaja a kivitel és a behozatal. Nekünk szükségünk van felszerelésre, nyersanyagra (például gyapotra), félgyártmányokra (fémekből stb.), a kapitalistáknak pedig arra van szükségük, hogy eladják ezeket az árukat. Íme, itt a megegyezés alapja. A kapitalistáknak szükségük van kőolajra, fára, gabonára, nekünk pedig arra van szükségünk, hogy eladjuk ezeket az árukat. Íme, itt a megegyezés alapja. Nekünk hitelre van szükségünk, a kapitalistáknak pedig a hitelért fizetett jó kamatokra. Ez is egyik alapja a megegyezésnek a hitel vonalán, hiszen köztudomású, hogy a Szovjethatalom szervei a legpontosabb fizetők.

Ugyanezt mondhatjuk a diplomáciai téren kötött megegyezésekről is. Mi békepolitikát folyta-

tunk és készek vagyunk arra, hogy kölcsönös megnemtámadási egyezményeket kössünk a burzsoá államokkal. Mi békepolitikát folytatunk és készek vagyunk arra, hogy az állandó hadseregek teljes eltörlésére is kiterjedő leszerelési egyezményt kössünk, amint már a génuai konferencián[38], az egész világ színe előtt kijelentettük. Íme, itt a diplomáciai megegyezés alapja.

Melyek a határai az ilyen egyezményeknek? A határt a két, egymással versengő, harcban álló rendszer ellentéte szabja meg. Azokon a kereteken belül, melyeket e két rendszer megenged, de csakis ezeken a kereteken belül, megegyezések teljes mértékben lehetségesek. Ezt bizonyítja a Németországgal, Olaszországgal, Japánnal stb. kötött egyezmények tapasztalata.

Csak kísérletek-e ezek a megegyezések, avagy huzamos jellegűek lesznek? Ez nemcsak tőlünk függ, ez szerződőfeleinktől is függ. Ez függ az általános helyzettől. A háború felboríthat mindenféle megegyezést. Ez, végül, a megegyezés feltételeitől függ. Gúzsbakötő feltételeket nem fogadhatunk el. Szerződést kötöttünk Harrimannal a grúziai mangánércbányák kiaknázására. A szerződés 20 évre szól. Mint látják, a szerződés tartama nem is rövid. Szerződést kötöttünk a Lena-Goldfields társasággal a szibériai arany kitermelésére. A szerződés 30 évre, tehát még hosszabb időre szól. Végül, szerződésünk van Japánnal a szahalini kőolajforrások és szénbányák kiaknázására.

Mi azt szeretnők, ha ezek a megegyezések többékevésbbé tartós jellegűek volnának. Ez azonban,

természetesen, nemcsak tőlünk függ, ez szerződőfeleinktől is függ.

8. KÉRDÉS. Mi a legfőbb különbség Oroszország és a tőkés államok nemzeti kisebbségi politikája között?

VÁLASZ. Nyilván a Szovjetuniónak azokról a nemzetiségeiről van szó, amelyeket a cárizmus és az orosz kizsákmányoló osztályok korábban elnyomtak, és amelyeknek nem volt saját államiságuk.

A döntő különbség az, hogy a tőkés államokban nemzeti elnyomás és nemzeti rabság van, nálunk azonban, a Szovjetunióban, gyökerestül megszüntettük a nemzeti elnyomást is, a nemzeti rabságot is.

Ott, a tőkés államokban, az elsőosztályú nemzeteken, a kiváltságos nemzeteken, az „állami" nemzeteken kívül vannak másodosztályú nemzetek, „nem-állami" nemzetek, nemteljesjogú nemzetek, amelyeket megfosztottak egyik vagy másik joguktól és mindenekelőtt állami jogaiktól. Ezzel szemben nálunk, a Szovjetunióban, a nemzeti egyenlőtlenségnek és a nemzeti elnyomásnak mindezeket az ismérveit felszámoltuk. Nálunk minden nemzet egyenjogú és szuverén, mert eltöröltük a korábban uralkodó nagyorosz nemzet nemzeti és állami kiváltságait.

Természetesen nem a nemzetiségek egyenjogúságát kimondó nyilatkozatokról van szó. Minden burzsoá és szociáldemokrata pártnak szép számmal vannak ilyen nyilatkozatai. De mit érnek a nyilatkozatok, ha nem váltják őket valóra? Arról van szó,

hogy fel kell számolni azokat az osztályokat, amelyek a nemzeti elnyomás hordozói, szülői és megvalósítói. Nálunk a földbirtokosok, a tőkések voltak ilyen osztályok. Mi megdöntöttük ezeket az osztályokat, és ezzel megszüntettük a nemzeti elnyomás lehetőségét. És mert ezeket az osztályokat megdöntöttük, éppen ezért nálunk lehetségessé vált a tényleges nemzeti egyenjogúság.

Ezt nevezik nálunk a különválásig terjedő nemzeti önrendelkezés eszméje megvalósításának. Éppen azért, mert megvalósítottuk a nemzetek önrendelkezését, éppen ezért sikerült megszüntetnünk a Szovjetunióban élő különböző nemzetek dolgozó tömegeinek kölcsönös bizalmatlanságát, és éppen ezért sikerült a nemzeteket az önkéntesség elve alapján *egy* szövetséges államban egyesítenünk. A ma fennálló Szovjetunió — a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége — a mi nemzeti politikánk eredménye, és annak a kifejezője, hogy a Szovjetunió nemzetei önkéntesen föderációra léptek *egy* szövetséges államban.

Aligha szorul bizonyításra, hogy a nemzeti kérdés terén ilyen politika elképzelhetetlen a tőkés országokban, mert ott még mindig a tőkések vannak hatalmon, akik a nemzeti elnyomás politikájának szülői és megvalósítói.

Ezzel kapcsolatban meg kell említenem például azt a tényt, hogy a Szovjetunió legfőbb hatalmi szervének, a Szovjetek Központi Végrehajtó Bizottságának élén nem okvetlenül orosz elnök áll, hanem a Szovjetunióban egyesült hat szövetségi köztársaságnak megfelelően hat elnök, akik közül az egyik —

orosz (Kalinyin), a másik — ukrán (Petrovszkij), a harmadik — belorussz (Cservjakov), a negyedik — azerbajdzsán (Muszabekov), az ötödik — turkmen (Ajtakov), a hatodik — uzbek (Fajzulla Hodzsajev). Ez a tény nemzeti politikánk egyik beszédes kifejezője. Mondanom sem kell, hogy egyetlen, még a legdemokratikusabb burzsoá köztársaság sem szánná rá magát ilyen lépésre. Pedig ez a lépés számunkra magától értetődő tény, mely a nemzeti egyenjogúság politikájából következik.

9. KÉRDÉS. Az amerikai munkásvezérek két körülménnyel igazolják a kommunisták elleni harcukat:

1) a kommunisták a szakszervezeteken belül folytatott frakcióharcukkal és a nem-radikális szakszervezeti funkcionáriusok ellen intézett támadásaikkal tönkreteszik a munkásmozgalmat;

2) az amerikai kommunisták Moszkvából kapnak utasításokat, ezért nem lehetnek jó szakszervezeti funkcionáriusok, mert egy külföldi szervezet irányában lojálissabbak, mint saját szakszervezetük irányában.

Hogyan lehetne ezt a nehézséget kiküszöbölni, hogy az amerikai kommunisták együtt dolgozhassanak az amerikai munkásmozgalom más osztagaival?

VÁLASZ. Azt hiszem, az amerikai munkásvezérek arra irányuló kísérletei, hogy igazolják a kommunisták elleni harcukat, egyáltalán nem állja ki a kritikát. Még senki sem bizonyította be és nem is fogja bebizonyítani, hogy a kommunisták tönkreteszik a munkásmozgalmat. Ellenben teljesen bebizonyított-

nak tekinthető, hogy a kommunisták az egész világon, és Amerikában is, a munkásmozgalom legodaadóbb és legbátrabb harcosai.

Talán nem tény, hogy sztrájkok és munkástüntetések alkalmával a kommunisták a munkásosztály első soraiban haladnak és magukra vonják a kapitalisták első csapásait, a reformista munkásvezérek viszont ezalatt a kapitalisták háta mögé bújnak? Hogyisne bírálnák a kommunisták a reformista munkásvezérek gyávaságát és reakciós voltát? Hát nem világos, hogy az ilyen bírálat csak élénkítheti és erősítheti a munkásmozgalmat?

Igaz, az ilyen bírálat lerombolja a reakciós munkásvezérek tekintélyét. No, és mi különös van ebben? Válaszoljanak a reakciós munkásvezérek ellenbírálattal, de ne azzal, hogy a kommunistákat kiűzik a szakszervezetekből.

Azt hiszem, hogy az amerikai munkásmozgalom, ha élni és fejlődni akar, nem lehet meg a szakszervezeteken belül felmerülő különböző nézetek és áramlatok harca nélkül. Azt hiszem, hogy a nézetek és áramlatok harca a szakszervezetekben, a reakciós vezérek bírálata stb. egyre erősebb lesz, bármennyire ágaskodnak is ez ellen a reformista munkásvezérek. És az amerikai munkásosztálynak okvetlenül szüksége van a nézetek ilyen harcára és az ilyen bírálatra, hogy választhasson a különböző áramlatok között, és hogy végre önálló szervezett erővé váljon az amerikai társadalomban.

Ha az amerikai reformista vezérek a kommunistákra panaszkodnak, ez csak annak a jele, hogy nem bíznak az igazukban, hogy nem érzik szilárdnak a

helyzetüket. Éppen ezért félnek a bírálattól, mint a pestistől. Figyelemreméltó, hogy az amerikai munkásvezérek, mint kitűnik, eltökéltebb ellenségei még a legelemibb demokráciának is, mint sok szintén amerikai burzsoá.

Teljesen valótlan az az állítás, hogy az amerikai kommunisták „Moszkvából kapott utasítások szerint" dolgoznak. Nincs a világon olyan kommunista, aki hajlandó volna külső „utasításra", meggyőződése ellenére, akarata ellenére, a helyzet követelményei ellenére cselekedni. És ha akadnának is valahol ilyen kommunisták, egy lyukas garast sem érnének.

A kommunisták a legbátrabb és legmerészebb emberek, akik tengernyi ellenség ellen harcolnak. A kommunistáknak, többek közt, éppen az az értékes tulajdonsága, hogy síkra tudnak szállni meggyőződésükért. Ezért különös, ha az amerikai kommunistákról úgy beszélnek, mint meggyőződés nélküli emberekről, akik csak kívülről kapott „utasítások szerint" képesek cselekedni.

A munkásvezéreknek csak abban az egyben van igazuk, hogy az amerikai kommunisták valóban tagjai a kommunisták nemzetközi szervezetének, és időről időre ennek a szervezetnek központjával különböző kérdésekről tanácskoznak. De hát mi rossz van ebben? Talán az amerikai munkásvezérek ellenzik egy nemzetközi munkásközpont szervezését? Igaz, ők nem csatlakoztak Amszterdamhoz[39]. De nem azért nem csatlakoztak hozzá, mert ellene vannak egy nemzetközi munkásközpontnak, hanem azért, mert Amszterdamot túlságosan baloldali szervezetnek tartják. (D e r ü l t s é g.)

Miérthogy a kapitalisták szervezkedhetnek nemzetközi méretekben, de a munkásosztálynak vagy a munkásosztály egy részének ne legyen nemzetközi szervezete?

Nem világos-e, hogy Green és az Amerikai Munkásszövetségben[40] ülő barátai rágalmazzák az amerikai kommunistákat, amikor szolgamódra szajkózzák a „moszkvai utasításokról" szóló kapitalista legendákat?

Vannak, akik azt hiszik, hogy a Kommunista Internacionále tagjai Moszkvában egyebet sem tesznek, mint az íróasztalnál ülnek és utasításokat írnak minden ország számára. Mivel több mint 60 ország csatlakozott a Kominternhez, elképzelhetik a Kominternben tagjainak a helyzetét, akik se nem alusznak, se nem esznek, csak ülnek és éjjel-nappal utasításokat írnak ezeknek az országoknak. (D e r ü l t s é g.) És ezzel a mulatságos legendával akarják az amerikai munkásvezérek leplezni, hogy rettegnek a kommunistáktól, ezzel akarják elhomályosítani azt a tényt, hogy a kommunisták az amerikai munkásosztály legbátrabb és legodaadóbb katonái!

A küldöttség azt kérdezi, hol a kiút ebből a helyzetből? Azt hiszem, hogy itt csak egy kiút lehetséges: az amerikai szakszervezetekben meg kell engedni a nézetek és áramlatok harcát, fel kell hagyni azzal a reakciós politikával, hogy a kommunistákat kidobálják a szakszervezetekből, és lehetővé kell tenni Amerika munkásosztálya számára, hogy szabadon válasszon az áramlatok között, mert Amerikának még nem volt Októberi Forradalma, és a munkásoknak ott még nem volt lehetőségük arra, hogy

véglegesen válasszanak a szakszervezeteken belüli különböző áramlatok között.

10. KÉRDÉS. Jelenleg küldenek-e pénzt Amerikába az amerikai kommunista párt vagy a kommunista lap, a „Daily Worker" támogatására?

Ha nem, évenként mennyi tagsági díjat fizetnek az amerikai kommunisták a III. Internacionálénak?

VÁLASZ. Ha az amerikai kommunista párt és a III. Internacionále kölcsönös viszonyáról van szó, ki kell jelentenem, hogy Amerika kommunista pártja mint a Kommunista Internacionále része, bizonyára fizet a Kominternnek tagsági díjat, mint ahogy a Komintern, mint a nemzetközi kommunista mozgalom központja, úgy gondolom, erejéhez mérten szintén segíti Amerika kommunista pártját, ha ezt szükségesnek látja. Azt hiszem, ezen nincs mit csodálkozni, ebben nincs semmi rendkívüli.

Ha viszont Amerika kommunista pártjának és a Szovjetunió kommunista pártjának kölcsönös viszonyáról van szó, ki kell jelentenem, hogy nem tudok egyetlen olyan esetről sem, amikor az amerikai kommunista párt képviselői segítséget kértek volna a Szovjetunió kommunista pártjától. Ezt esetleg különösnek fogják tartani, de ez tény, mely az amerikai kommunisták túlzott aggályoskodásáról tanuskodik.

És mi lenne, ha Amerika kommunista pártja segítséget kérne a Szovjetunió kommunista pártjától? Azt hiszem, hogy a Szovjetunió kommunista pártja erejéhez mérten segítséget nyujtana Amerika kommunista pártjának. Valóban, mit érne az olyan

kommunista párt, különösen egy hatalmon levő kommunista párt, ha nem nyujtana erejéhez mérten segítséget egy másik kommunista pártnak, mely a kapitalizmus járma alatt nyögő országban működik. Szerintem az ilyen kommunista párt egy lyukas garast sem érne.

Tegyük fel, hogy az amerikai munkásosztály, megdöntvén burzsoáziáját, hatalomra jutott; tegyük fel, hogy Amerika munkásosztályától, amely győzelmet aratott a kapitalizmus ellen vívott nagy harcban, egy másik ország munkásosztálya tőle telhető anyagi segítséget kérne,— megtagadhatná-e az amerikai munkásosztály ezt a segítséget? Azt hiszem, szégyent hozna önmagára, ha ingadoznék a segélynyujtásban.

11. KÉRDÉS. Tudjuk, hogy egyes jó kommunisták nem értenek teljesen egyet a kommunista pártnak azzal a követelésével, hogy minden új tag ateista legyen, mert hiszen a reakciós papság jelenleg el van nyomva. Nem lehetne-e a kommunista párt a jövőben semleges az olyan vallással szemben, mely a tudományt a maga egészében támogatná és a kommunizmussal nem helyezkednék szembe.

Megengedhetnék-e Önök a jövőben a párt tagjainak, hogy vallásos meggyőződésüket kövessék, ha az nem ellenkeznék a párt iránti lojalitással?

VÁLASZ. Ez a kérdés kissé pontatlan.

Először is nem ismerek olyan „jó kommunistákat", amilyenekről a küldöttség beszél. Egyáltalán, ilyen kommunisták aligha is vannak a világon.

Másodszor, ki kell jelentenem, hogy formailag

pártunkban nincsenek olyan felvételi feltételek, amelyek a tagjelölttől feltétlenül megkövetelnék, hogy ateista legyen. A pártba való felvétel feltételei nálunk a következők: a párt programjának és szervezeti szabályzatának elismerése; a párt és a pártszervek határozatainak feltétlen betartása; tagsági díj fizetése; a párt egyik szervezetéhez való tartozás.

Egy küldött. Igen gyakran olvasom azt, hogy a pártból kizárnak tagokat azért, mert hisznek istenben.

Sztálin. Csak ismételhetem azt, amit a pártba való felvétel feltételeiről mondottam. Más feltételek nálunk nincsenek.

Azt jelenti-e ez, hogy a párt a vallás irányában semleges? Nem, nem azt jelenti. Mi a vallási előítéletek ellen folytatunk és fogunk is propagandát folytatni. Országunk törvényei olyanok, hogy minden állampolgárnak joga van bármilyen vallást követni. Ez kinek-kinek lelkiismereti ügye. Éppen ezért hajtottuk végre az egyháznak az államtól való elválasztását. De amikor az egyháznak az államtól való elválasztását végrehajtottuk és a vallásszabadságot kihirdettük, egyszersmind minden egyes polgár számára fenntartottuk azt a jogot, hogy meggyőzés útján, propaganda és agitáció útján harcoljon az egyik vagy a másik vallás ellen, minden vallás ellen. A párt nem lehet semleges a vallás irányában, és vallásellenes propagandát fejt ki minden és mindennemű vallási előítélet ellen, mert a tudomány pártján áll, a vallási előítéletek pedig szembehelyezkednek a tudománnyal, minthogy minden vallás olyasvalami, ami ellentéte a tudománynak. Olyan esetek, mint Amerikában, ahol nemrégiben darwinistákat elítéltek[41], ná-

lunk lehetetlenek, mert nálunk a párt olyan politikát folytat, amely a legmesszebbmenően védelmezi a tudományt.

A párt nem lehet a vallási előítéletek irányában semleges, és propagandát fog folytatni ezek ellen az előítéletek ellen, mert ez egyik biztos eszköze annak, hogy megfosszuk befolyásától a reakciós papságot, mely a kizsákmányoló osztályokat támogatja és a kizsákmányoló osztályoknak való engedelmességet hirdeti.

A párt nem lehet semleges a vallási előítéletek hirdetőivel szemben, a dolgozó tömegek öntudatát megmérgező reakciós papsággal szemben.

Elnyomtuk-e a reakciós papságot? Igen, elnyomtuk. Csak az a baj, hogy ezt a reakciós papságot még mindig nem számoltuk fel teljesen. A vallásellenes propaganda az az eszköz, amelynek segítségével dűlőre kell vinni a reakciós papság felszámolását. Előfordul, hogy egyik vagy másik párttag néha akadályozza a vallásellenes propaganda teljes mértékben való kifejlesztését. Ha ilyen párttagokat kizárnak, ez igen helyes, mert az ilyen „kommunistáknak" nincs helyük a párt soraiban.

12. KÉRDÉS. Jellemezhetné-e röviden azt a jövendő társadalmat, amelyet a kommunizmus próbál megteremteni?

VÁLASZ. A kommunista társadalom általános jellemzése megtalálható Marx, Engels és Lenin műveiben.

A kommunista társadalom anatómiájáról röviden

azt mondhatjuk, hogy az olyan társadalom lesz: *a)* ahol a munka- és termelési eszközök nem magántulajdonban, hanem társadalmi, kollektív tulajdonban lesznek; *b)* ahol nem lesznek osztályok és nem lesz államhatalom, hanem lesznek ipari és mezőgazdasági dolgozók, akik, mint dolgozók szabad társulása, gazdaságilag igazgatják magukat; *c)* ahol a tervszerűen szervezett népgazdaság a legfejlettebb technikán alapul majd mind az ipar, mind a mezőgazdaság terén; *d)* ahol nem lesz ellentét város és falu, ipar és mezőgazdaság között; *e)* ahol a termékeket a régi francia kommunisták elve szerint fogják elosztani: „mindenkitől képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint"; *f)* ahol a tudománynak és a művészetnek eléggé kedvező feltételei lesznek ahhoz, hogy elérjék teljes virágzásukat; *g)* ahol az egyén, akinek nincs többé gondja a darab kenyérre és nem kell a „világ hatalmasaihoz" törleszkednie, valóban szabad lesz.

És így tovább és így tovább.

Világos, hogy az ilyen társadalomtól még messze vagyunk.

Ami a kommunista társadalom teljes diadalához szükséges nemzetközi viszonyokat illeti, azok olyan mértékben fognak kialakulni és érlelődni, amilyenben a forradalmi válságok és a munkásosztály forradalmi akciói a kapitalista országokban növekednek.

Nem szabad a dolgot úgy képzelni, hogy egy ország vagy néhány ország munkásosztálya a szocializmus, sőt a kommunizmus felé tart, a többi ország kapitalistái pedig közömbösen, ölbetett kézzel fog-

ják ezt nézni. Még kevésbbé szabad a dolgot úgy képzelni, hogy a kapitalista országok munkásosztálya hajlandó lesz egyszerű nézője lenni annak, hogy egyik vagy másik országban győzelmesen fejlődik a szocializmus. A valóságban a kapitalisták minden tőlük • telhetőt el fognak követni, hogy megfojtsák ezeket az országokat. A valóságban minden komoly lépést, melyet egyik vagy másik országban a szocializmus és méginkább a kommunizmus felé tesznek, elkerülhetetlenül nyomon követi majd a kapitalista országok munkásosztályának feltartóztathatatlan törekvése arra, hogy ezekben az országokban kivívja a hatalmat és a szocializmust.

Ilymódon a nemzetközi forradalom és a nemzetközi reakció további fejlődése során két világméretű központ fog kialakulni: a szocialista központ, amely körül a szocializmushoz vonzódó országok tömörülnek, és a kapitalista központ, amely körül a kapitalizmushoz vonzódó országok tömörülnek. E két tábor harca fogja eldönteni a kapitalizmus és a szocializmus sorsát az egész világon.

II

SZTÁLIN ELVTÁRS KÉRDÉSEI ÉS A KÜLDÖTTEK VÁLASZAI

Sztálin. Ha a küldöttség nem nagyon fáradt, megkérném, engedje meg, hogy én is intézhessek hozzá néhány kérdést. (A küldöttség hozzájárul.)

1. KÉRDÉS. Mi a magyarázata annak, hogy Amerikában a szakmailag szervezett munkások százaléka oly csekély?

Ha nem tévedek, Amerikában körülbelül 17 millió ipari munkás van. (A küldöttek azt a felvilágosítást adják, hogy Amerikában az ipari munkások száma 18—19 millió.) A szervezett munkások száma, ha jól tudom, mintegy 3 millió. (A küldöttek azt a felvilágosítást adják, hogy az Amerikai Munkásszövetség körülbelül 3 millió szervezett munkást számlál, azonkívül más szakszervezetekben is van félmillió szervezett munkás, úgyhogy a szervezett munkások száma 3½ millió.) Nézetem szerint a szakmailag szervezett munkásoknak ez az aránya nagyon kicsiny. Nálunk, a Szovjetunióban, az ország proletárjainak 90 százaléka tagja valamely szakszervezetnek. Megkérdezném a küldöttséget, pozitív ténynek tekinti-e azt, hogy a munkásoknak aránylag kis száma van szakszervezetileg szervezve? *Nem gondolja-e a küldöttség, hogy ez a tény az amerikai proletariátus gyengeségének, annak a jele, hogy a proletariátus gazdasági téren gyenge harci eszközökkel rendelkezik a kapitalisták ellen?*

Brophy. A szakszervezetek kis taglétszáma nem a szakszervezetek sikertelen taktikájával, hanem az ország általános gazdasági viszonyaival magyarázandó, amelyek nem ösztönzik az egész munkásságot szervezkedésre, mert a gazdasági viszonyok

kedvezőek és korlátozzák a munkásosztály kapitalisták elleni harcának szükségességét. Ezek a viszonyok természetesen meg fognak változni, és e viszonyok megváltozásával párhuzamosan növekedni fognak a szakszervezetek is, és az egész szakszervezeti mozgalom más úton fog haladni.

Douglas. Egyetértek az előttem szóló magyarázatával. Ehhez még hozzáteszem, hogy, először is, szem előtt kell tartani azt a körülményt, hogy az Egyesült Államokban az utóbbi időben maguk a kapitalisták igen jelentékenyen emelték a munkabért. Ilyen munkabéremelési folyamatot észlelhettünk 1917-ben, 1919-ben és később. A jelenlegi reálbér az 1911-es munkabérhez képest jóval magasabb.

A szakszervezeti mozgalom, fejlődése folyamán, kezdetben mesterségek szerint, szakmai alapon épült és ma is így épül, tehát főleg szakmunkások számára létesítettek szakszervezeteket. Ezeknek a szakszervezeteknek élén állandó vezetők álltak, akik zártkörű szervezetet alkottak, és tagjaik számára jó feltételeket igyekeztek biztosítani. Semmi sem serkentette őket arra, hogy a szakszervezetek kereteit kitágítsák, hogy a szakképzetlen munkásokat is bevonják a szakszervezetekbe.

Azonkívül az amerikai szakszervezeti mozgalomnak számolnia kell egy nagyon jól szervezett kapitalizmussal, amelynek rendelkezésére áll minden eszköz annak megakadályozására, hogy valamennyi munkás szakszervezetekben szervezkedjék. Ha, mondjuk, valamely tröszt a szakszervezet túlerős ellenállásába ütközik egyik vállalatában, akkor nem riad vissza még olyan rendszabálytól sem, hogy

bezárja ezt a vállalatot, és a munkát egy másik vállalatának adja át. Így töri meg a szakszervezet ellenállását.

Az amerikai kapitalizmus saját elhatározásából emeli a munkások bérét, de nem ad semmiféle gazdasági hatalmat, nem nyujt lehetőséget arra, hogy a munkások gazdasági helyzetük javításáért harcoljanak.

További nagyon fontos körülmény Amerikában, hogy a kapitalisták viszályt szítanak a különböző nemzetiségű munkások között. A szakképzetlen munkások legnagyobb része Európából jött Amerikába, vagypedig — az utóbbi időben — néger munkás. A kapitalisták igyekeznek viszályt szítani a különböző nemzetiségű munkások között. Ez a nemzetiségi megoszlás megmutatkozik a szakképzettség és a szakképzetlenség szerinti megoszlás vonalán is. A kapitalisták rendszeresen szítják az ellentétet a különböző nemzetiségű munkások között, tekintet nélkül arra, hogy munkájuk szakmunka-e vagy sem.

Az utóbbi 10 esztendőben az amerikai kapitalizmus felvilágosultabb politikát folytat abban az értelemben, hogy maga szervez úgynevezett üzlettársi szakszervezeteket. Bevonja a munkásokat vállalatának munkájába, érdekeltté teszi a munkásokat e vállalat profitjában, és így tovább. Az amerikai kapitalizmusnak az a tendenciája, hogy a horizontális megosztást vertikális megosztással helyettesítse, vagyis megbontsa a munkásosztályt azzal, hogy bevonja a munkásokat a kapitalizmus érdekkörébe.

Coyle. Én nem elméleti, hanem gyakorlati

szempontból szólok a kérdéshez. Igaz, a munkásokat a legjobb jó konjunktúrában szervezni, de a helyzet az, hogy az Amerikai Munkásszövetség tagsági statisztikája azt mutatja, hogy az Amerikai Munkásszövetségben fokozatosan csökken a szakképzetlen munkások és nő a szakképzett munkások létszáma. Az Amerikai Munkásszövetség tehát olyan szervezet akar lenni és fokozatosan olyan szervezetté is válik, melynek a tagsága főleg szakképzett munkásokból áll.

Az amerikai szakszervezeti mozgalom alig terjed ki a szakképzetlen munkásokra. A nagy iparágak kívül maradnak a szakszervezeteken. E nagy iparágak munkásai közül csak a szénipari és vasúti munkások vannak valamennyire megszervezve, de még itt is azt látjuk, hogy a széniparban dolgozó munkások 65 százaléka szervezetlen. Egyes iparágak munkásai, például az acél-, a kaucsuk-, az automobiliparban dolgozó munkások, szakmailag majdnem teljesen szervezetlenek. Azt mondhatjuk, hogy a szakszervezetek a szakképzetlen munkásokat nem ölelik fel.

Van több olyan szakszervezet, amelyek nem tartoznak az Amerikai Munkásszövetséghez, s amelyek igyekeznek megszervezni a szakképzetlen és kevéssé képzett munkásokat. Ami az Amerikai Munkásszövetség vezéreinek álláspontját illeti, egyikük például, a vas- és fémmunkások szakszervezetének elnöke egészen nyiltan kijelentette, hogy nem akar a szakszervezetébe szakképzetlen munkásokat bevonni. A szakszervezeti vezéreket illetőleg az a helyzet, hogy kialakult egy vezéri kaszt, amely

néhány tucat emberből áll, akik évi tízezer dollár és még ennél is nagyobb fizetést húznak, s ebbe a kasztba rendkívül nehéz bejutni.

Dunn. Ahogy Sztálin elvtárs állítja be a kérdést, az nem igazságos, mert ha az ő országában a munkások 90 százaléka szakszervezeti tag, ez érthető, hiszen itt a hatalom a munkásosztályé, ezzel szemben a kapitalista országokban a munkásosztály elnyomott osztály, és a burzsoázia mindent elkövet, hogy lehetetlenné tegye a munkások szakmai szervezkedését.

Azonkívül, ott reakciós szakszervezetek vannak, amelyeknek élén reakciós vezérek állnak. Az amerikai viszonyok között még a szakszervezetek eszméjével is nagyon nehéz megbarátkoztatni a munkásokat. Ez az oka annak, hogy Amerikában olyan kevéssé terjedtek el a szakszervezetek.

Sztálin. Egyetért-e a legutóbb szóló küldött az előtte szólóval abban, hogy az amerikai munkásmozgalom egyes vezetői maguk igyekeznek korlátozni a szakszervezeti mozgalmat?

Dunn. Egyetértek.

Sztálin. Én nem akartam senkit sem megsérteni. Én csak tisztázni akartam magamnak, hogy miben különbözik a dolgok állása Amerikában és a Szovjetunióban. Ha megsértettem valakit, bocsánatot kérek. (Derültség.)

Dunn. Egyáltalában nem sértődtem meg.

Sztálin. Van-e Amerikában állami munkásbiztosítási rendszer?

Egy küldött. Amerikában nincs állami munkásbiztosítási rendszer.

Coyle. A legtöbb államban üzemi baleset esetén kártalanítást adnak, de legfeljebb 30 százalékos rokkantságnak megfelelő összeget fizetnek. Ez így van a legtöbb államban.. A baleseti összeget azok a magáncégek fizetik, amelyeknek üzemében a baleset történt, de a fizetést törvény teszi kötelezővé.

Sztálin. Van-e Amerikában állami munkanélküli biztosítás?

Egy küldött. Nincs. A munkanélküliség esetére létesített biztosítási alapból valamennyi államban összesen 80—100 000 munkanélkülit lehet kielégíteni.

Coyle. Van ipari balesetbiztosítás (nem állami), amely csak az üzemben történt balesetekre vonatkozik. De a betegség vagy öregség következtében beállott rokkantság esetére nincs biztosítás. A biztosítási alapot a munkások járulékaiból létesítik. A biztosítási alap egész összegét lényegében maguk a munkások fizetik, mert ha a munkások nem létesítenének ilyen alapot, magasabb bérpótlékot kapnának, mivel azonban az alapot a munkások rendszerint a vállalkozókkal való megegyezés alapján létesítik, ezért a munkások kisebb bérpótlékot kapnak. Így jön létre majdnem az egész alap. A vállalkozók valójában jelentéktelen összeggel, mintegy 10 százalékkal járulnak hozzá ehhez az alaphoz.

Sztálin. Azt hiszem, az elvtársakat érdekelni fogja, ha közlöm, hogy nálunk, a Szovjetunióban, az állam évenként több mint 800 millió rubelt ad munkásbiztosításra.

Talán azt sem lesz fölösleges közölnöm, hogy nálunk a munkások minden iparágban a szokásos, pénzben fizetett munkabéren kívül, pótlólag még

körülbelül a munkabér egyharmadának megfelelő összeget kapnak biztosítás, mindennapi életkörülményeik javítása, kulturális szükségleteik kielégítése stb. formájában.

2. KÉRDÉS. Mivel magyarázható az, hogy az Északamerikai Egyesült Államokban nincs külön munkás tömegpárt?

Az amerikai burzsoáziának két nagy politikai pártja is van, a köztársasági párt és a demokrata párt, az amerikai munkásoknak ellenben nincsen saját politikai tömegpártjuk. Nem gondolják-e az elvtársak, hogy egy önálló munkás tömegpárt hiánya, még ha ez a párt olyan volna is, mint az angliai (a Labour Party), gyengíti a munkásosztály erejét a kapitalisták ellen folytatott politikai harcban?

Azután még egy kérdés: *miért ellenzik olyan határozottan az amerikai munkásmozgalom vezetői, Green és a többiek, egy önálló munkáspárt megalakítását Amerikában?*

Brophy. Igen, a vezetők hoztak olyan értelmű döntést, hogy ilyen párt megalakítása felesleges. De van egy kisebbség, amely szükségesnek tartja egy ilyen párt megteremtését. Amerikában most olyanok az objektív viszonyok, hogy, mint már mondottam, nagyon gyenge az amerikai szakszervezeti mozgalom, a szakszervezeti mozgalomnak ez a gyengesége pedig azzal magyarázható, hogy a munkásosztály egyelőre nem érzi szükségét annak, hogy szervezkedjék és harcoljon a kapitalisták ellen, mivel a kapitalisták maguk emelik a munkások bérét, kielégítő anyagi helyzetet biztosítanak számukra.

Sztálin. De hiszen főleg csak a szakképzett munkásokról gondoskodnak, ha ugyan egyáltalában gondoskodnak róluk. Itt valami ellentmondás van. Egyrészt, mint mondják, nincs szükség szervezkedésre, mert a munkásokról amúgy is gondoskodnak; másrészt azt mondják, hogy a szakszervezetekben éppen a legjobban ellátott, vagyis a szakmunkások vannak szervezve; harmadszor meg azt állítják, hogy éppen a legkevésbbé ellátott, vagyis a szakképzetlen munkások nincsenek szervezve, pedig ezeknek van a leginkább szükségük szervezkedésre. Ezt sehogy se tudom megérteni.

Brophy. Igen, itt ellentmondás van, de az amerikai valóság politikai és gazdasági tekintetben ugyanilyen ellentmondásos.

Brebner. Bár a szakképzetlen munkások nincsenek szakmailag szervezve, de van politikai szavazati joguk. Ha tehát a szakképzetlen munkásoknak elégedetlenségre van okuk ,politikai szavazati jogukkal élve, kifejezést adhatnak annak. Másrészt a szakszervezetileg szervezett munkások is, ha különösen nehéz idő jár rájuk, nem a szakszervezetet használják fel, hanem politikai szavazati jogukkal élnek. Ilymódon a politikai szavazati jog pótolja a szakmai szervezettség hiányát.

Israels. A legnagyobb nehézségek egyike maga a rendszer, az Egyesült Államok választási rendszere. Az ottani elnökválasztásokon nem azt választják meg, aki az egész országban a legtöbb szavazatot kapja, vagy akire valamelyik osztály többsége szavaz. Ott minden államban elektor-testületek vannak, minden államnak bizonyos számú szavazata van, s

az elektorok vesznek részt az elnökválasztásban. Ahhoz, hogy valakit elnöknek megválasszanak, a szavazatok 51%-a szükséges. Ha 3—4 párt lesz, akkor olyan helyzet áll elő, hogy senkit sem fognak megválasztani, és akkor a kongresszusnak kell választania. Ezzel érvelnek egy harmadik párt megalakítása ellen. Egy harmadik párt megalakításának ellenzői így érvelnek: ne állítsatok harmadik jelöltet, mert ezzel szétforgácsoljátok a liberális párt szavazatait, és lehetetlenné teszitek a liberális párt jelöltjének megválasztását.

Sztálin. La Follette szenátor annakidején mégis alakított egy harmadik burzsoá pártot. Vagyis egy harmadik párt, ha az burzsoá párt, nem forgácsolhatja szét a szavazatokat, de ha az munkáspárt lesz, akkor szétforgácsolhatja a szavazatokat.

Davies. Azt, amiről az előttem szóló küldött beszélt, nem tartom döntő ténynek. Szerintem a legfontosabb tény a következő. Példaként arra a városra hivatkozom, ahol lakom. A választási kampány idején megjelenik valamelyik párt képviselője és valamilyen felelős tisztséget ruház a szakszervezet vezetőjére, a választási kampánnyal kapcsolatban pedig átad neki bizonyos pénzösszeget, amellyel az tetszése szerint rendelkezhet, s ezután a szakszervezeti vezető a kapott tisztséggel kapcsolatban bizonyos tekintélyre tesz szert. Az a helyzet áll elő, hogy a szakszervezeti mozgalom vezetői maguk is hívei az egyik vagy a másik burzsoá pártnak. Ezért természetes, hogy amikor egy harmadik, egy munkáspárt megalakításáról van szó, ezek a szakszervezeti vezérek semmit sem akarnak tenni egy ilyen párt megalakítása érdekében.

Emellett arra hivatkoznak, hogy ha harmadik pártot alakítanának, szakadás állna be a szakszervezetekben.

Douglas. Az a tény, hogy a szakszervezetekben csak szakmunkások vannak, főleg azzal magyarázható, hogy annak, aki be akar lépni a szakszervezetbe, bizonyos alappal kell rendelkeznie és jól kell keresnie, mert a tagsági díjak nagyon magasak és a szakképzetlen munkások képtelenek a magas belépési díjat megfizetni.

Azonkívül a szakképzetlen munkásokat állandóan az a veszély fenyegeti, hogy a vállalkozó kihajítja őket, ha szervezkedni próbálnak. A szakképzetlen munkások csak a szakmunkások hathatós támogatásával szervezkedhetnek. Ezt a támogatást a legtöbb esetben nem kapják meg. Ez a körülmény az egyik legfőbb akadálya annak, hogy a szakképzetlen munkások szakszervezetekben szervezkedjenek.

A munkástömegek jogaik védelmét főleg e jogok politikai védelmének vonalán igyekeznek elérni. Ebben látom a legfőbb okát annak, hogy a szakképzetlen munkások nem szervezkednek.

Még rá kell mutatnom az amerikai választási rendszer egyik sajátosságára, a közvetlen választásra. Bárki eljöhet a választói gyűlésre, demokratának vagy köztársaságpártinak nyilváníthatja magát és szavazhat. Meg vagyok győződve, hogy Gompers nem tudta volna megtartani a munkásokat egy nem-politikai program alapján, ha nem lett volna kezében a közvetlen szavazás érve. Gompers mindig azt mondta a munkásoknak, hogy ha politikailag akarnak tevékenykedni, beléphetnek a két meglevő politikai pártba,

ott megszerezhetik maguknak ezt vagy azt a tisztséget, tekintélyre tehetnek szert. Gompersnek ezzel az érvvel sikerült visszatartania a munkásokat a munkásosztály szervezkedésének és egy munkáspárt megalakításának gondolatától.

3. KÉRDÉS. Mivel magyarázható, hogy a Szovjetunió elismerése kérdésében az Amerikai Munkásszövetség vezetői sok burzsoánál is reakciósabbak?

Mivel magyarázható, hogy olyan burzsoák, mint Borah úr és mások, a Szovjetunió elismerése mellett foglalnak állást, ezzel szemben az amerikai munkásmozgalom vezetői, Gomperstől Greenig, a legreakciósabb propagandát folytatták és folytatják az első munkás-köztársaság elismerése ellen, a Szovjetunió elismerése ellen?

Mivel magyarázható, hogy még egy olyan reakciós is, mint Woodrow Wilson volt amerikai elnök, lehetségesnek tartotta, hogy „üdvözölje" Szovjet-Oroszországot, Green és az Amerikai Munkásszövetség többi vezetője viszont reakciósabb akar lenni a kapitalistáknál?

Felolvasom Woodrow Wilson „üdvözletének" szövegét, melyet 1918 márciusában küldött Oroszország Szovjetkongresszusának, amikor a német császár seregei támadást indítottak a szovjet Petrográd ellen:

„A Szovjetek kongresszusa alkalmából az Egyesült Államok népeinek nevében őszinte rokonszenvemet fejezem ki az orosz népnek, különösen most, amikor Németország fegyveres erői országuk belsejébe nyomultak, hogy megakadályozzák szabadságharcukat, megsemmisítsék e

harc minden vívmányát, megvalósítsák a német terveket és rabságba döntsék az orosz népet. Noha az Egyesült Államok kormányának jelenleg sajnos nincs módjában, hogy olyan közvetlen segítséget nyujtson, amilyet óhajtana, a most folyó kongresszus útján meg akarnám üzenni az orosz népnek, hogy az Egyesült Államok kormánya felhasznál minden lehetőséget annak biztosítása érdekében, hogy Oroszország visszaszerezze teljes szuverenitását és teljes függetlenségét belügyeiben, és teljes mértékben újból betöltse nagy szerepét Európa és a mai emberiség életében. Az Egyesült Államok népe szíve mélyéből együttérez az orosz néppel abban a törekvésében, hogy örökre megszabaduljon a zsarnokságtól és sorsának intézését maga vegye kezébe" („Pravda" 50. sz. 1918 márc. 16).

Normálisnak tekinthető-e, hogy az Amerikai Munkásszövetség vezetői reakciósabbak akarnak lenni, mint a reakciós Wilson?

Brophy. Nem tudom pontosan megmagyarázni ennek okait, de azt hiszem, hogy az Amerikai Munkásszövetség vezéreit ugyanazok az indokok vezérlik akkor is, amikor ellenzik Szovjet-Oroszország elismerését, és akkor is, amikor nem lépnek be az Amszterdami Internacionáléba. A dolog nyitja az amerikai munkások sajátos filozófiájában és az amerikai munkásoknak az európai munkásokétól különböző gazdasági helyzetében van.

Sztálin. De az Amerikai Munkásszövetség vezetői, úgy tudom, nem ellenzik Olaszország és Lengyelország elismerését, ahol a fasiszták uralkodnak.

Brophy. Amikor Ön Lengyelország és Olaszország példájára hivatkozik, ahol fasiszta kormányok vannak, ezzel megmagyarázza annak az okát is, hogy miért nem ismeri el Amerika a Szovjetuniót. Ez

az ellenszenv a Szovjetunióval szemben azzal magyarázható, hogy az amerikai szakszervezeti mozgalom vezéreinek kellemetlenségeik vannak saját kommunistáikkal.

Dunn. Az az ok, melyről az előttem szóló tett említést — t. i. hogy az amerikai szakszervezeti mozgalom vezetői nem ismerhetik el a Szovjetuniót, amikor viszályban vannak saját kommunistáikkal —, nem meggyőző, mert ők már akkor ellenezték a Szovjetunió elismerését, amikor az amerikai kommunista párt még nem is létezett.

A legfőbb ok az, hogy az Amerikai Munkásszövetség vezetői mindent elleneznek, ami szocializmushoz hasonló. A szocializmus ellen a kapitalisták hangolják őket, akiknek van egy szervezetük, az úgynevezett „Országos Polgári Szövetség", amely az egész amerikai társadalmat minden eszközzel mindennemű szocializmus ellen igyekszik hangolni. Ez a szervezet foglalt állást Ivy Lee ellen, aki Amerika és a Szovjetunió kereskedelmi kapcsolatainak fejlesztéséért szállt síkra. Ennek a szervezetnek a vezérei így beszéltek: hogyan tartsunk rendet munkásosztályunk soraiban, amikor a liberálisok ilyen húrokat kezdenek pengetni. Az „Országos Polgári Szövetség" egy kapitalista csoport szervezete, amely sok pénzt fektetett ebbe a szervezetbe és a szervezetet vezeti. Meg kell jegyeznem, hogy Matthew Woll, az Amerikai Munkásszövetség elnökhelyettese, egyúttal ennek a reakciós szövetségnek is elnökhelyettese.

Brophy. Azok az okok, melyekre a szakszervezeti vezérek reakciósságával kapcsolatban utaltak, nem

döntő okok. Ezt a kérdést mélyebben kell vizsgálni. Az a tény, hogy egy amerikai munkásküldöttség jött a Szovjetunióba, a legjobb válasz erre a kérdésre, és a legjobban mutatja, hogy az amerikai munkások egy része rokonszenvez a Szovjetunióval. Azt hiszem, hogy az Amerikai Munkásszövetség vezéreinek véleménye a Szovjetunióról nem különbözik az amerikai munkásosztály többségének véleményétől. A munkásosztály többségének a Szovjetunióval kapcsolatos álláspontja azzal magyarázható, hogy a Szovjetunió messze van. Az amerikai munkásosztályt nem érdekli minden nemzetközi ügy, és az amerikai munkásosztálynak a Szovjetunióhoz való viszonya kérdésében erősen érezhető a burzsoázia befolyása.

„Pravda" 210. sz.
1927 szeptember 15.

M. I. ULJANOVA ELVTÁRSNŐNEK

VÁLASZ L. MIHELSZON ELVTÁRSNAK

A napokban kaptam meg Öntől Mihelszon elvtársnak a nemzeti kérdésről írt levele másolatát. Néhány szóban válaszolok.

1. A burját elvtársak azt kérdezték tőlem: „Hogyan képzelhető el az *átmenet* az egyes autonóm köztársaságaink keretében fejlődő nemzeti kultúrákon keresztül az egységes általános emberi kultúrához?" (Sztálin. „A leninizmus kérdései". 259. old.[42]) Azt feleltem nekik, hogy ezt az átmenetet nem úgy képzeljük el, hogy „a szocializmus időszakában az egész emberiségnek egyetlen közös nyelve lesz és minden más nyelv el fog halni"[43], hanem úgy, hogy a nemzetiségek bekapcsolódnak a *tartalmában* proletár általános emberi kultúrába, olyan *formákban*, amelyek megfelelnek e nemzetiségek nyelvének és életmódjának (lásd: „A leninizmus kérdései"). Magyarázatul hivatkoztam forradalmunk fejlődésének területéről több tényre, amelyek azt bizonyítják, hogy forradalmunk a korábban félresodort nemzetiségeknek és kultúrájuknak ébredésére és erősödésére vezetett. Erről folyt a vita.

Mihelszon elvtárs nem értette meg a vita lényegét.

2. Mihelszon elvtárs belekötött szavaimba: „a szocializmus időszakában" (lásd fentebb), és abba az állításomba, hogy egyes nemzetiségek asszimilálódási folyamata nem egyértelmű általában a nemzetek megszűnésével, és azt állítja, hogy Sztálin egyes megfogalmazásai okot adhatnak arra, hogy úgy értelmezzék azokat, mint a „leninizmus revízióját" a nemzeti kérdésben. Ezzel kapcsolatban idézi Lenin szavait arról, hogy „a szocializmus célja nemcsak az emberiség kis államokra tagoltságának és a nemzetek minden elkülönültségének megszüntetése, nemcsak a nemzetek egymáshoz való közeledése, hanem egybeolvadásuk is"[44].

Azt hiszem, először, hogy Mihelszon elvtárs nincs tekintettel a kérdésnek a burját elvtársak levelében foglalt feltevésére, amelyet Sztálin semmiképpen sem hagyhatott figyelmen kívül a Keleti Dolgozók Kommunista Egyetemén mondott beszédében. A burjátok levelében éppen a nemzeti kultúrákon keresztül az általános emberi kultúrához vezető *átmenetről* volt szó, és a burját elvtársak nyilván azt gondolták, hogy *előbb* nemzeti kultúrák lesznek, és *azután* lesz általános emberi kultúra. Ezzel szemben Sztálin válaszában azt mondotta, hogy ez az *átmenet* nem olymódon fog végbemenni, ahogy a burját elvtársak gondolják, hanem olymódon, hogy a Szovjetunió nemzetiségeinél *egyidejűleg* fog fejlődni *mind* a (formájában) nemzeti kultúra, *mind* a (tartalmában) általános emberi kultúra, s hogy ennek az *átmenetnek* csakis ilyen rendje mellett mehet végbe a nemzetiségek bekapcsolódása az általános emberi kultúrába (lásd: „A leninizmus kérdései").

Továbbá azt hiszem, hogy Mihelszon elvtárs nem értette meg a válaszomat. Amikor a „szocializmus időszakáról" beszéltem, ezen nem azt értettem, hogy a szocializmus nálunk már „végső" győzelmet aratott, hiszen az ilyen győzelem csak nemzetközi méretekben, abban az esetben következhet be, ha a szocializmus *valamennyi*, vagy *néhány legfontosabb országban* győz, hanem *országunk* szocialista építésének időszakára gondoltam. Ez világosan kitűnik abból, ahogy a kérdést a Keleti Dolgozók Kommunista Egyetemén mondott beszédemben megfogalmaztam. Állítható-e, hogy országunkban a szocialista építés időszaka („a szocializmus időszaka") folyamán, azaz még mielőtt más országokban is győzne a szocializmus, okvetlenül eltűnnek a nemzetek és *egy* közös nyelvet beszélő *egy* közös nemzetben olvadnak össze? Azt hiszem, ezt nem lehet állítani. Sőt, még a proletárdiktatúra *világméretű* győzelme után, még ez után is sokáig lesznek nemzeti és állami különbségek.

Leninnek tökéletesen igaza volt, amikor azt mondotta, hogy „a népek és országok közötti nemzeti és állami különbségek ... még a proletariátus diktatúrájának világméretű megvalósulása után is hosszú, nagyon hosszú ideig meg fognak maradni" (XXV. köt. 227. old.[44a]).

Akkor hogyan értsük Mihelszon elvtárs Lenin-idézetét, amelyben az áll, hogy a szocializmus célja végső fokon a nemzetek egybeolvadása? Azt hiszem, ezt az idézetet nem úgy kell érteni, ahogy Mihelszon elvtárs érti. Mert a fentebb elmondottakból kitűnik, hogy Lenin ebben az idézetben a nemzetek egybeolvadásáról mint a szocializmus végső feladatáról

beszél, mely a szocializmus *minden országban való* győzelmének eredményeképpen, „a proletariátus diktatúrájának világméretű megvalósulása után" „hosszú, nagyon hosszú" idő mulva valósulhat meg.

Mihelszon elvtárs tehát nem értette meg Lenint.

3. Azt hiszem, hogy Sztálin „megfogalmazásai" nem szorulnak arra, hogy „pontosabbá" tegyék őket. Türelmetlenül várom, hogy az ellenzék megkockáztassa, és a pártkongresszuson, nyilt vitában, mondjon valamit a nemzeti kérdés elvi oldaláról. Attól tartok, hogy ezt nem fogja megkockáztatni, mert, miután Zinovjev kudarcot vallott a Központi Bizottság és Központi Ellenőrző Bizottság plénumán, az ellenzék jobbnak látta, hogy minapi „platformjában" hallgatással mellőzze a nemzeti kultúra kérdését. Ha azonban az ellenzékiek minden várakozás ellenére mégis megkockáztatják — annál jobb a pártnak, mert a párt ezzel csak nyerhet.

I. Sztálin

1927 szeptember 16.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

AZ OROSZ ELLENZÉK POLITIKAI ARCULATA

A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottságnak együttes ülésén mondott beszédből

1927 szeptember 27

Elvtársak! A szónokok itt olyan jól és alaposan beszéltek, hogy nekem már nincs sok mondanivalóm.

Nem hallottam Vujovics egész beszédét, mert nem voltam a teremben és csak a beszéde végét hallhattam. Ebből megtudtam, hogy Vujovics az SzK(b) P-t opportunizmussal vádolja, önmagát bolseviknak tartja és arra merészkedik, hogy leninizmusra tanítsa az SzK(b)P-t.

Mit szóljunk ehhez? Pártunkban, sajnos, akadnak egyesek, akik bolsevikoknak mondják magukat, valójában azonban semmi közük sincs a leninizmushoz. Azt hiszem, Vujovics is ezek közé tartozik. Könnyen elképzelhető, hogy mi sül ki abból, amikor ilyen emberek arra merészkednek, hogy leninizmusra tanítsák az SzK(b)P-t. Azt hiszem, hogy Vujovics bírálata nem érdemes válaszra.

Eszembe jutott egy kis történet, amely Heinével, a német költővel esett meg. Engedjék meg, hogy elbeszéljem ezt a történetet. A különböző kritikusok között, akik Heine ellen a sajtóban felléptek, volt egy Auffenberg nevű nagyon balkezes és meglehe-

tősen tehetségtelen irodalmi kritikus. Ezt az írót főleg az jellemezte, hogy a sajtóban szüntelenül „kritizálta" és durva kritikájával állandóan zaklatta Heinét. Heine nyilván szükségtelennek tartotta, hogy a „kritikára" válaszoljon, és konokul hallgatott. Heine barátai ezt nem tudták mire vélni, és levelet írtak Heinének: hogyan értsük azt, hogy Auffenberg, az író, rengeteg kritikai cikket írt Heine ellen, Heine pedig szükségtelennek tartja, hogy válaszoljon. Heine kénytelen volt válaszolni. És mit válaszolt barátai unszolására? Heinének a sajtóban megjelent válasza rövid volt: „Auffenberg nevű *írót* nem ismerek; azt hiszem olyan lehet, mint Darlincour, akit szintén nem ismerek."

Heine nyomán az orosz bolsevikok Vujovics kritikai gyakorlataival kapcsolatban ezt mondhatnák: „Vujovics nevű *bolsevikot* nem ismerünk; azt hisszük olyan lehet, mint Ali baba, akit szintén nem ismerünk."

Trockijról és az ellenzékről. Az ellenzék legfőbb baja, hogy nem ért azokhoz a dolgokhoz, amelyekről itt fecseg. Trockij a *kínai* politikáról beszélt. De nem akarja elismerni, hogy a kínai kérdésben az ellenzéknek nem volt semilyen vonala, semilyen politikája. Az ellenzék ingadozott, egyhelyben topogott, ide-oda kapkodott, de vonala nem volt. Kínát illetőleg három kérdésről vitatkoztunk: az egyik kérdés, hogy résztvegyenek-e a kommunisták a Kuomintangban, a másik a Szovjetek kérdése, a harmadik a kínai forradalom jellegének kérdése. Az ellenzék mind a három kérdésben csődöt mondott, mert nem volt semilyen vonala.

A Kuomintangban való részvétel kérdése. 1926 áprilisában, vagyis egy hónappal a Komintern Végrehajtó Bizottságának VI. plénuma után, amely a kommunistáknak a Kuomintangban való részvétele *mellett* döntött, az ellenzék azt követelte, hogy a kommunisták azonnal *lépjenek ki* a Kuomintangból. Miért? Azért, mert az ellenzék, megrémülve Csang Kai-sek első támadásától (1926 március), lényegében azt követelte, hogy a kommunisták alkalmazkodjanak Csang Kai-sekhez, ki akarta vonni a kommunistákat a kínai forradalmi erők játékából.

Formailag azonban az ellenzék azzal indokolta a Kuomintangból való kilépésre vonatkozó követelését, hogy kommunisták nem vehetnek részt *burzsoá*-forradalmi szervezetekben, márpedig a Kuomintangot feltétlenül ilyen szervezetnek kell tekinteni. De egy évvel később, 1927 áprilisában, már azt követelte az ellenzék, hogy a kommunisták *vegyenek részt* a vuhani Kuomintangban. Miért? Milyen alapon? Vajjon a Kuomintang 1927-ben már nem volt *burzsoá* szervezet? Hol itt a vonal, vagy akár csak árnyéka a vonalnak?

A Szovjetek kérdése. Az ellenzéknek ebben sem volt határozott vonala. Az ellenzék egy része 1927 áprilisában azt követelte, hogy a vuhani Kuomintang *megdöntése* céljából azonnal szervezzenek Szovjeteket Kínában (Trockij). Ugyanakkor az ellenzék egy másik része szintén a Szovjetek azonnali megszervezését követelte, de már nem a vuhani Kuomintang megdöntése, hanem annak *támogatása* céljából (Zinovjev). Ezt nevezik ők vonalnak! Azonkívül az ellenzék mindkét része, Trockij is, Zinovjev is, a

Szovjetek megszervezését követelve, egyszersmind azt is követelte, hogy a kommunisták *vegyenek részt* a Kuomintangban, a kommunisták vegyenek részt a kormányzó pártban. Értse meg, aki tudja! Szovjeteket létesíteni, és ugyanakkor azt követelni, hogy a kommunisták vegyenek részt a kormányzó pártban, vagyis a Kuomintangban — nem akárkinek jut eszébe ekkora ostobaság. És ezt nevezik vonalnak!

A kínai forradalom jellegének kérdése. A Kommunista Internacionále véleménye az volt és ma is az, hogy a kínai forradalom alapja a jelen időszakban az agrár-paraszt forradalom. És mi erről az ellenzék véleménye? Az ellenzéknek erről soha sem volt határozott véleménye. Hol azt állította, hogy Kínában nem lehetséges agrárforradalom, mivel ott egyáltalán nincs feudalizmus; hol pedig azt mondotta, hogy Kínában lehetséges és szükséges az agrárforradalom, noha nem ismerte el a kínai feudális csökevények komoly jelentőségét, s így nem lehetett megérteni, hogy akkor mi okozhatta az agrárforradalmat; hol meg azt hajtogatta, hogy a kínai forradalomban nem az agrárforradalom a legfőbb, hanem a vámautonómiáért folyó forradalom. Értse meg, aki tudja!

Ez az ellenzék úgynevezett „vonala" a kínai forradalom vitás kérdéseiben.

Ez nem vonal, hanem egyhelyben topogás, zűrzavar, a vonal teljes hiánya.

És ezek az emberek merészelik bírálni a Kommunista Internacionále lenini álláspontját! Nem nevetséges ez, elvtársak?

Trockij itt a kuangtungi forradalmi mozgalom-

ról, Ho Lung és Je Ting csapatairól beszélt, s azzal vádolt bennünket, hogy mi új Kuomintangot teremtünk e mozgalom vezetésére. Nem fogom megcáfolni ezt a pletykát, amelyet Trockij az ujjából szopott. Csak azt akarom mondani, hogy ez az egész ügy, a déli forradalmi mozgalom, Je Ting és Ho Lung csapatainak kivonulása Vuhanból, előnyomulásuk Kuangtungba, egyesülésük a parasztok forradalmi mozgalmával stb., — szóval, hogy ez az egész ügy a kínai kommunista párt kezdeményezésére indult meg. Tud-e erről Trockij? Tudnia kell róla, ha egyáltalán tud valamit.

Ki fog ennek a mozgalomnak az élén állni, ha a mozgalomnak sikerei lesznek, ha a kínai forradalom újból fellendül? Természetesen a Szovjetek. Ha előbb, a Kuomintang virágzási időszakában, nem voltak meg a kedvező feltételei annak, hogy azonnal Szovjeteket létesítsenek, most, amikor a kuomintangisták ellenforradalmi kapcsolatuk miatt lejáratták magukat és elvesztették hitelüket, — most a Szovjetek, a mozgalom sikere esetén, azzá a főerővé válhatnak és valóban azzá is fognak válni, amely maga köré tömöríti a kínai munkásokat és parasztokat. És ki áll majd a Szovjetek élén? Természetesen a kommunisták. De a kommunisták már nem fognak résztvenni a Kuomintangban, ha a forradalmi Kuomintang mégegyszer megjelenik a színen. Csak tudatlanok állíthatják, hogy a Szovjetek fennállása összeegyeztethető azzal a lehetőséggel, hogy a kommunisták résztvegyenek a Kuomintang pártban. Aki összeegyeztethetőnek tartja ezt a két összeegyeztethetetlen dolgot — az nem

ismeri a Szovjetek természetét és rendeltetését.

Ugyanezt kell mondanom az *Angol-Orosz Bizottság* kérdéséről is. Az ellenzék itt is ugyanúgy ingadozott, itt sem volt vonala. Az ellenzék eleinte el volt ragadtatva az Angol-Orosz Bizottságtól. Sőt azt állította, hogy az Angol-Orosz Bizottság „az európai reformizmus ártalmatlanná tételének" eszköze (Zinovjev), nyilván elfelejtve, hogy az Angol-Orosz Bizottság angol fele éppen reformistákból áll.

Utóbb, mikor az ellenzék végre észrevette, hogy Purcell és barátai reformisták, az elragadtatás átcsapott kiábrándulásba, sőt kétségbeesésbe, és az ellenzék azt követelte, hogy azonnal szakítsunk az Angol-Orosz Bizottsággal, mert ez az eszköze a Főtanács megdöntésének, holott tudhatná, hogy Moszkvából nem lehet megdönteni a Főtanácsot. Az ellenzék butaságot butaságra halmozott, — ebben nyilvánult meg az ellenzék úgynevezett „vonala" az Angol-Orosz Bizottság kérdésében.

Trockij képtelen megérteni, hogy amikor valamely ügy megérett a szakadásra, az alapvető kérdés nem maga a szakadás, hanem az a kérdés, amely miatt a szakadás bekövetkezik, az a gondolat, melyet a szakadás szemléletessé tesz. Milyen gondolatot tesz szemléletessé a már megtörtént szakadás? A fenyegető háború gondolatát, azt, hogy harcolnunk kell a háborús veszély ellen. Ki tagadhatja, hogy ma egész Európában éppen ez a gondolat a legfőbb kérdés? Ebből azonban az következik, hogy éppen ezzel a legfontosabb kérdéssel kapcsolatban kellett a munkástömegek előtt leleplezni a

Főtanács árulását, és ezt meg is tettük. Az a tény, hogy a Főtanács a fenyegető új háború pillanatában kénytelen volt magára venni a szakítás kezdeményezését és ódiumát, — ez a tény a munkástömegek előtt mindennél jobban leleplezi a Főtanács áruló és szociálimperialista „természetét" a háború kérdésében, ebben a döntő kérdésben. Az ellenzék pedig azt állítja, hogy jobb lett volna, ha mi kezdeményezzük a szakítást és mi vesszük magunkra annak ódiumát!

És ezt nevezik ők vonalnak! És ezek a zavarosfejű emberek merészelik bírálni a Komintern lenini álláspontját! Hát nem nevetséges ez, elvtársak?

Még rosszabbul áll az ellenzék szénája *pártunk* kérdésében, az SzK(b)P kérdésében. Trockij nem érti pártunkat. Helytelenül fogja fel pártunkat. Úgyanúgy tekint pártunkra, mint egy főúr a csőcselékre, vagy mint egy bürokrata az alárendeltjeire. Különben nem állítaná, hogy egy milliós pártban, az SzK(b)P-ban egyes személyek, egyes vezetők „megragadhatják" a hatalmat, „bitorolhatják" a hatalmat. „Megragadni" a hatalmat egy milliós pártban, amely három forradalmat vitt véghez és ma megrendíti a világimperializmus alapjait — ilyen ostobaságokkal hozakodott elő Trockij!

Általában „megragadható"-e a hatalom egy milliós pártban, amely tele van forradalmi hagyományokkal? Hát akkor miért nem sikerült Trockijnak „megragadni" a hatalmat a pártban, miért nem sikerült kezébe venni a párt vezetését? Mivel magyarázható ez? Trockij talán nem akarja, nem kívánja kezébe venni a vezetést? Hát nem tény, hogy

Trockij immár több mint két évtizede harcol a bolsevikok ellen a párt vezetéséért ? Miért nem sikerült neki „megragadni" a hatalmat a pártban? Talán nincs olyan nagy szónok, mint pártunk mostani vezetői? Nem járunk-e közelebb az igazsághoz, ha azt mondjuk, hogy Trockij mint szónok, túlszárnyalja pártunk sok mostani vezetőjét? Hát akkor mivel magyarázható az, hogy Trockij, szónoki művészete ellenére, annak ellenére, hogy akar vezetni, képességei ellenére, kihajítódott annak a nagy pártnak a vezetéséből, melynek neve a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja? Trockij hajlandó ezt azzal magyarázni, hogy pártunk, az ő véleménye szerint, szavazó birkanyáj, amely vakon követi a párt Központi Bizottságát. Így azonban csak olyan emberek beszélhetnek pártunkról, akik lenézik és csőcseléknek tekintik a pártot. Ez egy levitézlett pártarisztokrata véleménye, aki a pártot szavazó birkanyájnak nézi. Ez annak a jele, hogy Trockij elveszítette a pártszerűség érzékét, nem képes többé felismerni az igazi okát annak, hogy miért bizalmatlan a párt az ellenzékkel szemben.

Voltaképpen mivel magyarázható az, hogy az SzK(b)P kifejezésre juttatja legmélyebb bizalmatlanságát az ellenzékkel szemben? Ez azzal magyarázható, hogy az ellenzék trockizmussal szándékozott *helyettesíteni* a leninizmust, trockizmussal szándékozott *kiegészíteni* a leninizmust, trockizmussal szándékozott *„megjavítani"* a leninizmust. A párt azonban hű akar maradni a leninizmushoz, a levitézlett pártarisztokraták mindenféle mesterkedése ellenére. Ez az oka annak, hogy az a párt, amely három

forradalmat vitt véghez, szükségesnek tartotta, hogy Trockijtól és általában az ellenzéktől elforduljon.

És a párt ugyanígy fog bánni minden „vezérrel" és „vezetővel", aki a leninizmust trockizmusra vagy valamilyen másfajta opportunizmusra szándékszik *átfesteni.*

Azzal, hogy Trockij szavazó birkanyájnak tünteti fel pártunkat, megvetését fejezi ki az SzK(b)P párttömegei iránt. Mi csodálkozni való van hát azon, ha a párt szintén megvetéssel válaszol erre, és legmélyebb bizalmatlanságának ad kifejezést Trockijjal szemben?

Ugyanilyen rosszul áll az ellenzék szénája a párt belső rendjének kérdésében. Trockij úgy tünteti fel a dolgot, hogy a párt mostani belső rendje, amellyel az egész ellenzék torkig van, elvileg másvalami, mint a párt Lenin idején megállapított belső rendje. Úgy akarja feltüntetni a dolgot, hogy neki nincs kifogása az ellen a rend ellen, amelyet Lenin vezetett be a X. kongresszus után, és hogy ő tulajdonképpen a párt mostani belső rendje ellen harcol, amelynek, véleménye szerint, semmi köze sincs a Lenin által bevezetett rendhez.

Állítom, hogy Trockij itt egyenest hazudik.

Állítom, hogy a párt mostani belső rendje pontosan megfelel annak a rendnek, amelyet Lenin idején, pártunk X. és XI. kongresszusa idején vezettek be a pártban.

Állítom, hogy Trockij a párt lenini rendje ellen harcol, amelyet Lenin életében és Lenin vezetésével honosítottak meg.

Állítom, hogy a trockistáknak a párt lenini

rendje elleni harca még Lenin idején kezdődött, hogy a trockisták mostani harca csak folytatása annak a harcnak, amelyet még Lenin idején folytattak a párt belső rendje ellen.

Mi az alapja ennek a rendnek? Az, hogy megvalósítjuk a belső pártdemokráciát, és megengedjük a pártban észlelhető hiányok és hibák tárgyilagos kritikáját, de ugyanakkor nem engedünk meg semmiféle frakciózást, és a pártból való kizárás terhe alatt megsemmisítünk mindennemű frakciózást.

Mikor vezették be a pártba ezt a rendet? Pártunk X. és XI. kongresszusán, vagyis Lenin életében.

Állítom, hogy Trockij és az ellenzék a pártnak éppen ez ellen a rendje ellen folytat harcot.

Kezünkben van egy okmány, a „46-ok nyilatkozata", amelyet olyan trockisták írtak alá, mint Pjatakov, Preobrazsenszkij, Szerebrjakov, Alszkij és mások, és amely nyiltan kimondja, hogy a párt belső rendje, melyet a X. kongresszus után vezettek be, elavult és tűrhetetlenné lett a párt számára.

Mit követeltek ezek az emberek? Azt követelték, hogy engedjük meg a frakciós csoportosulásokat a pártban, és helyezzük hatályon kívül a X. kongresszus megfelelő határozatát. Ez 1923-ban volt. Kijelentem, hogy Trockij teljes egészében magáévá tette a „46-ok" álláspontját, és harcot folytatott a pártnak a X. kongresszus után bevezetett belső rendje ellen. Íme, itt kezdődik a trockisták harca a párt lenini rendje ellen. (Trockij: „Én nem beszéltem a X. kongresszusról, ez az Ön kitalálása.") Trockijnak tudnia kell, hogy ezt okmányszerűen be tudom bizonyítani. Ezek az okmányok megvannak,

szét fogom osztani őket az elvtársaknak, és akkor majd kiderül, ki mond kettőnk közül valótlanságot*.

Állítom, hogy azok a trockisták, akik aláírták a „46-ok nyilatkozatát", már Lenin életében harcot folytattak a párt lenini rendje ellen.

Állítom, hogy ezt a lenini rend ellen folyó harcot Trockij állandóan támogatta, bujtogatva és ösztökélve az ellenzéket.

Állítom, hogy Trockij mostani harca pártunk belső rendje ellen csak folytatása annak a Lenin ellenes harcnak, amelyről az imént beszéltem.

A trockisták illegális pártellenes nyomdájának kérdése. Trockij úgy építette fel előre megírt beszédét, hogy nem tért ki komolyan az illegális nyomdára, nyilván azt gondolva, hogy ő nem köteles olyan

---

* *A „Kommunista Internacionále" szerkesztőségének megjegyzése.* Október 3-án Sztálin elvtárs a Komintern Végrehajtó Bizottsága Elnöksége és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottság együttes ülésének jegyzőkönyvéhez való csatolás végett átadta a Komintern Végrehajtó Bizottsága politikai titkárságának azokat az okmányszerű bizonyítékokat, amelyekre beszédében hivatkozott, mégpedig:

1. A Pjatakov, Preobrazsenszkij, Szerebrjakov, Alszkij és mások által aláírt „46-ok nyilatkozatának" (1923 október 15) egy részét, amely így szól:

„A párt belső rendje teljesen tűrhetetlen. Megöli a párt öntevékenységét, mert a pártot válogatott hivatalnoki apparátussal helyettesíti, amely jól működik ugyan normális időben, de elkerülhetetlenül csütörtököt mond válságos pillanatokban, és azzal a veszéllyel fenyeget, hogy teljesen alkalmatlanná válik a közelgő komoly események idején. *Ez a helyzet azzal magyarázható, hogy a párton belül a X. kongresszus után ténylegesen kialakult frakciós diktatúra rendje túlélte magát.*"

„csekélységekkel" foglalkozni, mint a trockisták illegális pártellenes nyomdája. Beszéde nem egy vádlott beszéde, hanem ellenzéki nyilatkozat volt, amelyben az ellenzék többrendbeli vádat emel a Komintern és az SzK(b)P ellen. Világos azonban, hogy a trockisták illegális pártellenes nyomdájának kérdése teljes egészében leleplezi Trockijt is, és ellenzéki híveit is mint a pártszerűség ellenségeit, mint szakadárokat és a proletár ügy dezorganizálóit.

Valóban, Trockij azt hiszi, hogy az ellenzéknek igaza van, — *ezért* tehát az ellenzéknek joga van illegális nyomdákat létesíteni.

De Trockij csoportján kívül az SzK(b)P-ban vannak még más ellenzéki csoportok is: a „munkásellenzék", a szapronovisták stb. E kis csoportok mindegyike azt hiszi magáról, hogy neki igaza van. Ha Trockij nyomdokain haladnánk, akkor meg kellene

---

2. Trockijnak a Központi Bizottsághoz és a Központi Ellenőrző Bizottsághoz (1923 október 8-án) intézett nyilatkozata egy részét, amely így szól:

„*Az a rend, amely alapjában még a XII. kongresszus előtt alakult ki,* s e kongresszus után véglegesen meghonosodott és törvényessé lett, *sokkal távolabb van a munkásdemokráciától, mint a hadikommunizmus legkeményebb időszakainak rendje.*"

A közölt részekhez magyarázatul hozzá kell fűzni, hogy a XII. kongresszus előtt tartott XI. kongresszus (1922 tavasza) és X. kongresszus (1921 tavasza) munkáját Lenin elvtárs vezette, s hogy ezeknek a kongresszusoknak a határozataiban törvényesítették a pártnak azt a belső rendjét, amelynek mind a (trockista) „46-ok nyilatkozata", mindpedig Trockij előbb említett nyilatkozata hadat üzen.

engednünk, hogy e csoportok mindegyikének joga legyen illegális nyomdákat szervezni. Tegyük fel, hogy valóban illegális nyomdákat létesítenek, a párt pedig nem harcol ez ellen a baj ellen, — mivé lenne akkor a párt?

Mit jelent az, ha megengedjük, hogy a pártban mindenféle csoportosulásnak illegális nyomdái legyenek? Ez azt jelenti, hogy a pártban megengedjük több olyan központ létezését, amelyeknek saját „programjuk", saját „platformjuk", saját „vonaluk" van. Mivé lesz akkor pártunk vasfegyelme, amelyet Lenin a proletárdiktatúra talpkövének tekintett? Lehetséges-e ilyen fegyelem egységes és egyedüli vezető központ nélkül? Megérti-e Trockij, milyen mocsárba süllyed, amikor az ellenzéki csoportosulások illegális, pártellenes nyomdák szervezésére való jogát védelmezi?

A bonapartizmus kérdése. Az ellenzék bebizonyította, hogy ebben a kérdésben teljesen tudatlan. Amikor Trockij pártunk óriási többségét bonapartista próbálkozásokkal vádolja, ezzel csak azt árulja el, hogy teljesen tudatlan, és fogalma sincs arról, mik a bonapartizmus gyökerei.

Mi a bonapartizmus? A bonapartizmus a többségre erőszak útján próbálja rákényszeríteni a kisebbség akaratát. Bonapartizmus az, ha a pártban vagy az országban a kisebbség a többséggel szemben erőszakkal magához ragadja a hatalmat. De ha az SzK(b)P Központi Bizottsága vonalának hívei óriási többségben vannak a pártban is és a Szovjetekben is, akkor hogyan lehet olyan ostobaságot mondani, hogy a többség saját akaratát erőszak útján igyekszik ön-

magára rákényszeríteni? Hol fordult elő a történelemben, hogy a többség erőszak útján kényszerítette magára saját akaratát? Őrülteken kívül ki hiheti, hogy egy ilyen elképzelhetetlen eset lehetséges?

Vagy talán nem tény az, hogy az SzK(b)P Központi Bizottsága vonalának hívei óriási többségben vannak mind a pártban, mind az országban? Talán nem tény az, hogy az ellenzék csak elenyésző csoportocska? Az elképzelhető, hogy pártunk többsége az ő akaratát a kisebbségre, vagyis az ellenzékre rákényszeríti. És ez egészen törvényes a szó pártszerű értelmében. De hogyan képzelhető el az, hogy a többség a saját maga akaratát kényszeríti önmagára, mégpedig erőszak útján? Miféle bonapartizmusról lehet itt szó? Nem lesz-e helyesebb, ha azt mondjuk, hogy a kisebbség körében, vagyis az ellenzék körében mutatkozhatnak olyan törekvések, hogy saját akaratukat a többségre ráerőszakolják? Ha ilyen törekvések mutatkoznának, ezen nem is lehetne csodálkozni, mert a kisebbségnek, vagyis a trockista ellenzéknek, a többséggel szemben alkalmazott erőszakon kívül, nincs most más lehetősége arra, hogy kezébe ragadja a vezetést. Úgyhogy, ha már bonapartizmusról beszélünk, ám keressen Trockij a saját csoportjában Bonaparte-jelölteket.

Néhány szót az elfajulásról és a termidorizmusról. Nem fogom itt elemezni az elfajulás és a termidorizmus ostoba és tudatlan vádját, amellyel az ellenzékiek olykor a pártot illetik. Nem fogok ezzel foglalkozni, mert ezeket a vádakat nem érdemes elemezni. Tisztán gyakorlati szempontból akarom vizsgálni a kérdést.

Tegyük fel egy pillanatra, hogy a trockista ellenzék politikája valóban forradalmi politika, nempedig szociáldemokrata elhajlás, — akkor mivel magyarázható az, hogy az összes elfajult és a pártból és a Kommunista Internacionáléból kiűzött opportunista elemek a trockista ellenzék körül csoportosulnak, ott találnak maguknak menedéket és védelmet?

Mivel magyarázható az, hogy Ruth Fischer és Maslow, Scholem és Urbahns, ezek a Kominternből és a német kommunista pártból kiűzött elfajult és renegát elemek éppen a trockista ellenzéknél találnak védelemre és szívélyes fogadtatásra?

Mivel magyarázható az, hogy az olyan opportunista és valóban elfajult emberek, mint Souvarine és Rosmer Franciaországban, Osszovszkij és Daskovszkij a Szovjetunióban, éppen a trockista ellenzéknél találnak menedéket?

Véletlennek mondható-e az a tény, hogy a Komintern és az SzK(b)P ezeket az elfajult és valóban termidori hangulatú embereket kizárja soraiból, Trockij és Zinovjev pedig karjukba zárják őket, menedéket és védelmet nyujtanak nekik?

Nem azt bizonyítják-e ezek a tények, hogy a trockista ellenzék „forradalmi" frázisai csak frázisok, valójában pedig az ellenzék az elfajult elemek gyülekezőhelye?

Nem azt bizonyítja-e mindez, hogy a trockista ellenzék az elfajulás és a termidorizmus fészke és melegágya?

Mindenesetre nálunk, az SzK(b)P-ban, csak egyetlen csoport van, amely maga köré gyüjt minden olyanféle szédelgőt, mint Maslow és Ruth Fischer,

mint Souvarine és Osszovszkij. Ez a csoport Trockij csoportja.

Nagy vonásokban, elvtársak, ilyen az ellenzék politikai arculata.

És mi következik ebből, kérdezik önök?

Ebből csak egy következtetést lehet levonni. Az ellenzék annyira belegabalyodott a hínárba, olyan ügyesen juttatta magát zsákutcába, ahonnan nincs kiút, hogy most már csak e között választhat: vagy a Komintern és az SzK(b)P, vagypedig Maslow, Ruth Fischer és az illegális pártellenes nyomda renegátjai.

Nem lehet örökösen e két tábor között ingadozni. Itt az ideje, hogy válasszanak. Vagy a Kominternnel és az SzK(b)P-val, és akkor — harc Maslow és Ruth Fischer ellen, a minden rendű és rangú renegátok ellen. Vagypedig az SzK(b)P és a Komintern ellen, és akkor — le is út, fel is út, mehetnek Maslow és Ruth Fischer csoportjához, mindenféle renegátokhoz és elfajult korcsokhoz, mindenféle Scserbakovokhoz és más hasonló szeméthez. (T a p s.)

„Kommunyisztyicseszkij Intyernacional"
41. sz. 1927 október 14.

„AZ OKTÓBERI FORRADALOM NEMZETKÖZI JELLEGE" CÍMŰ CIKK VÁZLATA

Az Októberi Forradalom nem csupán „nemzeti keretekre szorítkozó" forradalom, hanem elsősorban internacionális jellegű, világjelentőségű forradalom, mert az emberiség világtörténetében gyökeres fordulatot jelent a régitől az új felé.

A multban a forradalmak rendszerint azzal végződtek, hogy a kormánynál a kizsákmányolók egyik csoportját a kizsákmányolók másik csoportja váltotta fel. A kizsákmányolók változtak, a kizsákmányolás megmaradt. Így volt ez a rabszolgák forradalmai, a jobbágyok forradalmai, a kereskedelmi-ipari burzsoázia forradalmai idején. Az Októberi Forradalom ezektől a forradalmaktól elvileg különbözik. Céljául nem azt tűzi ki, hogy a kizsákmányolás egyik formáját a kizsákmányolás másik formájával, a kizsákmányolók egyik csoportját a kizsákmányolók másik csoportjával felváltsa, hanem azt, hogy megszüntesse az embernek ember által való mindennemű kizsákmányolását, hogy megdöntse a kizsákmányolók minden és mindenféle csoportját.

A proletariátus diktatúrájának, mint valamennyi kizsákmányolt osztály közül a legforradalmibb és leg-

szervezettebb osztály diktatúrájának megteremtése.

Éppen ezért az Októberi Forradalom győzelme gyökeres fordulatot jelent az egész világ kizsákmányolt tömegeinek gazdasági helyzetében és politikájában, életében és életmódjában, erkölcseiben és hagyományaiban, kultúrájában és egész szellemi arculatában.

Ez a gyökere annak, hogy minden ország elnyomott osztályai szívük mélyéből rokonszenveznek az Októberi Forradalommal és felszabadulásuk zálogát látják benne.

Négy fő vonás.

1. *Az imperializmus központjai* („anyaországok"). Október mint fordulat a fejlett országokban uralkodó kapitalizmustól — a kommunizmus felé. Gyakran azt mondják nálunk, hogy az Októberi Forradalom az imperialista világfront áttörése. De mit jelent ez? Azt jelenti, hogy az Októberi Forradalommal *megkezdődött* a proletárforradalmak korszaka és a proletariátus diktatúrája.

Azelőtt a XVIII. század francia forradalmából indultak ki, felhasználva hagyományait és meghonosítva rendjét.

Most az Októberi Forradalomból indulnak ki.

Azelőtt Franciaország.

Most a Szovjetunió.

Azelőtt a „jakobinus" volt az egész burzsoázia réme.

Most a bolsevik a burzsoázia réme.

Az „egyszerű" polgári forradalmak kora, amikor a proletariátus csak ütőerő volt, a kizsákmányolók pedig élvezték a forradalmak gyümölcseit — *elmúlt.*

Eljött a kapitalista országok proletárforradalmainak kora.

2. *Az imperializmus perifériája.* Október megnyitotta a gyarmatok és függő országok felszabadító forradalmainak korát.

A proletariátus nem szabadíthatja fel magát, ha nem szabadítja fel az imperializmus által elnyomott népeket. Az anyaországok proletárforradalmainak és a függő országok gyarmati forradalmainak egységfrontja.

A gyarmatok és függő országok zavartalan kizsákmányolásának kora *elmúlt.*

Eljött a gyarmatok felszabadító forradalmainak kora, ez országok proletariátusának ébredési kora, a proletariátus hegemóniájának kora.

3. *A központok és perifériák — együtt.* Október ezzel halálos csapást mért a világimperializmusra, amely ezt a csapást sohasem tudja többé kiheverni.

Az imperializmus sohasem szerzi vissza azt az „egyensúlyt" és azt a „stabilitást", amellyel Október előtt rendelkezett.

A kapitalizmus „stabilitásának" kora *elmúlt.*

Eljött a kapitalizmus hanyatlásának kora.

4. Október azt jelenti, hogy a kommunizmus a szociáldemokratizmuson, a marxizmus a reformizmuson ideológiai győzelmet aratott.

Azelőtt, a proletárdiktatúra szovjetuniói győzelme előtt, a szociáldemokraták és a reformisták még hivalkodhattak a marxizmus zászlajával, kacérkodhattak Marx-szal és Engels-szel stb., mivel ez nem volt veszélyes a burzsoáziára nézve, és az emberek még nem tudták, mire vezethet a marxizmus győzelme.

Most, a proletárdiktatúra szovjetuniói győzelme

után, amikor mindenki megértette, mire vezet a marxizmus, és mit jelenthet a győzelme, a szociáldemokraták és a reformisták, megérezve, hogy a marxizmussal való hivalkodás és kacérkodás veszélyes a burzsoáziára nézve, jobbnak látták, hogy elhatárolják magukat a marxizmustól.

Mostantól a kommunizmus lett a marxizmus egyetlen menedéke és bástyája.

Mostantól a marxizmus szelleme elhagyja a szociáldemokráciát, mint ahogy a szociáldemokrácia, már előbb, elhagyta a marxizmust.

Az Októberi Forradalom győzelme óta csak azok lehetnek marxisták, akik határozottan és önfeláldozóan támogatják a világ első proletárdiktatúráját.

Mit jelent a világ első proletárdiktatúráját támogatni? Annyit jelent, mint *saját* burzsoáziánk ellen a nyílt harc álláspontjára helyezkedni. Mivel azonban a szociáldemokraták nem akarnak saját burzsoáziájuk ellen harcolni, hanem szívesebben alkalmazkodnak hozzá, ezért — természetesen — a világ első proletárdiktatúrája elleni harc álláspontjára, a kapitalizmus Szovjetunióban való visszaállításának álláspontjára helyezkednek. Éppen ez a szociáldemokrácia alkonya.

Október megnyitotta a világkommunizmus diadalának korát, mely a szociáldemokrácia alkonyának és a burzsoázia táborába való nyílt átpártolásának kora.

Október a marxizmus győzelme az ideológia terén.

1927 október.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

A TROCKISTA ELLENZÉK RÉGEBBEN ÉS MOST

Beszéd az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén[45]

1927 október 23

I

NÉHÁNY KISEBB KÉRDÉS

Elvtársak! Kevés idő áll rendelkezésemre, ezért csak egyes kérdésekről fogok beszélni.

Mindenekelőtt egy személyi mozzanatról. Önök hallották itt, hogy az ellenzékiek, nem kímélve erejüket, milyen buzgón szidják Sztálint. Ez engem nem lep meg, elvtársak. Az a tény, hogy a legjobban Sztálint támadják, ez a tény azzal magyarázható, hogy Sztálin — úgylehet — egyes elvtársainknál jobban ismeri az ellenzék minden fortélyát, és talán nem is olyan könnyű őt becsapni, ezért hát elsősorban Sztálinra akarnak csapást mérni. Nos, csak szitkozódjanak. Váljék egészségükre.

De mit beszélünk Sztálinról? Sztálin kis ember. Beszéljünk Leninről. Ki ne tudná, hogy az ellenzék, élén Trockijjal, az Augusztusi Blokk idején, még pimaszabb hajszát indított Lenin ellen. Hallgassák meg például Trockijt:

„Az ember nem hisz az érzékeinek annak a hitvány civakodásnak láttán, amelyet rendszeresen szít az effajta

ügyek mestere, Lenin, ez a hivatásos kiaknázója mindannak, ami maradiság az orosz munkásmozgalomban" („Trockij levele Csheidzéhez", 1913 április).

Fulánkos beszéd, annyi szent, figyeljék csak meg az elvtársak. Ezt Trockij írja. És Leninről írja.

Lehet-e csodálkozni azon, hogy Trockij, aki ilyen fékevesztetten becsmérli a nagy Lenint, akinek a sarkáig sem ér fel, most oktalanul Lenin sok tanítványának egyikét, Sztálin elvtársat szidalmazza.

Sőt, megtisztelve érzem magam, hogy az ellenzék minden gyűlölete Sztálin ellen irányul. Ennek így is kell lennie. Azt hiszem, furcsa és sértő volna, ha az ellenzék, mely le akarja rombolni a pártot, dícsérné Sztálint, aki a lenini pártszerűség alapjait védelmezi.

Most Lenin „végrendeletéről". Itt nagyhangon azt emlegették az ellenzékiek — önök hallották —, hogy a párt Központi Bizottsága „eltitkolta" Lenin „végrendeletét". Ezt a kérdést nálunk, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénumán többízben tárgyaltuk, önök ezt tudják. (Közbeszólás: „Sokszor tárgyaltuk.") Bebizonyítottuk, újból és újból bebizonyítottuk, hogy senki sem titkolt el semmit, hogy Lenin „végrendelete" a XIII. pártkongresszusnak volt címezve, hogy azt, a „végrendeletet", a kongresszuson felolvasták (felkiáltások: „Úgy van!"), hogy a kongresszus *egyhangúlag* úgy döntött, hogy nem kell közzétenni, többek közt azért nem, mert maga Lenin sem akarta és nem követelte a közzétételét. Ezt épp olyan jól tudja az ellenzék, mint bárki közülünk. És az ellenzék mégis azt meri mondani, hogy a Központi Bizottság „eltitkolja" a „végrendeletet".

Lenin „végrendeletének" kérdését — ha nem tévedek — még 1924-ben tárgyaltuk. Van egy bizonyos Eastman, volt amerikai kommunista, akit azóta kiűztek a pártból. Ez az úr, aki Moszkvában a trockisták körében forgolódott, bizonyos híreket és pletykákat gyüjtött össze Lenin „végrendeletével" kapcsolatban, majd külföldre utazott és „Lenin halála után" címmel kiadott egy könyvet, amelyben nem sajnálja a festéket arra, hogy befeketítse a pártot, a Központi Bizottságot és a Szovjethatalmat, és amelyben mindent arra épít, hogy pártunk Központi Bizottsága — szerinte — „eltitkolja" Lenin „végrendeletét". Minthogy ez az Eastman egy időben kapcsolatban állott Trockijjal, ezért mi, a Politikai Iroda tagjai, azt ajánlottuk Trockijnak, hogy határolja el magát Eastmantól, aki Trockijba kapaszkodva és az ellenzékre hivatkozva, Trockijt teszi felelőssé a „végrendelet" kapcsán pártunkra szórt rágalomért. Mivel a kérdés teljesen világos volt, Trockij valóban elhatárolta magát Eastmantól olymódon, hogy megfelelő nyilatkozatot tett közzé a sajtóban. Trockij nyilatkozata 1925 szeptemberében jelent meg a „Bolsevik" 16. számában.

Engedjék meg, hogy felolvassam Trockij cikkének azt a részét, amelyből kitűnik, hogy a párt és annak Központi Bizottsága eltitkolja-e Lenin „végrendeletét" vagy sem. Idézem Trockij cikkét:

„Eastman könyvecskéjének több helyén arról beszél, hogy a Központi Bizottság «eltitkolta» a párt előtt Leninnek élete utolsó időszakában írt több, rendkívül fontos okmányát (a nemzeti kérdésről írt leveleiről, az úgynevezett «végrendeletről» stb. van szó); *ez pártunk Központi*

*Bizottságának megrágalmazása, másnak ezt nem lehet minősíteni**. Eastman szavaiból arra lehet következtetni, hogy Vlagyimir Iljics ezeket a leveleket, amelyekben belső, szervezeti kérdésekre vonatkozó tanácsokat adott, a sajtóban való közlésre szánta. Valójában ez egyáltalán nem így van. Vlagyimir Iljics betegsége óta nem egyszer fordult javaslatokkal, levelekkel stb. a párt vezető intézményeihez és kongresszusához. Mindezeket a leveleket és javaslatokat, magától értetődően, mindig eljuttatták rendeltetési helyükre, közölték a XII. és a XIII. pártkongresszus küldötteivel, és természetesen mindenkor kellő súllyal estek latba, amikor a párt határozatokat hozott; s ha e levelek nem mindegyikét tették közzé, ez csak azért történt, mert szerzőjük nem kívánta közzétételüket. Vlagyimir Iljics nem hagyott hátra semmiféle «végrendeletet», és a párthoz való viszonyának jellege, úgyszintén magának a pártnak a jellege is kizárta egy ilyen «végrendelet» lehetőségét. Az emigráns és a külföldi burzsoá és mensevik sajtóban «végrendelet» néven rendszerint (a felismerhetetlenségig eltorzított formában) Vlagyimir Iljics egyik levelét említik, amely szervezeti természetű tanácsokat tartalmazott. A XIII. pártkongresszus a legnagyobb figyelemmel foglalkozott ezzel a levéllel is, éppúgy mint a többivel, és levonta belőle a helyzet feltételeinek és körülményeinek megfelelő következtetéseket. *Minden mende-monda egy eltitkolt «végrendeletről», vagy annak megsértéséről, nem egyéb, mint rosszindulatú koholmány, és teljes egészében Vlagyimir Iljics igazi akarata ellen** és az általa teremtett párt érdekei ellen irányul" (lásd Trockij „Eastman «Lenin halála után» című könyvéről" c. cikkét, „Bolsevik" 16. sz. 1925 szeptember 1. 68. old.).

Azt hiszem, világos? Ezt Trockij írja, és nem valaki más. Milyen alapon szájalnak most Trockij, Zinovjev és Kamenyev, és merik azt állítani, hogy

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

a párt és Központi Bizottsága „eltitkolja" Lenin „végrendeletét"? Szájalni „lehet", de annak is van határa.

Azt mondják, hogy Lenin elvtárs ebben a „végrendeletben" azt javasolta, hogy a kongresszus, Sztálin „durvaságára" való tekintettel, vegye fontolóra, nem kellene-e Sztálint a főtitkári tisztségben más elvtárssal felváltani. Ez tökéletesen igaz. Igen, elvtársak, én durva vagyok azokkal az elvtársakkal szemben, akik durván és hitszegően rombolják és szakítják a pártot. Ezt nem titkoltam és nem is titkolom. Lehetséges, hogy itt bizonyos enyheség kívántatik a szakadárokkal szemben. Erre azonban én nem vagyok képes. A XIII. kongresszus után, a Központi Bizottság plénumának első ülésén, arra kértem a Központi Bizottság plénumát, hogy mentsen fel főtitkári tisztségem alól. Maga a kongresszus is tárgyalta ezt a kérdést. Minden küldöttség megvitatta ezt a kérdést és valamennyi küldöttség egyhangúlag, Trockijt, Kamenyevet, Zinovjevet is beleértve, arra *kötelezte* Sztálint, hogy maradjon a helyén.

Mit tehettem? Talán el kellett volna szöknöm a helyemről? Ez nem fér össze a jellememmel, én még soha, semilyen posztról nem szöktem meg és nincs is jogom megszökni, mert ez dezertálás lenne. Én, mint már korábban is mondottam, nem vagyok a magam gazdája, és ha a párt kötelez, engedelmeskednem kell.

Egy évvel ez után ismét kértem felmentésemet a plénumon, de újból arra köteleztek, hogy maradjak a helyemen.

Mit tehettem még?

Ami pedig a „végrendelet" közzétételét illeti, a kongresszus úgy határozott, hogy azt nem kell közzétenni, mivel a „végrendelet" a kongresszusnak szól és nem a sajtónak szánták.

1926-ban a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénuma azt a határozatot hozta, hogy a XV. kongresszustól engedélyt kér ennek az okmánynak a közzétételére. A Központi Bizottságnak és a Központi Ellenőrző Bizottságnak ugyanezen a plénumán határozatot hoztak Lenin más leveleinek közzétételéről, amelyekben Lenin rámutat Kamenyevnek és Zinovjevnek az Októberi Felkelés előtt elkövetett hibáira és a pártból való kizárásukat követeli[46].

Világos, hogy az a mende-monda, hogy a párt elrejti ezeket az okmányokat, aljas rágalom. Ezek között vannak olyan okmányok is, mint Leninnek azok a levelei, amelyekben azt követeli, hogy Zinovjevet és Kamenyevet zárják ki a pártból. Sohasem fordult elő, hogy a bolsevik párt, hogy a bolsevik párt Központi Bizottsága félt az igazságtól. A bolsevik párt ereje éppen abban rejlik, hogy nem fél az igazságtól és bátran szembenéz azzal.

Az ellenzék igyekszik Lenin „végrendeletét" ütőkártyául kijátszani. De csak el kell olvasni ezt a „végrendeletet", és meggyőződnek róla, hogy az ellenzéknek nincs mit kijátszania. Ellenkezőleg, Lenin „végrendelete" megsemmisítő csapást mér az ellenzék mostani vezéreire.

Hiszen tény és való, hogy Lenin ebben a „végrendeletében" „nem-bolseviksággal" vádolja Trockijt, ami pedig Kamenyev és Zinovjev Október ide-

jén elkövetett hibáját illeti, a „végrendelet" azt mondja, hogy ez a hiba nem „véletlenség". Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy *politikailag* nem szabad megbízni sem Trockijban, aki „nem-bolsevikságban" szenved, sem Kamenyevben és Zinovjevben, akiknek a hibái nem „véletlenek", megismétlődhetnek és meg is fognak ismétlődni.

Jellemző, hogy a „végrendeletben" egyetlen szó, egyetlen célzás sincs Sztálin hibáit illetőleg. Ott csak Sztálin durvaságáról van szó. A durvaság azonban nem Sztálin *politikai* vonalának vagy álláspontjának fogyatékossága, és nem is lehet az.

Íme, a „végrendelet" idevonatkozó része:

„Nem jellemzem tovább a Központi Bizottság más tagjainak személyi tulajdonságait. Csak arra emlékeztetek, hogy Zinovjev és Kamenyev októberi epizódja természetesen nem véletlenség, ez azonban éppoly kevéssé róható fel nekik személyes hibájukul, mint Trockijnak az ő nem-bolseviksága."

Azt hiszem, világos.

II

AZ ELLENZÉK „PLATFORMJÁRÓL"

A következő kérdés. Miért nem tette közzé a Központi Bizottság az ellenzék híres „platformját"? Zinovjev és Trockij ezt azzal magyarázza, hogy a Központi Bizottság és a párt „fél" az igazságtól. Igaz-e ez? Világos, hogy nem igaz. Sőt mi több, ostobaság arról beszélni, hogy a párt vagy a Központi Bizottság fél az igazságtól. Rendelkezésünkre

állanak a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénumainak gyorsírói feljegyzései. Ezeket a gyorsírói feljegyzéseket többezer példányban kinyomatjuk és szétosztjuk a párt tagjai között. Ott olvashatók az ellenzékiek és ugyanott a pártvonal képviselőinek a beszédei. Ezeket a beszédeket száz- meg százezer párttag olvassa. (Felkiáltások: „Igaz!") Ha mi félnénk az igazságtól, akkor nem terjesztenők ezeket az okmányokat. Ezek az okmányok főleg éppen azért hasznosak, mert a párttagoknak módot adnak arra, hogy összehasonlítsák a Központi Bizottság álláspontját az ellenzék nézeteivel, és maguk dönthetnek. Hol itt az igazságtól való félelem?

1926 októberében az ellenzék vezérei nagy garral ugyanazt állították, amit most is állítanak, tudniillik, hogy a Központi Bizottság fél az igazságtól, elrejti az ellenzék „platformját", eltitkolja azt a párt előtt stb. Éppen ezért tolakodtak be akkor a moszkvai sejtekbe (emlékezzenek csak az „Aviapribor"-ra), a leningrádi sejtekbe (emlékezzenek csak a „Putyilov"-ra) stb. S mi történt? Kiderült, hogy a munkáskommünárok úgy ellátták az ellenzékiek baját, olyan alaposan ellátták a bajukat, hogy az ellenzék vezérei kénytelenek voltak futva menekülni a harc színteréről. Miért nem mertek akkor továbbmenni a többi sejtbe megvizsgálni, hogy ki fél az igazságtól — az ellenzékiek-e vagy a Központi Bizottság? Azért nem mentek tovább, mert inukba szállt a bátorságuk, megijedtek a való (nempedig koholt) igazságtól.

És most? Most talán, az igazat megvallva, nem folyik vita a sejtekben? Mutassanak akár egyetlenegy

sejtet is, ahol akár csak egy ellenzéki is van, s ahol az utóbbi 3—4 hónap folyamán lett volna egyetlen olyan ülés is, amelyen az ellenzék fel ne szólalt volna, ahol ne lett volna vita. Talán nem tény, hogy az ellenzék az utóbbi 3—4 hónapban, mindenütt, ahol csak teheti, ellenjavaslataival lép fel a sejtekben. (Felkiáltások: „Tökéletesen igaz!") Miért nem próbál Trockij és Zinovjev eljönni a sejtekbe, és miért nem próbálják nézeteiket ott kifejteni?

Egy jellemző tény. Ez év augusztusában, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénuma után, Trockij és Zinovjev bejelentették, hogy fel akarnak szólalni a moszkvai aktíva-gyűlésen, ha a Központi Bizottságnak nincs ellene kifogása. A Központi Bizottság erre azt felelte (és a választ megküldte a helyi szervezeteknek), hogy a Központi Bizottságnak nincs kifogása Trockij és Zinovjev felszólalása ellen, ha ők, mint a Központi Bizottság tagjai, nem fognak a Központi Bizottság határozatai ellen beszélni. És mi történt? Elálltak a felszólalástól. (Általános derültség.)

Igen, elvtársak, valaki közülünk valóban fél az igazságtól, de nem a Központi Bizottság, és még kevésbbé a párt, hanem ellenzékünk vezérei.

Akkor hát miért nem tette közzé a Központi Bizottság az ellenzék „platformját"?

Elsősorban azért nem, mert a Központi Bizottság nem akarta és nem is volt joga sem Trockij frakcióját legalizálni, sem a frakciós csoportosulásokat általában legalizálni. A X. kongresszusnak „Az egységről" szóló határozatában Lenin azt mondja, hogy a „platform" a frakciózás egyik legfőbb ismertetőjele.

Az ellenzék mégis készített egy „platformot" és követelte annak közzétételét, megszegvén ezzel a X. kongresszus határozatát. Mi lett volna, ha a Központi Bizottság közzétette volna az ellenzék „platformját"? Ez azt jelentette volna, hogy a Központi Bizottság kész résztvenni az ellenzéknek a X. kongresszus határozatát megszegő frakciós munkájában. Tehette-e ezt a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság? Világos, hogy egyetlen önmagát becsülő Központi Bizottság sem járulhatott hozzá ehhez a frakciós lépéshez. (F e l k i á l t á s o k: „Úgy van!")

Továbbá. Ugyanebben a határozatban, a X. kongresszusnak „Az egységről" szóló határozatában, amelyet Lenin írt, az áll, hogy „a kongresszus elrendeli, hogy haladéktalanul *oszlassanak fel* kivétel nélkül minden csoportot, bármilyen platform alapján alakultak is", hogy „aki nem hajtja végre a kongresszusnak ezt a határozatát, azt feltétlenül és azonnal ki kell zárni a pártból". Az utasítás világos és határozott. És mi lett volna, ha a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság közzétette volna az ellenzék „platformját"? Ez talán azt jelentette volna, hogy kivétel nélkül minden csoportot, bármilyen „platform" alapján alakult is meg, feloszlatunk? Világos, hogy nem. Ellenkezőleg, ez azt jelentette volna, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság maga vállalkozik arra, hogy feloszlatás helyett elősegítse csoportok és frakciók szervezkedését az ellenzék „platformja" alapján. Hozzájárulhatott-e a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság ehhez a szaka-

dásra irányuló lépéshez? Világos, hogy nem járulhatott hozzá.

Végül, az ellenzék „platformja" olyan pártellenes rágalmakat tartalmaz, amelyek, ha közzétennék azokat, helyrehozhatatlan kárt okoznának mind a pártnak, mind pedig államunknak.

Az ellenzék „platformjában" az áll, hogy pártunk kész eltörölni a külkereskedelmi monopóliumot és kész megfizetni minden adósságot, tehát a háborús adósságokat is. Mindenki tudja, hogy ez pártunk, munkásosztályunk, államunk aljas megrágalmazása. Tegyük fel, hogy közzétettük volna ezt a pártellenes és államellenes rágalmat tartalmazó „platformot". Mi lett volna ennek a következménye? Ennek csakis az lehetett volna a következménye, hogy a nemzetközi burzsoázia még jobban szorított volna bennünket, olyan engedményeket követelve (például a külkereskedelmi monopólium eltörlését, a háborús adósságok megfizetését stb.), amelyekhez semmiképp sem járulhatunk hozzá, és háborúval fenyegetett volna bennünket.

Ha a Központi Bizottság olyan tagjai, mint Trockij és Zinovjev, hazugul árulkodnak a világ imperialistáinak pártunkra, elhitetik velük, hogy mi készek vagyunk a legmesszebbmenő engedményekre, még a külkereskedelmi monopólium eltörlésére is, ennek csak ez az egy értelme lehet: szorítsátok tovább, burzsoá urak, a bolsevikok pártját, fenyegessétek meg háborúval, a bolsevikok készek mindenféle engedményre, ha szorítani fogjátok őket.

Zinovjev és Trockij *hazugul árulkodik* pártunkra az imperialista uraknak, hogy ilymódon fokozzák

külpolitikai nehézségeinket — íme, idevezet az ellenzék „platformja".

Kinek a kárára történik ez? Világos, hogy ez a Szovjetunió proletariátusának, a Szovjetunió kommunista pártjának, egész államunknak a kárára történik.

Kinek használ ez? Ez a világ imperialistáinak használ.

Most azt kérdezem önöktől — hozzájárulhatott-e a Központi Bizottság ahhoz, hogy ilyen aljasságot közöljenek sajtónkban? Világos, hogy ehhez nem járulhatott hozzá.

Ezek a meggondolások késztették a Központi Bizottságot arra, hogy ne engedje meg az ellenzék „platformjának" a közzétételét.

III

LENIN A VITÁRÓL ÉS AZ ELLENZÉKRŐL ÁLTALÁBAN

A következő kérdés. Zinovjev itt magából kikelve azt igyekezett bizonyítani, hogy Lenin mindig és minden időben a vita mellett volt, és arra hivatkozott, hogy a X. kongresszus előtt és magán a kongresszuson igenis volt vita a platformokról. „Elfelejtette" azonban megemlíteni, hogy Lenin a X. kongresszust megelőző vitát hibának tekintette. „Elfelejtette" megmondani, hogy a X. kongresszusnak „A pártegységről" szóló határozata, amelyet Lenin maga írt, és amely *irányvonal* pártunk fejlődése számára, nem azt rendeli el, hogy vitát folytassunk a

„platformokról", hanem azt, hogy oszlassunk fel minden, bármilyen „platform" alapján alakult csoportot. „Elfelejtette", hogy Lenin a X. kongresszuson kijelentette, hogy a pártban ezentúl semmiféle ellenzéket „nem szabad megtűrni". „Elfelejtette" elmondani, hogy Lenin teljesen megengedhetetlennek tartotta, hogy pártunkat „vitaklubbá" tegyék.

Mi volt például Lenin véleménye a X. kongresszust megelőző vitáról:

„Ma már beszélnem kellett erről, és természetesen csak óvatosan mondhattam, hogy önök közül sokan alighanem túlzott fényűzésnek tekintik ezt a vitát. Ehhez hozzá kell fűznöm, hogy véleményem szerint ez a fényűzés valóban teljesen megengedhetetlen volt, és amikor megengedtük ezt a vitát, kétségtelenül hibát követtünk el" (lásd a X. kongresszus jegyzőkönyvét, 16. old.[47]).

És mit mondott Lenin a X. kongresszuson, a X. kongresszus után esetleg fellépő bármily ellenzékről:

„A pártot egybe kell kovácsolni, a pártban nem szabad megtűrni ellenzéket — ezt a politikai következtetést kell levonni a mai helyzetből..." „Most nincs szükség ellenzékre, elvtársak! És én azt hiszem, hogy a pártkongresszusnak le kell vonnia ezt a következtetést, azt a következtetést kell levonnia, hogy az ellenzéknek most vége, befellegzett, most már elegünk volt az ellenzékekből!" (lásd ugyanott, 61. és 63. old.[48]).

Ez volt Lenin nézete a vitáról és az ellenzékről általában.

IV

AZ ELLENZÉK ÉS „A HARMADIK ERŐ"

A következő kérdés. Miért volt szükség arra, hogy Menzsinszkij elvtárs jelentést tegyen a fehérgárdistákról, akikkel az illegális, pártellenes, trockista nyomda „munkatársainak" egy része összeköttetésben állt?

Először azért, hogy megcáfoljuk azt a hazugságot és rágalmat, melyet az ellenzék pártellenes nyomtatványaiban terjeszt erről az ügyről. Az ellenzék el akarja hitetni mindenkivel, hogy azoknak a fehérgárdistáknak az ügye, akik valamilyen módon összeköttetésben álltak az ellenzék szövetségeseivel, például Scserbakovval, Tverszkojjal és másokkal, — csak koholmány, kitalálás, melyet azért hoztak forgalomba, hogy befeketítsék az ellenzéket. Menzsinszkij elvtárs jelentése és a letartóztatottak vallomásai nem hagynak semmi kétséget az iránt, hogy az illegális pártellenes trockista nyomda „munkatársainak" egyrésze összeköttetésben áll, kétségtelenül összeköttetésben áll fehérgárdista ellenforradalmi elemekkel. Ám próbálja az ellenzék megcáfolni ezeket a tényeket és okmányokat.

Másodszor azért, hogy leleplezzük azt a hazugságot, amelyet Maslow lapja („Fahne des Kommunismus", vagyis „A Kommunizmus Zászlaja") terjeszt most Berlinben. Éppen most kaptuk meg a renegát Maslow szennylapjának a legutóbbi számát. Ennek a Maslownak az a foglalkozása, hogy rágalmazza a Szovjetuniót és kiszolgáltassa a burzsoáziának a Szovjetunió államtitkait. Szennylapjában közzétette, természetesen meghamisított formában, a

letartóztatott fehérgárdisták és az illegális, pártellenes nyomdában „dolgozó" szövetségeseik vallomásait. (Felkiáltások: „Hallatlan!") Honnan kaphatta Maslow ezeket az adatokat? Ezek az adatok titkosak, mert még nem nyomozták ki és nem tartóztatták le annak a fehérgárdista körnek minden tagját, amely bele van keverve egy összeesküvésbe, amelyet a Pilsudski-féle összeesküvés típusa szerint szerveztek. Trockij, Zinovjev, Szmilga és más ellenzékiek a Központi Ellenőrző Bizottságban olvasták ezeket a vallomásokat. A vallomások lemásolását, egyelőre, megtiltották nekik. Ők azonban ennek ellenére nyilván készítettek másolatot, és azt sietve eljuttatták Maslowhoz. De mit jelent az, ha ezeket az adatokat átadják Maslownak közlésre? Azt jelenti, hogy figyelmeztetik azokat a fehérgárdistákat, akiket még nem nyomoztak ki és nem tartóztattak le, figyelmeztetik őket, hogy a bolsevikok le akarják őket tartóztatni.

Helyes-e ez, megengedhető-e ez kommunistáknak? Világos, hogy nem engedhető meg.

A Maslow lapjában megjelent cikknek pikáns címe van: „Sztálin szakadást idéz elő az SzK(b)P-ban. Fehérgárdista összeesküvés. Levél a Szovjetunióból". (Felkiáltások: „Gazemberek!") Hallgathattunk-e ezek után, az után, hogy Maslow, Trockij és Zinovjev segítségével, nyilvánosságra hozta a letartóztatottak meghamisított vallomásait, — mindezek után nem kellett-e jelentést tennünk a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénumának, szembeállítva a valóságos tényeket és a tényleges vallomásokat a pletykákkal?

Ez az oka annak, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság szükségesnek tartotta felszólítani Menzsinszkij elvtársat, hogy tegyen jelentést a tényekről.

Mi következik ezekből a vallomásokból, Menzsinszkij elvtárs jelentéséből? Vádoltuk-e mi valamikor is, vagy vádoljuk-e most az ellenzéket azzal, hogy katonai összeesküvést szervez? Természetesen, nem. Vádoltuk-e mi valamikor is, vagy vádoljuk-e most az ellenzéket azzal, hogy résztvesz ebben az összeesküvésben? Természetesen, nem. (Muralov: „A mult plénumon vádolták.") Nem igaz, Muralov, itt van a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság két közleménye az illegális pártellenes nyomdáról és az ezzel a nyomdával összeköttetésben álló pártonkívüli értelmiségiekről. Ezekben az okmányokban nem találnak egyetlen olyan mondatot, egyetlen olyan szót sem, amely azt bizonyítaná, hogy mi az ellenzéket katonai összeesküvésben való részességgel vádolnók. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság csak azt állítja ezekben az okmányokban, hogy az ellenzék, illegális nyomdát szervezve, összeköttetésbe lépett burzsoá intellektuelekkel, ezeknek az intellektueleknek egyrésze viszont összeköttetésben állott katonai összeesküvést tervezgető fehérgárdistákkal. Felkérem Muralovot, mutassa meg a vonatkozó helyet a Központi Bizottság Politikai Irodájának és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének e kérdéssel kapcsolatban kiadott okmányaiban. Muralov nem fogja megjelölni ezt a helyet, mert az nem létezik.

Hát akkor mivel vádoltuk és vádoljuk most is az ellenzéket?

Először azzal, hogy az ellenzék, szakadár politikát folytatva, pártellenes, illegális nyomdát szervezett.

Másodszor azzal, hogy az ellenzék e nyomda szervezése céljából blokkra lépett burzsoá intellektuelekkel, akiknek egyrésze közvetlen összeköttetésben állott ellenforradalmi összeesküvőkkel.

Harmadszor azzal, hogy amikor burzsoá intellektueleket vont be a munkájába és azokkal együtt konspirált a párt ellen, az ellenzék, akarata ellenére, anélkül hogy kívánta volna, az úgynevezett „harmadik erő" gyűrűjébe került.

Az ellenzéknek sokkal több bizalma volt ezekhez a burzsoá intellektuelekhez, mint saját pártjához. Különben nem követelte volna, hogy bocsássanak szabadon „mindenkit", akit az illegális nyomda ügyével kapcsolatban letartóztattak, még Scserbakovot, Tverszkojt, Bolsakovot és másokat is, akikről kiderült, hogy összeköttetésben állottak ellenforradalmi elemekkel.

Az ellenzék pártellenes, illegális nyomdával akart rendelkezni; ezért igénybe vette burzsoá intellektuelek segítségét; ezeknek egyrésze pedig nyílt ellenforradalmárokkal állott összeköttetésben — íme, ilyen lánc jött létre, elvtársak. Az ellenzékhez, akarata ellenére, anélkül hogy kívánta volna, szovjetellenes elemek tapadtak, akik saját céljaikra igyekeztek kihasználni az ellenzék szakadár munkáját.

Ilymódon igazolódott, amit Lenin előre meg-

mondott pártunk X. kongresszusán (lásd a X. kongresszusnak „A pártegységről" szóló határozatát), ahol azt mondotta, hogy a pártunkban folyó harchoz okvetlenül csatlakozni igyekszik majd a „harmadik erő", vagyis a burzsoázia, hogy saját osztálycéljaira használja ki az ellenzék tevékenységét.

Azt mondják, hogy ellenforradalmi elemek, olykor, például a frontokon, befurakodnak a szovjet szervekbe is, anélkül hogy bármiféle összeköttetésben állnának az ellenzékkel. Ez igaz. De ilyen esetekben a szovjet szervek letartóztatják és főbelövik őket. És mit tett az ellenzék? Azt követelte, hogy *bocsássák szabadon* az illegális nyomdával kapcsolatban letartóztatott burzsoá intellektueleket, akik ellenforradalmi elemekkel álltak összeköttetésben. Ez a baj, elvtársak. Erre vezet az ellenzék szakadár tevékenysége. Ahelyett, hogy ezekre a veszélyekre gondolnának, ahelyett, hogy arra a szemétgödörre gondolnának, amelybe szándékosan bele akarnak esni, ehelyett az ellenzékiek szüntelenül rágalmazzák a pártot, minden erejükből dezorganizálni igyekeznek pártunkat, szakadást akarnak előidézni pártunkban.

Beszélnek egy volt Vrangel-tisztről, aki ellenforradalmi szervezetek felderítésében segít az államvédelmi hatóságnak, a GPU-nak. Az ellenzék magánkívül van és lármát csap azért, mert egy volt Vrangel-tiszt, akihez az ellenzék szövetségesei, ezek a Scserbakovok és Tverszkojok fordultak, a GPU ügynökének bizonyult. De miért rossz az, ha ez a volt Vrangel-tiszt segít a Szovjethatalomnak ellenforradalmi összeesküvések felderítésében? Ki vitathatja el a Szovjethatalomnak azt a jogát, hogy volt tiszteket meg-

nyerjen azért, hogy felhasználja őket ellenforradalmi szervezetek felderítésére?

Scserbakov és Tverszkoj azonban ehhez a volt Vrangel-tiszthez nem mint a GPU ügynökéhez, hanem mint volt Vrangel-tiszthez fordultak, azért, hogy a párt *ellen* és a Szovjethatalom *ellen* használják fel. Erről van szó, és ez a baja ellenzékünknek. És amikor a GPU, ezen a nyomon haladva, egészen váratlanul a trockisták illegális, pártellenes nyomdájára bukkant, akkor kiderült, hogy Scserbakov, Tverszkoj és Bolsakov úrék, akik blokkot építenek ki az ellenzékkel, már blokkban vannak ellenforradalmárokkal, volt kolcsakista tisztekkel, Kosztrovval és Novikovval, amiről ma jelentést tett Menzsinszkij elvtárs.

Erről van szó, elvtársak, és ez a baja ellenzékünknek.

Az ellenzék szakadár munkája arra vezet, hogy az ellenzék összefog a burzsoá intellektuelekkel, a burzsoá intellektuelekkel való összefogás pedig megkönnyíti az ellenzék behálózását mindenféle ellenforradalmi elemekkel, — ez a keserű igazság.

V

HOGYAN „KÉSZÜL" AZ ELLENZÉK A KONGRESSZUSRA

A következő kérdés: a kongresszus előkészítése. Zinovjev és Trockij itt nekihevülve azt állították, hogy mi megtorlásokkal készítjük elő a kongresszust. Furcsa, hogy „megtorlásokon" kívül semmi egyebet nem látnak. Hát a Központi Bizottság és a Központi

Ellenőrző Bizottság határozata a vitáról, amelyet több mint egy hónappal a kongresszus előtt hoztak, — mi ez, az önök véleménye szerint, ha nem a kongresszus előkészítése? És a véget nem érő viták a sejtekben és a többi pártszervezetekben, amelyek immár három-négy hónapja folynak? És a plénumon elhangzott beszédekkel és a hozott határozatokkal kapcsolatban valamennyi bel- és külpolitikai kérdés megvitatása az utóbbi fél év alatt, s különösen az utóbbi három-négy hónap alatt? Mindez talán nem azt jelenti, hogy a párt tömegeinek aktivitása fokozódott, hogy bevonjuk őket politikánk legfontosabb kérdéseinek megvitatásába, hogy a párt tömegeit előkészítjük a kongresszusra?

Ki tehet róla, ha a pártszervezetek nem támogatják az ellenzéket? Erről nyilván az ellenzék tehet, amelynek vonala a teljes csőd vonala, amelynek politikája az összes pártellenes elemekkel a párt és a Komintern ellen alkotott, még a renegát Maslowot és Souvarine-t is magában foglaló blokk politikája.

Zinovjev és Trockij nyilván úgy vélik, hogy a kongresszust illegális, pártellenes nyomdák szervezésével, illegális, pártellenes gyűlések szervezésével, pártunkat a világ imperialistáinál hazugul beáruló feljelentésekkel, pártunk dezorganizálásával és szakításával kell előkészíteni. Nem szorul bizonyításra, hogy ez meglehetősen furcsa értelmezése a pártkongresszus előkészítésének. És amikor a párt a bomlasztók és szakadárok ellen erélyes intézkedéseket tesz, beleértve a pártból való kizárást is, az ellenzék megtorlásokról kiabál.

Igen, a párt megtorló rendszabályokat alkalmaz

és fog is alkalmazni a bomlasztók és szakadárok ellen, mert szakadást előidézni a pártban nem szabad semilyen körülmények között, sem a kongresszus előtt, sem a kongresszus idején. Mert a párt öngyilkosságot követne el, ha az elrugaszkodott szakadároknak, a különböző Scserbakovok szövetségeseinek megengedné, hogy szétrombolják a pártot, csak azért, mert a kongresszusig mindössze egy hónap van hátra.

Lenin elvtárs nem az ellenzék módjára látta a dolgokat. Tudják, hogy 1921-ben Lenin azt indítványozta, hogy Sljapnyikovot zárják ki a Központi Bizottságból és a pártból, nem azért, mert pártellenes nyomdát szervezett, és nem azért, mert szövetségben volt burzsoá intellektuelekkel, hanem egyesegyedül azért, mert Sljapnyikov a pártsejtben bírálni merte a Legfőbb Népgazdasági Tanács határozatait. Hasonlítsák most össze Lenin magatartását a pártnak az ellenzékkel szemben tanusított mostani magatartásával, és meg fogják érteni, hogy nagyonis szabadjára engedtük a bomlasztókat és szakadárokat.

Önöknek tudniok kell, hogy 1917-ben az Októberi Felkelés előtt, Lenin többízben is indítványozta, hogy Kamenyevet és Zinovjevet zárják ki a pártból, egyesegyedül azért, mert a párt közzé nem tett határozatát bírálták egy félszocialista, félburzsoá ujságban, a „Novaja Zsizny"-ben[49]. Most pedig a Központi Bizottságnak és a Központi Ellenőrző Bizottságnak hány titkos határozatát hozza ellenzékünk nyilvánosságra Maslow berlini lapjának hasábjain, amely burzsoá, szovjetellenes, ellenforradalmi lap! És mi mindezt tűrjük, tűrjük vég nélkül, s ezzel módot adunk az ellenzéki szakadároknak pártunk

szétrombolására. Ilyen szégyenletes helyzetbe juttatott bennünket az ellenzék! Ezt azonban, elvtársak, vég nélkül nem tűrhetjük. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Beszélnek a pártból kizárt, szovjetellenes munkát folytató bomlasztók letartóztatásáról. Igen, mi letartóztatjuk és ezután is le fogjuk tartóztatni őket, ha nem hagyják abba a párt és a Szovjethatalom elleni aknamunkájukat. (Felkiáltások: „Helyes! Helyes!")

Azt mondják, hogy pártunk történelmében erre még nem volt példa. Ez nem igaz. És Mjasznyikov csoportja[50]? És a „munkásigazság" csoportja? Ki ne tudná, hogy e csoportok tagjait Zinovjev, Trockij és Kamenyev határozott helyeslésével tartóztatták le? Miért lehetett letartóztatni a pártból kizárt bomlasztókat 3—4 évvel ezelőtt, és miért ne lehetne most is ezt tenni, amikor a trockista ellenzék egyes volt tagjai odáig mennek, hogy közvetlenül összefognak az ellenforradalmárokkal?

Önök hallották Menzsinszkij elvtárs jelentését. Ebben a jelentésben az áll, hogy bizonyos Sztyepanov (katona), a párt tagja, az ellenzék híve, közvetlen kapcsolatban áll ellenforradalmárokkal, Novikovval, Kosztrovval és másokkal, amit vallomásaiban maga Sztyepanov sem tagad. Mit tegyünk ezzel az alakkal, aki mindmáig ellenzéki? Összecsókoljuk vagy letartóztassuk? Mi csodálkozni való van azon, ha a GPU letartóztatja az ilyen alakokat? (Felkiáltások: „Helyes, nagyon helyes!" Taps.)

Lenin azt mondotta, hogy teljesen tönkretehetjük a pártot, ha elnézők vagyunk a bomlasztók és

szakadárok iránt. Ez tökéletesen igaz. Éppen ezért azt hiszem, itt az ideje, hogy ne legyünk többé elnézők az ellenzék vezetői iránt, itt az ideje, hogy levonjuk a következtetéseket, és Trockijt és Zinovjevet kizárjuk pártunk Központi Bizottságából. (Felkiáltások: „Helyes!") Ez az az elemi következtetés, amelyre jutnunk kell, az az elemi, minimális rendszabály, amelyet foganatosítanunk kell azért, hogy megóvjuk a pártot a bomlasztók szakadár munkájától.

Ez év augusztusában, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság legutóbbi plénumán, a plénum egyes tagjai szidtak engem, mert engedékeny voltam Trockijjal és Zinovjevvel szemben, mert lebeszéltem a plénumot arról, hogy Trockijt és Zinovjevet azonnal kizárja a Központi Bizottságból. (Közbeszólások: „Úgy van, most is szidjuk.") Lehet, hogy akkor a kelleténél engedékenyebb voltam, és hibát követtem el, amikor mérsékeltebb vonalat ajánlottam Trockijjal és Zinovjevvel szemben. (Felkiáltások: „Úgy van!" Petrovszkij elvtárs: „Úgy van, mindig szidni fogjuk a rothadt «madzagért»!") Most azonban, elvtársak, azok után, amit ez alatt a három hónap alatt átéltünk, az után, hogy az ellenzék megszegte azt az augusztus 8-i külön „nyilatkozatában" tett ígéretét, hogy felszámolja frakcióját, és így megintcsak becsapta a pártot, — mindezek után nincs többé helye engedékenységnek. Most ott kell lennünk azoknak az elvtársaknak az első soraiban, akik Trockijnak és Zinovjevnek a Központi Bizottságból való kizárását követelik. (Viharos taps. Felkiáltások: „He-

lyes! Helyes!" K ö z b e s z ó l á s : „Trockijt ki kell zárni a pártból.") Ezt a kongresszusnak kell elhatároznia, elvtársak.

Amikor Trockijt és Zinovjevet kizárjuk a Központi Bizottságból, a XV. kongresszus elé kell terjesztenünk az ellenzék szakadár tevékenységére vonatkozó egész anyagot, amely nálunk felgyülemlett, és amelynek alapján a kongresszusnak módjában lesz a megfelelő határozatot meghozni.

VI

A LENINIZMUSTÓL A TROCKIZMUSHOZ

A következő kérdés. Zinovjev érdekes kérdést érintett, amikor arról beszélt, hogy a pártvonal az utóbbi két év alatt „hibás" volt és az ellenzék vonala „helyesnek" bizonyult. Erre, ha nagyon röviden is, szeretnék válaszolni, megvilágítva azt a kérdést, hogy miért *mondott csődöt* az ellenzék vonala és miért volt *helyes* pártunk politikája az utóbbi két év alatt. De már túlságosan visszaélek figyelmükkel, elvtársak. (F e l k i á l t á s o k : „Halljuk, kérjük folytassa!" E l n ö k : „Nem ellenzik?" F e l k i á l t á s o k : „Halljuk, halljuk!")

Mi az ellenzék fő bűne, amely az ellenzék politikájának csődjét okozta? Az ellenzék fő bűne az, hogy megpróbálta, megpróbálja és még meg fogja próbálni, hogy a leninizmust trockizmusra fesse át és trockizmussal *helyettesítse*. Volt idő, amikor Kamenyev és Zinovjev védte a leninizmust Trockij merényleteivel szemben. Akkor Trockij sem volt

olyan merész. Ez volt a helyzet akkor. Később azonban Zinovjev és Kamenyev, megijedve az újabb nehézségektől, átpártoltak Trockijhoz, Trockijjal együtt valamilyen rosszabb kiadású Augusztusi Blokkot alkottak, és ilymódon a trockizmus foglyaivá lettek. Itt is igazolódott Leninnek az a jóslata, hogy Zinovjev és Kamenyev októberi hibája nem „véletlenség". Zinovjev és Kamenyev a leninizmusért folytatott harcról áttértek a trockizmusért folyó harc vonalára. Ez már egészen más helyzet. Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy Trockij most merészebb lett.

Mi a mostani, Trockij vezetése alatt álló, egyesült blokk fő feladata? Az, hogy a pártot a lenini vágányokról lassacskán és apródonként átvezesse a trockizmus vágányára. Ez az ellenzék fő bűne. De a párt lenini párt akar maradni. Természetes, hogy a párt hátat fordított az ellenzéknek, és egyre magasabbra emeli a leninizmus zászlaját. Ez az oka annak, hogy a párt tegnapi vezetői most pártütők lettek.

Az ellenzék személyi okokkal, Sztálin durvaságával, Buharin és Rikov hajthatatlanságával stb. akarja „megmagyarázni" vereségét. Nagyon olcsó magyarázat! Ez kuruzslás, de nem magyarázat. Trockij 1904 óta harcol a leninizmus ellen. 1904-től az 1917-es februári forradalomig Trockij állandóan a mensevikek körül forgolódott, elkeseredett harcot folytatva Lenin pártja ellen. Ez idő alatt Trockij számos vereséget szenvedett Lenin pártjától. Miért? Talán ennek is Sztálin durvasága az oka? De Sztálin akkor még nem volt a Központi Bizottság

titkára, akkor távol volt tőle a külföld, illegális harcot folytatott a cárizmus ellen, Lenin és Trockij harca pedig külföldön folyt, — mi köze lehet ehhez Sztálin durvaságának?

Az Októberi Forradalomtól 1922-ig terjedő időszakban Trockij, aki akkor már a bolsevikok pártjában volt, két „nagyszabású" kirohanást intézett Lenin és pártja ellen: 1918-ban — a breszti béke kérdésében, és 1921-ben — a szakszervezeti kérdésben. Mindkét kirohanás Trockij vereségével végződött. Miért? Talán ennek is Sztálin durvasága az oka? De Sztálin akkor még nem volt a Központi Bizottság titkára, közismert trockisták voltak akkor a titkárok, — mi köze lehet ehhez Sztálin durvaságának?

Ezután Trockij több újabb kirohanást intézett a párt ellen (1923-ban, 1924-ben, 1926-ban, 1927-ben), és minden egyes kirohanás Trockij újabb vereségével végződött.

Nem világos-e mindebből, hogy Trockij Lenin pártja ellen folytatott harcának messzeágazó, mély történelmi gyökerei vannak? Nem világos-e ebből, hogy a párt mostani harca a trockizmus ellen csak folytatása annak a harcnak, melyet a párt, élén Leninnel, 1904 óta folytatott?

Nem világos-e mindebből, hogy az egész ellenzéki vonal vereségének és csődjének fő oka az, hogy a trockisták a leninizmust trockizmussal próbálták felcserélni?

A mi pártunk forradalmi csaták viharában született és nőtt nagyra. Nem olyan párt, mely a békés fejlődés időszakában nőtt nagyra. Éppen ezért

a mi pártunk tele van forradalmi hagyományokkal, és vezetőit nem fetisizálja. Egy időben Plehanov volt a pártban a legnépszerűbb ember. Sőt, ő volt a párt alapítója és az ő népszerűségével Trockij vagy Zinovjev népszerűsége össze sem mérhető. És ennek ellenére a párt mégis elfordult Plehanovtól, mihelyt Plehanov, letérve a marxizmus útjáról, az opportunizmus felé kezdett fordulni. Mi csodálkozni való van azon, ha olyan nem is olyan „nagy" emberek, mint Trockij és Zinovjev, utolsók lettek a pártban, mihelyt letértek a leninizmus útjáról?

De az ellenzék opportunista elfajulásának legvilágosabb mutatója, az ellenzék csődjének és bukásának legvilágosabb jele az, hogy a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának Kiáltványa ellen szavazott. Az ellenzék ellenzi, hogy áttérjünk a hétórás munkanapra! Az ellenzék ellenzi a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának Kiáltványát. A Szovjetunió egész munkásosztálya és a világ proletárjainak élenjáró része elragadtatással fogadja a Kiáltványt, egy szívvel-lélekkel üdvözli a hétórás munkanapra való áttérés gondolatát, — az ellenzék pedig a Kiáltvány ellen szavaz, és szavazatával a burzsoá és mensevik „kritikusok" közös kórusát erősíti, szavazatával a „Vorwärts"[51] társaságához tartozó rágalmazókhoz csatlakozik.

Nem hittem volna, hogy az ellenzék képes ilyen gyalázatot hozni magára.

VII

PÁRTUNK POLITIKÁJÁNAK AZ UTÓBBI ÉVEK ALATT ELÉRT NÉHÁNY FONTOSABB EREDMÉNYÉRŐL

Térjünk most rá arra a kérdésre, milyen volt pártunk vonala az utóbbi két év alatt, hogyan vált be ez a vonal, hogyan kell értékelnünk ezt a vonalat.

Zinovjev és Trockij azt mondotta, hogy pártunk vonala helytelennek bizonyult. Nézzük a tényeket. Vegyük szemügyre politikánk négy fő kérdését, és e kérdések szempontjából vizsgáljuk meg pártunknak az utóbbi két év alatt követett vonalát. Olyan döntő kérdésekre gondolok, mint a parasztság kérdése, az ipar és az ipar technikai átépítésének kérdése, a béke kérdése, és végül, a világ kommunista elemei növekedésének kérdése.

A parasztság kérdése. Mi volt a helyzet nálunk két-három évvel ezelőtt? Tudják, hogy a falun akkoriban súlyos volt a helyzet. Nem mindig ismerték el járási végrehajtóbizottsági elnökeinket, és általában falusi funkcionáriusainkat, és gyakran terrorcselekedeteket követtek el ellenük. A parasztlevelezőket megkéselték. Helyenként, különösen a határvidékeken, banditák garázdálkodtak. Sőt Grúziában még felkelések is voltak[52]. Természetes, hogy a kulák ilyen körülmények között erőre kapott, a középparaszt a kulák köré sorakozott, a szegényparasztság pedig szétforgácsolódott. Különösen súlyos hatással volt az ország helyzetére az a tény, hogy a falu termelőerői rendkívül lassú ütemben növekedtek, a szántóföldek egy részét egyáltalán nem művelték

meg, a vetésterület a háborúelőtti területnek mintegy 70—75 százaléka volt. Ez volt a helyzet a párt XIV. konferenciáját megelőző időszakban.

A XIV. konferencián a párt egy sor intézkedést határozott el a középparasztnak tett bizonyos engedményeket illetően, melyekkel azt akarta elérni, hogy gyorsabb ütemben fejlődjön a paraszti gazdaság, növekedjen a mezőgazdasági élelmicikkek és nyersanyagok termelése, hogy tartós szövetség jöjjön létre a középparaszttal és meggyorsuljon a kulákság elszigetelése. Pártunk XIV. kongresszusán az ellenzék, élén Zinovjevvel és Kamenyevvel, megpróbálta elgáncsolni a pártnak ezt a politikáját, amikor lényegében azt javasolta, hogy helyettesítsük a kulákság kisajátításának politikájával, a szegényparasztbizottságok felújításának politikájával. Ez a politika — lényegében — a falusi polgárháború felújításának politikája volt. A párt visszaverte az ellenzéknek ezt a rohamát, megerősítette a XIV. konferencia határozatait, jóváhagyta a falusi Szovjetek felélénkítésének politikáját, és a szocialista építés legfontosabb jelszavául kiadta az iparosítás jelszavát. A párt szilárdan a középparaszttal való tartós szövetségnek és a kulákság elszigetelésének politikáját folytatta.

Milyen eredményt ért el ezzel a párt?

Elérte azt, hogy a falu lecsillapodott, a parasztság zöméhez fűződő viszonyunk megjavult, létrejöttek azok a feltételek, melyek a szegényparasztságnak önálló politikai erővé való megszervezéséhez szükségesek, a kulákság még jobban elszigetelődött, és az állami és szövetkezeti szervek fokozato-

san átkarolják a parasztság millióinak egyéni gazdaságait.

És mit jelent a falu lecsillapodása? Ez a szocializmus építésének egyik alapvető feltétele. Nem lehet szocializmust építeni, ha a parasztok körében banditizmus van és felkelések fordulnak elő. Ma ott tartunk, hogy a vetésterületünk csaknem annyi, mint a háború előtt volt (95%), a falu lecsillapodott, szövetségben vagyunk a középparaszttal, a szegényparasztság többé-kevésbbé szervezett, a falusi Szovjetek erőre kaptak, a proletariátusnak és pártjának tekintélye a falun megnőtt.

Ilymódon megteremtettük azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy eredményesebben folytassuk a falusi kapitalista elemek elleni támadást és biztosítsuk a szocializmus további sikeres építését országunkban.

Ezek az utóbbi két év alatt folytatott falusi pártpolitikánk eredményei.

Így tehát pártunk politikája a proletariátus és a parasztság kölcsönös viszonyának alapvető kérdésében helyesnek bizonyult.

Az ipar kérdése. A történelem arról tanuskodik, hogy eddig a világ egyetlen fiatal állama sem tudta kifejleszteni iparát, különösen nehéziparát, külföldi segítség, külföldi kölcsönök nélkül, vagy idegen országok, gyarmatok stb. kirablása nélkül. Ez a kapitalista iparosítás szokásos útja. Anglia a multban úgy fejlesztette ki iparát, hogy évszázadokon át leszedte a tejfelt minden országról, minden gyarmatról, és amit így összerabolt, saját iparába fektette. Németország az utóbbi időben azért indult fejlődés-

nek, mert Amerikától többmilliárd rubelra rúgó kölcsönt kapott.

Mi azonban nem haladhatunk egyik ilyen úton sem. A mi politikánkkal a gyarmati rablás teljesen összeférhetetlen. Kölcsönöket pedig nem adnak nekünk. Nincs más utunk azon az egyetlen úton kívül, amelyet Lenin mutatott: belső felhalmozás alapján kell iparunkat fejleszteni, technikailag átépíteni. Az ellenzék folyvást azt károgta, hogy a belső felhalmozás nem lesz elegendő iparunk új technikai felszerelésére. Már 1926 áprilisában, a Központi Bizottság plénumán, azt állította az ellenzék, hogy belső felhalmozásunk nem lesz elegendő arra, hogy előrelendítsük iparunk technikai átépítését. Az ellenzék akkor azt jósolta, hogy egyik kudarc a másikat fogja majd követni. Ezzel szemben a valóság az, hogy ez alatt a két év alatt sikerült előrelendíteni iparunk technikai átépítésének ügyét. Tény, hogy két év alatt iparunkba több mint két milliárd rubelt tudtunk beruházni. Tény, hogy ezek a beruházások elegendők voltak ahhoz, hogy még eredményesebben folytassuk iparunk technikai átépítését és az ország iparosítását. Mi elértük azt, amit még a világ egyetlen állama sem ért el: talpra állítottuk iparunkat, megkezdtük iparunk technikai átépítését, és ezt az ügyet saját felhalmozásunkból lendítettük előre.

Ezek politikánk eredményei iparunk átépítésének terén.

Csak a vakok tagadhatják azt a tényt, hogy pártunk politikája e téren helyesnek bizonyult.

A külpolitika kérdése. Külpolitikánk célja, a burzsoá államokhoz való diplomáciai viszonyunk

szempontjából, a béke fenntartása. Mit értünk el ezen a téren? Elértük azt, hogy megvédtük, rosszul-e, vagy jól, de mégiscsak megvédtük a *békét*. Elértük azt, hogy a kapitalista környezet ellenére a kapitalista kormányok ellenséges aknamunkája ellenére, a pekingi[53], londoni[54], párizsi[55] provokációs támadások ellenére, — mindennek ellenére nem engedtük magunkat provokáltatni és meg tudtuk védeni a béke ügyét.

Nem keveredtünk háborúba, Zinovjev és mások többszöri jövendölése ellenére sem, — ez döntő tény, amellyel szemben semmit sem jelentenek ellenzékünk hisztériás kitörései. Ez pedig fontos nekünk, mert csak békés viszonyok között vihetjük a kívánt gyorsasággal előbbre a szocializmus építését országunkban. Pedig hányszor jósolgattak nálunk háborút! Zinovjev azt jósolta, hogy a háború ez év tavaszán kitör. Azután azt jósolta, hogy a háború valószínűleg ez év őszén kezdődik. Pedig mostmár küszöbön a tél — és mégsincs háború.

Ezek békepolitikánk eredményei.

Ezeket az eredményeket csak a vakok nem látják.

Végül a negyedik kérdés, — a világ kommunista erőinek kérdése. Csak a vakok tagadhatják, hogy a kommunista pártok az egész világon, Kínától Amerikáig, Angliától Németországig, mindenütt növekednek. Csak a vakok tagadhatják, hogy a kapitalizmus válságának elemei nem csökkennek, hanem gyarapodnak. Csak a vakok tagadhatják, hogy országunk szocialista építésének fejlődése, országunk belpolitikájának sikerei az egyik legfőbb oka annak, hogy a kom-

munista mozgalom az egész világon nő. Csak a vakok tagadhatják, hogy a Kommunista Internacionále befolyása és tekintélye rohamosan nő a világ minden országában.

Ezek voltak pártunk vonalának az utóbbi két év alatt elért eredményei a bel- és külpolitika négy fő kérdésében.

És mit jelent az, hogy pártunk politikája helyes volt? Ez, minden egyeben kívül, csak egyet jelenthet: ellenzékünk politikájának teljes csődjét.

VIII

VISSZA AKSZELRODHOZ

Ez mind rendben van, — mondhatják nekünk. Az ellenzék vonala helytelen és pártellenes. Az ellenzék magatartása nem minősíthető másnak, mint pártszakító magatartásnak. Zinovjev és Trockij kizárása tehát természetes kiút az adott helyzetből. Mindez rendben van.

De volt idő, amikor mi valamennyien azt mondottuk, hogy az ellenzék vezéreit benn kell hagyni a Központi Bizottságban, hogy nem kell eltávolítani őket. Miért változtattuk meg most álláspontunkat? Mivel magyarázható ez a fordulat? És van-e itt egyáltalán fordulat?

Igen, van. Mivel magyarázható ez? Ez az ellenzék vezérei elvi vonalának és szervezeti „sémájának" gyökeres megváltoztatásával magyarázható. Megváltoztak az ellenzék vezérei, és elsősorban Trockij, mégpedig hátrányukra változtak meg.

Természetes, hogy meg kellett változnia a párt politikájának is ezekkel az ellenzékiekkel szemben.

Nézzünk meg például egy olyan fontos *elvi* kérdést, mint pártunk elfajulásának kérdése. Mit jelent az, hogy pártunk elfajul? Azt, hogy a Szovjetunióban nincsen proletárdiktatúra. Mi volt e téren Trockij álláspontja, mondjuk három évvel ezelőtt? Tudják, hogy a liberálisok és mensevikek, a szmenovehisták[56] és mindenféle renegátok akkor azt hajtogatták, hogy pártunk elfajulása elkerülhetetlen. Tudják, hogy akkor a francia forradalom történelméből vett példákra hivatkoztak, és azt állították, hogy a bolsevikoknak ugyanúgy el kell bukniok, mint ahogy annak idején elbuktak a francia jakobinusok. Tudják, hogy akkor az összes mensevikek és szmenovehisták főleg a francia forradalomból vett történelmi analógiákkal (a jakobinusok bukásával) érveltek és most is azokkal érvelnek országunk proletárdiktatúrájának fenntartása ellen, és az ellen, hogy országunkban a szocializmus építése lehetséges.

Mi volt a véleménye Trockijnak erről a kérdésről mintegy három évvel ezelőtt? Trockij akkor feltétlenül elítélte az ilyen analógiákat. „Új irány" (1924) című brosúrájában akkor ezt írta:

„A francia forradalomból vett történelmi analógiák (a jakobinusok bukása!), amelyekből a liberalizmus és mensevizmus minden reményét és vigaszát meríti, *felületesek és helytelenek** (lásd „Új irány", 33. old.).

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Világos és félreérthetetlen! Azt hiszem, nehéz volna bárkinek is határozottabban és félreérthetetlenebbül kifejeznie magát. Helyes-e Trockij megállapítása a francia forradalomból vett történelmi analógiákról, amelyeket mindenféle szmenovehista és mensevik fokozott buzgalommal rángat elő? Feltétlenül helyes.

És most? Fenntartja-e Trockij most is ezt a nézetét? Sajnos, nem. Sőt ellenkezőleg. Ez alatt a három év alatt Trockijnak sikerült a „mensevizmus" és „liberalizmus" irányában fejlődnie. Most ő maga állítja azt, hogy a francia forradalomból vett történelmi analógiákra való hivatkozás nem a mensevizmus, hanem az „igazi", „valódi" „leninizmus" jele. Olvasták-e önök a Központi Ellenőrző Bizottság Elnöksége ez év júliusi ülésének gyorsírói jegyzőkönyvét? Ha olvasták, akkor nem lesz nehéz megérteniök, hogy Trockij pártunk ellen folytatott mostani harcában azokra a mensevik elméletekre támaszkodik, amelyek azt hirdetik, hogy pártunk elfajul, s hogy elfajulása olyan típusú, mint a jakobinusok katasztrófája a francia forradalom időszakában. Most a „termidorról" való fecsegés Trockij szemében a jó modor jele.

A trockizmustól a „mensevizmushoz" és „liberalizmushoz" az elfajulás fontos kérdésében, — ez a trockisták útja az utóbbi három év alatt.

Megváltoztak a trockisták. Meg kellett változnia a párt politikájának is a trockistákkal szemben.

Nézzünk most meg egy olyan nem kevésbbé fontos kérdést, mint a *szervezeti* kérdés, — a pártfegyelem kérdését, azt a kérdést, hogy a kisebbség köteles-e

alárendelni magát a többségnek, annak a szerepnek kérdését, amelyet a párt vasfegyelme tölt be a proletárdiktatúra megszilárdításában. Mindenki tudja, hogy pártunk vasfegyelme egyik alapfeltétele annak, hogy országunkban fenntartsuk a proletariátus diktatúráját és sikeresen építsük a szocializmust. Köztudomású, hogy minden ország mensevikjei elsősorban pártunk vasfegyelmét igyekszenek aláásni. Volt idő, amikor Trockij megértette és értékelte azt, hogy pártunkban vasfegyelem van. Pártunk és Trockij nézeteltérései tulajdonképpen sohasem szűntek meg. De Trockij és a trockisták mégis alá tudták vetni magukat pártunk határozatainak. Mindenki tudja, hogy Trockij többízben kijelentette, bármilyen legyen is a párt, ő mindig kész „vigyázzban állni", ha a párt kötelezi. És meg kell mondanunk, hogy a trockistáknak gyakran sikerült is megőrizniök lojalitásukat a párt és vezető szervei irányában.

És most? Mondhatjuk-e, hogy a trockisták, a mostani ellenzékiek, készek alávetni magukat a párt határozatainak, készek vigyázzban állni stb.? Nem, ezt most már nem mondhatjuk. Az után, hogy kétszer megszegték saját ígéretüket és nem vetették alá magukat a párt határozatainak, az után, hogy kétszer becsapták a pártot, az után, hogy burzsoá intellektuelekkel együtt illegális nyomdákat szerveztek, az után, hogy Zinovjev és Trockij erről a szószékről többízben kijelentették, hogy megszegik és a jövőben is meg fogják szegni pártunk fegyelmét, — mindezek után aligha akad egyetlen ember is pártunkban, aki hinni merné, hogy az ellenzék vezérei készek vigyázzban állni a párt előtt. Az ellenzék most új

vágányokra tér át, a pártszakadás vágányára, egy új párt alakításának vágányára. Az ellenzékiek körében most nem Lenin „Egy lépés előre, két lépés hátra"[57] című bolsevik brosúrája a legnépszerűbb brosúra, hanem Trockijnak „Politikai feladataink" című régi (1904-ben kiadott) mensevik brosúrája, mely a leninizmus szervezeti elvei ellen, Lenin „Egy lépés előre, két lépés hátra" című brosúrája ellen irányul.

Tudják, hogy Trockij e régi brosúrájának a lényege az, hogy tagadja a párt és a pártfegyelem lenini felfogását. Ebben a brosúrában Trockij következetesen „Maximilien Leninnek" nevezi Lenint, arra célozva, hogy Lenin, ugyanúgy mint Maximilien Robespierre, egyéni diktatúrára törekszik. Ebben a brosúrájában Trockij egyenest azt mondja, hogy a pártfegyelemnek csak annyiban kell engedelmeskedni, amennyiben a párt határozatai nem ellenkeznek azok kívánságaival és nézeteivel, akiknek alá kell vetniök magukat a pártnak. Ez szintiszta mensevik szervezeti elv. Ez a brosúra többek közt azért is érdekes, mert Trockij a mensevik Pavel Akszelrodnak ajánlja. Az ajánlás így szól: „Drága tanítómnak, Pavel Boriszovics Akszelrodnak." (Derültség. Felkiáltások: „Igazi mensevik!")

A párt iránti lojalitástól a pártszakítás politikájához, Lenin „Egy lépés előre, két lépés hátra" című brosúrájától Trockij „Politikai feladataink" című brosúrájához, Lenintől Akszelrodhoz, — ez ellenzékünk szervezeti útja.

Megváltoztak a trockisták. Meg kellett változnia

a párt szervezeti politikájának is a trockista ellenzékkel szemben.

Nos, — fel is út, le is út, mehetnek „Pavel Boriszovics Akszelrodhoz, a drága tanítóhoz"! Fel is út, le is út! Csak igyekezzen, igen tisztelt Trockij, mert „Pavel Boriszovics" elaggott, hamarosan meghalhat, és ön esetleg már nem találja életben a „tanítót". (Hosszantartó taps.)

„Pravda" 251. sz.
1927 november 2.

BESZÉLGETÉS A KÜLFÖLDI MUNKÁSKÜLDÖTTSÉGEKKEL

1927 november 5

Jelen volt Németország, Franciaország, Ausztria, Csehszlovákia, Dél-Amerika, Kína, Belgium, Finnország, Dánia és Észtország 80 küldötte. — A beszélgetés 6 óra hosszat tartott.

Sztálin. Elvtársak, tegnap átadtak nekem egy német nyelven írt kérdéslistát, aláírás nélkül. Ma reggel újabb kérdéseket kaptam két küldöttségtől: a francia és a dán küldöttségtől. Kezdjük a tegnap kapott kérdésekkel, bár nem tudom, hogy ezek melyik küldöttség kérdései. Azután áttérhetek a ma kapott kérdésekre. Ha nincs kifogásuk ellene, elkezdjük. (A küldöttek hozzájárulnak.)

1. KÉRDÉS. Miért nem vesz részt a Szovjetunió a Népszövetségben?

VÁLASZ. Sajtónkban többízben írtak már azokról az okokról, amelyek miatt a Szovjetunió nem vesz részt a Népszövetségben. Rámutathatok néhány okra.

A Szovjetunió először azért nem tagja a Népszövetségnek és azért nem vesz részt a Népszövetségben, mert nem akar felelősséget vállalni a Népszövetség imperialista politikájáért, azokért a „mandátumokért", amelyeket a Népszövetség a gyarmati országok kizsákmányolására és elnyomására osztogat. A Szovjetunió nem vesz részt a Népszövet-

ségben, mert a Szovjetunió ellene van az imperializmusnak, ellene van a gyarmatok és függő országok elnyomásának.

A Szovjetunió, másodszor, azért nem vesz részt a Népszövetségben, mert nem akar felelősséget vállalni azokért a háborús készülődésekért — a fokozódó fegyverkezésekért, az új katonai szövetségekért stb. —, amelyeket a Népszövetség leplez és szentesít, és amelyeknek feltétlenül új imperialista háborúkra kell vezetniök. A Szovjetunió nem vesz részt a Népszövetségben, mert teljes mértékben és feltétlenül az imperialista háborúk ellen van.

Végül, a Szovjetunió azért nem vesz részt a Népszövetségben, mert nem akar alkatrésze lenni annak a spanyolfalnak, amelyet Népszövetségnek neveznek. A Népszövetség, tagjainak kenetteljes beszédeivel, az imperialista cselszövéseket takargatja.

A Népszövetség jelenleg az imperialista főkolomposok „találkahelye", akik ott a kulisszák mögött intézik ügyeiket. Az, amiről a Népszövetségben hivatalosan *beszélnek*, csak a nép becsapására szánt üres fecsegés. Az pedig, amit az imperialista főkolomposok a Népszövetség kulisszái mögött nemhivatalosan *tesznek*, az az imperialisták igazi ügye, melyet a Népszövetség aranyszájú szónokai farizeus módon takargatnak.

Mi csodálkozni való van tehát azon, hogy a Szovjetunió nem akar tagja és részese lenni ennek a népellenes komédiának?

2. KÉRDÉS. Miért nem tűrik meg a Szovjetunióban a szociáldemokrata pártot?

VÁLASZ. A szociáldemokrata pártot (vagyis a mensevikeket) ugyanazért nem tűrik meg a Szovjetunióban, amiért nem tűrik meg ott az ellenforradalmárokat. Ez talán meglepi önöket, de ezen nincs mit csodálkozni.

Országunk fejlődésének feltételei olyanok, országunk fejlődésének története olyan, hogy a szociáldemokrácia, mely a cári rendszerben többé-kevésbbé forradalmi párt volt, a cárizmus megdöntése után, Kerenszkij idején, kormánypárt, burzsoá párt, imperialista háborús párt lett, az Októberi Forradalom után pedig nyilt ellenforradalmi párttá, a kapitalizmus visszaállításának pártjává lett.

Önöknek tudniok kell, hogy a szociáldemokrácia nálunk a polgárháborúban Kolcsak és Gyenyikin oldalán vett részt a Szovjetek hatalma ellen. Jelenleg ez a párt a kapitalizmus visszaállításának pártja, a szovjet rend felszámolásának pártja.

Azt hiszem, hogy a szociáldemokrácia ilyen átalakulása jellemző reá nézve nemcsak a Szovjetunióban, hanem más országokban is. A szociáldemokrácia nálunk többé-kevésbbé forradalmi volt, amíg a cári rendszer fennállt. Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy mi, bolsevikok, akkor a mensevikekkel, vagyis a szociáldemokratákkal, *egy* pártot alkottunk. A szociáldemokrácia ellenzéki párttá vagy kormánypárttá, burzsoá párttá lesz, amikor az úgynevezett demokratikus burzsoázia kerül hatalomra. A szociáldemokrácia a nyilt ellenforradalom pártjává válik, amikor a forradalmi proletariátus veszi kezébe a hatalmat.

Egy küldött. Azt jelenti-e ez, hogy a szociáldemokrácia csak itt, a Szovjetunióban, ellenforradalmi erő,

vagypedig más országokban is ellenforradalmi erőnek minősíthető?

Sztálin. Már mondottam, hogy itt van bizonyos különbség.

A szociáldemokrácia a proletárdiktatúra országában ellenforradalmi erő, amely a burzsoá „demokrácia" nevében a kapitalizmus visszaállítására és a proletárdiktatúra felszámolására törekszik.

A kapitalista országokban, ahol a proletariátus még nincs hatalmon, a szociáldemokrácia vagy ellenzéki párt a tőke hatalmával szemben, vagy féligmeddig kormánypárt, amely szövetségben van a liberális burzsoáziával a kapitalizmus legreakciósabb erői ellen és a forradalmi munkásmozgalom ellen, vagypedig következetesen kormánypárt, amely egyenesen és nyiltan védelmezi a kapitalizmust és a burzsoá „demokráciát" a proletariátus forradalmi mozgalmával szemben.

Teljes mértékben ellenforradalmi csak az után lesz és ellenforradalmisága csak az után irányul a proletariátus hatalma ellen, amikor a proletariátus hatalma valóra válik.

3. KÉRDÉS. Miért nincs a Szovjetunióban sajtószabadság?

VÁLASZ. Milyen sajtószabadságról beszélnek önök? Melyik osztály — a burzsoázia, vagy a proletariátus sajtószabadságáról? Ha a burzsoázia sajtószabadságáról van szó, az nincs nálunk és nem is lesz, amíg proletárdiktatúra van. Ha pedig a proletariátus sajtószabadságáról van szó, meg kell mondanom, hogy önök nem találnak a világon más államot,

ahol a proletariátus számára olyan sokoldalú és széleskörű sajtószabadság volna, mint amilyen a Szovjetunióban van.

A proletariátus sajtószabadsága nem üres szólam. A legjobb nyomdák, a legjobb ujság-székházak nélkül, a munkásosztály nyilt szervezetei, legszűkebb és legszélesebbkörű szervezetei nélkül, amelyek a munkásosztály millióit fogják át, a legszélesebbkörű gyülekezési szabadság nélkül — nincs sajtószabadság.

Tekintsenek körül a Szovjetunióban, nézzék meg alaposabban a való élet feltételeit, járják be a munkáskerületeket és meg fogják látni, hogy a legjobb nyomdák, a legjobb szerkesztőségi és kiadóhivatali épületek, egész papírgyárak, egész festékgyárak, amelyekre a sajtónak szüksége van, a gyűlések számára alkalmas hatalmas paloták — mindez és sok más, ami a munkásosztály sajtószabadságához elengedhetetlen, teljes egészében a munkásosztály és a dolgozó tömegek rendelkezésére áll. Ezt nevezik nálunk a munkásosztály sajtószabadságának. A burzsoázia számára nálunk nincs sajtószabadság.

Nálunk nincs sajtószabadság a mensevikek és eszerek számára, akik a szétvert és megdöntött burzsoázia érdekeit képviselik. De mi van ezen csodálkozni való? Sohasem köteleztük magunkat arra, hogy valamennyi osztálynak sajtószabadságot adunk, hogy minden osztályt boldogítunk. A bolsevikok 1917 októberében, amikor megragadták a hatalmat, nyiltan megmondották, hogy ez a hatalom *egy* osztály hatalma, a proletariátus hatalma, amely el fogja nyomni a burzsoáziát a városi és falusi dolgozó töme-

gek érdekében, vagyis a Szovjetunió lakosságának túlnyomó többsége érdekében.

Ezek után hogyan lehet a proletárdiktatúrától sajtószabadságot követelni a burzsoázia számára?

4. KÉRDÉS. Miért nem bocsátják szabadon a bebörtönzött mensevikeket?

FELELET. Nyilván az aktív mensevikekről van szó. Igen, ez igaz, nálunk nem bocsátják szabadon a bebörtönzött aktív mensevikeket, amíg le nem töltik büntetésük idejét. De mi csodálkozni való van ezen?

És miért nem bocsátották szabadon például a bebörtönzött bolsevikokat 1917 júliusában, augusztusában, szeptemberében, októberében, amikor a mensevikek és eszerek voltak hatalmon?

Miért volt kénytelen Lenin illegalitásban rejtőzködni 1917 júliusától októberéig, amikor a mensevikek és eszerek voltak hatalmon? Mivel magyarázható az, hogy a nagy Lenin, akinek neve a világ proletariátusának zászlaja, 1917 júliusában—októberében kénytelen volt Finnországban rejtőzködni, távol Kerenszkij és Cereteli, Csernov és Dan „demokratikus köztársaságától", és Lenin pártjának lapját — a „Pravdát" — a burzsoá hatóságok szétrombolták, noha a kormány élén akkor ismert mensevikek, a II. Internacionále aktív politikusai álltak?

Mindez nyilván azzal magyarázható, hogy a burzsoá ellenforradalom és a proletárforradalom között folyó harccal okvetlenül velejárnak bizonyos megtorlások. Már mondottam, hogy nálunk a szociáldemokrácia ellenforradalmi párt. Ebből pedig az következ-

zik, hogy a proletárforradalomnak elkerülhetetlenül le kell tartóztatnia ennek az ellenforradalmi pártnak aktív elemeit.

De ez még nem minden. Ebből az is következik, hogy a mensevikek bebörtönzése nálunk az Októberi Forradalom politikájának a folytatása. Mert mit is jelent az Októberi Forradalom? Az Októberi Forradalom elsősorban a burzsoázia hatalmának megdöntését jelenti. Most a világ minden többé-kevésbbé öntudatos munkása elismeri, hogy a bolsevikok helyesen tették, hogy 1917 októberében megdöntötték a burzsoázia hatalmát. Nem kételkedem, hogy az önök véleménye is ez. Mármost kérdem: tulajdonképpen kit is döntött meg a proletariátus 1917 októberében? A történelem azt feleli, a tények azt mondják, hogy a proletariátus 1917 októberében a mensevikeket és eszereket döntötte meg, mert akkor a mensevikek és eszerek, Kerenszkij és Csernov, Goc és Liber, Dan és Cereteli, Abramovics és Avkszentyev voltak hatalmon. És miféle párt a mensevikek pártja és az eszerek pártja? Ezek a pártok a II. Internacionále pártjai.

Eszerint tény, hogy a Szovjetunió proletariátusa, végrehajtva az Októberi Forradalmat, a II. Internacionále pártjait döntötte meg. Ez talán kellemetlenül hat egyik-másik szociáldemokratára, de ez, elvtársak, kétségtelen tény, amelyet nevetséges volna vitatni.

Eszerint tény, hogy a proletárforradalomban meg lehet és meg is kell dönteni a mensevikek és eszerek hatalmát azért, hogy a proletariátus hatalma diadalmaskodhasson.

De ha meg lehet őket dönteni, miért ne lehetne őket bebörtönözni, amikor nyiltan és határozottan

átállnak a burzsoá ellenforradalom táborába? Vagy talán azt hiszik önök, hogy a mensevikek és eszerek megdöntése kevésbbé erős eszköz, mint a bebörtönzésük?

Nem lehet helyesnek tekinteni az Októberi Forradalom politikáját, ha ugyanakkor nem tekintjük helyesnek annak elkerülhetetlen következményeit. Vagy — vagy:

vagy az Októberi Forradalom volt hiba, — és akkor ugyanilyen hiba a mensevikek és eszerek bebörtönzése;

vagypedig az Októberi Forradalom nem volt hiba, — és akkor nem lehet hibának tekinteni az ellenforradalom útjára tért mensevikek és eszerek bebörtönzését sem.

A logika kötelez.

5. KÉRDÉS. Miért nem kapott beutazási engedélyt a Szovjetunióba a szociáldemokrata sajtóiroda tudósítója?

VÁLASZ. Azért, mert a külföldi szociáldemokrata sajtó, különösen a „Vorwärts", a Szovjetunió és képviselőinek hihetetlen megrágalmazásában sok burzsoá lapon is túltett.

Azért, mert több burzsoá lap, mint például a „Vossische Zeitung"[58] is, sokkal „tárgyilagosabban" és „tisztességesebben" harcol a Szovjetunió ellen, mint a „Vorwärts". Ez talán „különösnek" tetszik, de ez tény, amelyet lehetetlen figyelmen kívül hagyni. Ha a „Vorwärts" legalább úgy és nem rosszabbul viselkednék, mint egyik-másik burzsoá lap, akkor az ő

képviselői is bizonyára helyet kapnának a Szovjetunióban más burzsoá lapok képviselői mellett.

A napokban a „Vorwärts" képviselője az iránt érdeklődött berlini diplomáciai képviseletünk egyik munkatársánál, hogy a „Vorwärts" tudósítója milyen feltételek mellett kaphatna beutazási engedélyt a Szovjetunióba. A következő választ kapta: „Ha majd a «Vorwärts» tényekkel bebizonyítja, hogy a Szovjetunióval és képviselőivel szemben legalább úgy fog viselkedni, mint egy «jómodorú» liberális lap, például a «Vossische Zeitung», akkor a Szovjet Kormánynak nem lesz kifogása az ellen, hogy a «Vorwärts» tudósítója a Szovjetunióba jöjjön."

Azt hiszem, a válasz teljesen érthető.

6. KÉRDÉS. Lehetséges-e a II. és a III. Internacionále egyesülése?

VÁLASZ. Azt hiszem, lehetetlen.

Lehetetlen, mert a II. és a III. Internacionále álláspontja és célkitűzése homlokegyenest ellenkezik egymással. A III. Internacionále a kapitalizmus megdöntésére és a proletárdiktatúra megteremtésére törekszik, a II. Internacionále pedig, ellenkezőleg, a kapitalizmus fenntartására és mindannak megsemmisítésére törekszik, ami a proletárdiktatúra megteremtéséhez szükséges.

A két Internacionále között folyó harc a kapitalizmus hívei és a szocializmus hívei között folyó harc eszmei tükröződése. Ebben a harcban vagy a II., vagy a III. Internacionálénak kell győznie. Semmi okunk sincs kételkedni abban, hogy a munkásmoz-

galomban a III. Internacionálénak kell győznie.

Egyesülésüket jelenleg lehetetlennek tartom.

7. KÉRDÉS. Mi a véleménye a nyugateurópai helyzetről? Számolhatunk-e forradalmi eseményekkel a legközelebbi években?

VÁLASZ. Azt hiszem, hogy Európában gyarapodnak és gyarapodni fognak a kapitalizmus rendkívül mély válságának elemei. A kapitalizmus részlegesen stabilizálódhat, észszerűsítheti a termelését, átmenetileg leigázhatja a munkásosztályt, — a kapitalizmus mindezt egyelőre még megteheti, de már sohasem lesz többé olyan „szilárd", és olyan „egyensúlyozott", mint amilyen a világháború és az Októberi Forradalom előtt volt. Sohasem nyeri többé vissza ezt a korábbi „szilárdságát" és „egyensúlyát".

Hogy ez így van, abból is látható, hogy az európai országokban, úgyszintén a gyarmatokon is, amelyek az európai kapitalizmus létforrásai, minduntalan fellobban a forradalom lángja. Ma Ausztriában, holnap Angliában, holnapután valahol Franciaországban vagy Németországban, majd Kínában, Indonéziában, Indiában stb. lobban fel a forradalom lángja.

De mit jelent Európa és a gyarmatok? Ez a kapitalizmus központját és perifériáját jelenti. „Nyugtalanság" mutatkozik az európai kapitalizmus központjaiban. Még nagyobb „nyugtalanság" észlelhető a kapitalizmus perifériáján. Érlelődnek az új forradalmi események feltételei. Azt hiszem, hogy a kapi-

talizmus növekedő válságát a legvilágosabban mutatják, a munkásosztály felgyülemlő elégedetlenségét és felháborodását a legvilágosabban példázzák a Sacco és Vanzetti meggyilkolásával[59] kapcsolatos események.

Mi rendkívüli van abban, hogy a kapitalista húsvágógép felaprított két munkást? Talán nem gyilkolták-e a munkásokat eddig is hetenként, naponként, tucatszámra és százával? Most azonban két munkás, Sacco és Vanzetti meggyilkolása elegendő volt ahhoz, hogy az egész világ munkásosztálya megmozduljon. Mit bizonyít ez? Azt bizonyítja, hogy egyre forróbbá válik a talaj a kapitalizmus alatt. Azt bizonyítja, hogy újabb forradalmi események feltételei érlelődnek.

Az a tény, hogy a kapitalistáknak sikerülhet visszaszorítani medrébe a forradalmi kitörés első hullámát, — ez a tény semmiesetre sem nyujthat vigaszt a kapitalizmusnak. A kapitalizmus elleni forradalom nem közeleghet egyetlen általános és szakadatlan hullámban. Növekedése közben mindig van árja és apálya. Így volt ez Oroszországban. Így lesz Európában is. Új forradalmi események előtt állunk.

8. KÉRDÉS. Erős-e az ellenzék az orosz pártban? Milyen körökre támaszkodik?

VÁLASZ. Azt hiszem, hogy az ellenzék nagyon gyenge. Sőt, erői csaknem elenyészők pártunkban. Itt van a kezemben a mai ujság. Közli a néhány nap óta folyó vita eddigi eredményeit. A számok azt mutatják, hogy pártunk Központi Bizottságára és

téziseire több mint 135 000 párttag, az ellenzékre — 1 200 párttag szavazott. Egy százaléknál is kevesebb.

Azt hiszem, hogy a további szavazás során az eredmény még szégyenletesebb lesz az ellenzékre nézve. A vita egészen a kongresszusig fog tartani. Arra törekszünk, hogy ez alatt az idő alatt lehetőleg az egész pártot megkérdezzük.

Nem tudom, önöknél, a szociáldemokrata pártokban, hogyan vitatkoznak. Nem tudom, hogy egyáltalán vitatkoznak-e a szociáldemokrata pártokban. Mi komolyan vesszük a vitát. Mi megkérdezzük az egész pártot, és meglátják, hogy az ellenzék befolyása pártunkban még elenyészőbb, mint a most közölt számok mutatják. Könnyen lehetséges, hogy pártunk XV. kongresszusán az ellenzéknek nem lesz egyetlen képviselője sem, egyetlen küldötte sem.

Nézzünk például olyan óriási üzemeket, mint a leningrádi „Treugolnyik" vagy a „Putyilov". A „Treugolnyik" munkásainak száma mintegy 15 000. A párttagok száma 2 122. Az ellenzékre 39-en szavaztak. A „Putyilov" munkásainak száma mintegy 11 000. A párttagok száma 1 718. Az ellenzékre 29-en szavaztak.

Milyen körökre támaszkodik az ellenzék? Azt hiszem, hogy az ellenzék főleg nem-proletár körökre támaszkodik. Ha megkérdezik a lakosság nem-proletár rétegeit, azokat, akik elégedetlenek a proletárdiktatúra rendszerével, ha megkérdezik őket, kivel rokonszenveznek, ezek ingadozás nélkül azt fogják felelni, hogy az ellenzékkel rokonszenveznek. Miért? Azért, mert az ellenzék harca lényegileg harc a párt ellen, harc a proletárdiktatúra rendszere ellen, amely-

lyel természetesen nincsenek megelégedve bizonyos nem-proletár rétegek. Az ellenzék ennek az elégedetlenségnek a visszatükrözője, — a lakosság nem-proletár rétegeinek a proletárdiktatúrára gyakorolt nyomását tükrözi.

9. KÉRDÉS. Ruth Fischer és Maslow azt terjesztik Németországban, hogy a Komintern és az orosz párt mostani vezetősége kiszolgáltatja a munkásokat az ellenforradalomnak. Igaz-e ez az állítás?

VÁLASZ. Azt hiszem, hogy igaz. Azt hiszem, hogy a Komintern és az SzK(b)P a Szovjetunió munkásosztályát szőröstül-bőröstül kiszolgáltatja a világ ellenforradalmárainak.

Sőt, elárulhatom önöknek, a Komintern és az SzK(b)P a napokban elhatározta, hogy az országunkból kiűzött földbirtokosokat és kapitalistákat egytőlegyig visszahívja a Szovjetunióba és visszaadja nekik a gyárakat és vállalatokat.

És ez még nem minden. A Komintern és az SzK(b)P még továbbment, és elhatározta, hogy a bolsevikoknak ideje már emberhússal táplálkozniok.

Végül, elhatároztuk azt is, hogy a nőket államosítjuk és saját növényeinken rendszeresen erőszakot fogunk elkövetni. (Általános derültség. Felkiáltások: „Ki tehetett fel ilyen kérdést?")

Látom, önök mulatnak ezen. Lehet, hogy valaki azt gondolja önök közül, hogy nem veszem komolyan ezt a kérdést. Igen, elvtársak, az ilyen kérdésekre nem lehet komolyan felelni. Azt hiszem, az ilyen kérdés csak gúnyt érdemel. (Viharos taps.)

10. KÉRDÉS. Hogyan ítéli meg az ellenzéket és Ruth Fischer—Maslow németországi irányzatát?

VÁLASZ. Én ugyanúgy ítélem meg az ellenzéket és németországi ügynökségét, mint Alphonse Daudet, a híres francia regényíró Tarasconi Tartarint. (Élénk derültség a küldöttek soraiban.)

Bizonyára olvasták Alphonse Daudet híres regényét Tarasconi Tartarinről. Ennek a regénynek a hőse, Tartarin, alapjában véve egyszerű, „derék" kispolgár volt. De fantáziája annyira csapongó volt, és az a képessége, hogy „kedélyesen" hazudozzon, olyan fejlett volt, hogy végülis áldozata lett e nem hétköznapi képességeinek.

Tartarin azzal dicsekedett, azt akarta elhitetni mindenkivel, hogy az Atlasz hegységben rengeteg oroszlánt és tigrist ejtett el. Tartarint hiszékeny barátai ezért a világ legelső oroszlánvadászának titulálták. De Alphonse Daudet biztosan tudta, mint ahogy maga Tartarin is biztosan tudta, hogy Tartarin soha életében nem látott sem oroszlánt, sem tigrist.

Tartarin azzal dicsekedett, azt akarta elhitetni mindenkivel, hogy megmászta a Mont Blanc-t. Hiszékeny barátai ezért a világ legelső alpinistájának titulálták. De Alphonse Daudet biztosan tudta, hogy Tartarin sohasem mászta meg a Mont Blanc-t, mert mindössze csak a Mont Blanc lábáig jutott el.

Tartarin azzal dicsekedett és azt akarta elhitetni mindenkivel, hogy távol Franciaországtól egy nagy gyarmatot alapított. Hiszékeny barátai ezért a világ legnagyobb gyarmatosítójának titulálták. De

Alphonse Daudet biztosan tudta, mint ahogy magának Tartarinnak is el kellett ismernie, hogy az ő fantasztikus ötleteiből csak zűrzavar származhatott.

Önök tudják, hogy milyen bonyodalmakba és milyen botrányba keverte a tartarinistákat Tartarin fantasztikus dicsekedése.

Azt hiszem, hogy végülis ugyanilyen bonyodalomba és botrányba fogja keverni az ellenzéket moszkvai és berlini vezéreinek lármás kérkedése. (Általános derültség.)

Ezzel megfeleltem a tegnap kapott kérdésekre.

Térjünk rá a francia küldöttség kérdéseire.

1. KÉRDÉS. Hogyan szándékozik harcolni a Szovjetunió kormánya a külföldi kőolajcégek ellen?

VÁLASZ. Azt hiszem, helytelenül tették fel a kérdést. A kérdés ilyen feltevéséből arra lehetne következtetni, hogy a szovjet olajipar támadást készül indítani más országok olajcégei ellen, és arra törekszik, hogy csődbe juttassa és felszámolja azokat.

Valóban így áll-e a dolog? Nem, nem így áll. Valójában úgy áll a dolog, hogy a kapitalista országok ismert olajcégei meg akarják fojtani a szovjet olajipart, a szovjet olajiparnak pedig védekeznie kell, hogy élhessen és továbbfejlődhessen.

Az igazság az, hogy a szovjet olajipar, mind kitermelés tekintetében — mi kevesebbet termelünk, mint a kapitalista országok —, mind piaci összeköttetések tekintetében — azoknak sokkal szélesebbkörű világpiaci összeköttetéseik vannak, mint nekünk — gyengébb a kapitalista országok olajiparánál.

Hogyan védekezik a szovjet olajipar? A szovjet olajipari termékek minőségének javításával és elsősorban a kőolaj árának leszállításával, olcsó — a kapitalista cégek kőolajánál olcsóbb — kőolaj eladásával védekezik.

Azt kérdezhetnék: a Szovjetek talán olyan gazdagok, hogy olcsóbban tudnak eladni, mint a leggazdagabb kapitalista cégek? A szovjet ipar természetesen nem gazdagabb a kapitalista cégeknél. Sőt, a kapitalista cégek sokkal, de sokkal gazdagabbak a szovjet iparnál. Itt azonban nem a gazdagság a döntő. Döntő az, hogy a szovjet olajipar nem kapitalista ipar, ezért nincs is szüksége őrült extraprofitokra, a kapitalista olajcégek ellenben nem lehetnek meg óriási extraprofitok nélkül. És éppen azért, mert a szovjet olajiparnak nincs szüksége extraprofitokra, termékeit olcsóbban adhatja el, mint a kapitalista cégek.

Ugyanezt mondhatjuk a szovjet gabonáról, a szovjet fáról is stb.

Általában azt kell mondanom, hogy a szovjet áruk, különösen a szovjet olaj, a nemzetközi piacon olyan tényezőként jelennek meg, amely leszállítja az árakat, és ezzel megkönnyíti a fogyasztó tömegek helyzetét. Így védekezik a szovjet olajipar a kapitalista olajcégek támadásai ellen, ebben van a szovjet olajipar ereje. Ez a titka annak, hogy a világ olajmágnásai, különösen Deterding, teli torokból ordítoznak a Szovjetek ellen és a szovjet olajipar ellen, a „kommunista propaganda" divatos frázisával kendőzve a kőolajat drágító és a fogyasztó tömegeket kifosztó politikájukat.

2. KÉRDÉS. Hogyan szándékozzák önök megvalósítani a kollektivizmust a parasztkérdésben?

VÁLASZ. A mezőgazdaságban fokozatosan, gazdasági, pénzügyi és kultúrpolitikai természetű rendszabályokkal szándékozzuk megvalósítani a kollektivizmust:

Azt hiszem, a legérdekesebb kérdés a gazdasági természetű rendszabályok kérdése. E téren intézkedéseink három vonalon mozognak:

az egyéni parasztgazdaságok szövetkezetekbe szervezése vonalán;

a parasztgazdaságok, főként a szegényparaszti gazdaságok termelőszövetkezetekbe szervezése vonalán, és végül,

a paraszti gazdaságoknak az állam tervező és szabályozó szerveivel való átkarolása vonalán, mind a paraszti termékek elhelyezése, mind parasztságunknak a szükséges iparcikkekkel való ellátása terén.

Néhány évvel ezelőtt az volt a helyzet, hogy az ipar és a paraszti gazdaság között nagyszámú közvetítő volt: magánvállalkozók, akik városi gyártmányokkal látták el a parasztokat, a munkásoknak pedig eladták a paraszti gabonát. Természetes, hogy a közvetítők nem „dolgoztak" ingyen, és sok tízmillió rubelt sajtoltak ki a paraszti és városi lakosságból. Ez az az időszak volt, amikor még nem volt megszervezve a város és a falu, a szocialista ipar és az egyéni parasztgazdaságok összefogása. A szövetkezetek és az állami elosztó szervek szerepe akkor viszonylag jelentéktelen volt.

Azóta a helyzet gyökeresen megváltozott. Most a szövetkezetek és az állami kereskedelmi szervek szerepe a város és a falu, az ipar és a parasztgazdaság közötti áruforgalomban nemcsak túlnyomó, hanem uralkodónak, ha ugyan nem monopolszerepnek tekinthető. A falu textiláruval való ellátását több mint 70%-ban szövetkezetek és állami szervek végzik. Mezőgazdasági gépekkel való ellátását pedig majdnem 100%-ban szövetkezetek és állami szervek végzik. A paraszti gabona több mint 80%-át szövetkezetek és állami szervek vásárolják meg. Az ipari nyersanyagot pedig, a gyapotot, cukorrépát stb. majdnem 100%-ban a szövetkezetek és állami szervek vásárolják fel.

Mit jelent ez?

Ez, először, azt jelenti, hogy a tőkés kiszorul az áruforgalomból, az ipar közvetlenül összefog a paraszti gazdasággal, a közvetítő spekulánsok haszna az iparban és a mezőgazdaságban marad, a parasztoknak módjukban van olcsóbban vásárolni városi árukat, ugyanígy a munkások is olcsóbban vásárolhatnak mezőgazdasági termékeket.

Ez, másodszor, azt jelenti, hogy miután kiűztük az áruforgalomból a tőkés közvetítőket, az ipar lehetőséget kap arra, hogy a paraszti gazdaságot magával vonja, befolyásolja és növelje, kultúráltabbá tegye, észszerűsítse és iparosítsa.

Ez, harmadszor, azt jelenti, hogy miután a mezőgazdaságot összekapcsoltuk az iparral, az állam is lehetőséget kap arra, hogy a mezőgazdaság fejlődésébe bevezesse a tervszerűséget, jobb vetőmaggal és trágyával lássa el a mezőgazdaságot, meghatározza

termelésének nagyságát, befolyásolja az árpolitika vonalán stb.

Ez, végül, azt jelenti, hogy a falun kedvező feltételek alakulnak ki arra, hogy a tőkés elemeket felszámoljuk, hogy a kulákságot tovább korlátozzuk és kiszorítsuk, hogy a dolgozó parasztok gazdaságait termelőszövetkezetekbe szervezzük, hogy ezeket a szövetkezeteket a lehetőséghez képest az állam eszközeiből finanszírozzuk.

Nézzük, például, a cukoripart ellátó répatermelést és a textilipart ellátó gyapottermelést. Nálunk e nyersanyagok termelésének mértékét, úgyszintén azok árát és minőségét most már nem a szervezetlen piac erőinek spontán játéka szabja meg, nem a spekuláns közvetítők, nem a börze és különféle tőkés irodák stb. alakítják ki, hanem tervszerűen, egyfelől a cukor- és textilipari szindikátusok, másfelől a cukorrépa- és gyapottermelő szövetkezetek által képviselt tízezernyi paraszti gazdaság előre megkötött szerződéseivel határozzák meg.

Itt már nincs börze, nincsenek irodák, nincs árspekuláció stb. E téren már kiküszöböltük a tőkés gazdaságnak ezeket az eszközeit. Itt két fél szerepel minden börze és közvetítő nélkül — egyfelől az állami szindikátusok, másfelől a szövetkezetekben szervezett parasztok. Az állami szindikátusok szerződéseket kötnek a megfelelő szövetkezeti szervezetekkel meghatározott mennyiségű cukorrépa és gyapot termelése, a parasztságnak vetőmaggal, kölcsönökkel stb. való ellátása tárgyában. A gazdasági év befejezésekor az egész terméssel a szindikátusok rendelkeznek, a parasztok pedig az előre megkötött

szerződések értelmében megkapják érte a megfelelő összeget. Ezt nevezik nálunk szerződéses rendszernek (kontraktációnak).

Ez a rendszer azért jó, mert mindkét félre nézve előnyös és a paraszti gazdaságot közvetítők nélkül összekapcsolja az iparral. Ez a rendszer a paraszti gazdaság kollektivizálásának legbiztosabb útja.

Nem mondhatjuk, hogy már más mezőgazdasági ágak is eljutottak a fejlődésnek erre a fokára. De bátran mondhatjuk, hogy valamennyi mezőgazdasági ág — a gabonatermelés is — fokozatosan rá fog térni a fejlődésnek erre az útjára. Ez az út pedig egyenesen a mezőgazdaság kollektivizálásához vezet.

A teljes kollektivizálás akkor következik be, mikor a paraszti gazdaságokat gépesítéssel és villamosítással új technikai alapon átépítik, amikor a szövetkezeti szervezetek átfogják a dolgozó parasztok többségét, amikor a falvak többségét elborítják kollektív típusú mezőgazdasági szövetkezetek.

Erre tartunk, de még nem jutottunk el és nem is egyhamar jutunk el idáig. Miért? Többek között azért, mert ehhez rengeteg pénz kell, amivel államunk még nem rendelkezik, de ami idővel kétségtelenül felhalmozódik. Marx mondotta, hogy a történelemben egyetlen új társadalmi rend sem erősödött meg anélkül, hogy ne finanszírozták volna fokozott mértékben, hogy ne költöttek volna rá száz meg százmilliókat. Azt hiszem, most a mezőgazdaság fejlődésének már olyan szakaszába lépünk, mikor az államnak kezd lehetősége nyílni arra, hogy erősebben finanszírozza az új szociális, kollektivista rendet. Az a tény, hogy a szocialista ipar már kivívta a népgazda-

ság vezető elemének szerepét és magával viszi a mezőgazdaságot — ez a tény a legbiztosabb záloga annak, hogy a paraszti gazdaság a további kollektivizálás útján fog haladni.

3. KÉRDÉS. Melyek voltak a legnagyobb nehézségek a hadikommunizmus idején, amikor a pénzt ki akarták küszöbölni?

VÁLASZ. Sok nehézség volt mind a belső fejlődés vonalán, mind a külső kapcsolatok vonalán.

Ha a gazdasági jellegű belső viszonyokat nézzük, három nagy nehézségre kell rámutatnom.

Először. A nehézség az volt, hogy iparunk tönkrement és megbénult, — kivéve a hadiipart, mely az intervenció idején hadifelszerelést gyártott a polgárháború frontjai részére. Gyáraink kétharmada állt, a közlekedés sántított, áru nem volt, vagy alig volt.

Másodszor. A mezőgazdaság mindkét lábára sántított, a parasztgazdaságok dolgozóit a frontra vitték. Nem volt elegendő nyersanyag, nem volt elegendő gabona a városi lakosság és elsősorban a munkások számára. Akkoriban a munkásoknak naponként félfont kenyeret adtunk, sőt olykor csak nyolcadfontot.

Harmadszor. A város és a falu között nem volt, vagy alig volt kiépített összekötő szovjet kereskedelmi apparátus, amely képes lett volna a falut városi iparcikkekkel és a várost mezőgazdasági termékekkel ellátni. A szövetkezetek és az állami kereskedelmi szervek a legkezdetlegesebb állapotban voltak.

Ámde a polgárháború befejezése és az „új gazda-

sági politika" bevezetése után az ország gazdasági helyzete gyökeresen megváltozott.

Az ipar fejlődött és megerősödött, egész népgazdaságunkban uralkodó helyzetet foglalt el. E tekintetben legjellemzőbb az a tény, hogy az utóbbi két év alatt saját felhalmozásainkból, külföldi segítség nélkül, minden néven nevezendő külföldi kölcsön nélkül, több mint két milliárd rubelt sikerült beruházni iparunkba. Most már nem lehet azt mondani, hogy a parasztságot egyáltalán nem tudjuk árukkal ellátni.

Fellendült a mezőgazdaság is, termelése elérte a háborúelőtti időszak színvonalát. Most már nem lehet azt mondani, hogy a munkásokat egyáltalán nem tudjuk ellátni gabonával és más mezőgazdasági termékekkel.

A szövetkezetek és az állami kereskedelmi szervek annyira kifejlődtek, hogy az ország áruforgalmában elfoglalták az uralkodó helyzetet. Most már nem lehet azt mondani, hogy nálunk a város és a falu, az ipar és a parasztgazdaság között nincs összekötő, elosztó apparátus.

Mindez természetesen kevés ahhoz, hogy már most felépítsük a szocialista gazdaságot. De teljesen elegendő ahhoz, hogy továbbhaladjunk a sikeres szocialista építés útján.

Most technikailag át kell szerelnünk iparunkat, és új technikai alapon új gyárakat kell felépítenünk.

Fel kell lendítenünk a mezőgazdasági kultúrát, a parasztságot maximálisan el kell látnunk mezőgazdasági gépekkel, szövetkezetekbe kell szerveznünk a dolgozó parasztság többségét, és az egyéni parasztgazda-

ságokat át kell szerveznünk a mezőgazdasági kollektív egyesülések széles hálózatává.

A város és a falu között olyan összekötő, elosztó apparátust kell teremtenünk, amely számba tudja venni és ki tudja elégíteni a város és a falu szükségleteit az egész országban, ugyanúgy, mint ahogy minden ember számbaveszi egyéni költségvetésében kiadásait és bevételeit.

És ha majd mindezt elérjük, bizonyára eljön az az idő, amikor már nem lesz szükség pénzre.

Ettől azonban még messze vagyunk.

4. KÉRDÉS. Hogyan áll az „olló" kérdése?

VÁLASZ. Ha „ollón" azt értik, hogy a mezőgazdasági termékek árai önköltség tekintetében eltérnek az ipari áruk áraitól, akkor az „ollóval" kapcsolatban ez a helyzet:

Kétségtelen, hogy ipari áruinkat még mindig valamivel drágábban adjuk el, mint ahogy azokat más feltételek mellett eladhatnók. Ez azzal magyarázható, hogy iparunk fiatal, meg kell védeni a külföldi versennyel szemben, olyan feltételeket kell teremteni számára, amelyek meggyorsíthatják fejlődését. Az ipar gyors fejlődése mind a város, mind a falu szempontjából egyaránt szükséges. Különben nem volna lehetőségünk arra, hogy a parasztgazdaságot idejében ellássuk elegendő mennyiségű textiláruval és mezőgazdasági géppel. Ez az oka annak, hogy az iparcikkek és a mezőgazdasági termékek árai egymástól eltérnek a parasztgazdaság némi hátrányára.

A kormány és a párt, hogy megszüntesse ezt a

parasztgazdaságra háramló hátrányt, elhatározta, hogy az iparcikkek árait fokozatosan, de szakadatlanul csökkenti. Reálisnak nevezhető-e ez a politika? Azt hiszem, hogy ez a politika feltétlenül reális. Ismeretes például, hogy az utolsó év folyamán az iparcikkek kiskereskedelmi árait sikerült 8—10 százalékkal leszállítani. Ismeretes továbbá az is, hogy ipari szervezeteink rendszeresen csökkentik az iparcikkek önköltségét és gyári eladási árát. Semmi okunk kételkedni abban, hogy ezt a politikát fogjuk folytatni a jövőben is. Sőt. Azt kell mondanom, hogy az iparcikkek árának állandó leszállítása gazdasági politikánk talpköve, amely nélkül elképzelhetetlen ipari háztartásunk javítása és észszerűsítése, elképzelhetetlen a munkásosztály és a parasztság szövetségének megszilárdítása.

A burzsoá államokban e téren más politikát folytatnak. Ott a vállalatokat rendszerint trösztökbe és szindikátusokba szervezik, azért hogy az országon belül emeljék az iparcikkek árát, ezeket az árakat monopolárakká változtassák, ezen az alapon nagyobb profitot sajtoljanak ki és árukiviteli alapot teremtsenek, — a külföldön pedig a kapitalisták ugyanazokat az árukat olcsóbban adják el, hogy új piacokat hódíthassanak.

Ugyanezt a politikát folytatták nálunk, Oroszországban, a burzsoá rend időszakában, amikor például a cukrot háromszoros áron adták el az országban, a külföldön viszont, például Angliában, olyan olcsón adták el ugyanazt a cukrot, hogy disznókat etettek vele.

A Szovjet Kormány homlokegyenest ellenkező politikát folytat. A Szovjet Kormány azt tartja, hogy

az iparnak kell a lakosságot szolgálnia, nempedig fordítva. A Szovjet Kormány azt tartja, hogy az iparcikkek árának szakadatlan csökkentése az az alapvető eszköz, amely nélkül lehetetlen az ipar normális növekedése. Arról nem is szólva, hogy az ipari árleszállítási politika előmozdítja a lakosság szükségleteinek növekedését, fokozza a városi és falusi belső piac felvevőképességét, és ilymódon megteremti azt a szakadatlanul bővülő forrást, mely az ipar további fejlődéséhez elengedhetetlen.

5. KÉRDÉS. Mit ajánl a Szovjet Kormány azoknak a francia kisembereknek, akik orosz államadóssági kötvények tulajdonosai? Hogyan ismerhetik meg a francia járadékosok ezeket az ajánlatokat?

VÁLASZ. A háborúelőtti adósságokra vonatkozó ajánlataink Rakovszkij ismert interjújában nyilvánosságra kerültek. Azt hiszem, önöknek ismerniök kell azokat. A feltétel az, hogy a Szovjetuniónak egyidejűleg hitelt kell kapnia. Mi ezen a téren ahhoz az ismert elvhez ragaszkodunk: ha adsz — én is adok. Ha hitelt adsz — tőlünk is kapsz valamit a háborúelőtti adósságokra, ha nem adsz — nem kapsz.

Azt jelenti-e ez, hogy mi ezzel elvben elismertük a háborúelőtti adósságokat? Szó sincs róla. Ez csak azt jelenti, hogy érvényben hagyva a cári adósságok semmisnek nyilvánításáról szóló dekrétumot[60], ugyanakkor gyakorlati megegyezés alapján hajlandók vagyunk a háborúelőtti adósságokból valamit kifizetni, ha ennek ellenében hitelt kapunk, ami nekünk kell, a francia iparnak pedig hasznos. Az adósság-

törlesztést az iparunk fejlesztésére kapott hitel után fizetett pótkamatnak tekintjük.

Beszélnek a cári Oroszország háborús adósságairól. Az Októberi Forradalom következményeivel kapcsolatban különböző igényeket támasztanak a Szovjetunióval szemben. Elfelejtik azonban, hogy a mi forradalmunk az imperialista háborúk és az azokkal kapcsolatos cári adósságok elvi tagadása. Elfelejtik, hogy a Szovjetunió háborús adósságokat nem fizethet és nem is fog fizetni.

Azonkívül elfelejtik, hogy a Szovjetunió nem mondhat le bizonyos ellenigényeiről, amelyek azzal függenek össze, hogy a külföldi államok katonai intervenciója idején éveken át fosztogatták országunkat, erőszakoskodtak országunkban.

Ki felel ezekért a fosztogatásokért és erőszakoskodásokért? Kinek kell felelnie értük? Ki köteles fizetni ezekért a fosztogatásokért és erőszakoskodásokért? Az imperialista főkolomposok szívesen megfeledkeznének ezekről a kellemetlen dolgokról. Tudniok kell azonban, hogy az ilyen dolgokat nem lehet elfelejteni.

6. KÉRDÉS. Hogyan egyeztethető össze a szeszmonopólium az alkoholizmus elleni harccal?

VÁLASZ. Azt hiszem, hogy a kettőt általában nehéz összeegyeztetni. Itt kétségtelenül ellentmondás van. A párt tisztában van azzal, hogy ez ellentmondás, és mégis tudatosan hozzájárult ehhez, mert tudja, hogy az adott helyzetben ennek az ellentmondásnak a megtűrése a kisebbik baj.

Amikor a szeszmonopóliumot bevezettük, a következő választás előtt álltunk:

vagy nyakunkba vesszük a kapitalisták uzsorajármát, kiszolgáltatva nekik legfontosabb gyáraink egész sorát, aminek fejében bizonyos pénzösszegeket kapunk, amelyek szükségesek ahhoz, hogy könnyítsünk helyzetünkön;

vagy pedig bevezetjük a szeszmonopóliumot, hogy saját erőnkből előteremtsük az iparunk fejlesztéséhez szükséges forgóeszközöket és ilymódon elkerüljük a külföldi uzsorajármot.

A Központi Bizottság tagjai, közöttük én is, beszélgettünk erről Leninnel, aki elismerte, hogy abban az esetben, ha nem kapjuk meg a szükséges külföldi kölcsönt, akkor őszintén és nyiltan a szeszmonopóliumhoz kell folyamodnunk, mint ideiglenes és rendkívüli eszközhöz.

Így állt a kérdés, amikor a szeszmonopóliumot bevezettük.

Általában persze jobb volna vodka nélkül, mert a vodka rossz dolog. De akkor ideiglenesen nyakunkba kellett volna venni a kapitalisták uzsorajármát, ami még rosszabb. Ezért a kisebbik rosszat választottuk. A vodka jelenleg több mint 500 millió rubelt jövedelmez. Ha most lemondanánk a vodkáról, ez azt jelentené, hogy lemondunk erről a jövedelemről, és emellett semmi okunk sincs azt hinni, hogy az alkoholizmus csökkenni fog, mert a paraszt maga fog vodkát főzni és otthon főzött saját vodkájával fogja megmérgezni magát.

Itt nyilván számolnunk kell a falu kulturális fejlődése terén meglevő komoly hiányosságokkal.

Arról már nem is beszélek, hogy a szeszmonopólium azonnali eltörlése több mint félmilliárd rubeltől fosztaná meg iparunkat, ezt az összeget pedig sehonnan sem tudnánk előteremteni.

Azt jelenti-e ez, hogy a szeszmonopóliumot a jövőben is fenn kell tartanunk? Nem, nem ezt jelenti. A szeszmonopóliumot ideiglenes rendszabályként vezettük be. Ezért a szeszmonopóliumot el kell törölni, mihelyt népgazdaságunkban újabb bevételi források nyílnak iparunk további fejlesztésére. És hogy ilyen forrásaink lesznek, ez egészen kétségtelen.

Helyesen tettük-e, hogy a vodka előállítását és eladását az államra ruháztuk? Azt hiszem, helyesen tettük. Ha magánosokra bíztuk volna, ez arra vezetett volna, hogy:

először, a magántőke gyarapodott volna,

másodszor, az államnak nem lett volna lehetősége arra, hogy a vodka előállítását és fogyasztását megfelelően szabályozza, és

harmadszor, a kormány megnehezítette volna a vodka előállításának és fogyasztásának megszüntetését a jövőben.

Politikánk most arra irányul, hogy a vodka előállítását fokozatosan csökkentsük. Azt hiszem, hogy a jövőben sikerülni fog a szeszmonopóliumot teljesen eltörölni, és csak azt a minimális mennyiségű szeszt fogjuk termelni, amennyi technikai célokra szükséges, azután pedig teljesen beszüntetjük a vodkaárusítást.

Azt hiszem, hogy talán nem kellett volna a vodkára fanyalodnunk, és sok más kellemetlen dologgal sem kellene foglalkoznunk, ha a nyugateurópai prole-

tárok kezükbe vették volna a hatalmat és megfelelő módon segítenének nekünk. De hát mit tegyünk? Nyugateurópai testvéreink egyelőre nem szándékoznak kezükbe venni a hatalmat, és ezért kénytelenkelletlen saját eszközeinkre vagyunk utalva. Ez azonban már nem a mi hibánk. Ilyen a sors.

Mint látják, a szeszmonopóliumért bizonyos felelősség nyugateurópai barátainkat is terheli. (D e r ü l t s é g, t a.p s.)

7. KÉRDÉS. A GPU bíráskodási jogai, az ügyek tárgyalása tanúk nélkül, védők nélkül, titkos letartóztatások. Mivel a francia közvélemény nehezen érti meg ezeket a rendszabályokat, fontos volna megtudni, hogy mi indokolja azokat. Gondolnak-e arra, hogy ezeket a rendszabályokat megváltoztassák vagy megszüntessék?

VÁLASZ. A GPU vagy CsEKA a Szovjethatalom büntető szerve. Ez a szerv többé-kevésbbé megfelel a nagy francia forradalom idején létesített Közjóléti Bizottságnak. Ez a szerv főleg a kémeket, összeesküvőket, terroristákat, banditákat, spekulánsokat, pénzhamisítókat bünteti. Ez olyan katonai-politikai törvényszékféle, melyet az ellenforradalmi burzsoák és ügynökeik merényletei ellen, a forradalom érdekeinek védelmére létesítettek.

Ezt a szervet az Októberi Forradalom másnapján létesítették, miután mindenféle összeesküvő, terrorista és kémszervezeteket fedeztek fel, melyeket orosz és külföldi kapitalisták pénzeltek.

Ez a szerv a Szovjethatalom képviselői ellen elkövetett számos terrorista merénylet után nőtt és

erősödött meg, miután megölték Urickij elvtársat, a Petrográdi Forradalmi Bizottság tagját (egy eszer ölte meg), miután meggyilkolták Volodarszkij elvtársat, a Petrográdi Forradalmi Bizottság tagját (szintén egy eszer ölte meg), miután merényletet követtek el Lenin ellen (az eszer párt tagja sebesítette meg).

El kell ismerni, hogy a GPU akkor biztos kézzel, mellébeszélés nélkül mért csapásokat a forradalom ellenségeire. Egyébként ezt a jó tulajdonságát a GPU csorbítatlanul megőrizte. Azóta a GPU a burzsoázia réme, a forradalom éber őre, a proletariátus kivont kardja.

Ezért nincs mit csodálkozni azon, hogy a világ burzsoái vadul gyűlölik a GPU-t. Se szeri se száma a GPU-ról költött legendáknak. Se szeri se száma a GPU-ra szórt rágalmaknak. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a GPU helyesen védi a forradalom érdekeit. A forradalom esküdt ellenségei szidalmazzák a GPU-t, — tehát a GPU helyesen működik.

Másként vélekednek a GPU-ról a munkások. Menjenek el a munkáskerületekbe, és kérdezzék meg a munkásokat, hogy mit gondolnak a GPU-ról. Meggyőződhetnek, hogy a munkások tisztelik a GPU-t. Miért? Azért, mert benne a forradalom hű védelmezőjét látják.

Én megértem, hogy a burzsoák gyűlölik a GPU-t és nem bíznak benne. Én megértem, hogy a különböző burzsoá utazók, a Szovjetunióba érkezve, elsősorban aziránt érdeklődnek, hogy létezik-e még a GPU, és nem érkezett-e el még az ideje annak, hogy a GPU-t felszámolják. Mindez érthető és nem csodálatos.

De sehogy sem tudom megérteni azokat az egyes munkásküldötteket, akik a Szovjetunióba érkezve nyugtalanul aziránt érdeklődnek: sok ellenforradalmárt büntetett-e meg a GPU, továbbra is megbüntetik-e a különböző terroristákat és azokat, akik összeesküvéseket szőnek a proletárhatalom ellen, nem jött-e el az ideje annak, hogy a GPU-t felszámolják?

Miért veszik ilyen féltőn szárnyuk alá egyes munkásküldöttek a proletárforradalom ellenségeit? Mivel magyarázható ez? Mivel indokolható ez?

Maximális engedékenységet hirdetnek, azt tanácsolják, hogy meg kell szüntetni a GPU-t . . . Nos, és kezeskedhetnek-e azért, hogy a GPU megszüntetése után a világ kapitalistái felhagynak összeesküvő, terrorista, diverzáns, gyujtogató, robbantó ellenforradalmi csoportok szervezésével és pénzelésével? Lefegyverezni a forradalmat, amikor semmi biztosítékunk sincs arra nézve, hogy a forradalom ellenségei leteszik a fegyvert, — hát nem ostobaság ez, hát nem bűntett a munkásosztály ellen!

Nem, elvtársak, mi nem akarjuk megismételni a párizsi kommünárok hibáit. A párizsi kommünárok túlságosan puhák voltak a versailles-iakkal szemben, amiért Marx annakidején teljes joggal szidta is őket. És puhaságukért azzal fizettek, hogy amikor Thiers Párizsba bevonult, a versailles-iak a munkások tízezreit lőtték halomra.

Csak nem gondolják az elvtársak, hogy az orosz burzsoák és földbirtokosok kevésbbé vérszomjasak, mint Franciaországban a versailles-iak voltak? Mi mindenesetre tudjuk, hogyan számoltak le a munkásokkal, mikor a francia és angol, a japán és amerikai

intervenciósokkal szövetségben elfoglalták Szibériát, Ukrajnát, Észak-Kaukázust.

Mindezzel egyáltalán nem azt akarom mondani, hogy országunk belső helyzete feltétlenül megköveteli a forradalom büntető szerveit. Belső viszonyaink szempontjából a forradalom helyzete annyira szilárd és megingathatatlan, hogy meglehetnénk a GPU nélkül is. De az a bökkenő, hogy belső ellenségeink nem elszigetelt magános személyek. Az a bökkenő, hogy ezernyi szál fűzi őket a világ kapitalistáihoz, akik minden erejükből, minden eszközzel támogatják őket. Olyan ország vagyunk, amelyet kapitalista államok vesznek körül. Forradalmunk belső ellenségei a világ kapitalistáinak ügynökei. A kapitalista államok forradalmunk belső ellenségeinek bázisai és hátországai. Amikor tehát belső ellenségeink ellen küzdünk, harcot folytatunk a világ ellenforradalmi elemei ellen. Most ítéljék meg önök maguk: meglehetünk-e ilyen viszonyok között büntető szervek nélkül, meglehetünk-e a GPU nélkül?

Nem, elvtársak, mi nem akarjuk megismételni a párizsi kommünárok hibáit. A forradalomnak szüksége van a GPU-ra, és a GPU továbbra is élni fog a proletariátus ellenségeinek rettenetére. (Viharos taps.)

Egy küldött. Engedje meg Sztálin elvtárs, hogy az itt jelenlevő küldöttek nevében köszönetet mondjak Önnek felvilágosításaiért és azért, hogy megcáfolta a Szovjetunióról külföldön terjesztett hazugságot. Legyen meggyőződve arról, hogy hazánkba visszatérve a munkásoknak el fogjuk mondani az igazságot a Szovjetunióról.

Sztálin. Nincs mit megköszönni, elvtársak. Kötelességem, hogy a kérdésekre feleljek és önöknek beszámoljak. Mi szovjet funkcionáriusok azt tartjuk, hogy kötelesek vagyunk beszámolni osztálytestvéreink előtt minden kérdésről, amelyekről beszámolót kívánnak. A mi államunk a világproletariátus gyermeke. Államunk funkcionáriusai csak a világproletariátus iránti kötelességüket teljesítik, amikor beszámolnak annak képviselői előtt. (Tapsok.)

„Pravda" 260. és 261. sz.
1927 november 13. és 15.

AZ OKTÓBERI FORRADALOM NEMZETKÖZI JELLEGE

Október tizedik évfordulójára

Az Októberi Forradalmat nem szabad csupán „nemzeti keretekre szorítkozó" forradalomnak tekinteni. Az Októberi Forradalom elsősorban internacionális, világjellegű forradalom, mert az emberiség világtörténetében gyökeres fordulatot jelent a régi, kapitalista világtól az új, szocialista világ felé.

A multban a forradalmak rendszerint azzal végződtek, hogy a kormányrúdnál a kizsákmányolók egyik csoportját a kizsákmányolók másik csoportja váltotta fel. A kizsákmányolók változtak, a kizsákmányolás megmaradt. Így volt ez a rabszolgák szabadságmozgalmainak idején. Így volt ez a jobbágyfelkelések időszakában. Így volt ez a híres „nagy" forradalmak időszakában Angliában, Franciaországban, Németországban. Nem beszélek a Párizsi Kommünről; mely a proletariátus első, dicsőséges, hősi, de mégis sikertelen kísérlete volt, hogy a kapitalizmus ellen fordítsa a történelmet.

Az Októberi Forradalom *elvileg* különbözik ezektől a forradalmaktól. Nem azt tűzi ki céljául, hogy a kizsákmányolás egyik formáját a kizsákmányolás másik formájával, a kizsákmányolók egyik csoport-

ját a kizsákmányolók másik csoportjával váltsa fel, hanem azt, hogy véget vessen az ember ember által való mindennemű kizsákmányolásának, megszüntessen minden néven nevezendő kizsákmányoló csoportot, megteremtse a proletariátus diktatúráját, megteremtse minden eddigi elnyomott osztály közül a legforradalmibb osztály hatalmát, megszervezze az új, osztálynélküli szocialista társadalmat.

Éppen ezért az Októberi Forradalom *győzelme* gyökeres fordulatot jelent az emberiség történelmében, gyökeres fordulatot a világkapitalizmus történelmi sorsában, gyökeres fordulatot a világproletariátus szabadságmozgalmában, gyökeres fordulatot az egész világ kizsákmányolt tömegeinek harcmódjában és szervezeti formáiban, életmódjában és hagyományaiban, kultúrájában és ideológiájában.

Ez az alapja annak, hogy az Októberi Forradalom internacionális, világjellegű forradalom.

Ez a gyökere annak, hogy minden ország elnyomott osztályai szívük mélyéből rokonszenveznek az Októberi Forradalommal, melyben saját felszabadulásuk zálogát látják.

Rámutathatunk néhány alapvető kérdésre, amelyek vonalán az Októberi Forradalom kihat az egész világ forradalmi mozgalmának fejlődésére.

1. Az Októberi Forradalom jelentősége elsősorban abban van, hogy áttörte a világimperializmus frontját, megdöntötte az imperialista burzsoáziát az egyik legnagyobb kapitalista országban, és a szocialista proletariátust juttatta hatalomra.

A munkabérből élők osztálya, az üldözöttek osztálya, az elnyomottak és kizsákmányoltak osztálya

az emberiség történelmében *először* emelkedett *uralkodó* osztállyá, példájával serkentve minden ország proletárjait.

Ez azt jelenti, hogy az Októberi Forradalom új korszakot *nyitott*, megnyitotta a *proletár*forradalmak korszakát az *imperializmus* országaiban.

Az Októberi Forradalom a földbirtokosoktól és kapitalistáktól elvette a munka- és termelési eszközöket, társadalmi tulajdonná változtatta azokat, és ilymódon a burzsoá tulajdonnal szembeállította a szocialista tulajdont. Ezzel leleplezte azt a kapitalista hazugságot, hogy a burzsoá tulajdon sérthetetlen, szent és örök.

Az Októberi Forradalom kiragadta a hatalmat a burzsoázia kezéből, megfosztotta a burzsoáziát politikai jogaitól, szétrombolta a burzsoá államapparátust és a Szovjetek kezébe adta a hatalmat, ilymódon tehát a burzsoá parlamentarizmussal mint *kapitalista* demokráciával, szembeállította a Szovjetek szocialista hatalmát mint *proletár*demokráciát. Lafarguenak igaza volt, amikor még 1887-ben azt mondotta, hogy a forradalom másnapján „minden volt kapitalistát meg fognak fosztani választójogától"[61].

Ezzel az Októberi Forradalom leleplezte azt a szociáldemokrata hazugságot, hogy az áttérés a szocializmusra most lehetséges békés úton, a burzsoá parlamentarizmus útján.

De az Októberi Forradalom itt nem állt meg és nem is állhatott meg. Miután lerombolta a régit, azt, ami burzsoá, azonnal hozzálátott az új, a szocializmus építéséhez. Az Októberi Forradalom tíz esztendeje a párt, a szakszervezetek, a Szovjetek, a szövet-

kezetek, a kulturális szervezetek, a közlekedés, az ipar, a Vörös Hadsereg építésének tíz esztendeje. A szocializmusnak a Szovjetunióban az építés frontján elért kétségtelen sikerei szemléltetően bebizonyították, hogy a proletariátus sikeresen *tudja* vezetni az országot burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* építeni az ipart burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* vezetni az egész népgazdaságot burzsoázia *nélkül* és a burzsoázia *ellen*, hogy sikeresen *tudja* építeni a szocializmust a kapitalista környezet ellenére is.

Az a régi „elmélet", hogy a kizsákmányoltak éppúgy nem lehetnek meg kizsákmányolók nélkül, mint ahogy a fej és a többi testrész sem lehet meg gyomor nélkül, — ez nemcsak az ókori történelem híres római szenátorának, Menenius Agrippának az „elmélete". Ez az „elmélet" most sarkköve a szociáldemokrácia politikai „filozófiájának" általában, és különösen az imperialista burzsoáziával együtt folytatott szociáldemokrata *koalíciós* politikának. Ez az előítéletté vált „elmélet" most az egyik legkomolyabb akadály a kapitalista országok proletariátusának forradalmasítása útján. Az Októberi Forradalom egyik legfontosabb eredménye az a tény, hogy halálos csapást mért erre a hazug „elméletre".

Kell-e még bizonyítgatni, hogy az Októberi Forradalomnak ilyen és hasonló eredményei nem maradhattak és nem maradhatnak komoly hatás nélkül a kapitalista országok munkásosztályának forradalmi mozgalmára?

Olyan közismert tények, mint a kommunizmus folytonos terjedése a kapitalista országokban, vala-

mennyi ország proletárjainak növekvő rokonszenve a Szovjetunió munkásosztálya iránt, s végül, a munkásküldöttségek özönlése a Szovjetek Országába, — mindezek a tények kétségtelenül arról tanuskodnak, hogy az Októberi Forradalom által elhintett magvak kezdenek már gyümölcsöt hozni.

2. Az Októberi Forradalom az imperializmust nemcsak uralma központjaiban, nemcsak az „anyaországokban" rendítette meg. Csapást mért az imperializmus hátországaira, perifériájára is, és aláásta az imperializmus uralmát a gyarmati és függő országokban.

Az Októberi Forradalom, megdöntvén a földbirtokosokat és kapitalistákat, összetörte a nemzeti-gyarmati elnyomás láncait, és megszabadította tőlük egy óriási állam valamennyi elnyomott népét, kivétel nélkül. A proletariátus nem szabadíthatja fel önmagát, ha nem szabadítja fel az elnyomott népeket. Az Októberi Forradalom jellemző vonása az, hogy ezeket a nemzeti-gyarmati forradalmakat a Szovjetunióban nem a nemzeti gyűlölködés és nem a nemzetek közötti összeütközések jegyében vitte véghez, hanem a Szovjetunióban élő népek munkásai és parasztjai kölcsönös bizalmának és testvéri közeledésének zászlaja alatt, nem a *nacionalizmus*, hanem az *internacionalizmus* nevében.

Éppen azért, mert nálunk a nemzeti-gyarmati forradalmak a proletariátus vezetése és az internacionalizmus lobogója alatt mentek végbe, éppen ezért a pária népek, a rabszolga népek az emberiség történelmében *először* lettek *valóban* szabad és *valóban* egyenjogú népekké, példájukkal serkentve az egész világ elnyomott népeit.

Ez azt jelenti, hogy az Októberi Forradalom új korszakot *nyitott*, megnyitotta a gyarmati forradalmak korszakát, amelyek a világ *elnyomott országaiban* a proletariátussal *szövetségben*, a proletariátus *vezetésével* mennek végbe.

Azelőtt „szokás" volt azt hinni, hogy a világ örök idők óta alacsonyabbrendű és magasabbrendű fajokra, feketékre és fehérekre oszlik, akik közül az előbbiek civilizációra képtelenek és arra vannak kárhoztatva, hogy őket kizsákmányolják, az utóbbiak pedig a civilizáció egyedüli hordozói, és arra vannak hivatva, hogy az előbbieket kizsákmányolják.

Ez a legenda most szét van zúzva és el van vetve. Az Októberi Forradalom egyik legfontosabb eredménye az, hogy halálos csapást mért erre a legendára, amikor a gyakorlatban bebizonyította, hogy a felszabadított és a szovjet fejlődés medrébe bevont nem-európai népek éppen olyan jól előre tudják lendíteni a *valóban* haladó kultúrát és a *valóban* haladó civilizációt, mint az európai népek.

Korábban „szokás" volt azt hinni, hogy az elnyomott népek felszabadításának egyetlen módszere a *burzsoá nacionalizmus* módszere, a nemzetek egymástól való elszakadásának módszere, a nemzetek szétválasztásának módszere, a különböző nemzetek dolgozói közötti nemzeti gyűlölködés felszításának módszere.

Ez a legenda most meg van döntve. Az Októberi Forradalom egyik legfontosabb eredménye az, hogy halálos csapást mért erre a legendára, amikor a gyakorlatban bebizonyította az elnyomott népek *proletár, internacionalista* felszabadító módszerének mint

az egyetlen helyes módszernek lehetőségét és célszerűségét, gyakorlatilag bebizonyította, hogy a legkülönbözőbb népek munkásainak és parasztjainak az *önkéntesség* és az *internacionalizmus* elvén alapuló *testvéri szövetsége* lehetséges és célszerű. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, mely mintaképül szolgál a világ dolgozóinak *egy* világgazdaságban való jövendő egyesülésére, létével közvetlenül ezt bizonyítja.

Mondanom sem kell, hogy az Októberi Forradalomnak ilyen és hasonló eredményei nem maradhattak és nem maradhatnak komoly hatás nélkül a gyarmati és függő országok forradalmi mozgalmára. Az a tény, hogy Kínában, Indonéziában, Indiában stb. az elnyomott népek forradalmi mozgalma növekszik és hogy e népek rokonszenve a Szovjetunió iránt erősödik, ezt kétségtelenül bizonyítja.

A gyarmatok és függő országok zavartalan kizsákmányolásának és elnyomásának kora *elmúlt.*

Eljött a gyarmati és függő országok felszabadító forradalmainak kora, ez országok *proletariátusának* ébredési kora, a forradalomban való *hegemóniájának* kora.

3. Az Októberi Forradalom, azzal, hogy az imperializmus központjaiban és mögöttes területein elhintette a forradalom magvait, azzal, hogy meggyengítette az imperializmus hatalmát az „anyaországokban" és megrendítette uralmát a gyarmatokon, kérdésessé tette *az egész* világkapitalizmus létét.

Ha a kapitalizmus spontán fejlődése az imperializmus viszonyai között — e fejlődés egyenlőtlensége, az összeütközések és háborús összecsapások kikerül-

hetetlensége s végül a példátlan imperialista mészárlás következtében — átnőtt a kapitalizmus rothadási és halódási folyamatába, akkor az Októberi Forradalom, és ami velejárt, egy óriási ország kiszakadása a kapitalizmus világrendszeréből, szükségképpen meggyorsította ezt a folyamatot, lépésről lépésre alámosva a világimperializmus alapjait.

Sőt mi több. Az Októberi Forradalom, amikor megrendítette az imperializmust, az első proletárdiktatúra formájában egyszersmind megteremtette a nemzetközi forradalmi mozgalom hatalmas és nyilt *bázisát*, amije annak azelőtt *sohasem volt*, és amelyre az most támaszkodhat. Megteremtette a nemzetközi forradalmi mozgalomnak azt a hatalmas és nyilt *központját*, amellyel az azelőtt *sohasem rendelkezett*, s amely körül most tömörülhet, szervezve *minden ország proletárjainak és elnyomott népeinek forradalmi egységfrontját az imperializmus ellen.*

Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy az Októberi Forradalom a világkapitalizmuson halálos sebet ejtett, amelyet az soha többé ki nem hever. Éppen ezért a kapitalizmus többé sohasem nyeri vissza Október előtti „egyensúlyát", „stabilitását".

A kapitalizmus részlegesen stabilizálódhat, termelését racionalizálhatja, az ország kormányzását rábízhatja a fasizmusra, ideiglenesen béklyóba verheti a munkásosztályt, de sohasem szerzi vissza azt a „nyugalmat" és azt a „biztonságot", azt az „egyensúlyt" és azt a „stabilitást", amellyel azelőtt kérkedett, mert a világkapitalizmus válsága fejlődésének olyan fokát érte el, hogy a forradalmi tüzeknek elkerülhetetlenül fel kell lángolniok, hol az imperializmus

központjaiban, hol a perifériáján, semmivé téve a kapitalista toldozást-foldozást és napról napra siettetve a kapitalizmus bukását. Pontosan úgy, mint az ismert mesében — „kihúzta a farkát, bentragadt az orra, kihúzta az orrát, bentragadt a farka".

Ez, másodszor, azt jelenti, hogy az Októberi Forradalom magasabb fokra emelte az egész világ elnyomott osztályainak erejét és súlyát, bátorságát és harckészségét, s kényszerítette az uralkodó osztályokat, hogy velük mint *új*, komoly tényezővel számoljanak. Most már nem lehet a világ dolgozó tömegeit sötétben botorkáló, perspektíva nélküli „vak tömegnek" tekinteni, mert az Októberi Forradalom világító tornyot emelt számukra, amely bevilágítja útjukat és távlatot mutat nekik. Azelőtt nem volt olyan nyilt *világ*fórum, ahonnan kézzelfoghatóan megmutathatták és kifejezhették volna az elnyomott osztályok reményeit és törekvéseit, — most van ilyen fórum: az első proletárdiktatúra.

Aligha lehet kételkedni abban, hogy ha megsemmisítenék ezt a fórumot, hosszú időre a korlátlan fekete reakció éjszakája borulna az „élenjáró országok" társadalmi és politikai életére. Tagadhatatlan, hogy már a „bolsevik állam" létének puszta ténye fékezi a reakció sötét erőit és megkönnyíti az elnyomott osztályok szabadságharcát. Tulajdonképpen ezzel magyarázható a világ kizsákmányolóinak a bolsevikokkal szemben táplált állati gyűlölete.

A történelem, ha új alapon is, de megismétlődik. Miként korábban, a *feudalizmus* bukása idején, a „jakobinus" szó rémületet és borzadályt keltett a világ arisztokratái körében, ugyanúgy most, a *kapita-*

lizmus bukása idején, a „bolsevik" szó rémületet és borzadályt kelt a világ burzsoáziája körében. És, fordítva, miként korábban Párizs volt a felemelkedő *burzsoázia* forradalmi képviselőinek menedéke és iskolája, ugyanúgy most Moszkva a felemelkedő *proletariátus* forradalmi képviselőinek menedéke és iskolája. A jakobinusgyűlölet nem mentette meg a feudalizmust az összeomlástól. Vajjon kétséges-e, hogy a bolsevikgyűlölet sem menti meg a kapitalizmust az elkerülhetetlen pusztulástól?

A kapitalizmus „stabilitásának" korszaka *elmúlt* és magával vitte a burzsoá rend megingathatatlanságának legendáját.

Eljött a kapitalizmus összeomlásának kora.

4. Az Októberi Forradalom nem tekinthető csupán a gazdasági és társadalmi-politikai viszonyok terén végbement forradalomnak. Az Októberi Forradalom egyszersmind az elmékben, a munkásosztály ideológiájában végbement forradalom. Az Októberi Forradalom a marxizmus zászlaja alatt, a proletárdiktatúra eszméjének zászlaja alatt, az imperializmus és a proletárforradalmak korszakának marxizmusa: a leninizmus zászlaja alatt született meg és kapott erőre. Ezért az Októberi Forradalom a marxizmus győzelmét hirdeti a reformizmus fölött, a leninizmus győzelmét a szociáldemokratizmus fölött, a III. Internacionále győzelmét a II. Internacionále fölött.

Az Októberi Forradalom átléphetetlen mesgyét vont a marxizmus és a szociáldemokratizmus közé, a leninizmus politikája és a szociáldemokratizmus politikája közé.

Azelőtt, *a proletárdiktatúra győzelme előtt*, a szo-

ciáldemokrácia még kérkedhetett a marxizmus zászlajával, nem tagadta meg nyiltan a proletárdiktatúra eszméjét, de nem is tett semmit, egyáltalán semmit annak érdekében, hogy siettesse ennek az eszmének a megvalósulását, érthető tehát, hogy a szociáldemokráciának ez a magatartása egyáltalán nem veszélyeztette a kapitalizmust. Akkor, abban az időszakban, a szociáldemokrácia formailag egybeolvadt, vagy csaknem egybeolvadt a marxizmussal.

Most, a *proletariátus diktatúrájának győzelme után*, amikor mindenki előtt szemmelláthatóvá lett, *mire* vezet a marxizmus és *mit* jelenthet a győzelme, a szociáldemokrácia már nem kérkedhet a marxizmus zászlajával, nem kacérkodhat a proletárdiktatúra eszméjével anélkül, hogy bizonyos mértékben ne veszélyeztesse a kapitalizmust. A szociáldemokrácia, miután már régen szakított a marxizmus szellemével, most kénytelen volt szakítani a marxizmus zászlajával is, nyiltan és félreérthetetlenül szembefordult a marxizmus szülöttével, az Októberi Forradalommal, a világ első proletárdiktatúrájával.

Most el kellett határolnia magát, és valóban el is határolta magát a marxizmustól, mert a mai viszonyok között senki sem nevezheti magát marxistának, aki nem támogatja nyiltan és odaadóan a világ első proletárdiktatúráját, aki nem folytat forradalmi harcot saját burzsoáziája ellen, aki saját országában nem teremti meg a proletárdiktatúra győzelmének feltételeit.

A szociáldemokrácia és a marxizmus között szakadék támadt. Mostantól fogva a marxizmus *egyedüli* hordozója és védőbástyája a leninizmus, a kommunizmus.

De ez még nem minden. Az Októberi Forradalom, miután mesgyét vont a szociáldemokrácia és a marxizmus közé, tovább ment, és a szociáldemokráciát azoknak a táborába vetette, akik nyiltan védik a kapitalizmust a világ első proletárdiktatúrájával *szemben.* Amikor Adler és Bauer, Wels és Levi, Longuet és Blum úrék a „szovjet rendet" ócsárolják és a parlamenti „demokráciát" magasztalják, ezzel azt akarják mondani, hogy ők harcolnak és fognak is harcolni *azért,* hogy a Szovjetunióban visszaállítsák a kapitalista rendet, *azért,* hogy a „civilizált" államokban fenntartsák a kapitalista rabszolgaságot.

A mai szociáldemokratizmus a kapitalizmus *eszmei támasza.* Leninnek ezerszeresen igaza volt, amikor azt mondta, hogy a mostani szociáldemokrata politikusok „a *burzsoázia* igazi *ügynökei a munkás*mozgalomban a kapitalisták osztályának munkásügyvivői", hogy „a proletariátusnak a burzsoáziával vívott polgárháborújában" elkerülhetetlenül „a «versailles-iak» mellé állnak a «kommünárok» ellen"[62].

Lehetetlen végezni a kapitalizmussal, ha nem végzünk a szociáldemokratizmussal a munkásmozgalomban. Ezért a kapitalizmus halódásának kora egyszersmind a szociáldemokratizmus halódásának kora a munkásmozgalomban.

Az Októberi Forradalom többek közt azért nagyjelentőségű, mert azt hirdeti, hogy a világ munkásmozgalmában a leninizmus győzelme a szociáldemokratizmus fölött elkerülhetetlen.

A II. Internacionále és a szociáldemokra-

tizmus uralmának kora a munkásmozgalomban *véget ért.*

Eljött a leninizmus és a III. Internacionále uralmának kora.

„Pravda" 255. sz.
1927 november 6—7.
Aláírás: I. Sztálin.

A MOSZKVAI KATONAI KERÜLET PÁRTKONFERENCIÁJÁNAK[63]

Fogadják testvéri üdvözletemet, elvtársak! Sok sikert kívánok munkájukhoz. Éljen a mi dicsőséges Vörös Hadseregünk!

I. Sztálin

„Krasznaja Zvezda"
(„Vörös Csillag") 263. sz.
1927 november 18.

A PÁRT ÉS AZ ELLENZÉK

Beszéd a XVI. Moszkva-kormányzósági pártkonferencián[44]

1927 november 23

Elvtársak! Legyen szabad röviden összegeznem a párt és az ellenzék közötti harc eredményét, annak a vitának eredményét, mely az utóbbi három-négy hét alatt bontakozott ki a pártban és — ezt nyiltan meg kell mondani — a párton kívül is.

I

A VITA EREDMÉNYEINEK RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A számok a következő eredményt mutatják: máig a pártra, a párt Központi Bizottságára valamivel több mint 572 000 elvtárs szavazott; az ellenzékre — valamivel több mint 3 000.

Az ellenzék rendszerint szeret számokkal, százalékokkal kérkedni, mellettünk van — úgymond — 99 százalék stb. Most mindenki láthatja, hogy több mint 99 százalék az ellenzék ellen, a párt Központi Bizottsága mellett foglalt állást.

És ki ebben a „bűnös"? Maga az ellenzék! Az ellenzék minduntalan vitára unszolt bennünket. Immár két esztendeje nem volt olyan nap, hogy az ellenzék újból és újból ne követelt volna vitát. Mi

ellenszegültünk ennek a nyomásnak, mi, a Központi Bizottság tagjai, ellenszegültünk ennek a nyomásnak, tudván, hogy pártunk, mint Lenin nagyon helyesen mondotta, nem vitaklub, tudván, hogy pártunk a proletariátus harci pártja, melyet ellenségek vesznek körül, mely a szocializmust építi, melynek alkotó munkájában rengeteg gyakorlati feladatot kell megoldania és ezért nem összpontosíthatja minden alkalommal minden figyelmét a pártban felmerülő nézeteltérésekre.

De eljött a vita ideje, és egy hónappal, több mint egy hónappal a XV. kongresszus előtt, a párt szervezeti szabályzata értelmében, a párt azt mondotta: jól van, vitát akartok, harcot követeltek — hát legyen harc! És íme az eredmény: több mint 99 százalék a pártra, a párt Központi Bizottságára szavazott, és 1 százaléknál is kevesebb — az ellenzékre.

Az ellenzék kérkedése, mondhatni, 100 százalékosan le van leplezve.

Azt mondhatják, hogy ezt az eredményt nem lehet döntőnek tekinteni. Azt mondhatják, hogy a párton kívül ott van még a munkásosztály, ott vannak a parasztság dolgozó tömegei. Azt mondhatják, hogy itt, ezen a téren, még nem ismeretes az eredmény. Ez nem igaz, elvtársak! E téren is ismeretes az eredmény.

Mert mit jelent a november 7-i tüntetés mérhetetlen országunk minden városában, és minden kis helységében? Ez talán nem a munkásosztály, a dolgozó parasztság, a Vörös Hadsereg, a Vörös Flotta óriási tüntetése pártunk mellett, a kormány mellett, az ellenzék ellen, a trockizmus ellen?

Vajjon az a szégyen, melyet az ellenzék Október tizedik évfordulójának napján magára hozott, vagy az a tény, hogy a dolgozók milliói ugyanazon a napon egy szívvel-lélekkel üdvözölték a pártot és a kormányt, vajjon mindez nem bizonyítéka annak, hogy nemcsak a párt, hanem a munkások osztálya is, nemcsak a munkásosztály, hanem a parasztság dolgozó rétegei is, nemcsak a parasztság dolgozó rétegei, hanem az egész hadsereg, az egész flotta is rendületlenül kitart a párt mellett, a kormány mellett, szemben az ellenzékkel, szemben a bomlasztókkal. (H o s z s z a n t a r t ó t a p s.)

Milyen eredmény kell még önöknek?

Íme, elvtársak, rövidre fogva ez az eredménye annak a harcnak, mely a párt és az ellenzék, a bolsevikok és az ellenzék közt a pártban kibontakozott, és amely később az ellenzék hibájából túlcsapott a párt keretein.

Mivel magyarázható az ellenzék ilyen csúfos veresége? Hiszen pártunk történetében, amióta a bolsevikok megragadták a hatalmat, soha egyetlen ellenzék sem szenvedett ilyen csúfos vereséget.

Volt trockista ellenzék a breszti béke időszakában. Akkor a pártnak körülbelül egynegyed része állt mögöttük.

Volt trockista ellenzék 1921-ben, a szakszervezeti vita idején. Akkor a pártnak körülbelül nyolcad része állt mögöttük.

Volt zinovjevi-kamenyevi, úgynevezett „új ellenzék", a XIV. kongresszuson. Akkor az egész leningrádi küldöttség mögöttük állott.

És most? Most az ellenzék úgy elszigetelődött,

mint még soha. Most aligha lesz egyetlen küldötte is a XV. pártkongresszuson. (Hosszantartó taps.)

Az ellenzék kudarca azzal magyarázható, hogy teljesen elszakadt a párttól, a munkásosztálytól, a forradalomtól. Az ellenzék az élettől elszakadt, a forradalomtól elszakadt intellektuelek maroknyi csoportjának bizonyult, — ez a gyökere az ellenzék csúfos kudarcának.

Vizsgáljunk meg két vagy három kérdést azok közül a kérdések közül, amelyek az ellenzéket és a pártot elválasztják egymástól.

II

A MUNKÁSOSZTÁLY ÉS A PARASZTSÁG

A munkásosztály és a parasztság közti viszony kérdése.

Lenin azt mondta, hogy a munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyának kérdése országunkban a proletárdiktatúra alapvető kérdése, forradalmunk alapvető kérdése. Azt mondotta:

„10—20 évi helyes kölcsönös viszony a parasztsággal, s akkor biztosítva van a győzelem világméretekben (mégha a proletárforradalmak, amelyek érlelődnek, késnek is)"[65].

És mit jelent a parasztsággal való helyes kölcsönös viszony? Lenin a parasztsággal való helyes kölcsönös viszonyon azt értette, hogy a szegényparasztságra támaszkodva „tartós szövetséget" kell létesítenünk a középparaszttal.

És mi az ellenzék véleménye erről a kérdésről?

Az ellenzék nemcsak hogy nem becsüli a munkásosztály és a parasztság szövetségét, nemcsak hogy nem érti, mennyire fontos ez a szövetség forradalmunk fejlődése szempontjából, hanem „tovább" megy, és olyan politikát ajánl, amelynek feltétlenül a munkásosztály és a parasztság szövetségének meghiúsulására, a munkásosztály és a parasztság összefogásának meghiúsulására kell vezetnie.

Hogy ne menjünk messzire, hivatkozhatom Preobrazsenszkijre, az ellenzék fő közgazdászára, aki a parasztságot iparunk „gyarmatának", olyan objektumnak tekinti, amelyet a legmesszebbmenően ki kell zsákmányolni.

Hivatkozhatom továbbá az ellenzék több okmányára, amelyekben az iparcikkek árának emelését követeli, aminek feltétlenül iparunk elsorvadására, a kulák erősödésére, a középparaszt tönkretételére és arra kell vezetnie, hogy a kulákok gúzsbakötik a szegényparasztságot.

Ezek és az ezekhez hasonló ellenzéki okmányok annak az ellenzéki politikának alkotórészei, amely a parasztsággal való szakításra, a középparaszt tömegekkel való szakításra van felépítve.

Van-e erről akár csak egy nyilt és őszinte szó az ellenzék „platformjában" vagy ellentéziseiben? Nem, nincs. Az ellenzék „platformja" és ellentézisei gondosan véka alá rejtik és elködösítik ezeket a dolgokat. Sőt mi több, „platformjában" és ellentéziseiben az ellenzék nem győz eléggé hajbókolni a középparaszt és a szegényparasztság előtt. Azonkívül még támadja is a pártot állítólagos kulákelhajlása miatt. De egy szót, egy árva szót sem mond őszintén és

nyiltan arról a végzetes vonaláról, mely a munkásosztály és a parasztság közötti szakadásra vezet, és feltétlenül erre a szakadásra kell vezetnie.

Azt azonban, amit az ellenzék vezérei oly gondosan rejtegetnek a munkások és parasztok elől, igyekszem most napfényre hozni és megmutatni, hogy az ellenzéknek elmenjen a kedve a párt becsapásától. Ivan Nyikityics Szmirnov beszédére gondolok, amelyet nemrég mondott a Rogozsszko-Szimonov kerületi pártkonferencián. Szmirnov, az ellenzék egyik vezére, egyike azoknak a kisszámú becsületes ellenzékieknek, akiknek van bátorságuk, hogy megmondják az igazat az ellenzék vonaláról. Akarják-e tudni, hogy mi az ellenzék igazi „platformja" a proletariátus és a parasztság kölcsönös viszonyának kérdésében? Olvassák el Szmirnov beszédét, tanulmányozzák azt, mert Szmirnov beszéde egyike azoknak a ritka ellenzéki dokumentumoknak, amelyek megmondják a teljes igazságot az ellenzékiek tényleges álláspontjáról.

Szmirnov a következőket mondja beszédében:

„Mi azt mondjuk, hogy állami költségvetésünket úgy kell módosítanunk, hogy 5 milliárdos költségvetésünk nagyobb részét az iparra fordítsuk, mert *jobb meghasonlanunk a középparaszttal, mint elkerülhetetlen pusztulásba rohannunk.*"

Ez a legfontosabb mindabból, amit az ellenzék vezérei „platformjukban" és ellentéziseikben véka alá rejtettek és amit Szmirnov, aki szintén egyik vezére az ellenzéknek, lelkiismeretesen napvilágra hozott.

Tehát, nem tartós *szövetség* a középparaszttal,

hanem *meghasonlás* a középparaszttal, — ez, az ellenzék szerint, a forradalom „megmentésének" eszköze.

Lenin azt mondta, hogy „a diktatúra legfőbb elve: a proletariátus és a parasztság szövetségének megóvása, hogy a proletariátus megtarthassa vezetőszerepét és az államhatalmat"[66].

Az ellenzék azonban ezzel nem ért egyet, és azt állítja, hogy a proletárdiktatúra szempontjából nem a parasztsággal, a parasztság zömével való szövetség a fontos, hanem az azzal való meghasonlás.

Lenin azt mondotta — és nemcsak mondotta, hanem a VIII. pártkongresszustól kezdve szüntelenül hangsúlyozta —, hogy országunkban a „középparaszttal való tartós szövetség" nélkül lehetetlen a szocializmus sikeres építése[67].

Az ellenzék azonban ezzel nem ért egyet, és azt állítja, hogy a középparasztsággal való tartós szövetség politikáját fel lehet cserélni a középparasztsággal való meghasonlás politikájával.

Lenin azt mondta, hogy, a szocializmust építve, együtt kell haladnunk a parasztság zömével.

Az ellenzék azonban ezzel nem ért egyet, és azt állítja, hogy nem a parasztsággal együtt, hanem úgy kell előrehaladnunk, hogy meghasonlunk a parasztsággal.

Íme, ez a párt és az ellenzék fő nézeteltérése a munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyának sarkalatos kérdésében.

Az ellenzék „platformjában" álcázni igyekezett igazi arculatát azzal a mesterkedéssel, hogy bókokat küldött a parasztság címére és álnok kirohanásokat intézett a párt ellen az állítólagos kulákelhajlás miatt,

Szmirnov azonban gyökeresen módosítja az ellenzék „platformját", — Szmirnov letépte az álarcot az ellenzék vezéreiről és a pártnak megmondotta az igazságot az ellenzékről, az ellenzék *tényleges* platformjáról.

Mi következik tehát ebből? Ebből az következik, hogy az ellenzék „platformja" és ellentézisei csak a párt és a munkásosztály becsapására szánt üres papiros.

És mit jelent a középparaszttal való meghasonlás politikája? A középparaszttal való meghasonlás politikája a parasztság többségével való meghasonlás politikáját jelenti, mert a középparasztok az egész parasztságnak legalább 60 százaléka. Éppen ezért a középparasztsággal való meghasonlás politikája arra vezet, hogy a parasztság többségét a kulákok karjába taszítják. Az a politika pedig, amely a parasztság többségét a kulákok karjába taszítja — a kulákságot erősíti, a szegényparasztságot elszigeteli, a Szovjethatalmat a falun gyengíti és a kuláksságnak megkönnyíti, hogy a szegényparasztságot fojtogassa.

De ezzel még nincs vége a dolognak. A parasztság többségével való meghasonlás politikáját folytatni annyi, mint polgárháborút kezdeni a falun, megnehezíteni iparunknak paraszti nyersanyaggal (gyapottal, cukorrépával, lennel, bőrrel, gyapjúval stb.) való ellátását, dezorganizálni a munkásosztálynak mezőgazdasági termékekkel való ellátását, aláásni könnyűiparunk alapjait, meghiúsítani egész építőmunkánkat, meghiúsítani az ország iparosítására irányuló egész tervünket.

Íme, ilyen képet kapunk, elvtársak, ha nem az ellenzék „platformjának" és ellentéziseinek üres kijelentéseit, hanem az ellenzék igazi politikáját tartjuk szem előtt, amelyet Szmirnov hitelesen világított meg nekünk.

Korántsem szándékom az ellenzéket azzal vádolni, hogy tudatosan törekszik ránk zúdítani mindezeket a csapásokat. De itt nem az a lényeges, hogy mit kíván és mire törekszik az ellenzék. Lényegesek azok a következmények, amelyek a középparasztsággal való meghasonlás ellenzéki politikájával elkerülhetetlenül velejárnak.

Az ellenzékkel itt ugyanaz történik, ami Krilov „A remete és a medve" című meséjének medvéjével történt. (Derültség.) Világos, hogy a medve, amikor kővel szétzúzta remete barátja fejét, egy szemtelen legyet akart elhessegetni a remete fejéről. A medvét a lehető legbarátibb szándék vezette. És mégis, a medve baráti szándékának következménye korántsem lett barátságos, mert a remete a másvilágra költözött. Az ellenzék, persze, minden jót kíván a forradalomnak. De olyan eszközöket ajánl, amelyeknek következménye nem lehet más, mint a forradalom szétzúzása, a munkásosztály és a parasztság szétzúzása, egész építőmunkánk meghiúsítása.

Az ellenzék „platformja" a munkás-paraszt szövetség felrobbantásának platformja, egész építőmunkánk meghiúsításának platformja, az iparosítás meghiúsításának platformja.

III
A PÁRT ÉS A PROLETÁRDIKTATÚRA

A párt kérdése.

Lenin azt mondja, hogy a párt egysége és vasfegyelme a proletárdiktatúra talpköve. Az ellenzék ténylegesen ezzel ellenkező véleményen van. Az ellenzék úgy véli, hogy a proletariátus diktatúrájához nem a párt egysége és vasfegyelme, hanem a párt egységének és fegyelmének szétrombolása, a párt kettészakítása, egy második párt megalakítása szükséges. Igaz, az ellenzék beszél és ír, ír és beszél, és nem is beszél, hanem ordít a pártegységről. De amit az ellenzék a pártegységről mond, az csak képmutató fecsegés, amellyel be akarja csapni a pártot. (T a p s.)

Mert, amikor az ellenzék az egységről beszél és kiabál, ugyanakkor építi az új, antileninista pártot. És nemcsak építi. Már fel is építette, amiről eredeti okmányok, a volt ellenzéki Kuzovnyikov, Zof és Reno beszédei tanuskodnak.

Most adatokban gazdag okmányok vannak kezünkben, melyek azt bizonyítják, hogy az ellenzéknek már második éve saját Központi Bizottsággal, területi irodákkal, kormányzósági irodákkal stb. rendelkező antileninista pártja van. Ezekkel a tényekkel ugyan mit állíthat az ellenzék szembe az egységet hangoztató hazug fecsegésen kívül?

Az ellenzék veri a mellét, hogy a párt Központi Bizottságának nem fog sikerülni az ellenzéket egy második párt álláspontjára taszítani. Furcsa! Előfordult-e valaha is, hogy a Központi Bizottság ilyen álláspontra taszította az ellenzéket? Talán nem tény,

hogy a Központi Bizottság állandóan visszatartotta az ellenzéket attól, hogy lecsússzon egy második párt szervezésének vonalára?

Nézeteltéréseink egész története a két év alatt annak a története, hogy pártunk Központi Bizottsága megpróbálta visszatartani az ellenzéket a szakadár lépésektől és megpróbálta megtartani az ellenzék embereit a párt számára.

Emlékezzenek az ellenzék 1926 október 16-i ismert „nyilatkozatának" történetére. Vajjon nem azt bizonyítja ez, hogy a Központi Bizottság megkísérelte az ellenzéket a párt számára megtartani?

Emlékezzenek az ellenzék 1927 augusztus 8-i második „nyilatkozatának" történetére. Mit bizonyít ez, ha nem azt, hogy a párt Központi Bizottsága az egész idő alatt azon fáradozott, hogy az ellenzéket megtartsa az egységes pártban?

És az eredmény? Az ellenzék nyilatkozatokat adott az egységről, ígéreteket tett, hogy megóvja az egységet, nyilatkozatokat adott a frakciózás beszüntetéséről, valójában pedig tovább építette a második pártot.

Mit bizonyít mindez? Azt, hogy nem szabad hinni az ellenzék szavának. Azt, hogy az ellenzéket nem „platformjai" és ellentézisei alapján, hanem tettei alapján kell megítélni.

Lenin azt mondotta: tanuljátok meg, hogy a csoportokat, áramlatokat, pártokat nem ígéreteik és „platformjaik", hanem tetteik alapján kell megítélni. Kötelességünknek tartjuk, hogy Lenin nyomdokain haladjunk, és az ellenzéket nem összeeszká-

bált nyilatkozataik és „platformjaik", hanem tetteik alapján ítéljük meg.

Amikor az ellenzék „platformokat" és ellentéziseket ír és a párt egységéről ordítozik, ez a párt becsapása, ez farizeuskodás, ez üres *szó*. De amikor az ellenzék új pártot épít, megalakítja saját központi bizottságát, területi irodákat stb. szervez, aláásva pártunk egységét és proletárfegyelmét, — ezek az ellenzék *tettei*, ezek az ellenzék sötét *tettei*.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az ellenzéknek már sikerült valami igazi pártfélét alakítania. Nem, ez még nem sikerült és nem is fog soha sikerülni az ellenzéknek. Nem fog sikerülni, mert a munkásosztály az ellenzék ellen van. Amikor az ellenzék új pártot, második pártot próbál alakítani, lényegében gyerekesen pártot játszik, gyerekesen központi bizottságot, területi irodát stb. játszik. Miután összetörték őket és megszégyenültek, azzal vígasztalják magukat, hogy saját mulattatásukra pártot játszanak, központi bizottságot játszanak, területi irodát stb. játszanak. (D e r ü l t s é g. T a p s.)

De, elvtársak, játéka válogatja. Amikor az ellenzék pártot játszik, ezen csak kacagni lehet, mert a párt csak mulatságos ötletnek tartja ezt a játékot.

Nekünk azonban nemcsak a párttal van dolgunk. Nálunk még vannak osztályok, vannak szovjetellenes elemek. És ezek a szovjetellenes elemek figyelemmel kísérik az ellenzék játékát, megtanulják tőle, hogyan kell harcolni a párt ellen, a Szovjethatalom ellen, hogyan kell harcolni forradalmunk ellen. Amikor az ellenzék pártot játszik, amikor támadja a pártot, amikor szovjetellenes kirohanásokra vetemedik,

ez a szovjetellenes elemek számára bizonyos iskola, amely bizonyos mértékben előkészíti őket a Szovjethatalom elleni harcra, az ellenforradalom erőinek mozgósítására.

Nem ok nélkül nyüzsögnek az ellenzék körül mindenféle szovjetellenes elemek. Ezért veszélyes az, ha az ellenzék pártot játszik. És éppen azért, mert itt komoly veszély fenyeget, — éppen ezért a párt nem nézheti közömbösen az ellenzék szovjetellenes gyakorlatozásait, éppen ezért gyökerében véget kell azoknak vetnie.

És a munkásosztály felismeri, mennyire veszélyes az ellenzék pártellenes játéka. Az ellenzék számára a párt — sakktábla. A párt elleni harcában az ellenzék különböző sakkhúzásokat tesz. Ma nyilatkozatot ad a frakciózás megszüntetéséről. Holnap felrúgja saját nyilatkozatát. Másnap újabb nyilatkozatot ad, hogy néhány nap mulva ismét felrúgja saját nyilatkozatát. Az ellenzék ilyen sakkhúzásokat tesz. Ők játékosok, és csakis játékosok.

A munkásosztály egész másképtekint pártjára. A munkásosztály számára a párt nem sakktábla, hanem felszabadításának eszköze. A munkásosztály számára a párt nem sakktábla, hanem ellenségei leküzdésének, új győzelmek szervezésének, a szocializmus végleges győzelmének létfontosságú eszköze. Ezért a munkásosztály feltétlenül megveti azokat, akik a pártját, legszentebb szentségét, ellenzéki hamisjátékosok gyakorlatozása számára sakktáblává akarják változtatni. Mert a munkásosztálynak tudnia kell, hogy az ellenzéknek pártunk vasfegyelmét bomlasztó munkája, az ellenzéknek pártunk kettészakítá-

sára irányuló munkája lényegében olyan munka, amely országunkban a proletariátus diktatúrájának robbantására irányul.

Az ellenzék „platformja" pártunk szétrombolásának, a munkásosztály lefegyverzésének, a szovjetellenes erők mozgósításának, a proletárdiktatúra robbantásának a platformja.

IV

FORRADALMUNK TÁVLATAI

Áttérünk a harmadik kérdésre, forradalmunk távlatainak kérdésére.

Az ellenzék egész álláspontjára jellemző az, hogy az ellenzék nem hisz forradalmunk erőiben, nem hisz abban, hogy a proletariátusnak megvan az ereje és képessége ahhoz, hogy a parasztságot vezesse, nem hisz abban, hogy a munkásosztálynak megvan az ereje és képessége ahhoz, hogy felépítse a szocializmust.

Már idéztem Szmirnov beszédének azt a részét, ahol arról van szó, hogy forradalmunk elkerülhetetlenül „elpusztul", ha nem visszük kenyértörésre a dolgot a középparasztsággal. Az ellenzékiektől nem először hallunk sirámokat a forradalom „pusztulásáról". Az ellenzékiek nyilatkozataiban nem először hallható a sopánkodás hangja, és nem először észlelhető náluk fejvesztett kapkodás nehézségeink láttán, nem most jósolták először forradalmunk alkonyát és csődjét. Mióta az ellenzék frakciós politikája egyre-másra kudarcot vallott, az ellenzék szakadatlanul forradal-

munk „pusztulásáról" kiabál, a forradalom „pusztulásának" tüntetve fel saját csoportjának pusztulását. Mihelyt az ellenzék kisebbségben marad, mihelyt a párt a fejére üt, az ellenzék kimegy az utcára és a forradalom „pusztulásáról" ordítozik, minden nehézségből tőkét kovácsolva a párt ellen.

Még a breszti béke időszakában, 1918-ban, forradalmunk ismert nehézségei idején, Trockij, miután a párt a VII. kongresszuson összetörte, forradalmunk „pusztulásáról" kezdett ordítozni. A forradalom azonban nem pusztult el, Trockij jóslatai pedig csak üres jóslatok maradtak.

1921-ben, a szakszervezeti vita időszakában, amikor az egész gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásának felszámolásával kapcsolatban újabb nehézségek előtt álltunk és Trockij a X. pártkongresszuson újabb vereséget szenvedett, Trockij újból a forradalom „pusztulásáról" kezdett kiabálni. Jól emlékszem, hogy Trockij a Politikai Irodában, Lenin elvtárs jelenlétében, azt állította, hogy „a kuvikmadár már kikuvikolta", hány napja és órája van még hátra a Szovjethatalomnak. (D e r ü l t s é g.) A forradalom mégsem pusztult el, a nehézségeket legyűrtük, és Trockij hisztériás lármája a forradalom „pusztulásáról" csak lárma maradt.

Nem tudom, kuvikolt-e akkor a kuvikmadár, vagy sem. (D e r ü l t s é g.) De ha kuvikolt, el kell ismerni, hogy rosszul kuvikolt. (T a p s, d e r ü l t s é g.)

1923-ban, abban az időszakban, amikor az új gazdasági politikával kapcsolatban újabb nehézségek támadtak, az értékesítési válság időszakában,

Trockij ismét a forradalom „pusztulásáról" kezdett kuvikolni, a forradalom vereségének tüntetve fel saját csoportjának pártunk XIII. konferenciáján elszenvedett vereségét. De a forradalom nem hallgatott ezekre a kuvikolásokra, hanem leküzdötte az akkor előtte álló nehézségeket.

1925—1926-ban, abban az időszakban, amikor iparunk fellendülésével kapcsolatban újabb nehézségek merültek fel, Trockij, ezúttal már Kamenyev és Zinovjev társaságában, ismét a forradalom „pusztulásáról" kezdett kuvikolni, a forradalom vereségének tüntetve fel saját csoportjának a XIV. kongresszuson és a XIV. kongresszus után elszenvedett vereségét. A forradalomnak azonban esze ágában sem volt elpusztulni, a hamis prófétákat háttérbe szorítottuk, és a nehézségeket, mint mindig, mint a multban is, ezúttal is leküzdöttük, mert a nehézségek a bolsevikok számára nem azért vannak, hogy sopánkodjanak és siránkozzanak rajtuk, hanem azért, hogy leküzdjék őket. (Viharos taps.)

Most, 1927 végén, abban az időszakban, amikor egész gazdaságunkat új technikai alapon átépítjük, és ezzel kapcsolatban újabb nehézségeink vannak, ezek a halálmadarak ismét a forradalom „pusztulásáról" kezdtek kuvikolni, ezzel leplezve saját csoportjuk igazi pusztulását. Mindnyájan láthatják, elvtársak, hogy a forradalom él és virul, pusztulni pedig másvalakik pusztulnak.

A halálmadarak addig-addig kuvikoltak, hogy végül belőlük fogyott ki a szusz. (Derültség.)

Az ellenzék „platformja" forradalmunk „pusztulásának" a platformja.

V

ÉS MI LESZ EZUTÁN?

Ilyen az ellenzék igazi platformja nézeteltéréseink három fő kérdésében: a munkásosztály és a parasztság kérdésében, a párt és a proletárdiktatúra kérdésében, és végül, forradalmunk távlatainak kérdésében.

Láthatják az elvtársak, ez a különös platform azt bizonyítja, hogy az ellenzék teljesen elszakadt a párttól, a munkásosztálytól, forradalmunktól. Ez olyan intellektueleknek a platformja, akik szakítottak a leninizmussal és elszakadtak az élettől.

Ezek után ki csodálkozhat azon, hogy a párt és a munkásosztály végkép elfordult az ellenzéktől.

Ez az oka annak, hogy a legutóbbi vita idején az ellenzék csúfos vereséget szenvedett pártellenes harcában.

És mi lesz ezután? — kérdeznek bennünket.

Az ellenzék arról panaszkodik, hogy a napokban átadott egy 31 trockista által aláírt nyilatkozatot az egységről, de még nem kapott kielégítő választ. De tulajdonképpen milyen választ lehetne adni a 31 trockista kétszínű nyilatkozatára, amikor az ellenzék szakadár cselekedeteivel újból és újból felrúgja hazug nyilatkozatait? Pártunk történetéből ismerünk egy hasonló nyilatkozatot, amelyet 31 mensevik adott, azt hiszem 1907-ben. (Közbeszólások: „Úgy van!") Lenin akkor „31 mensevik alakoskodásának"[68] nevezte ezt a nyilatkozatot. (Derültség.) Azt hiszem, hogy a 31 trockista alakoskodása teljesen hasonló a 31 mensevik alakoskodásához. (Köz-

beszólások: „Tökéletesen igaz!") Az ellenzék kétszer becsapta a pártot. Most harmadszor akarja becsapni. Nem, elvtársak, elég volt a csalásból, elég volt a játékból. (Taps.)

Mi lesz hát ezután?

Ezután már nincs tovább, elvtársak, mert átlépték mindannak a határát, ami megengedhető a pártban. Lehetetlen tovább is egyidejűleg két pártban ténferegni, a régi, lenini pártban, amely egységes és egyetlen párt, és az új, trockista pártban. Választani kell e két párt között.

Vagy maga az ellenzék semmisíti meg ezt a második, trockista pártot, elveti antileninista nézeteit és az egész párt színe előtt nyiltan megbélyegzi saját hibáit;

vagypedig az ellenzék nem teszi ezt, — és akkor mi magunk fogjuk megsemmisíteni a trockista pártot, hogy hírmondó sem marad belőle. (Taps.)

Vagy — vagy.

Vagy megteszik az ellenzékiek ezt az elengedhetetlen lépést, vagypedig nem teszik meg, és akkor — repülnek a pártból. (Viharos, hosszantartó taps. Az egész terem ünnepli Sztálint. Az „Internacionálét" éneklik.)

„Pravda" 269. sz.
1927 november 24.

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁNAK XV. KONGRESSZUSA[69]

1927 december 2—19

„Pravda" 279. és 282. sz.
1927 december 6. és 9.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJA

December 3

I

A VILÁGKAPITALIZMUS FOKOZÓDÓ VÁLSÁGA ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKAI HELYZETE

A mi országunk, elvtársak, kapitalista környezet körülményei között él és fejlődik. Országunk külpolitikai helyzete nemcsak belső erejétől, hanem e kapitalista környezet állapotától, az országunkat körülvevő kapitalista államok helyzetétől, ez államok erejétől és gyengeségétől, a világ elnyomott osztályainak erejétől és gyengeségétől, ez osztályok forradalmi mozgalmának erejétől és gyengeségétől is függ. Nem is szólva arról, hogy forradalmunk az elnyomott osztályok nemzetközi forradalmi mozgalmának része.

Ezért azt hiszem, hogy a Központi Bizottság beszámolóját országunk nemzetközi helyzetének vázolásával, a kapitalista országok helyzetének és a nemzetközi forradalmi mozgalom állapotának vázolásával kell kezdenem.

1. A világkapitalizmus gazdasága és a külső piacokért folyó harc élesedése

a) Az első kérdés — a legnagyobb kapitalista országok termelésének és kereskedelmének állapota.

E téren, elvtársak, az a legfőbb tény, hogy a kapitalista országok *termelése* az utóbbi két év alatt, vagyis a beszámolómban tárgyalt időszakban, meghaladta a háborúelőtti színvonalat, a háborúelőtti színvonal fölé emelkedett.

Íme néhány erre vonatkozó adat.

A világ *nyersvas*termelésének mutatója: 1925-ben — a háborúelőttinek 97,6 százaléka, 1926-ban — a háborúelőttinek már 100,5 százaléka, 1927-ről nincsenek teljes adataim, de az első félév adatai a nyersvastermelés további emelkedését bizonyítják.

A világ *acél*termelésének mutatója: 1925-ben — a háborúelőttinek 118,5 százaléka, 1926-ban — 122,6 százaléka.

A világ *szén*termelésének mutatója: 1925-ben — 97,9 százalék, 1926-ban — valamivel kevesebb — 96,8 százalék. Itt nyilván az angol sztrájk éreztette hatását.

A világ *gyapot*fogyasztása: 1925/26-ban — a háborúelőttinek 108,3 százaléka, 1926/27-ben — a háborúelőttinek 112,5 százaléka.

Az öt *gabonafélének*[70] az egész világon betakarított termése: 1925-ben — a háborúelőttinek 107,2 százaléka, 1926-ban — 110,5 százaléka, 1927-ben — 112,3 százaléka volt.

Ilyen lassan, apró léptekkel halad előre a világtermelés általános mutatója, és emelkedik a háborúelőtti színvonal fölé.

De vannak aztán egyes kapitalista országok, amelyek nem lépésben, hanem ugrásszerűen haladnak előre, messze elhagyva a háborúelőtti színvonalat, mint például az Északamerikai Egyesült Álla-

mok és részben Japán. Az Északamerikai Egyesült Államok adatai: a feldolgozó ipar 1925-ben a háborúelőttinek 148 százalékára, 1926-ban a háborúelőttinek 152 százalékára nőtt; a nyersanyagkitermelő ipar 1925-ben a háborúelőttinek 143 százalékára, 1926-ban 154 százalékára nőtt.

A világ*kereskedelem* növekedése. A világkereskedelmi forgalom nem nő olyan gyorsan, mint a termelés, rendszerint elmarad a termeléstől, de mégis megközelítette a háborúelőtti színvonalat. Az egész világ és egyes fontosabb országok külkereskedelmi áruforgalmának mutatói: 1925-ben — a háborúelőttinek 98,1 százaléka, 1926-ban — 97,1 százaléka; egyes országonként: Északamerikai Egyesült Államok 1925-ben — a háborúelőttihez viszonyítva 134,3 százalék, 1926-ban — 143 százalék; Franciaország — 98,2 és 99,2 százalék; Németország — 74,8 és 73,6 százalék; Japán — 176,9 és 170,1 százalék.

Nagyjában és egészében a világkereskedelem már megközelítette a háborúelőtti színvonalat, egyes országokban pedig, például Észak-Amerikában és Japánban, már túlhaladta a háborúelőtti színvonalat.

Végül a tények harmadik sora a technikai haladásról, a kapitalista ipar észszerűsítéséről, új iparágak keletkezéséről, az iparnak nemzetközi méretekben folyó fokozott trösztösítéséről, kartellesítéséről tanuskodik. Ezek a tények, azt hiszem, közismertek. Ezért nem fogok bővebben beszélni róluk. Csak arra akarok rámutatni, hogy a tőke nemcsak a termelés növekedése és a kereskedelem vonalán ért el sikereket, hanem a termelési technika javítása, a technikai haladás, a termelés észszerűsítése terén is,

mindez pedig a legnagyobb trösztök további erősödésére és új hatalmas monopolisztikus kartellek szervezésére vezetett.

Ezek azok a tények, elvtársak, amelyeket ki kell emelnünk és amelyekből ki kell indulnunk.

Azt jelenti-e mindez, hogy a kapitalizmus stabilizációja tartós, szilárd lett? Természetesen nem! Már a XIV. kongresszuson tartott beszámolómban[71] kifejtettem, hogy a kapitalizmus elérheti a háborúelőtti szintet, ennél a háborúelőtti szintnél feljebb is emelkedhetik, észszerűsítheti termelését, de ez még nem jelenti — korántsem jelenti — azt, hogy a kapitalizmus stabilizációja ezáltal tartóssá válhat, hogy a kapitalizmus visszanyerheti egykori háborúelőtti szilárdságát. Ellenkezőleg, magából a stabilizációból, abból, hogy a termelés emelkedik, abból, hogy a kereskedelem nő, abból, hogy a technikai haladás és a termelési lehetőségek egyre nagyobbak, de ugyanakkor a világpiac, ennek a piacnak határai és az egyes imperialista csoportok befolyási övezetei többékevésbbé stabil állapotban maradnak, — éppen ebből nő ki a világkapitalizmus legmélyebb és legélesebb válsága, amely háborúkkal terhes és mindennemű stabilizációt létében fenyeget.

A részleges stabilizációból kinő a kapitalizmus válságának fokozódása, a fokozódó válság rombadönti a stabilizációt — ilyen a kapitalizmus fejlődésének dialektikája a jelenlegi történelmi helyzetben.

b) A világkapitalizmus termelésének és kereskedelmének ebben a növekedésében a legjellemzőbb az, hogy a fejlődés *egyenlőtlenül* megy végbe. A fejlődés nem úgy történik, hogy egyik tőkés ország a másik

után, simán és egyenletesen, egymást nem gátolva és egymást félre nem taszítva halad előre, hanem ellenkezőleg, — a fejlődés egyes országok kiszorítása és hanyatlása, mások előretörése és fellendülése útján, földrészeknek és országoknak a piacon való uralomért folyó élethalálharcában megy végbe.

A gazdasági központ Európából Amerikába, az Atlanti-óceán térségéből a Csendes-óceán térségébe helyeződik át. Ezáltal Amerika és Ázsia részaránya a világ áruforgalmában Európa rovására megnő.

Néhány számadat: míg 1913-ban Európa részaránya a világ külkereskedelmében 58,5 százalék, Amerika részaránya 21,2 százalék, Ázsiáé 12,3 százalék volt, 1925-ben Európa részaránya 50 százalékra csökkent, Amerika részaránya viszont 26,6 százalékra, Ázsiáé pedig 16 százalékra emelkedett. Olyan országok mellett (az Északamerikai Egyesült Államok és részben Japán), ahol a kapitalizmus rohanvást tör előre, vannak olyan országok, amelyeknek gazdasága hanyatlik (Anglia). A gyarapodó kapitalista Németország és az utóbbi években előrelépő és felemelkedő országok mellett (Kanada, Ausztrália, Argentína, Kína, India) vannak országok, ahol a kapitalizmus stabilizálódó (Franciaország, Olaszország). Nő az árufelvevő piacokra igényt tartók száma, nőnek a termelési lehetőségek, nő a kínálat, de a piacok és a befolyási övezetek határai többékevésbbé stabilak maradtak.

Ez az alapja a mai kapitalizmus fokozódó kibékíthetetlen ellentmondásainak.

c) A termelési lehetőségek növekedése és a piacok viszonylagos stabilitása közötti ellentmondás az alapja

annak, hogy a piac problémája ma a kapitalizmus legfőbb problémája. Általában az árufelvevő piacok és különösen a külföldi piacok problémájának élesedése, a tőkekiviteli piacok problémájának élesedése — ez jellemző a mai kapitalizmusra.

Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy a gyárak csökkentett foglalkoztatása megszokott jelenséggé válik. A fokozódó vámkorlátozások csak olajat öntenek a tűzre. A kapitalizmus számára szűkké válnak a mostani piacok és befolyási övezetek keretei. A piacok problémájának békés megoldására irányuló kísérletek eredménytelenül végződtek és nem is végződhettek másképp. A bankároknak a szabadkereskedelem tárgyában 1926-ban tett ismeretes nyilatkozata, mint tudják, kudarccal végződött[72]. 1927-ben a Népszövetség gazdasági konferenciája, mely azt a célt tűzte maga elé, hogy a kapitalista országok „gazdasági érdekeit egyesítse", szintén kudarcba fulladt. A kapitalizmus képtelen békés úton megoldani a piacok problémáját. A kapitalizmus számára *egyetlen* „kiút" van: a gyarmatok és befolyási övezetek erőszakos *újra*felosztásának útja, a háborús összeütközések, új imperialista háborúk útja.

A stabilizációból következik a kapitalizmus válságának fokozódása.

2. A kapitalizmus nemzetközi politikája és új imperialista háborúk előkészítése

a) Ezzel kapcsolatban a világnak és a külső piacok alapját alkotó befolyási övezeteknek újrafelosztása most a világkapitalizmus politikájának alap-

vető kérdésévé lett. Már mondottam, hogy a gyarmatok és befolyási övezetek jelenlegi elosztása, mely a legutóbbi imperialista háború eredménye, már elavult. Most már nem elégíti ki sem Észak-Amerikát, amely — nem elégedve meg Dél-Amerikával — Ázsiába (elsősorban Kínába) igyekszik behatolni, sem Angliát, amelynek kezéből kisiklanak a dominiumok és a Kelet több igen fontos piaca, sem Japánt, amelyet Kínában állandóan „zavar" Anglia és Amerika, sem Olaszországot és Franciaországot, amelyeknek számtalan „vitatárgyuk" van mind a dunai országokban, mind a Földközi-tenger térségében, és még kevésbbé elégíti ki Németországot, amelynek még mindig nincsenek gyarmatai.

Ebből ered a piacok és nyersanyagforrások újabb felosztására irányuló „közös" törekvés. Nem szorul bizonyításra, hogy a harc fő színtere: az ázsiai piacok és a hozzájuk vezető utak. Ebből ered több olyan kulcsprobléma, amelyek valóságos gócai az újabb összeütközéseknek. Ilyen az úgynevezett csendesóceáni probléma (Amerika—Japán—Anglia antagonizmusa), mely az Ázsiáért és a hozzávezető utakért folyó harc forrása. Ilyen a Földközi-tenger problémája (Anglia—Franciaország—Olaszország antagonizmusa), mely a Földközi-tenger partjaiért, a Keletre vezető legrövidebb utakért folyó harc forrása. Ilyen az élesedő kőolajprobléma (Anglia—Amerika antagonizmusa), mert kőolaj nélkül nem lehet háborút viselni, akinek pedig több kőolaja van, annak nagyobbak az esélyei, hogy győz a jövő háborúban.

Az angol sajtó nemrég közölte Chamberlainnek a

földközitengeri probléma „rendezésére" vonatkozó „legutóbbi" tervét. Nem kezeskedhetem ennek a tervnek hitelességéért. Kétségtelen azonban, hogy Chamberlain tervének közzététele — tünet. E szerint a terv szerint a szíriai „mandátum" Franciaország kezéből Olaszország kezébe kerülne, Tangert Spanyolországnak fizetendő megtérítés ellenében Franciaország kapja meg, Németország visszakapja Kamerunt, Olaszország kötelezi magát, hogy többé nem „lábatlankodik" a Balkánon és így tovább.

Mindez a Szovjetunió elleni harc zászlaja alatt történik. Köztudomású, hogy most általában nem fognak neki semilyen aljas és szennyes ügynek anélkül, hogy azt vonatkozásba ne hoznák a Szovjetunióval.

De mégis, mi ennek a tervnek igazi értelme? Ennek a tervnek az az értelme, hogy a francia burzsoáziát ki akarják szorítani Szíriából. Szíria ősidők óta a Kelet, Mezopotámia, Egyiptom stb. kapuja. Szíriából a Szuezi-csatorna és Mezopotámia térségében ártani lehet Angliának. És most Chamberlain nyilván véget akar vetni ennek a kellemetlen helyzetnek. Világos, hogy ennek a tervnek a sajtóban való megjelenése nem tekinthető véletlenségnek. Ez a tény azért becses, mert élesen jellemzi azt a marakodást, azokat a konfliktusokat és háborús összeütközéseket, amelyekkel az úgynevezett „nagyhatalmak" jelenlegi kapcsolatai terhesek.

Ami a kőolajprobléma jelenlegi állását és a kőolaj körül folyó harcot illeti, erről elég ékesszólóan beszél a „World's Work"[73] című amerikai folyóirat októberi száma:

„Nagyon reális veszély fenyegeti az angolszász népek békéjét és kölcsönös megértését... A külügyi kormányzat elkerülhetetlenül egyre erősebben fogja támogatni az amerikai üzletembereket, ha a szükség úgy kívánja. Ha az angol kormány azonosítani fogja magát a brit *olaj*iparral, akkor előbb vagy utóbb az amerikai kormány is azonosítani fogja magát az amerikai *olaj*iparral. Ez a harc nem válhat a kormányok harcává anélkül, hogy nagy mértékben ne fokozná a *háborús veszélyt*."

Egészen kétségtelen: a hatalmak új koalíciókat készülnek szervezni a külső piacokért, a nyersanyagforrásokért, a hozzájuk vezető utakért folytatandó újabb háborúk előkészítése céljából.

b) Voltak-e kísérletek az érlelődő háborús összeütközések „békés rendezésére" a legutóbbi kongresszusunk óta eltelt időszakban? Igen, voltak. Több volt, mint várni lehetett. De teljesen, a szó szoros értelmében teljesen eredménytelenül végződtek. Sőt, kitűnt, hogy ezek a kísérletek csak leplezték a „hatalmak" újabb háborús előkészületeit, s hogy céljuk nem egyéb, mint a nép becsapása, a „közvélemény" félrevezetése.

Nézzük a Népszövetséget, mely a hazug burzsoá sajtó és a nemkevésbbé hazug szociáldemokrata sajtó véleménye szerint a béke eszköze. Mire vezetett a Népszövetség fecsegése a békéről, a leszerelésről, a fegyverkezések csökkentéséről? Semmi jóra, csak a tömegek becsapására, újabb lázas fegyverkezésekre, az érlelődő összeütközések újabb kiéleződésére. Vagy talán véletlennek tekinthetjük-e azt a tényt, hogy a Népszövetség három éve fecseg a békéről és leszerelésről, hogy az úgynevezett II. Internacionále három éve istápolja ezt a hazug fecsegést, közben

pedig a „nemzetek" egyre fegyverkeznek, a „hatalmak" közti régi konfliktusokat elmélyítik, új meg új konfliktusokat szítanak és ilymódon aláássák a békét?

Mit bizonyít a tengeri fegyverkezések csökkentéséről tárgyaló hármas konferencia (Anglia, Amerika és Japán) kudarca[74], ha nem azt, hogy a csendesóceáni probléma újabb imperialista háborúk forrása, hogy a „hatalmak" sem leszerelni, sem fegyverkezéseiket csökkenteni nem akarják? Mit tett a Népszövetség e veszély elhárítására?

Vagy gondoljunk például azokra a lépésekre, amelyeket a szovjet küldöttség nemrég Genfben az igazi (nempedig kirakati) leszerelés kérdésében tett[75]. Mivel magyarázható az, hogy Litvinov elvtársnak a teljes leszerelésre vonatkozó őszinte és becsületes nyilatkozata „teljesen váratlanul" érte és megbénította a Népszövetséget? Vajjon nem azt bizonyítja-e ez a tény, hogy a Népszövetség nem a béke és leszerelés eszköze, hanem az újabb fegyverkezések és az újabb háborús előkészületek leplezésének eszköze?

Minden ország megvásárolható burzsoá sajtója, Japántól Angliáig, Franciaországtól Amerikáig, tele torokból ordítja, hogy a szovjet leszerelési javaslatok „nem őszinték". Hát akkor miért nem teszik próbára a szovjet javaslatok őszinteségét, és miért nem fognak hozzá azonnal, gyakorlatilag, a leszereléshez vagy legalábbis a fegyverkezések komoly csökkentéséhez? Min múlik ez?

Vagy itt van például a kapitalista államok „barátsági szerződéseinek" jelenlegi rendszere, Franciaország és Jugoszlávia szerződése, Olaszország

és Albánia szerződése, Lengyelország és Litvánia „barátsági szerződése", amelyet Pilsudski készít elő, a „Locarno rendszer"[76], „Locarno szelleme" stb., — mindez micsoda, ha nem újabb háborúk előkészítésének és a jövendő háborús összecsapások esetére történő erőátcsoportosításnak rendszere?

Vagy nézzük például a következő tényeket: Franciaország, Anglia, Olaszország, az Északamerikai Egyesült Államok, Japán *haderőinek létszáma* 1913-tól 1927-ig 1 888 000 főről 2 262 000-re emelkedett; ugyanebben az időszakban ugyanezeknek az országoknak *hadi költségvetése* 2 345 millió aranyrubelről 3 948 millióra emelkedett; ennek az öt országnak *légihadereje* 1923-tól 1927-ig 2 655 repülőgépről 4 340-re emelkedett; ez öt hatalom *cirkálóinak* tonnatartalma az 1922. évi 724 000 tonnáról 1926-ban 864 000 tonnára emelkedett; a *hadikémia* terén kialakult helyzetet Fries tábornok, az Északamerikai Egyesült Államok hadikémiai hivatalának főnöke, egyik nyilatkozatában így jellemzi: „Egy 450 kilogrammos, lewisittel töltött kémiai légibomba New York tíz városnegyedét lakhatatlanná teheti, 100 tonna lewisit pedig, melyet 50 repülőgépről dobnak le, egész New Yorkot lakhatatlanná teheti legalább egy hétre."

Mit bizonyítanak ezek a tények, ha nem azt, hogy az új háború előkészítése teljes gőzzel folyik?

Ezek az eredményei általában a burzsoá államok és nevezetesen a Népszövetség „békepolitikájának" és „leszerelési" politikájának, meg különösen a tőkét kiszolgáló szociáldemokrata lakájkodásnak.

Régebben azzal indokolták a fegyverkezések

növekedését, hogy Németország tetőtől talpig fel van fegyverezve. Most ez az „igazolás" elesik, mert Németország le van fegyverezve.

Vajjon nem világos, hogy a fokozódó fegyverkezést az diktálja, hogy a „hatalmak" közti újabb imperialista háborúk elkerülhetetlenek, vajjon nem világos, hogy „Locarno szellemének" lényege a „háború szelleme".

Azt hiszem, hogy a mostani „békés kapcsolatok" egy régi, elnyűtt inghez hasonlíthatók, amely csak vékonyka fonállal összevarrt foltokból áll. Csak kissé erősebben meg kell rántani ezt a vékonyka fonalat, el kell szakítani valahol, és az egész ing szétesik, foltokon kívül semmi sem marad belőle. Csak meg kell bolygatni a mai „békés kapcsolatokat" valahol Albániában, vagy Litvániában, Kínában vagy Észak-Afrikában és a „békés kapcsolatok épülete" összeomlik.

Így volt ez a legutóbbi imperialista háború előtt, mikor a szarajevói gyilkosság[77] háborúra vezetett.

Így van ez most is.

A stabilizációból nő ki az új imperialista háborúk elkerülhetetlensége.

3. A nemzetközi forradalmi mozgalom állapota és az új forradalmi fellendülés előjelei

a) Háború viseléséhez nem elegendő a fokozott fegyverkezés, nem elegendő új koalíciók szervezése. Ehhez még a kapitalista országok hátországának megszilárdítása is szükséges. Egyetlen kapitalista ország sem viselhet komoly háborút, ha előzetesen nem szilárdítja meg saját hátországát, nem fékezi meg

„saját" munkásait, nem fékezi meg „saját" gyarmatait. Ez az oka annak, hogy a burzsoá kormányok politikája fokozatosan fasizálódik.

Nem tekinthető véletlennek az, hogy Franciaországban most a jobboldali blokk, Angliában Hicks—Deterding—Urquhart blokkja, Németországban a burzsoá blokk, Japánban a háborús párt, Olaszországban és Lengyelországban fasiszta kormány van hatalmon.

Ezzel függ össze a munkásosztályra gyakorolt nyomás, Angliában a szakszervezeti törvény[78], Franciaországban a „nemzetfelfegyverzési" törvény[79], a nyolcórás munkanap eltörlése több országban, a burzsoázia mindenütt mutatkozó támadása a proletariátus ellen.

Ezzel függ össze az, hogy fokozott nyomást gyakorolnak a gyarmatokra és a függő országokra, hogy növelik ezekben az országokban az imperialista csapatok létszámát, amely már egymillióra rúg, és amelyből több mint 700 000 katona a brit „befolyási övezetekben" és „birtokokon" állomásozik.

b) Nem nehéz megérteni, hogy a fasizált kormányok kegyetlen nyomására válaszolniok kellett, meg kellett mozdulniok a gyarmatok elnyomott népeinek és az anyaországok munkásosztályának. Az olyan tények, mint a kínai, indonéziai, indiai stb. forradalmi mozgalom növekedése, feltétlenül döntő jelentőségűek a világimperializmus sorsa szempontjából.

Ítéljenek az elvtársak maguk. *Az egész földkerekség* 1 905 millió lakosából 1 134 millió él a gyarmatokon és a függő országokban, 143 millió él a Szovjetunióban, 264 millió a közbülső országokban és csak

363 millió él a gyarmatokat és függő országokat elnyomó nagy imperialista országokban.

Világos, hogy a gyarmati és függő országok forradalmi ébredése a világimperializmus pusztulásának előhírnöke. Az a tény, hogy a kínai forradalom még nem vezetett az imperializmus fölötti közvetlen győzelemre, ez a tény nem lehet döntő jelentőségű a forradalom távlatai szempontjából. A nagy népforradalmak általában sohasem aratnak teljes győzelmet akcióik első fordulójában. Ár és apály váltakozása során növekednek és erősödnek. Így volt ez mindenütt, Oroszországban is. Így lesz ez Kínában is.

A kínai forradalom legfontosabb eredménye az a tény, hogy felrázta évszázados álmukból és mozgásba hozta a kizsákmányoltak és elnyomottak százmilliót, hogy teljesen leleplezte a tábornoki klikk ellenforradalmiságát, letépte az álarcot az ellenforradalom kuomintangi szekértolóiról, megerősítette a kommunista párt tekintélyét a nép széles tömegeiben, a mozgalmat egészében fejlődésének magasabb fokára lendítette és új reményeket keltett India, Indonézia stb. elnyomott osztályainak millióiban. Csak vakok és kishitűek kételkedhetnek abban, hogy a kínai munkások és parasztok forradalmi mozgalma új fellendülés felé tart.

Ami az európai munkásosztály forradalmi mozgalmát illeti, itt is, e téren is, a munkástömegek balratolódásának és a forradalmi felélénkülésnek világos jeleit látjuk. Az olyan tények, mint az angol általános és szénbányász-sztrájk, a bécsi munkások forradalmi megmozdulása, a franciaországi és németországi forradalmi tüntetések Sacco és Vanzetti meggyilko-

lásával kapcsolatban, a német és a lengyel kommunista párt választási sikerei, az angol munkásmozgalom világos differenciálódása, mely abban nyilvánul meg, hogy a munkások balra tartanak, a vezérek pedig jobbra, a nyilt szociálimperializmus mocsarába mennek, az a tény, hogy a II. Internacionále az imperialista Népszövetség közvetlen függvényévé korcsosodott, hogy a szociáldemokrata pártok tekintélye a munkásosztály nagy tömegei előtt süllyed, hogy a Kominternnek és szekcióinak befolyása és tekintélye a proletárok soraiban szerte az egész világon növekszik, hogy a Szovjetunió tekintélye nő az egész világ elnyomott osztályainak szemében, „a Szovjetunió barátainak kongresszusa"[80] stb., — mindezek a tények kétségtelenül azt bizonyítják, hogy Európa a forradalmi fellendülés új szakaszába lép.

Ha egy olyan esemény, mint Sacco és Vanzetti meggyilkolása, tüntetésekre késztette a munkásosztályt, akkor ez kétségtelenül azt bizonyítja, hogy a munkásosztály mélyén olyan forradalmi energia halmozódott fel, amely okot, alkalmat, olykor látszatra egészen jelentéktelen alkalmat keres és fog keresni, hogy kirobbanjon és rázúduljon a kapitalista rendszerre.

Új forradalmi fellendülés előestéjén állunk mind a gyarmatokon, mind az anyaországokban.

A stabilizációból új forradalmi fellendülés nő ki.

4. A kapitalista világ és a Szovjetunió

a) Tehát a világkapitalizmus mélységes válságának és fokozódó labilitásának összes jeleit látjuk.

Az 1920—1921-es *időleges* háborúutáni gazdasági válság és a kapitalista országok velejáró belső káosza és külső kapcsolatainak széthullása elmúlt, aminek következtében be is következett a részleges stabilizáció időszaka, — ezzel szemben a kapitalizmus *általános* és *alapvető* válsága, mely az Októberi Forradalom győzelme és a Szovjetuniónak a kapitalista világrendszerből való kiszakadása következtében kezdett kirajzolódni, nemcsak hogy nem múlt el, hanem, ellenkezőleg, egyre inkább mélyül és megrendíti a világkapitalizmus létének alapjait.

A stabilizáció nemcsak hogy nem gátolta meg ennek az általános és alapvető válságnak fejlődését, hanem, ellenkezőleg, e válság továbbfejlődésének tápláló talajává és forrásává lett. A piacokért folyó harc fokozódása, a világ és a befolyási övezetek új felosztásának szükségessége, a burzsoá pacifizmus és a Népszövetség csődje, az a lázas tevékenység, amelyet új koalíciók alakítása és az erők átcsoportosítása érdekében fejtenek ki egy újabb háború lehetősége miatt, a fegyverkezések őrült irama, a munkásosztályra és a gyarmati országokra gyakorolt kegyetlen nyomás, a forradalmi mozgalom növekedése a gyarmatokon és Európában, a Komintern tekintélyének növekedése az egész világon, végül a Szovjetunió hatalmának megszilárdulása és tekintélyének növekedése az európai munkások és a gyarmati dolgozó tömegek körében, — ezek olyan tények, amelyeknek feltétlenül meg kell rendíteniök a világkapitalizmus létalapját.

A kapitalizmus stabilizációja egyre rothadtabbá és labilisabbá válik.

Két évvel ezelőtt azt lehetett és kellett is mondani, hogy a forradalmi hullámok Európában elsímulnak, most viszont teljes joggal állíthatjuk, hogy *Európa szemmelláthatóan új forradalmi fellendülés szakaszába lép*. Nem is szólva a gyarmatokról és függő országokról, ahol az imperialisták helyzete egyre katasztrofálisabbá válik.

b) Összeomlottak a kapitalistáknak azok a reményei, hogy a Szovjetuniót kezessé tehetik, hogy bekövetkezik a Szovjetunió kapitalista elfajulása, hogy csökkenni fog a Szovjetunió tekintélye az európai munkások és a gyarmati dolgozó tömegek előtt. A Szovjetunió éppen mint az épülő szocializmus országa növekszik és fejlődik. Az egész világ munkásaira és parasztjaira gyakorolt befolyása nő és erősödik. A Szovjetuniónak mint az épülő szocializmus országának már puszta létezése egyik leghatalmasabb tényezője annak, hogy a világimperializmus bomlik és szilárdsága Európában és a gyarmatokon egyaránt megrendül. A Szovjetunió szemmelláthatóan az európai munkásosztály és az elnyomott gyarmati népek zászlajává válik.

Ezért, hogy a jövendő imperialista háborúk számára előkészítsék a talajt, hogy a kapitalista hátország megszilárdítása érdekében mennél keményebben leszoríthassák „saját" munkásosztályukat és megfékezhessék „saját" gyarmataikat, — a burzsoá főkolomposok véleménye szerint elsősorban meg kell fékezni a Szovjetuniót, a forradalomnak ezt a gócát és melegágyát, amely ráadásul a kapitalista országok számára a legnagyobb árufelvevő piacok egyike. Ez az oka annak, hogy az imperialisták körében feléled-

nek az intervenciós törekvések, feléled a Szovjetunió elszigetelésének, a Szovjetunió bekerítésének politikája, az a politika, mely a Szovjetunió elleni háború feltételeinek előkészítésére irányul.

Az intervenciós törekvések erősödése az imperialisták táborában és a fenyegető háború (a Szovjetunió ellen), — ez a mai helyzet egyik legfontosabb tényezője.

A kapitalizmus fejlődő válságának viszonyai között az angol burzsoázia a leginkább „fenyegetett" és a leginkább „szenvedő" fél. Éppen ezért ő a kezdeményezője az intervenciós törekvések szításának. Az, hogy a szovjet munkások segítették az angol szénbányászokat, és az, hogy a Szovjetunió munkásosztálya együttérez a kínai forradalmi mozgalommal, persze múlhatatlanul olajat öntött a tűzre. Mindezek a körülmények arra vezettek, hogy Anglia szakított a Szovjetunióval, s hogy a Szovjetuniónak több más országgal való kapcsolata rosszabbodott.

c) Ezért a kapitalista világ és a Szovjetunió viszonyában észlelhető két tendencia harca, a háborús támadás tendenciája (elsősorban Anglia részéről) és a békés kapcsolatok folytatásának tendenciája (több más kapitalista ország részéről) közti harc a jelen helyzetben nemzetközi kapcsolataink rendszerének alapvető ténye.

A beszámolómban tárgyalt időszakban a békés kapcsolatok tendenciájára mutató tények: a Törökországgal kötött megnemtámadási szerződés; a Németországgal kötött kezességi szerződés; a Görögországgal kötött vámegyezmény; a Németországgal kötött hitelegyezmény; az Afganisztánnal kötött

kezességi szerződés; a Litvániával kötött kezességi szerződés; a Lettországgal kötött kezességi szerződés parafálása; a Törökországgal kötött kereskedelmi szerződés; a svájci konfliktus rendezése; a Perzsiával kötött semlegességi szerződés; a Japánnal való viszony javulása; amerikai és olaszországi gazdasági kapcsolataink kiszélesedése.

A beszámolómban tárgyalt időszakban a háborús támadás tendenciájára mutató tények: a sztrájkoló szénbányászoknak küldött pénzbeli segítséggel kapcsolatos angol jegyzék; a szovjet diplomáciai képviselők ellen intézett támadás Pekingben, Tiencsinben és Sanghájban; az Angol-Orosz Kereskedelmi Társaság (Arcos) ellen intézett támadás; Anglia szakítása a Szovjetunióval; Vojkov meggyilkolása; angol bérencek terrorcselekményei a Szovjetunióban; a Franciaországgal való viszonyunk kiéleződése Rakovszkij visszahívásának kérdésével kapcsolatban.

Két évvel ezelőtt a Szovjetunió és a kapitalista országok közötti bizonyos egyensúly és „békés együttélés" időszakáról lehetett és kellett beszélni, most ellenben teljes joggal állíthatjuk, hogy a *„békés együttélés" időszaka letűnőben van* és helyébe a Szovjetunió elleni imperialista rajtaütéseknek és az intervenció előkészítésének időszaka lép.

Igaz, Anglia próbálkozásai, hogy egységfrontot teremtsen a Szovjetunió ellen, egyelőre még nem jártak sikerrel. Ennek a sikertelenségnek okai: az imperialisták táborán belüli érdekellentétek; egyes országok érdekeltsége abban, hogy gazdasági kapcsolataik legyenek a Szovjetunióval; a Szovjetunió békepolitikája; az európai munkásosztály ellenállása;

az imperialisták félelme attól, hogy a Szovjetunió ellen viselt háború esetén országaikban forradalom fog kitörni. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy Anglia felhagy a Szovjetunió ellen irányuló egységfront szervezésével, hogy nem fog sikerülni ilyen frontot szerveznie. Anglia átmeneti kudarcai ellenére is fennáll a háborús veszély.

Ebből adódik a feladat: számításba kell vennünk az imperialisták táborában fennálló ellentéteket, el kell odáznunk a háborút azzal, hogy „váltságdíjat" fizetünk a kapitalistáknak, és mindent meg kell tennünk a békés kapcsolatok fenntartása érdekében.

Nem szabad elfelejtenünk Lenin szavait, aki azt mondotta, hogy építésünk ügyében nagyon sok függ attól, sikerül-e elodáznunk a kapitalista világgal való háborút, amely elkerülhetetlen, de amelyet el lehet odázni addig az időpontig, amikorra megérik az európai proletárforradalom, vagy amikorra teljesen megérnek a gyarmati forradalmak, vagy végül addig, amíg a kapitalisták a gyarmatokon való osztozkodás miatt hajba nem kapnak egymással.

Ezért a kapitalista országokkal való békés kapcsolatok fenntartása kötelező feladat számunkra.

A kapitalista országokkal való kapcsolatainknak alapja az, hogy lehetségesnek tartjuk két ellentétes rendszer egyidejű létezését. A gyakorlat ezt teljes mértékben igazolta. Zavaró mozzanat olykor az adósságok és a hitel kérdése. Politikánk e téren világos. A következő formulán alapszik: „ha adsz — én is adok." Adsz hitelt iparunk megtermékenyítésére — megkapod a háborúelőtti adósságok bizonyos részét,

melyet a kapott hitel után fizetett pótkamatnak tekintünk. Nem adsz — nem is kapsz. A tények azt mutatják, hogy az ipari hitel terén elértünk bizonyos sikereket. Itt nemcsak Németországra, hanem Amerikára és Angliára is gondolok. Mi ennek a titka? Az, hogy országunk óriási piac gyári berendezések behozatala számára, a kapitalista országoknak pedig éppen az ilyenfajta árukat felvevő piacokra van szükségük.

5. Következtetések

Az eredmény:

Először, növekednek a kapitalista környezeten belül fennálló ellentétek; a kapitalizmus számára szükségessé vált a világnak háború útján való újabb újrafelosztása; a kapitalista világ egy részének, élén Angliával, intervenciós tendenciái vannak; a kapitalista világ másik része nem kíván belekeveredni a Szovjetunió elleni háborúba, hanem rendszeres gazdasági kapcsolatokat akar kiépíteni a Szovjetunióval; ez a két tendencia harcot folytat egymás ellen, és a Szovjetuniónak bizonyos lehetősége van arra, hogy ezeket az ellentéteket a béke megvédésére számításba vegye.

Másodszor, felbomlóban van a stabilizáció; növekszik a gyarmati forradalmi mozgalom; újabb forradalmi fellendülés jelei mutatkoznak Európában; a Kominternnek és szekcióinak nő a tekintélye az egész világon; Európában nyilvánvalóan nő a munkásosztály rokonszenve a Szovjetunió iránt; nő a Szovjetunió hatalma és erősödik országunk munkásosz-

tályának tekintélye az egész világ elnyomott osztályainak körében.

Ebből adódnak a párt következő feladatai:

1. A nemzetközi forradalmi mozgalom vonalán:

a) harc a kommunista pártok fejlesztéséért az egész világon;

b) harc a forradalmi szakszervezeteknek és a munkások egységfrontjának erősítéséért a tőke támadásával szemben;

c) harc a Szovjetunió munkásosztálya és a kapitalista országok munkásosztálya közötti barátság megszilárdításáért;

d) harc a Szovjetunió munkásosztályának és a gyarmati és függő országok szabadságmozgalmának szorosabb összefogásáért.

2. A Szovjetunió külpolitikája vonalán:

a) harc az újabb imperialista háborúk előkészítése ellen;

b) harc Anglia intervenciós törekvései ellen és a Szovjetunió védelmi képességének fokozása;

c) békepolitika, és a kapitalista országokkal való békés kapcsolatok fenntartása;

d) a külfölddel való áruforgalmunk kiszélesítése a külkereskedelmi monopólium megszilárdítása alapján;

e) közeledés az úgynevezett „gyenge" és „nemteljesjogú" államokhoz, amelyeket az uralkodó imperialista hatalmak elnyomnak és kizsákmányolnak.

II

A SZOCIALISTA ÉPÍTÉS SIKEREI ÉS A SZOVJETUNIÓ BELSŐ HELYZETE

Engedjék meg, elvtársak, hogy rátérjek országunk belső helyzetére, szocialista építésünk sikereire, a proletárdiktatúra sorsának, fejlődésének, megerősítésének kérdésére.

Pártunk XIV. kongresszusa megbízta a Központi Bizottságot, hogy népgazdaságunk fejlődését a következő fő feladatok szemszögéből irányítsa:

először, hogy politikánk mozdítsa elő az egész népgazdaság termelésének egyre fokozódó növekedését;

másodszor, hogy a párt politikája mozdítsa elő az iparfejlesztés ütemének gyorsulását és az ipar vezetőszerepének biztosítását az egész népgazdaságban;

harmadszor, hogy a népgazdaság fejlesztése folyamán biztosítani kell a népgazdaság szocialista szektorának, a szocialista gazdasági formáknak egyre növekvő részarányát az egyéni árutermelő és a tőkés szektor rovására;

negyedszer, hogy egész gazdaságunk fejlesztése, az új iparágak szervezése, bizonyos nyersanyagtermelő iparágak fejlesztése stb. — olyan irányban történjék, hogy az általános fejlődés biztosítsa országunk gazdasági függetlenségét, hogy országunk ne váljék a világgazdaság tőkés rendszerének függvényévé;

ötödször, hogy a proletariátus diktatúrája, a munkásosztály és a paraszti tömegek blokkja, és

ebben a blokkban a munkásosztály vezetése erősödjék, és

hatodszor, hogy a munkásosztály és a szegényparasztság anyagi és kulturális helyzete állandóan javuljon.

Mit tett pártunk, mit tett pártunk Központi Bizottsága a XIV. kongresszus óta eltelt időszakban e feladatok teljesítése terén?

1. A népgazdaság egésze

Az első kérdés — a népgazdaság egészének fejlődése. Néhány fontosabb számmal kívánom szemléltetni, hogy a beszámolói időszakban hogyan fejlődött népgazdaságunk a maga egészében, és különösen hogyan fejlődött az ipar és a mezőgazdaság. Ezeket a számokat az Állami Tervhivatal ismert számításaiból veszem. Az Állami Tervhivatal 1927/28. évi keretszámaira és az ötéves terv nyersvázlatára gondolok.

a) A Szovjetunió egész népgazdasága termelésének növekedése két év alatt. Az Állami Tervhivatal újabb számításai szerint a mezőgazdaság össztermelése 1924/25-ben a háborúelőttinek 87,3 százaléka, az egész ipar termelése pedig a háborúelőttinek 63,7 százaléka volt, most pedig, két év multán, 1926/27-ben, a mezőgazdaság termelése már 108,3 százalék, az ipar termelése pedig 100,9 százalék. Az Állami Tervhivatal 1927/28. évi keretszámai szerint a mezőgazdaság termelése a háborúelőtti termelés 111,8 százalékára, az ipar termelése pedig 114,4 százalékára emelkedik.

Az ország kereskedelmi-közvetítő forgalmának növekedése két év alatt. Ha az 1924/25-ös forgalmat 100-nak vesszük (14 milliárd 613 millió cservonyec-rubel), akkor 1926/27-ben a forgalom 97 százalékkal (28 milliárd 775 millió rubelra) emelkedett, 1927/28-ban pedig több mint 116 százalékkal (33 milliárd 440 millió rubelra) kell tovább emelkednie.

Hitelrendszerünk fejlődése két év alatt. Ha hitelintézeteink 1925 október 1-i összesített mérlegeit 100-nak vesszük (5 milliárd 343 millió cservonyec-rubel), akkor a mérlegek összege 1927 július 1-re 53 százalékkal (8 milliárd 175 millió rubelra) emelkedett. Semmi okunk sincs kételkedni abban, hogy államosított hitelrendszerünk 1927/28-ban tovább fog növekedni.

A vasúti közlekedés fejlődése két év alatt. Egész vasúti hálózatunk teherforgalma 1924/25-ben a háborúelőttinek 63,1 százaléka volt, most, 1926/27-ben, a háborúelőttinek 99,1 százaléka, 1927/28-ban pedig 111,6 százaléka lesz. Arról nem is szólva, hogy ez alatt a két év alatt vasúti hálózatunk hossza 74 400 kilométerről 76 200 kilométerre nőtt, ami a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva 30,3 százalékos, 1917-hez viszonyítva pedig 8,9 százalékos növekedés.

Az állami költségvetés növekedése két év alatt. Az összesített költségvetés (az egységes állami költségvetés plusz helyi költségvetések) 1925/26-ban a háborúelőttinek 72,4 százaléka (5 milliárd 24 millió rubel) volt, most pedig, azaz 1927/28-ra, az összesített költségvetésnek a háborúelőttihez viszonyítva 110—112 százaléknak (több mint 7 milliárd rubelnak) kell lennie. A két év alatti növekedés — 41,5 százalék.

A külkereskedelem növekedése két év alatt. Külkereskedelmünk általános forgalma 1924/25-ben 1 milliárd 282 millió rubel, vagyis a háborúelőttinek körülbelül 27 százaléka volt, most pedig, 1926/27-ben, a forgalom 1 milliárd 483 millió rubel, vagyis a háborúelőttinek 35,6 százaléka, 1927/28-ban pedig a forgalom 1 milliárd 626 millió rubelra, vagyis a háborúelőttinek 37,9 százalékára van előirányozva.

Külkereskedelmünk vontatott fejlődési ütemének okai:

először, az a tény, hogy a burzsoá államok gyakran gördítenek akadályokat külkereskedelmünk elé, amelyek olykor burkolt blokád jellegét öltik;

másodszor, az a tény, hogy mi nem kereskedhetünk a szerint a burzsoá elv szerint, hogy „magunk nem fogunk jóllakni, de exportálni fogunk".

Plusz azonban az, hogy külkereskedelmünknek 1926/27-ben 57 millió rubelnyi aktív egyenlege van. 1923/24 óta ez az első év, amikor külkereskedelmi mérlegünk aktív.

Végeredményben egész nemzeti jövedelmünk általános növekedése két év alatt a következő képet mutatja: a Szovjetunió nemzeti jövedelme 1924/25-ben 15 milliárd 589 millió cservonyecrubel volt, 1925/26-ban már 20 milliárd 252 millió rubel, vagyis egy év alatt a növekedés 29,9 százalék, 1926/27-ben pedig 22 milliárd 560 millió rubel, vagyis az évi növekedés 11,4 százalék. Az Állami Tervhivatal keretszámai szerint 1927/28-ban nemzeti jövedelmünk 24 milliárd 208 millió rubel lesz, vagyis 7,3 százalékkal fog növekedni.

Ha figyelembe vesszük, hogy az Egyesült Álla-

mok nemzeti jövedelmének átlagos évi növekedése nem haladja meg a 3—4 százalékot (csak egyetlenegyszer, a mult század 80-as éveiben növekedett az Egyesült Államok nemzeti jövedelme körülbelül 7 százalékkal), és más országok, például Anglia és Németország nemzeti jövedelmének évi növekedése nem haladja meg az 1—3 százalékot, el kell ismerni, hogy *a Szovjetunió nemzeti jövedelmének növekedési üteme az utóbbi évek alatt* Európa és Amerika nagy kapitalista országaihoz képest *rekord ütem.*

Következtetés: országunk népgazdasága gyors ütemben fejlődik.

A párt feladata: előbbre lendíteni országunk népgazdaságának fejlődését a termelés minden ágában.

b) Népgazdaságunk nem vaktában fejlődik, nem a termelés egyszerű mennyiségi növekedése által, hanem bizonyos, szigorúan meghatározott irányban. Az utóbbi két év alatt népgazdaságunk fejlődésének döntő tényezője két fő körülmény.

Először az, hogy népgazdaságunk az ország *iparosítása jegyében* fejlődik, vagyis az ipar szerepe a mezőgazdasághoz viszonyítva egyre nagyobb.

Másodszor az, hogy népgazdaságunk, az ország iparosítása, *olyan irányban* fejlődik, *hogy a szocialista gazdasági formák részaránya és uralkodó szerepe* mind a termelés, mind az áruforgalom terén az egyéni árutermelő és a tőkés szektor rovására *növekedik.*

Néhány szám annak szemléltetésére, hogyan nő iparunk részaránya a népgazdaság rendszerében (közlekedés és villamosítás nélkül). 1924/25-ben az ipar össztermelésének részaránya a népgazdaság egész termeléséhez viszonyítva — háborúelőtti árakat

véve a számítás alapjául — 32,4 százalék, a mezőgazdaság részaránya pedig 67,6 százalék volt, viszont 1926/27-ben az ipar részaránya 38 százalékra emelkedett, a mezőgazdaság részaránya pedig 62 százalékra csökkent. 1927/28-ban az ipar részarányának 40,2 százalékra kell emelkednie, a mezőgazdaság részarányának pedig 59,8 százalékra kell csökkennie.

A következő számok mutatják, hogyan nőtt két év alatt az ipar gerincét alkotó *termelési eszközök termelésének* részaránya *egész* iparunkhoz viszonyítva: 1924/25-ben a termelési eszközök termelésének részaránya 34,1 százalék, 1926/27-ben 37,6 százalék, 1927/28-ra pedig 38,6 százalék van előirányozva.

Néhány szám annak szemléltetésére, hogy két év alatt hogyan nőtt a termelési eszközök termelésének részaránya az *állami* nagyiparban: 1924/25-ben 42,0 százalék, 1926/27-ben 44,0 százalék, 1927/28-ra pedig 44,9 százalék van előirányozva.

Ami az ipar *áru*termelését és annak az áruk egész tömegéhez való arányát illeti, az ipar részaránya két év alatt, 1924/25-től 1926/27-ig, 53,1 százalékról 59,5 százalékra emelkedett, 1927/28-ban pedig el kell érnie a 60,7 százalékot, — ugyanakkor a mezőgazdasági árutermelés részaránya 1924/25-ben 46,9 százalék volt, 1926/27-ben 40,5 százalékra csökkent, 1927/28-ban pedig 39,3 százalékra kell csökkennie.

Következtetés: országunk ipari országgá válik.

A párt feladata: minden módon előbbre lendíteni országunk iparosítását.

Néhány szám annak szemléltetésére, hogyan nőtt két év alatt a szocialista gazdasági formák rész-

aránya és uralkodó szerepe az egyéni árutermelő és a tőkés szektor rovására. A népgazdaság társadalmasított szektorának (az állami és szövetkezeti iparnak, a közlekedésnek, a villamosításnak stb.) *beruházásai* 1924/25-től 1926/27-ig 1 milliárd 231 millió rubelről 2 milliárd 683 millió rubelra emelkedtek, 1927/28-ban pedig a beruházásoknak 3 milliárd 456 millióra kell emelkedniök, ami azt jelenti, hogy a beruházások növekedése az 1924/25. évi 43,8 százalékról 1927/28-ban 65,3 százalékra emelkednek, — a népgazdaság nem társadalmasított szektorának beruházásai ellenben viszonylag állandóan csökkentek, és abszolút számokban is csak jelentéktelenül emelkedtek, mégpedig: az 1924/25. évi 1 milliárd 577 millióról 1926/27-ben 1 milliárd 717 millióra, 1927/28-ban pedig 1 milliárd 836 millióra kell emelkedniök, ami azt jelenti, hogy a nem társadalmasított szektor beruházásainak részaránya az 1924/25. évi 56,2 százalékról 1927/28-ban 34,7 százalékra *csökken*.

Az *ipar* társadalmasított szektorának *összitermelése* az egész iparhoz viszonyítva az 1924/25. évi 81 százalékról 1926/27-ben 86 százalékra emelkedett, 1927/28-ban pedig 86,9 százaléknak kell lennie, — az ipar nem társadalmasított szektorának szerepe viszont évről évre csökken: az egész ipar termeléséhez viszonyítva az 1924/25. évi 19 százalékról 1926/27-ben 14 százalékra csökkent, 1927/28-ban pedig 13,1 százalékra kell csökkennie.

Ami a magántőkének a *nagy* (cenzusos) iparban betöltött szerepét illeti, az nemcsak viszonylag csökken (1924/25-ben 3,9 százalék, 1926/27-ben 2,4 százalék), hanem abszolút mértékben is (1924/25-ben 169

millió háborúelőtti rubel, 1926/27-ben 165 millió háborúelőtti rubel).

A magánkapitalista elemek az ország *áruforgalma* terén is kiszorulnak. A társadalmasított szektornak az egész kereskedelmi-közvetítő forgalomhoz viszonyított részaránya 1924/25-ben 72,6 százalék, a nagykereskedelemben 90,6 százalék, a kiskereskedelemben 57,3 százalék volt, 1926/27-ben a társadalmasított szektornak az egész forgalomhoz viszonyított részaránya már 81,9 százalékra, a nagykereskedelemben 94,9 százalékra, a kiskereskedelemben 67,4 százalékra emelkedett, — ugyanakkor a magánszektor részaránya ez alatt az idő alatt az egész kereskedelmi-közvetítő forgalomhoz képest 27,4 százalékról 18,1 százalékra, a nagykereskedelemben 9,4 százalékról 5,1 százalékra, a kiskereskedelemben 42,7 százalékról 32,6 százalékra csökkent, 1927/28-ban pedig a magánszektor részarányának a kereskedelem minden ágában tovább kell csökkennie.

Következtetés: országunk biztosan és gyorsan halad a szocializmus felé, háttérbe szorítva és a népgazdaságból lépésről lépésre kiszorítva a kapitalista elemeket.

Ez a tény felfedi előttünk annak a kérdésnek alapját: „ki — kit győz le." Ezt a kérdést Lenin 1921-ben vetette fel, az új gazdasági politika bevezetése után. Össze tudjuk-e kapcsolni szocializált iparunkat a parasztgazdasággal, ki tudjuk-e szorítani a magánkereskedőt, a magánkapitalistát és megtanulunk-e kereskedni, vagypedig a magántőke győz le bennünket, szakadást idézve elő a proletariátus és a parasztság között, — ez volt akkor a kérdés. Most elmondhatjuk, hogy ezen a téren alapjában véve már

döntő sikereink vannak. Ezt talán csak vakok vagy elmebetegek tagadhatják.

Most azonban az a kérdés: „ki — kit győz le", már más jelleget ölt. Most ez a kérdés a kereskedelem teréről a termelés terére, a kisipari termelés terére, a mezőgazdasági termelés terére tevődik át, ahol a magántőkének még van bizonyos befolyása és ahonnan azt rendszeresen ki kell szorítani.

A párt feladata: kiszélesíteni és megszilárdítani szocialista parancsnoki magaslatainkat a népgazdaság minden ágában, a városban és a falun egyaránt, tartva az irányt a népgazdaság kapitalista elemeinek a felszámolására.

2. Szocialista nagyiparunk fejlődési üteme

a) Az ország *egész* iparának több mint 77 százalékát felölelő államosított nagyipar termelésének növekedése. Míg az államosított nagyipar termelésének növekedése (háborúelőtti rubelban) 1925/26-ban a megelőző évhez viszonyítva 42,2 százalék, 1926/27-ben 18,2 százalék volt, 1927/28-ban pedig 15,8 százalék lesz, addig az Állami Tervhivatal nem végleges és felettébb alacsonyra szabott ötéves előirányzata szerint a termelésnek öt év alatt 76,7 százalékkal kell növekednie, ami azt jelenti, hogy a termelés évenként aritmetikai átlagban 15 százalékkal emelkedik és az ipari termelés 1931/32-ben *kétszerese* lesz a háborúelőtti termelésnek.

Ha az ország egész iparának, mind a nagyiparnak (állami és magán nagyiparnak), mind a kisiparnak össztermelését vesszük, akkor a termelés évi

növekedése aritmetikai átlagban az Állami Tervhivatal ötéves előirányzata szerint 12 százalék lesz, ami azt jelenti, hogy az egész ipar termelése 1931/32-ben a háborúelőttinél majdnem 70 százalékkal lesz nagyobb.

Amerikában az egész ipar termelésének évi növekedése az 1890—1895-ig terjedő öt év alatt 8,2 százalék, az 1895—1900-ig terjedő öt év alatt 5,2 százalék, az 1900—1905-ig terjedő öt év alatt 2,6 százalék, az 1905—1910-ig terjedő 5 év alatt 3,6 százalék volt. Oroszországban az 1895—1905-ig terjedő tíz év alatt az évi átlagos növekedés 10,7 százalék, az 1905—1913-ig terjedő nyolc év alatt 8,1 százalék volt.

Szocialista iparunk, úgyszintén az egész ipari termelés évi növekedésének százaléka rekord százalék, amilyet nem ért el a világ egyetlen nagy kapitalista országa sem.

És ezt annak ellenére értük el, hogy míg az amerikai ipart, és különösen a háborúelőtti orosz ipart bőségesen termékenyítette a külföldi tőke hatalmas beáramlása, addig a mi államosított iparunk kénytelen saját felhalmozásaira támaszkodni.

És ezt annak ellenére értük el, hogy államosított iparunk már az újjáalakítás időszakába lépett, amikor ipari termelésünk növekedését döntő módon a régi gyárak technikai átépítése és újak építése határozza meg.

Egész iparunk, és különösen szocialista iparunk fejlődési üteme eléri és túlszárnyalja a kapitalista országok iparának fejlődését.

b) Mivel magyarázható nagyiparunk fejlődésének ez a példátlan üteme?

Először azzal, hogy nagyiparunk államosított ipar, minek következtében nincsenek olyan önző és társadalomellenes érdekei, mint a magánkapitalista csoportoknak, és megvan a lehetősége arra, hogy az egész társadalom érdekeinek megfelelően fejlődjék.

Másodszor azzal, hogy nagyiparunk a legnagyobb üzemű és legkoncentráltabb a világ összes létező iparai közül, minek következtében minden lehetősége megvan arra, hogy legyőzze a magánkapitalista ipart.

Harmadszor azzal, hogy az államnak, amely kezében tartja az államosított közlekedést, az államosított hitelt, az államosított külkereskedelmet, az általános állami költségvetést, minden lehetősége megvan arra, hogy tervszerűen mint egységes ipari gazdaságot vezesse az államosított ipart, ami óriási előny minden más iparral szemben és sokszorosan gyorsítja iparunk fejlődési ütemét.

Negyedszer azzal, hogy államosított iparunknak, mint a legnagyobb üzemű és legnagyobb teljesítőképességű iparnak, minden lehetősége megvan arra, hogy tántoríthatatlanul folytassa az önköltség csökkentésére, a gyári eladási árak csökkentésére és a termelés olcsóbbá tételére irányuló politikáját, és ezzel növelje termelvényeinek piacát, fokozza a belső piac felvevőképességét és egyre bővülő forrást teremtsen a termelés további fejlesztése számára.

Ötödször azzal, hogy az államosított ipar, sok okból, többek közt azért is, mert árleszállítási politikát folytat, a város és a falu, a proletariátus és a parasztság fokozatos közeledésének viszonyai között fejlődhet, ellentétben a kapitalista iparral, amely a

parasztság életerejét kiszívó burzsoá város és a tönkremenő falu fokozódó ellenségeskedésének viszonyai között fejlődik.

Végül azzal, hogy az államosított ipar a munkásosztályra, egész fejlődésünk hegemónjára támaszkodik, minek következtében megvan a lehetősége arra, hogy általában könnyebben fejlessze a technikát és különösen a munka termelékenységét, hogy észszerűsítse a termelést és az igazgatást, mert a munkásosztály széles tömegei támogatják, ami nincs meg és nem is lehet meg az ipar kapitalista rendszerében.

Mindennek kétségtelen bizonyítéka az, hogy technikánk az utóbbi két év alatt gyorsan növekedett és az új iparágak (a gépgyártás, szerszámgépgyártás, a turbogenerátorok gyártása, az automobil- és repülőgépgyártás, a vegyipar stb.) gyorsan fejlődtek.

Ezt bizonyítja iparunk észszerűsítése a munkanap egyidejű rövidítése (a hétórás munkanap bevezetése) és a munkásosztály anyagi és kulturális helyzetének szüntelen emelkedése *mellett*, ami nincs meg és nem is lehet meg a gazdaság kapitalista rendszerében.

Szocialista iparunk példátlan fejlődési üteme közvetlen és kétségtelen bizonyítéka a szovjet termelési rendszer fölényének a kapitalista rendszerrel szemben.

Leninnek igaza volt, amikor még 1917 szeptemberében, mielőtt a bolsevikok megragadták volna a hatalmat, azt mondotta, hogy nekünk, megteremtve a proletariátus diktatúráját, megvan a lehetőségünk arra és kötelességünk, hogy „*gazdaságilag is* utólérjük, és túlszárnyaljuk az előrehaladott országokat" (XXI. köt. 191. old.[80a]).

A párt feladata: megszilárdítani a szocialista ipar-

fejlesztés elért ütemét, és fokozni azt a közeljövőben, hogy megteremtsük azokat a kedvező feltételeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy utólérjük és túlszárnyaljuk az előrehaladott kapitalista országokat.

3. Mezőgazdaságunk fejlődési üteme

a) A falun, fordítva, viszonylag lassan növekszik a termelés. Míg 1925/26-ban az összes termés növekedése (háborúelőtti rubelokban) az előző évhez képest 19,2 százalék, 1926/27-ben 4,1 százalék volt, 1927/28-ban 3,2 százalék lesz, addig az Állami Tervhivatal hozzávetőleges és jelentékenyen csökkentett ötéves előirányzata szerint a termelés öt év alatt 24 százalékkal fog növekedni, úgyhogy a termelés évi növekedése aritmetikai átlagban 4,8 százalék lesz, és 1931/32-ben a mezőgazdasági termelés 28—30 százalékkal fogja meghaladni a háborúelőtti termelést.

Ez a mezőgazdasági termelés többé-kevésbbé tűrhető évi növekedése. De ez — a kapitalista országokhoz viszonyítva — egyáltalában nem nevezhető rekordtermelésnek és nem elegendő ahhoz, hogy a jövőben fenntartsuk a mezőgazdaság és az államosított ipar szükséges egyensúlyát.

Az Északamerikai Egyesült Államokban a mezőgazdaság összes termésének évi növekedése az 1890-től 1900-ig terjedő évtizedben 9,3 százalék, az 1900-tól 1910-ig terjedő évtizedben 3,1 százalék, az 1910-től 1920-ig terjedő évtizedben 1,4 százalék volt. A háborúelőtti Oroszországban a mezőgazdasági termelés évi növekedése az 1900-tól 1911-ig terjedő évtizedben 3,2—3,5 százalék volt.

Igaz, mezőgazdasági termelésünk évi növekedése az 1926/27—1931/32-es ötéves időszak alatt 4,8 százalék lesz, tehát — mint látható — a mezőgazdasági termelés növekedésének százaléka a szovjet viszonyok között nagyobb, mint a kapitalista Oroszország idején. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy míg az államosított ipar össztermelése 1931/32-ben *kétszer* akkora lesz, mint a háborúelőtti ipari termelés, az egész ipar termelése pedig 1931/32-ben körülbelül *70* százalékkal fogja meghaladni a háborúelőtti színvonalat, — a mezőgazdaság termelése erre az időre csak 28—30 százalékkal, vagyis *egyharmadnál kevesebbel* fogja felülmúlni a háborúelőtti mezőgazdasági termelést.

Ennélfogva mezőgazdaságunk fejlődésének üteme nem ismerhető el eléggé kielégítőnek.

b) Mivel magyarázható az, hogy mezőgazdaságunk fejlődési üteme államosított iparunk fejlődési ütemével képest viszonylag lassú?

Ez mezőgazdasági technikánk rendkívüli elmaradottságával és a falu kulturális állapotának nagyon alacsony színvonalával, valamint, különösen, azzal magyarázható, hogy szétforgácsolt mezőgazdasági termelésünk nem rendelkezik azokkal az előnyökkel, amelyekkel egyesített államosított nagyiparunk rendelkezik. A mezőgazdasági termelés először is nincs államosítva és nincs egyesítve, hanem szét van forgácsolva és apró darabokban szét van szórva. Nem vezetik tervszerűen és egyelőre túlontúlnyomórészt alá van vetve a kistermelés ösztönösségének. Nincs egyesítve és nagyüzemesítve a kollektivizálás vonalán, aminek következtében még kedvező kizsákmá-

nyolási talaj a kulák elemek számára. Ezek az okai annak, hogy a szétforgácsolt mezőgazdaság meg van fosztva az egyesített és tervszerűen vezetett nagyüzemű termelés óriási előnyeitől, amelyekkel államosított iparunk rendelkezik.

Hol a mezőgazdaság kiútja? Talán lassítani kellene egész iparunk és különösen államosított iparunk fejlődési ütemét? Semmi esetre sem! Ez reakciós, proletárellenes utópia volna. (Felkiáltások: „Úgy van!") Az államosított iparnak gyorsított ütemben kell fejlődnie és így is fog fejlődni. Ez a biztosítéka annak, hogy a szocializmus felé haladjunk előre. Ez a biztosítéka annak, hogy végül iparosítani fogjuk magát a mezőgazdaságot is.

Hol van hát a kiút? A kiút abban van, hogy a kis és szétforgácsolt parasztgazdaságok a föld társas megművelése alapján átmennek nagyüzemű és egyesített gazdaságokba, áttérnek a föld kollektív megművelésére új, magasabb technika alapján.

A kiút abban van, hogy a kis és törpe parasztgazdaságokat fokozatosan, de állhatatosan, nem kényszer, hanem példaadás és meggyőzés útján nagygazdaságokban egyesítjük, a föld közös, társas, kollektív megművelése alapján, mezőgazdasági gépeket és traktorokat alkalmazva, és alkalmazva a földművelés belterjességét fokozó tudományos módszereket.

Más kivezető út nincs.

Máskülönben mezőgazdaságunk nem képes sem utólérni, sem túlszárnyalni a fejlett mezőgazdasággal rendelkező kapitalista országokat (Kanada stb.).

Mindazok az intézkedéseink, amelyeket a mezőgazdaság tőkés elemeinek korlátozása, a falu szocia-

lista elemeinek fejlesztése, a paraszti gazdaságoknak a szövetkezeti fejlődés medrébe való bevonása terén, valamint annak érdekében tettünk, hogy az állam tervszerűen befolyásolja a falut azáltal, hogy átkarolja a paraszti gazdaságot mind az ellátás és értékesítés, mind a termelés oldaláról, — mindezek az intézkedések, igaz, döntő fontosságú, de mégiscsak előkészítő intézkedések ahhoz, hogy a mezőgazdaságot átállítsuk a kollektivizmus vágányára.

c) Mit tett a párt két év alatt ebben az irányban? Nem keveset tett. De korántsem tett meg mindent, amit megtehetett volna.

Ami a mezőgazdaságnak, hogy úgy mondjam, *kívülről*, a mezőgazdaságnak a szükséges gyártmányokkal való ellátása vonalán és a mezőgazdasági termékek értékesítése vonalán történő átkarolását illeti, eredményeink a következők: a mezőgazdasági szövetkezetek most a parasztbirtokoknak körülbelül egyharmadát egyesítik; a fogyasztási szövetkezetek 1924/25-ben a falu ellátásának 25,6 százalékát, 1926/27-ben már 50,8 százalékát tartották kezükben; a szövetkezeti és állami szervek 1924/25-ben a mezőgazdasági termékek 55,7 százalékát, 1926/27-ben már 63 százalékát értékesítették.

Ami a mezőgazdaságnak, hogy úgy mondjam, *belülről*, a mezőgazdasági termelés vonalán történő átkarolását illeti, ezen a téren rendkívül keveset csináltunk. Elég, ha annyit mondok, hogy a kolhozok és szovhozok ma az egész mezőgazdasági termelésnek mindössze alig több mint 2 százalékát, és az árutermelésnek alig több mint 7 százalékát adják.

Ennek természetesen több objektív és szubjektív

oka van: ügyetlenül nyúlnak a dologhoz, funkcionáriusaink nem fordítanak elegendő figyelmet erre a dologra, a parasztok konzervatívak és elmaradottak, hiányzanak a föld társas megművelésére való áttérés finanszírozásához szükséges pénzösszegek stb. Márpedig ehhez nem csekély összegek kellenek.

Lenin a X. kongresszuson azt mondotta, hogy még nem állnak rendelkezésünkre azok az alapok, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a mezőgazdaságot alávessük az állami vagy kollektív elvnek. Azt hiszem, most már lesznek ilyen alapjaink, és idővel növekedniök is kell. Az a helyzet alakult ki, hogy ha nem egyesítjük a szétforgácsolt paraszti gazdaságokat, ha nem állítjuk át őket a föld társas megművelésére, akkor lehetetlen komolyabb mértékben előmozdítani a mezőgazdaság intenzívebbé tételét és gépesítését, lehetetlen úgy szervezni a dolgot, hogy mezőgazdaságunk fejlődési üteme utólérje a kapitalista országokét, például Kanadáét.

Ezért a feladat az, hogy falusi funkcionáriusaink figyelmét erre a fontos dologra összpontosítsuk.

Azt hiszem, hogy a földművelésügyi népbiztosságok és a mezőgazdasági szövetkezetek szervei mellett működő kölcsönző állomásoknak ebben a dologban igen nagy szerepet kell betölteniök.

Egy példával akarom szemléltetni, hogyan segítik néha a szovhozok a parasztokat abban, hogy áttérjenek a föld kollektív megművelésére, ami a parasztok számára óriási előnnyel jár. Az Ukrajnai Szovhoztrösztről van szó, amely traktoraival segítette az odesszai járás parasztjait. A parasztok megköszönték a segítséget. Levelük nemrég jelent meg az

„Izvesztyijá"-ban. Engedjék meg, hogy ezt a levelet felolvassam. (F e l k i á l t á s o k: „Halljuk!")

„Mi, a *Sevcsenko*, *Kraszin*, *Kalinyin*, «*Vörös Csillag*» és «*Felkelő Nap*» tanyák telepesei, hálás köszönetet mondunk a Szovjethatalomnak azért az óriási segítségért, melyet gazdaságunk helyreállításában nyujtott nekünk. Többségünk szegényparaszt, akiknek se lovuk, se felszerelésük, — ezért nem tudtuk megművelni a nekünk juttatott földet, és *kénytelenek voltunk bérbeadni az idevaló kulákoknak a termés egy részéért.* A termés silány volt, mert tudvalevő, hogy a bérlő nem jól műveli meg az idegen földet. Azokat a kis hiteleket, amelyeket az államtól kaptunk, feléltük és évről évre szegényedtünk.

Ebben az évben eljött hozzánk az Ukrajnai Szovhoztröszt képviselője és azt javasolta, hogy ne pénzkölcsönt vegyünk, hanem műveltessük meg földjeinket traktorokkal. Egy-két kulák kivételével valamennyi telepes beleegyezett ebbe, bár nem nagyon hittük, hogy a munkát rendesen fogják elvégezni. Nagy örömünkre és a kulákok bosszúságára a traktorok felszántották az egész szűzföldet és ugart, ötször-hatszor megforgatták és megboronálták, hogy megtisztítsák a gyomtól és végül nemes búzával vetették be az egész földet. A kulákok ma már nem nevetnek a traktorbrigád munkáján. Járásunkban az idén, mivel nagyon kevés volt az eső, a parasztok alig vetettek őszit, azokon a földeken pedig, ahol vetettek, még nem kelt ki a vetés. *A mi földjeinken azonban, a telepesek földjein, száz meg száz gyeszjatyina ugaron gyönyörű búza zöldel, amilyen nincs a leggazdagabb német telepeken sem.*

A traktorok az őszi búzavetésen kívül teljesen elvégezték az őszi szántást a tavaszi vetés alá. *Most nincs egyetlen gyeszjatyina földünk sem, amely ne volna fölszántva, vagy bérbe volna adva. Nincs köztünk egyetlenegy szegényparaszt sem, akinek ne volna néhány gyeszjatyina őszi búzavetése.*

Miután a magunk szemével láttuk, hogyan dolgoznak a traktorok, nem akarunk tovább szegényes kisgazdasá-

got folytatni, és *úgy döntöttünk, hogy társadalmasított traktoros gazdaságot szervezünk, amelyben nem lesznek különálló, apró, paraszti vetésdarabok.* A Tarasz Sevcsenko szovhoz, amellyel szerződést kötöttünk, már elvállalta, hogy megszervezi számunkra a traktoros gazdaságot" („Izvesztyija" 267. sz. 1927 november 22).

Ezt írják a parasztok.

Minél több ilyen példát, elvtársak, és akkor messze előre lehetne lendíteni a falu kollektivizálásának ügyét.

A párt feladata: szélesebben kell átkarolni a paraszti gazdaságot a szövetkezetekkel és az állami szervekkel az értékesítés és ellátás vonalán, és falusi építőmunkánk soronlevő gyakorlati feladataként ki kell tűzni azt, hogy a szétforgácsolt paraszti gazdaságokat fokozatosan átállítjuk az egyesített nagyüzemű gazdaságok vágányára, a föld társas, kollektív megművelésére a földművelés belterjesítése és gépesítése alapján, mert a fejlődésnek ez az útja a legfontosabb eszköze annak, hogy a mezőgazdaság fejlődési ütemét meggyorsítsuk és a falu kapitalista elemeit leküzdjük.

* * *

Egészében ezek eredményeink és vívmányaink a gazdasági építés terén.

Ez nem jelenti azt, hogy e téren nálunk minden rendben van. Nem, elvtársak, nálunk korántsincs minden rendben.

Így például megtalálhatók nálunk az áruhiány elemei. Ez — gazdaságunk mínusza. Ez azonban, sajnos, egyelőre elkerülhetetlen mínusz. Mert az a tény, hogy a termelési eszközök termelését gyorsabb

ütemben fejlesztjük, mint a könnyűipart, — ez a tény egymagában meghatározza, hogy nálunk a legközelebbi években még meglesznek az áruhiány elemei. De nem tehetünk másként, ha minden módon előre akarjuk lendíteni országunk iparosítását.

Vannak emberek, például a mi ellenzékünk, akik ideológiájuk anyagát az üzletek előtt sorbanálló spekulánsoktól szerzik be, és áruhiányról ordítoznak, de ugyanakkor „ultraiparosítási" politikát követelnek. Ez természetesen ostobaság, elvtársak. Így csak tudatlan emberek beszélhetnek. Nehéziparunkat nem lehet és nem is szabad szűkebb keretek közé szorítanunk a könnyűipar minden módon való fejlesztése kedvéért. De meg a könnyűipart sem lehet kellő mértékben fejleszteni, ha nem gyorsítjuk a nehézipar fejlődését.

Növelni lehetne a készáruk behozatalát és ilymódon enyhíteni lehetne az áruhiányt, — ezt követelte egy időben az ellenzék. Ez azonban olyan ostobaság, hogy az ellenzék kénytelen volt felhagyni vele. Más kérdés az, hogy elég ügyesen enyhítik-e nálunk az áruhiány elemeit, ami viszonyaink között teljesen lehetséges, és amit a párt mindenkor követelt. Azt hiszem, hogy éppen ezen a téren nálunk nincs minden rendben.

Tény továbbá az is, hogy viszonylag nem kevés a kapitalisták száma mind az ipar, mindpedig a kereskedelem terén. Ezeknek az elemeknek a részaránya nem olyan csekély, mint ahogy azt olykor egyes elvtársaink feltüntetik. Ez szintén mínusz népgazdaságunk mérlegében.

Nemrég olvastam Larin elvtárs „A magántőke a

Szovjetunióban" című, minden tekintetben érdekes könyvét. Ajánlom az elvtársaknak, olvassák el ezt a kis könyvet. Meggyőződhetnek ebből a könyvből, hogy a tőkés milyen ügyesen és ravaszul takarózik a kisipari szövetkezet, a mezőgazdasági szövetkezet, egyik-másik állami kereskedelmi szerv lobogójával. Vajjon megteszünk-e mindent, hogy a kapitalista elemeket korlátozzuk, számukat csökkentsük, és végül a népgazdaság szférájából ki is küszöböljük? Azt hiszem, hogy nem teszünk meg mindent. Tudom például, hogy általában a kisiparban, és különösen a bőr- és textiliparban, szép számmal vannak új milliomosok, akik kiuzsorázzák a kisiparosokat és általában a kistermelőket. Vajjon megteszünk-e mindent, hogy ezeket a kizsákmányoló elemeket gazdaságilag bekerítsük és kiszorítsuk azáltal, hogy a kisiparosokat összekapcsoljuk a szövetkezetekkel, vagy az állami szervekkel? Aligha lehet kétséges, hogy e téren korántsem teszünk meg mindent. Pedig ennek a kérdésnek komoly jelentősége van számunkra.

Továbbá, a faluban bizonyos mértékben megnövekedett a kulákság. Ez mínusz gazdaságunk mérlegében. Vajjon megteszünk-e mindent, hogy gazdaságilag korlátozzuk és elszigeteljük a kulákságot? Azt hiszem, hogy nem teszünk meg mindent. Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt hiszik, hogy közigazgatási rendszabályokkal, a GPU-val lehet és kell a kulákkal végezni: parancs, pecsétet rá és pont. Ez könnyű eszköz, de korántsem hatásos. A kulákot gazdasági jellegű rendszabályokkal és a szovjet törvényesség alapján kell torkonragadni. A szovjet törvényesség nem üres frázis. Ez természetesen nem zárja

ki azt, hogy bizonyos szükséges közigazgatási rendszabályokat alkalmazzunk a kulák ellen. De a gazdasági jellegű rendszabályokat nem szabad közigazgatási intézkedésekkel helyettesíteni. Igen komoly figyelmet kell fordítani arra, hogy szövetkezeti szerveink gyakorlatában, különösen a mezőgazdasági hitel vonalán, a kulákság elleni harc terén ne ferdítsék el a pártvonalat.

Továbbá az is tény, hogy az iparban rendkívül lassú ütemben csökken az önköltség, rendkívül lassan csökken az ipari áruk gyári eladási ára, és különösen a városi áruk kiskereskedelmi ára. Ez szintén mínusz gazdasági építésünk mérlegében. Hangsúlyoznunk kell, hogy ezen a téren az állami, a szövetkezeti, a pártapparátus egyaránt igen nagy ellenállást fejt ki. Elvtársaink nyilván nem értik, hogy az a politika, mely az iparcikkek árának leszállítására irányul, egyik legfontosabb emelője iparunk javításának, a piac kibővítésének és annak, hogy gazdagítsuk azt a forrást, amely nélkül iparunk nem fejlődhet. Aligha lehet kétséges, hogy ezt a mínuszt csak úgy számolhatjuk fel, ha kíméletlen harcot folytatunk az apparátusnak az árleszállítási politika végrehajtása terén észlelhető lanyhasága, ellenállása ellen.

Végül mínusz az is, hogy a vodka ott szerepel a költségvetésben, hogy külkereskedelmünk rendkívül lassú ütemben fejlődik és hogy nincs elegendő tartalékunk. Azt hiszem, el lehetne kezdeni a szeszgyártás fokozatos leépítését, és vodka helyett olyan bevételi forrásokat lehetne nyitni, mint a rádió és mozi. Valóban, miért ne lehetne kezünkbe venni ezeket a nagyon fontos eszközöket, és miért ne lehetne ezt a feladatot

rátermett, igazi bolsevikokra bízni, akik sikeresen megbirkóznának vele, és végül is lehetővé tennék a szeszgyártás leépítését?

Ami a külkereskedelmet illeti, azt hiszem, hogy gazdasági téren észlelhető számos nehézségünknek elégtelen kivitelünk a gyökere. Fokozhatjuk-e kivitelünket? Azt hiszem, igen. Megteszünk-e mindent, hogy a lehető legnagyobb mértékben fokozzuk exportunkat? Azt hiszem, nem.

Ugyanezt kell mondanunk a tartalékokról is. Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik néha könnyelműségből, néha pedig tudatlanságból azt mondják, hogy nincsenek tartalékaink. Nem, elvtársak, vannak valamelyes kis tartalékaink. Államunk valamennyi szerve, a kerületi és kormányzósági szervektől a területi és központi szervekig, igyekszik tartalékolni valamit szűkös napokra. Ez a tartalék azonban kevés. Ezt be kell vallanunk. Ezért feladatunk az, hogy amennyire csak lehet, növeljük tartalékainkat, még ha ez olykor bizonyos napi szükségletek rovására megy is.

Ezek, elvtársak, gazdasági építésünk árnyoldalai, amelyekre figyelmet kell fordítanunk, és amelyeket bármi áron fel kell számolnunk, hogy gyorsabb ütemben haladhassunk előre.

4. Az osztályok, az államapparátus, az ország kulturális fejlődése

Az ország gazdasági helyzetének kérdéseiről áttérünk a politikai helyzet kérdéseire.

a) A munkásosztály. Néhány számadat a mun-

kásosztály és általában a bérből és fizetésből élők számának növekedéséről. A bérből és fizetésből élők száma (munkanélküliek nélkül) 1924/25-ben 8 215 000, 1926/27-ben 10 346 000 volt. A növekedés 25 százalék. Ebből a fizikai munkások száma, beleértve a mezőgazdasági és idénymunkásokat is, 1924/25-ben 5 448 000, 1926/27-ben 7 060 000 volt. A növekedés 29,6 százalék. Ebből nagyipari munkás 1924/25-ben 1 794 000, 1926/27-ben 2 388 000. A növekedés 33 százalék.

A munkásosztály anyagi helyzete. A bérből és fizetésből élők részesedése a nemzeti jövedelemben 1924/25-ben 24,1 százalék volt, 1926/27-ben pedig ez a részesedés 29,4 százalékra emelkedett, ami azt jelenti, hogy a bérből és fizetésből élők 30 százalékkal többet kapnak a nemzeti jövedelemből, mint a háború előtt, ezzel szemben más társadalmi csoportok, köztük a burzsoázia részesedése a nemzeti jövedelemben ugyanebben az időszakban kisebb lett (például a burzsoázia részesedése 5,5 százalékról 4,8 százalékra csökkent). Az egész állami iparban foglalkoztatott munkások reálbére, a juttatásokat nem számítva, 1924/25-ben havi 25,18, 1926/27-ben havi 32,14 moszkvai indexrubel volt, ami két év alatt 27,6 százalék növekedést jelent és 5,4 százalékkal haladja meg a háborúelőtti színvonalat. A juttatásokkal (társadalombiztosítás, kulturális szükségletekre folyósított összegek, közszolgáltatások stb.) együtt a munkabér 1924/25-ben a háborúelőttinek 101,5 százaléka, 1926/27-ben pedig a háborúelőttinek 128,4 százaléka volt. A társadalombiztosítás alapjai az 1924/25. évi 461 millió rubelról 1926/27-ben 852 millió rubelra

emelkedtek, vagyis a növekedés 85 százalék, ami lehetővé tette, hogy 513 000 embert helyezzünk el üdülőkben és szanatóriumokban, hogy 460 000 munkanélkülit segélyezzünk és 700 000 nyugdíjasnak (a munka és a polgárháború rokkantjainak) folyósítsunk nyugdíjat, és hogy a beteg munkásoknak a betegség ideje alatt teljes munkabérüket kifizessük.

Két évvel ezelőtt, 1924/25-ben, valamivel több mint 132 millió rubelt költöttünk, vagyis fordítottunk munkáslakások építésére, 1925/26-ban valamivel több mint 230 milliót, 1926/27-ben 282 milliót, 1927/28-ban pedig valamivel több mint 391 milliót fogunk kiadni, hozzászámítva a Központi Végrehajtó Bizottság Kiáltványa alapján erre a célra rendelt 50 milliót is. Az elmúlt három év alatt az ipar, a közlekedés, a végrehajtó bizottságok és a szövetkezetek vonalán munkáslakások építésére, egyéni építkezések nélkül, összesen 644 700 000 rubelt költöttünk, az 1927/28-as építkezést is hozzászámítva 1 milliárd 36 millió rubelt. Ezekből a ráfordításokból három év alatt 4 594 000 m² lakóteret lehetett építeni, 257 000 munkásnak, családtagjaikkal együtt pedig körülbelül 900 000 embernek lehetett lakást adni.

A munkanélküliség kérdése. Meg kell mondanom, hogy itt a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsa és a Munkaügyi Népbiztosság adatai eltérnek egymástól. Én a Munkaügyi Népbiztosság számait fogadom el, mert azok a valódi munkanélkülieket ölelik fel, azokat, akiket a munkaközvetítő hivatalok nyilvántartanak. A Munkaügyi Népbiztosság adatai szerint a munkanélküliek száma két év alatt 950 000-ről 1 048 000-re emelkedett. Közülük ipari munkás

16,5 százalék, értelmiségi és szakképzetlen munkás 74 százalék. A munkanélküliség fő forrása tehát a falu túlnépesedése, és csak mellékes forrása az, hogy iparunk bizonyos minimális számú ipari munkást még nem tudott felszívni.

Összegezve: az egész munkásosztály anyagi helyzetének színvonala kétségtelenül emelkedett.

A párt feladata: folytatni a munkásosztály anyagi és kulturális helyzetének további javítására, a munkásosztály munkabérének további emelésére irányuló vonalat.

b) A parasztság. Azt hiszem, hogy a parasztság rétegeződését nem érdemes számokkal szemléltetni, mivel beszámolóm így is hosszúra nyúlt, a számok pedig közismertek. Kétségtelen, hogy a proletárdiktatúrában végbemenő rétegeződés nem azonosítható a kapitalista rendben végbemenő rétegeződéssel. A kapitalizmusban a két szélsőség: a szegényparasztság és a kulákság növekszik, a középparaszt pedig felmorzsolódik. Nálunk, fordítva, a középparasztság növekszik, mert a szegényparasztság bizonyos része középparaszttá válik, növekszik a kulákság, a szegényparasztság pedig csökken. Ez a tény azt bizonyítja, hogy, mint eddig, most is, a középparaszt a földművelés központi alakja. A vele való blokknak, miközben a szegényparasztságra támaszkodunk, döntő jelentősége van egész építésünk sorsára nézve, a proletárdiktatúrára nézve.

A falu anyagi helyzetének általános javulása. Adataink szerint a paraszti lakosság jövedelme nő. A paraszti lakosság jövedelme két évvel ezelőtt, 1924/25-ben 3 milliárd 548 millió rubel volt, 1926—27-ben ez a jövedelem 4 milliárd 792 millió rubelra,

vagyis 35,1 százalékkal emelkedett, a paraszti lakosság ellenben ez alatt az időszak alatt mindössze 2,38 százalékkal növekedett. Ez kétséget kizárólag azt mutatja, hogy a falu anyagi helyzete javul.

Ez nem jelenti azt, hogy az ország parasztsága mindenütt javított anyagi helyzetén. Tudják, hogy e két év alatt helyenként meglehetősen különböző terméseredmények voltak, és az 1924-es rossz termés következményeit még nem heverték ki teljesen. Ezért állami segélyezésben kellett részesíteni a dolgozó parasztságot általában, és különösen a szegényparasztságot. Az állam 1925/26-ban 373 millió, 1926/27-ben 427 millió rubellal segélyezte a dolgozó parasztságot. A szegényparasztság külön segélyezése 1925/26-ban: pénzkiutalások a legszegényebb gazdaságoknak — 38 millió rubel; adókedvezmények a szegényparaszti gazdaságoknak — 44 millió rubel; biztosítási kedvezmények a szegényparasztságnak — 9 millió rubel; összesen 91 millió rubel. A szegényparasztság külön segélyezése 1926/27-ben ugyanilyen címeken: 39 millió rubel, 52 millió rubel, 9 millió rubel, összesen körülbelül 100 millió rubel.

Eredmény: a parasztság zömének anyagi helyzete javul.

A párt feladata: folytatni a parasztság zöme és elsősorban a szegényparasztság anyagi és kulturális helyzetének további javítására irányuló vonalat, erősíteni a munkásosztály és a parasztság szövetségét, emelni a munkásosztály és pártja tekintélyét a falun.

c) Az új burzsoázia. Az értelmiség. Az új burzsoáziának jellemző vonása, hogy, a munkásosztállyal és a parasztsággal ellentétben, nincs oka arra,

hogy elégedett legyen a Szovjethatalommal. Elégedetlensége nem véletlen jelenség. Elégedetlenségének megvannak a maga gyökerei az életben.

Az előbb beszéltem népgazdaságunk növekedéséről, beszéltem iparunk növekedéséről, a népgazdaság szocialista elemeinek növekedéséről, a magánvállalkozók viszonylagos súlyának csökkenéséről, a kiskereskedők kiszorításáról. De mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy miközben iparunk és kereskedelmi szerveink nőnek, ugyanakkor a kis- és középtőkések tízezrei tönkremennek. Hány kis és közepes boltot zártunk be ez évek alatt? Ezret meg ezret. És hány kisiparos proletarizálódott? Ezrek. És hány hivatalnokot bocsátottunk el államapparátusunk létszámának csökkentésekor? Százakat és ezreket.

Iparunk előrehaladása, kereskedelmi és szövetkezeti szerveink előrehaladása, államapparátusunk javulása előnyt jelent munkásosztályunk számára, előnyt jelent a parasztság zöme számára, de hátrányt az új burzsoázia, hátrányt általában a középrétegek, és különösen a városi középrétegek számára. Érthető, hogy ezekben a rétegekben egyre nő a Szovjethatalommal való elégedetlenség. Innen ered ezeknek a köröknek az ellenforradalmi hangulata. Ezért van az, hogy a szmenovehista ideológia oly divatos áru az új burzsoázia politikai piacán.

De hiba volna azt hinni, hogy valamennyi alkalmazott, hogy az egész értelmiség elégedetlen a Szovjethatalommal, zúgolódik és forrong a Szovjethatalom ellen. Az új burzsoázia köreiben észlelhető elégedetlenség növekedésén kívül tény az is, hogy az értelmiség rétegeződik, hogy a dolgozó értelmiség százai

és ezrei hátat fordítanak a szmenovehizmusnak és közelednek a Szovjethatalomhoz. Ez a tény, elvtársak, kétségtelenül pozitív tény, amelyet ki kell emelnünk.

Úttörő e téren a műszaki értelmiség, amelynek, mivel szoros kapcsolatban van a termelési folyamattal, lehetetlen nem látnia, hogy a bolsevikok előreviszik országunkat, jobbra fordítják a sorsát. Az olyan gigászi építkezések, mint a volhovi, a dnyeperi, a szviri erőmű, a turkesztáni vasút, a Volga—Don csatorna, a számos új gyáróriás, amelyek sorsával összefügg a műszaki értelmiség egész rétegeinek a sorsa, szükségképpen bizonyos jótékony hatással vannak ezekre a rétegekre. Ez számukra nemcsak a mindennapi kenyér kérdése. Ez egyúttal a becsület ügye, az alkotás ügye, amely természetesen közelebb hozza őket a munkásosztályhoz, a Szovjethatalomhoz.

Nem is beszélek a falu dolgozó értelmiségéről, különösen a falusi tanítóságról, amely már régen a Szovjethatalom felé fordult, és csak örömmel fogadhatja a falusi iskolaügy fejlődését.

Ezért az értelmiség bizonyos köreiben észlelhető elégedetlenség növekedésével együtt tény az is, hogy a dolgozó értelmiség összefog a munkásosztállyal.

A párt feladata az, hogy folytassa az új burzsoázia elszigetelésére irányuló vonalat, és szilárdítsa a munkásosztálynak a város és a falu dolgozó, szovjet értelmiségével való összefogását.

d) Az államapparátus és a harc a bürokratizmus ellen. A bürokratizmusról olyan sokat beszélnek, hogy nem szükséges azzal bővebben foglalkoznom. Hogy állami, szövetkezeti és pártapparátusunkban megvannak a bürokratizmus elemei, az egészen kétségte-

len. Hogy a bürokratizmus elemei ellen harcolnunk kell és hogy ez állandó feladatunk lesz, amíg államhatalom, amíg állam létezik, ez szintén tény.

De mégis, mindennek megvan a maga határa. Odáig vinni az államapparátusban meglevő bürokratizmus elleni harcot, hogy megsemmisítjük az államapparátust, hogy lejáratjuk az államapparátust, hogy megkíséreljük összezúzni, — ez azt jelenti, hogy a leninizmus ellenére cselekszünk, azt jelenti, hogy elfelejtjük, hogy apparátusunk szovjet apparátus, mely a világon létező minden államapparátussal összehasonlítva a legmagasabb típusú államapparátus.

Miben rejlik államapparátusunk ereje? Abban, hogy a hatalmat a Szovjetek segítségével egybekapcsolja a milliós munkás- és paraszttömegekkel. Abban, hogy a Szovjetek a munkások és parasztok tízezrei és százezrei számára az igazgatás iskolái. Abban, hogy az államapparátus nem különül el a néptömegek millióitól, hanem egybeolvad velük számtalan tömegszervezet, mindenféle bizottság, szekció, tanácskozás, munkásnőküldött-gyűlés stb. útján, amelyek körülveszik a Szovjeteket és ilymódon alátámasztják a hatalmi szerveket.

Miben rejlik államapparátusunk gyengesége? Abban, hogy bürokratikus elemek vannak benne, amelyek rontják és elferdítik a munkáját. Hogy kiirtsuk belőle a bürokratizmust — ezt pedig nem lehet egy-két év alatt kiirtani —, rendszeresen javítanunk kell az államapparátust, közelebb kell hoznunk a tömegekhez, fel kell frissítenünk új, a munkásosztály ügye iránt odaadó emberekkel, át kell alakítanunk a kommunizmus szellemében, de ne zúzzuk

össze és ne járassuk le. Leninnek ezerszeresen igaza volt, amikor azt mondta: „«*Apparátus*» *nélkül régen elpusztultunk volna. Ha nem folytatunk rendszeres és erélyes harcot az apparátus megjavításáért, elpusztulunk, még mielőtt megteremtettük volna a szocializmus alapját*"[81].

Nem fogok bővebben foglalkozni államapparátusunknak amúgyis szembeötlő fogyatékosságaival. Itt elsősorban az aktatologatásra gondolok. Az aktatologatásról egész halom anyag van kezemben, amely fényt vet számos bírósági, közigazgatási, biztosítási, szövetkezeti és más szervezet bűnös hanyagságára.

Íme, egy paraszt, aki huszonegyszer utazott egy biztosító intézethez, hogy megkapja a jussát, és mégsem ért el semmit.

Íme, egy másik paraszt, aki 66 éves létére 600 versztet gyalogolt, hogy a kerületi nyugdíjintézetben tisztázza az ügyét, és semmit sem tudott elérni.

És íme, egy 56 esztendős parasztasszony, aki a népbíróság idézésére 500 versztet gyalogolt, több mint 600 versztet ment szekéren, és mégsem találta meg az igazát.

Rengeteg ilyen tény van. Nem érdemes őket felsorolni. Ez azonban, elvtársak, gyalázat ránk nézve! Hogy lehet tűrni ilyen botrányos dolgokat?

Végül a „visszaléptetettekkel" kapcsolatos tények. Kiderül, hogy az előléptetett munkásokon kívül vannak még „visszaléptetettek" is, akiket elvtársaik háttérbe szorítanak, de nem azért, mert nincs meg a képességük, vagy nem válnak be, hanem azért, mert lelkiismeretesen és becsületesen látják el munkájukat.

Íme, egy munkás, szerszámlakatos, akit mint tehetséges és megvesztegethetetlen embert előléptettek egy állásba a gyárban. Már egy-két éve dolgozik, becsületesen dolgozik, rendet teremt, véget vet a rossz gazdálkodásnak és pazarlásnak. Jó munkájával azonban sérti bizonyos összemelegedett „kommunista" kompánia érdekeit, zavarja nyugalmukat. És mi történt? Ez az összemelegedett „kommunista" kompánia elgáncsolja és arra kényszeríti, hogy „visszalépjen". „Okosabb akartál lenni nálunk, nem hagysz minket nyugodtan élni, nem hagyod, hogy megszedjük magunkat, — eredj csak vissza, koma."

Íme, egy másik munkás, szintén szerszámlakatos, csavarvágógép-beállító, aki a gyárban magasabb beosztást kapott. Szorgalmasan és becsületesen dolgozik. Jó munkájával azonban zavarja valakinek a nyugalmát. És mi történt? Ürügyet kerestek és találtak, és lerázták a nyakukról a „nyugtalan" elvtársat. Milyen érzéssel távozott ez a kiemelt elvtárs? Ilyen érzéssel: „Akárhová állítottak, mindenütt igyekeztem a bizalomnak megfelelni. De ezt az előléptetést, amely oly kegyetlenül megkínzott, sohasem fogom elfelejteni. Sárral dobáltak meg. Világosságot akartam deríteni mindenre, de ez csak óhaj maradt. Nem akart meghallgatni sem az üzemi bizottság, sem a gyárigazgatóság, sem a pártsejt. Hallani sem akarok többé előléptetésről, és ha arannyal fizetnének is — akkor sem megyek sehová" („Trud"[82] 128. sz. 1927 június 9).

De hiszen ez gyalázat ránk nézve, elvtársak! Hogyan lehet tűrni ilyen botrányos dolgokat?

A párt feladata az, hogy, a bürokratizmus ellen és az államapparátus megjavításáért harcolva, tűzzel-vassal vessen véget a gyakorlatunkban előforduló olyan botrányos dolgoknak, amilyenekről az imént beszéltem.

e) A kultúrforradalom lenini jelszaváról. A bürokratizmus legbiztosabb ellenszere, ha emeljük a munkások és parasztok kulturális színvonalát. Szidhatjuk és lehordhatjuk az államapparátus bürokratizmusát, ostorozhatjuk és kipellengérezhetjük gyakorlatunk bürokratizmusát, de ha a munkástömegek nem értek el bizonyos kulturális színvonalat, amely lehetővé teszi, hogy maguk a munkástömegek kívánják és tudják alulról ellenőrizni az államapparátust, — a bürokratizmus mégis megmarad. Ezért a munkásosztály és a dolgozó parasztság kulturális fejlődése — de nemcsak abban az értelemben, hogy fejlődik az iskolázottság, bár az iskolázottság minden kultúra alapja, hanem elsősorban abban az értelemben, hogy a munkásosztály és a dolgozó parasztság megszerzi az ország igazgatásához szükséges jártasságot és hozzáértést, — ez a legfőbb emelője az állami és minden más apparátus javításának. Ez az értelme és jelentősége a kultúrforradalom lenini jelszavának.

Lenin erről a kérdésről 1922 márciusában, pártunk XI. kongresszusának megnyitása előtt, a Központi Bizottságnak szóló, Molotov elvtárs nevére írt levelében a következőket mondotta:

„A legfőbb, aminek híjával vagyunk, — a kulturáltság, az igazgatáshoz való hozzáértés . . . A «nep» gazdaságilag és politikailag teljesen biztosítja számunkra azt a lehetőséget,

*hogy a szocialista gazdaság alapját felépítsük.** A dolog «csak» a proletariátusnak és élcsapatának kulturális erőin fordul meg"[83].

Lenin e szavait nem szabad elfelejtenünk, elvtársak. (Felkiáltások: „Úgy van!")

Ebből következik a párt feladata: fokozni a munkásosztálynak és a parasztság dolgozó rétegeinek kulturális felemelkedéséért folyó harcot.

* *
*

És mi az eredmény országunk belpolitikai helyzetének vonalán?

Az eredmény az, hogy *a Szovjethatalom a világ összes létező hatalmai közül a legszilárdabb hatalom.* (Viharos taps.)

De ha a Szovjethatalom a világ összes létező hatalmai közül a legszilárdabb is, amelyért megirigyelhetné bármely burzsoá kormány, ez még nem jelenti azt, hogy e téren minden rendben van nálunk. Nem, elvtársak, nálunk e téren is vannak mínuszok, és ezt nekünk mint bolsevikoknak nem lehet és nem szabad eltitkolnunk.

Először, nálunk munkanélküliség van. Ez komoly mínusz, amelyet minden áron le kell küzdenünk, vagy legalábbis a minimumra kell csökkentenünk.

Másodszor, nálunk komoly hiányok vannak a munkáslakások építése terén, lakásválság van, amelyet a legközelebbi években le kell küzdenünk, vagy legalábbis a minimumra kell csökkentenünk.

Bizonyos antiszemita hajtások észlelhetők nálunk

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

nemcsak a középrétegek bizonyos köreiben, hanem a munkásság bizonyos részében, sőt pártunk egyes láncszemeiben is. Elvtársak, irgalmat nem ismerve kell harcolnunk ez ellen a baj ellen.

Mínusz nálunk még az is, hogy gyengült a vallásellenes harc.

Itt van végül borzasztó kulturális elmaradottságunk, nemcsak e szó tágabb értelmében, hanem annak szűkebb értelmében, az elemi írni-olvasni tudás értelmében is, hiszen a Szovjetunióban az analfabéták százaléka még mindig elég nagy.

Ezeket és az ezekhez hasonló mínuszokat mind fel kell számolnunk, elvtársak, ha többé-kevésbbé gyorsított ütemben akarunk előrehaladni.

Mielőtt befejezném beszámolómnak ezt a részét, legyen szabad néhány szóval megemlékeznem az utolsó kongresszus óta történt legjellemzőbb kinevezésekről. Nem beszélek a Népbiztosok Tanácsa elnökhelyetteseinek kinevezéséről. Nem beszélek a Szovjetunió Legfőbb Népgazdasági Tanácsa, Kereskedelmi Népbiztossága és a GPU népbiztosainak kinevezéséről sem. Csak három kinevezést szeretnék megemlíteni, amelyek igen jellemzők. Tudják, hogy az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Legfőbb Népgazdasági Tanácsának elnöki tisztségére Lobovot nevezték ki. Lobov — vasmunkás. Tudják, hogy a Moszkvai Szovjet elnökéül, Kamenyev helyett, Uhanovot választottuk meg, aki szintén vasmunkás. Tudják azt is, hogy a Leningrádi Szovjet elnökéül, Zinovjev helyett, Komarovot választottuk meg, aki szintén vasmunkás. Tehát mindkét fővárosunk „polgármestere" — vasmunkás.

(T a p s.) Igaz, nem nemesek, de minden nemesnél jobban vezetik a fővárosok háztartását. (T a p s.) Azt mondhatnák, hogy ez vasas tendencia. Azt hiszem, hogy ez egyáltalában nem rossz. (F e l k i á l t á s o k : „Ellenkezőleg, nagyon jó.")

Kívánjuk a kapitalista országoknak, kívánjuk Londonnak, kívánjuk Párizsnak, hogy végre érjenek utól bennünket, és saját vasmunkásaikat tegyék meg „polgármesterekké". (T a p s.)

III

A PÁRT ÉS AZ ELLENZÉK

1. A párt helyzete

Elvtársak, nem foglalkozom pártunk számbeli és eszmei fejlődésével, nem idézek számokat, mivel erről Koszior fog önöknek részletesen beszámolni.

Nem beszélek pártunk szociális összetételéről és ezzel kapcsolatos számokat sem idézek, mivel erről Koszior beszámolója fog kimerítő adatokat tartalmazni.

Néhány szót szeretnék szólni pártunk gazdasági és politikai téren kifejtett vezető munkájának emelkedő színvonaláról, minőségi javulásáról. Volt idő, elvtársak, mintegy két-három évvel ezelőtt, amikor az elvtársak egy része, ha nem tévedek, Trockijjal az élén (d e r ü l t s é g, f e l k i á l t á s o k : „Ha nem téved?"), kormányzósági, területi bizottságainknak és Központi Bizottságunknak azt vetette szemére, hogy pártszervezeteink nem érte-

nek a dologhoz, és oktalanul avatkoznak be az ország gazdasági ügyeibe. Igen, volt ilyen idő. Most aligha lesz valaki, aki ilyen váddal illetné a pártszervezeteket. Az, hogy a kormányzósági és területi bizottságok elsajátították a gazdasági vezetés ügyét, a pártszervezetek a gazdasági építés élén állnak, nempedig mögötte kullognak — ez olyan szembeötlő tény, amelyet talán csak vakok vagy elmebajosok mernének tagadni. Már az a tény, hogy ezen a kongresszuson fel mertük vetni a népgazdasági építés ötéves tervének kérdését, már ez a tény amellett szól, hogy a párt mind a központban, mind a vidéken igen nagyot haladt gazdasági építésünk tervszerű vezetése terén.

Egyesek azt hiszik, hogy ebben nincs semmi különös. Nem, elvtársak. Ez különös és fontos valami, amit ki kell emelni. Olykor amerikai, német gazdasági szervekre hivatkoznak, amelyek állítólag szintén tervszerűen vezetik a nemzetgazdaságot. Nem, elvtársak, ezt ott még nem érték el és nem is érik el, amíg ott kapitalista rend van. A tervszerű vezetéshez az iparnak nem kapitalista, hanem más, szocialista rendszerére van szükség, ahhoz legalábbis az kell, hogy államosított legyen az ipar, államosított legyen a hitelrendszer, nacionalizált legyen a föld, hogy legyen szocialista összefogás a faluval, hogy a munkásosztály legyen hatalmon az országban és így tovább.

Igaz, náluk is vannak holmi tervfélék. De ezek csak tervjóslások, tervtalálgatások, amelyek senkit sem köteleznek, és amelyek alapján lehetetlen az ország gazdaságát vezetni. Más a helyzet

nálunk. A mi terveink nem tervjóslások, nem tervtalálgatások, hanem tervutasítások, amelyek *kötelezik* a vezető szerveket és *meghatározzák* gazdasági fejlődésünk *jövőbeli* irányát az *egész* országban.

Láthatják az elvtársak, hogy itt *elvi* különbség van.

Ezért mondom, már az az egyszerű tény, hogy ezen a kongresszuson felvetettük a népgazdaság ötéves fejlesztési tervének kérdését, már ez a tény tervszerű vezető munkánk minőségi javulásának a jele.

Nem fogok kitérni a pártonbelüli demokrácia fejlődésére sem. Csak a vakok nem látják, hogy a pártonbelüli demokrácia, a valóságos pártonbelüli demokrácia, a párttömegek aktivitásának valóságos fellendülése nálunk fokozódik és fejlődik. Sokat fecsegnek a demokráciáról. De mit jelent a pártban a demokrácia? Demokrácia, — de kinek? Ha demokrácián a forradalomtól elszakadt néhány intellektuelnek azt a szabadságát értik, hogy végnélkül fecseghetnek, hogy saját sajtószervükkel rendelkezhetnek stb., akkor ez a „demokrácia" nekünk nem kell, mert ez csak az óriási többség akaratát semmibe vevő törpe kisebbség számára demokrácia. De ha demokrácián a párttömegeknek azt a szabadságát értik, hogy dönthetnek építésünk kérdéseiben, ha demokrácián a párttömegek aktivitásának fellendülését, a párttömegeknek a párt vezetésébe való bevonását és annak az érzésüknek a fejlesztését értik, hogy a pártban ők a gazdák, — akkor ez a demokrácia nálunk megvan, szükségünk van rá és tántoríthatatlanul fejleszteni is fogjuk, mindennek ellenére is. (Taps.)

Arra sem fogok kitérni, elvtársak, hogy nálunk

a pártonbelüli demokráciával együtt állandóan fejlődik a testületi vezetés. Nézzék Központi Bizottságunkat és Központi Ellenőrző Bizottságunkat. Ezek együtt 200—250 elvtársból álló vezető központot alkotnak, amely rendszeresen ülésezik és építésünk legfontosabb kérdéseiben határoz. Ez pártunk eddigi központjai közül egyik legdemokratikusabb és leginkább testületileg dolgozó központunk. És mit látunk? Vajjon nem tény-e, hogy munkánk legfontosabb kérdéseinek eldöntése egy szűk vezető csoport kezéből mindinkább ennek a széleskörű központnak a kezébe megy át, amely a legszorosabb kapcsolatban van építésünk valamennyi ágával és mérhetetlen országunk valamennyi vidékével?

Pártunk kádereinek növekedésével sem foglalkozom bővebben. Vitathatatlan, hogy az utóbbi évek folyamán pártunk régi kádereit felfrissítettük főként munkásokból álló, jól fejlődő új káderekkel. Régebben százakban és ezrekben számoltuk kádereinket, most tízezrekben kell számolnunk őket. Ha az egész országban számbavesszük szervezeteinket, a legalsóktól, a műhely-, a csoportszervezetektől kezdve egészen a legfelsőkig, azt hiszem, hogy pártunk kádereinek száma jelenleg nem kevesebb mint 100 000 ember, akiknek óriási többsége munkás. Ez pártunk hatalmas növekedése. Ez káderállományunk hatalmas növekedése, káderállományunk eszmei és szervezési tapasztalatának a növekedése, kommunista kultúrájának a növekedése.

Végül, még egy kérdés, amellyel nem kell bővebben foglalkoznom, de amelyet meg kell említenem. Ez pedig az, hogy pártunk tekintélye országunk pár-

tonkívüli munkásai és általában dolgozó tömegei előtt, az egész világ munkásai és általában elnyomott osztályai előtt megnőtt. Most aligha vonhatják kétségbe, hogy pártunk az egész világon a dolgozó tömegek felszabadulásának zászlajává, a bolsevik név pedig a munkásosztály legjobbjainak megtisztelő nevévé válik.

Általában, elvtársak, ilyen a pártépítés terén elért eredményeink képe.

Ez nem azt jelenti, elvtársak, hogy pártunkban nincsenek fogyatékosságok. Nem, fogyatékosságok vannak, sőt komoly fogyatékosságok. Hadd szóljak néhány szót ezekről a fogyatékosságokról.

Nézzük például, hogyan vezetik pártszervezeteink a gazdasági és más szervezeteket. Rendben van-e itt minden? Nem, nincs minden rendben. Nálunk, nemcsak a vidéken, hanem a központban is, gyakran — hogy úgy mondjam — családi alapon, otthoniasan döntik el a kérdéseket. Ivan Ivanovics, aki valamely szervezet vezetőségének tagja, mondjuk, igen durva hibát követett el és elrontotta a dolgot. De Ivan Fjodorovics nem akarja őt bírálni, nem akarja feltárni és kijavítani a hibáit. Nem akarja, mivel nem óhajt „ellenségeket szerezni". Elkövették a hibát, elrontották a dolgot — oda se neki! Hiszen ki nem téved? Ma én kegyelmezek meg Ivan Ivanovicsnak, holnap ő kegyelmez meg nekem, Ivan Fjodorovicsnak. Mert mi a biztosítéka annak, hogy holnap nem fogok *én* tévedni. Tehát csak mértékkel és minden jóra fordul. Csak békesség és jóakarat. Azt mondják, hogy a ki nem javított hiba elrontja nagy ügyünket? Sebaj! Majd csak egyenesbe jutunk.

Igen elvtársak, egyes felelős funkcionáriusaink gyakran így gondolkoznak.

De mit jelent ez? Ha mi, bolsevikok, akik az egész világot bíráljuk, akik, Marx szavaival szólva, az eget ostromoljuk, ha mi egyik-másik elvtársunk nyugalma kedvéért lemondunk az önbírálatról, — akkor világos, hogy ez csak nagy ügyünk bukásával végződhet. (Helyeslés. Taps.)

Marx azt mondotta, hogy a proletárforradalom, egyebek közt, abban különbözik minden más forradalomtól, hogy önmagát bírálja, és önmagát bírálva, erősödik[84]. Ez nagyon fontos marxi útmutatás. Ha mi, a proletárforradalom képviselői, szemet hunyunk fogyatékosságainkra, családi alapon oldjuk meg a kérdéseket, kölcsönösen elhallgatjuk egymás hibáit és hagyjuk, hogy a kelevények behatoljanak pártunk szervezetének legbelsejébe — akkor ki fogja kiküszöbölni ezeket a hibákat, ezeket a fogyatékosságokat?

Hát nem világos, hogy nem vagyunk többé proletárforradalmárok és minden bizonnyal elpusztulunk, ha nem irtjuk ki körünkből ezt a nyárspolgári szellemet, ezt a családiaskodást, amikor építésünk legfontosabb kérdéseit kell eldönteni?

Hát nem világos, hogy ha nem fogunk becsületes és nyilt önbírálatot gyakorolni, ha vonakodunk becsületesen és nyiltan kijavítani hibáinkat, akkor elzárjuk magunk előtt az előrehaladásnak, ügyünk megjavításának, ügyünk újabb sikereinek útját?

Hiszen fejlődésünk nem sima, zökkenőmentes felfelé ívelés. Nem, elvtársak, nálunk osztályok vannak, ellentmondások vannak az országban, van multunk, van jelenünk és jövőnk, ezek között ellentmon-

dások vannak, és nem haladhatunk előre az élet hullámain simán ringatózva. Harcban haladunk előre, az ellentmondások kibontakozása, az ellentmondások leküzdése, az ellentmondások feltárása és felszámolása útján.

Amíg osztályok vannak, sohasem leszünk abban a helyzetben, hogy azt mondhassuk: no, hál' istennek, most már minden rendben van. Sohasem, elvtársak.

Életünkben mindig elhal valami. De az, ami elhal, nem akar egyszerűen meghalni, hanem harcol a létéért, védelmezi idejétmúlt ügyét.

Életünkben mindig születik valami, ami új. De az, ami születik, nem egyszerűen születik, hanem visít, kiabál, védi a léthez való jogát. (H e l y e s l é s. T a p s.)

A régi és az új, az elhaló és a keletkező közötti harc, — ez a mi fejlődésünk alapja. Ha nem vesszük észre és nem tárjuk fel nyiltan és becsületesen, ahogy bolsevikokhoz illik, munkánk fogyatékosságait és hibáit, akkor elzárjuk magunk előtt az előrehaladás útját. De mi előre akarunk haladni. És éppen azért, mert előre akarunk haladni, a becsületes és forradalmi önbírálatot egyik legfontosabb feladatunkká kell tennünk. Enélkül nincs előrehaladás. Enélkül nincs fejlődés.

De éppen ezen a vonalon még mindig sántítunk. Sőt mi több, elegendő néhány siker, és máris megfeledkezünk a fogyatékosságokról, megnyugszunk és elbizakodunk. Két-három nagyobb siker — és azt hisszük, hogy a tenger is csak a térdünkig ér. Még két-három nagyobb siker — és már azt hisszük, hogy

félkézzel hegyeket tudunk elmozdítani! De a hibák megmaradnak, a fogyatékosságok nőnek, a kelevények nem fakadnak fel, hanem behatolnak pártunk szervezetének belsejébe, és a párt senyvedni kezd.

A második fogyatékosság. Ez abban áll, hogy átviszik a pártba az adminisztrálás módszerét, hogy a meggyőzés módszerét, amely döntő jelentőségű a pártban, az adminisztrálás módszerével helyettesítik. Ez a fogyatékosság éppoly komoly veszélyt rejt magában, mint az első. Miért? Azért, mert azzal a veszéllyel jár, hogy pártszervezeteink, amelyek öntevékeny szervezetek, közönséges hivatalokká válnak. Ha meggondoljuk, hogy a különböző gazdasági, szövetkezeti és állami intézményekben szétszórtan legalább 60 000 igen aktív pártmunkásunk dolgozik, és ott a bürokratizmus ellen harcol, el kell ismernünk, hogy amikor ezekben az intézményekben a bürokratizmus ellen harcolnak, egy részük olykor maga is megkapja a bürokratizmus betegségét és magával hozza azt a pártszervezetbe. Ez nem bűnünk, elvtársak, hanem bajunk, mert amíg állam van, ez a folyamat kisebb-nagyobb mértékben tovább fog tartani. És éppen azért, mert ennek a folyamatnak vannak bizonyos gyökerei az életben, fel kell fegyverkeznünk e fogyatékosság elleni harcra, fokozni kell a párttömegek aktivitását, be kell vonni őket pártvezetésünk kérdéseinek megoldásába, rendszeresen meg kell honosítani a pártonbelüli demokráciát, és nem szabad megtűrni, hogy pártunk gyakorlatában az adminisztrálás módszerével helyettesítsék a meggyőzés módszerét.

A harmadik fogyatékosság. Ez a fogyatékosság abban áll, hogy egyes elvtársaink szeretnek az árral

úszni, simán, nyugodtan, perspektívák nélkül, anélkül, hogy a jövőbe tekintenének, szeretnék, hogy körülöttük mindig ünnepélyes és győzelmi hangulat legyen, hogy mindennap ünnepi üléseket tartsunk, hogy mindenütt tapsoljanak, és hogy mindnyájan felváltva helyet foglaljunk mindenféle elnökség tiszteletbeli tagjai sorában. (D e r ü l t s é g, t a p s.)

Az ünnepélyes hangulat szertelen vágya, a dekorációk és mindenféle szükséges és fölösleges jubileumok iránti vonzalom, úszni, amerre az ár hömpölyög, nem nézve, hová visz bennünket (d e r ü l t s é g, t a p s) — ez a lényege pártgyakorlatunk harmadik fogyatékosságának, ez az alapja mindennapi pártéletünk hiányosságainak.

Láttak-e már olyan evezősöket, akik verejtékezve, derekasan eveztek, de nem nézték, merre viszi őket az ár? Én láttam ilyen evezősöket a Jenyiszejen. Derék és fáradhatatlan evezősök voltak. De az volt a bajuk, hogy nem látták, és nem is akarták látni, hogy a hullám a sziklához csaphatja őket és elpusztulhatnak.

Előfordul ez egyes elvtársainkkal is. Derekasan, serényen eveznek, simán úsznak az ár sodrában, de hogy hová, nem tudják, sőt nem is akarják tudni. Munka perspektíva nélkül, munka kormányrúd és vitorla nélkül — ide vezet az, ha okvetlenül az árral akarunk úszni.

És az eredmény? Az eredmény világos: előbb belepi őket a penész, azután elszürkülnek, majd befonja őket a nyárspolgári szellem hínárja, és végül közönséges nyárspolgárokká válnak. Ez az igazi elfajulás útja.

Ezek, elvtársak, pártgyakorlatunk és mindennapi pártéletünk fogyatékosságai, amelyekről néhány keserű szót kívántam szólni.

Most pedig hadd térjek át a vita és a mi úgynevezett ellenzékünk kérdésére.

2. A vita eredményei

Van-e valami értelme, valami haszna a pártvitának?

Néha azt mondják: mi az ördögnek fújták fel ezt a vitát, kinek kell az, nem volna-e jobb, ha a vitás kérdéseket bent, magunk közt oldjuk meg és nem verjük dobra. Ez helytelen, elvtársak. A vita néha elengedhetetlenül szükséges és feltétlenül hasznos. A kérdés csak az, hogy milyen vita. Ha a vita elvtársias keretekben, pártkeretek közt folyik, ha célja a becsületes önbírálat, a párt fogyatékosságainak bírálata, ha tehát a vita javítja ügyünket és felfegyverzi a munkásosztályt, akkor az ilyen vita szükséges és hasznos.

Van azonban másféle vita is, melynek nem az a célja, hogy javítsa, hanem az, hogy rontsa ügyünket, nem az a célja, hogy erősítse, hanem az, hogy bomlassza és lejárassa a pártot. Az ilyen vita rendszerint nem a proletariátus felfegyverzésére, hanem annak lefegyverzésére vezet. Az ilyen vitára nincs szükségünk. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Amikor az ellenzék azt követelte, hogy három hónappal a kongresszus előtt, a Központi Bizottság téziseinek kidolgozása, e tézisek közzététele előtt in-

dítsunk országos vitát, ezzel olyan vitát akart ránk erőszakolni, amely múlhatatlanul megkönnyítette volna ellenségeink, a munkásosztály ellenségei, pártunk ellenségei ügyét. Éppen ezért a Központi Bizottság ellenszegült az ellenzék terveinek. És éppen azért, mert ellenszegült az ellenzék terveinek, sikerült helyes vágányra állítanunk a vitát azzal, hogy a Központi Bizottság kongresszusi téziseivel alapot adtunk alája. Most határozottan mondhatjuk, hogy a vita végeredményben haszonnal járt.

Ami a dobraverést illeti, ez, elvtársak, nem komoly beszéd. Mi sohasem féltünk és nem is fogunk félni attól, hogy az egész párt szine előtt nyiltan bíráljuk magunkat és hibáinkat. A bolsevizmus ereje éppen abban rejlik, hogy nem fél a bírálattól és saját fogyatékosságainak bírálatából merít energiát a további előrehaladásra. A mostani vita tehát pártunk erejének, nagyságának a jele.

Nem szabad elfelejteni, hogy minden nagy pártban, különösen az olyan pártban, mint a mienk, amely hatalmon van, és amelyben parasztok és hivatalnoki elemek is vannak, bizonyos idő folyamán felgyűlnek az olyan elemek, akik egykedvűen, közömbösen tekintenek pártgyakorlatunk kérdéseire, akik vakon szavaznak és az árral úsznak. Ha sok ilyen elem van a pártban, az baj, amely ellen harcolni kell. Ezek az elemek pártunk mocsarát alkotják.

A vita erre a mocsárra apellál. Az ellenzékiek azért apellálnak erre a mocsárra, hogy elszakítsák annak egy részét. És az ellenzékiek valóban el is szakítják annak rosszabbik részét. A párt is erre a mocsárra apellál, hogy elszakítsa annak jobbik részét

és bekapcsolja az aktív pártéletbe. Végeredményben a mocsár, lomhasága ellenére is, kénytelen állást foglalni. És ezeknek az apellációknak az az eredménye, hogy a mocsár valóban állást foglal, egyik része az ellenzékhez, másik része a párthoz csatlakozik és ilymódon mint mocsár megszűnik. Ez plusz pártunk fejlődésének általános mérlegében. A mostani vita következtében kisebb lett a mocsár, vagy egészen megszűnt, vagy eltűnőben van. Ez a vita haszna.

És a vita eredményei? Az eredményeket ismerik. Tegnapig 724 000 elvtárs szavazott a pártra, az ellenzékre — alig több mint 4 000. Ez az eredmény. Az ellenzékiek mennydörögtek, hogy a Központi Bizottság elszakadt a párttól, a párt elszakadt az osztálytól, hogy ha a „ha" nem volna, és sült galambok röpködnének, akkor egészen biztos, hogy a párttagság 99 százaléka velük, ellenzékiekkel tartana. Mivel azonban sült galambok nem röpködnek, ezért az ellenzékre még 1 százalék sem szavazott. Ez az eredmény.

Hogyan történhetett, hogy az egész párt, és a pártot követve a munkásosztály ilyen kíméletlenül elszigetelte az ellenzéket? Hiszen ott, az ellenzék élén, ismert, neves emberek állanak, olyan emberek, akik jól értenek az önreklámozáshoz (h e l y e s l é s), olyan emberek, akiket nem lehet szerénységgel vádolni (t a p s), akik értenek ahhoz, hogy magasztalják és kirakatba állítsák magukat.

Ez azért történt, mert az ellenzék vezető csoportja kispolgári intellektuelek csoportjának bizonyult, akik elszakadtak az élettől, elszakadtak a forradalomtól, elszakadtak a párttól, a munkásosz-

tálytól. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Nemrégen munkánk sikereiről, az ipar, a kereskedelem, az egész népgazdaság, a külpolitika terén elért vívmányainkról beszéltem. De mit törődik az ellenzék ezekkel a vívmányokkal. Az ellenzék azokat nem látja, vagy nem akarja látni. Nem akarja látni részben tudatlanságból, részben az élettől elszakadt intellektuelekre jellemző bizonyos konokságból.

3. A párt és az ellenzék fő nézeteltérései

Azt kérdezhetnék, hogy végülis melyek a párt és az ellenzék nézeteltérései, milyen kérdésekben tér el az ellenzék véleménye a párt véleményétől?

Minden kérdésben, elvtársak. (Felkiáltások: „Úgy van!")

Nemrégen olvastam egy moszkvai pártonkívüli munkás beadványát, aki belép vagy már be is lépett a pártba. Ez a munkás a következőképpen fogalmazta meg a párt és az ellenzék nézeteltéréseinek kérdését:

„Régebben azt kerestük, miben tér el az ellenzék véleménye a párt véleményétől. De most már sehogysem tudunk ráakadni arra, hogy az ellenzék miben ért egyet a párttal. (Derültség, taps.) Az ellenzék minden kérdésben a párt ellen van, ezért, ha az ellenzék híve volnék, nem lépnék be a pártba." (Derültség, taps.) (Lásd „Izvesztyija" 264. sz.)

Íme, a munkások olykor milyen találóan és röviden tudják kifejezni magukat. Azt hiszem, ez az írás a legtalálóbban és leghívebben jellemzi az ellenzék-

nek a párthoz, a párt ideológiájához, a párt programjához, a párt taktikájához való viszonyát.

Éppen azért, mert az ellenzék véleménye minden kérdésben eltér a párt véleményétől, éppen ezért az ellenzék olyan csoport, amelynek saját ideológiája, saját programja, saját taktikája, saját szervezeti elvei vannak.

Az ellenzéknek mindene megvan, ami egy új párthoz szükséges. Csak egy „csekélység" hiányzik, egy kis erő is kellene hozzá, de ez hiányzik. (Derültség. Taps.)

Felsorolhatok hét olyan alapvető kérdést, amelyben az ellenzék és a párt között nézeteltérés van.

Először. A győzelmes szocialista építés lehetőségének kérdése országunkban. Nem fogok az ellenzéknek e kérdéssel kapcsolatos okmányaira és nyilatkozataira hivatkozni. Azokat mindenki ismeri és nincs értelme, hogy ismételjük azokat. Mindenki tudja, hogy az ellenzék tagadja a szocializmus győzelmes építésének lehetőségét országunkban. Márpedig, tagadva ezt a lehetőséget, az ellenzék egyenesen és nyiltan a mensevikek álláspontjára helyezkedik.

Az ellenzéknek ez az álláspontja a szóbanforgó kérdésben nem új valami az ellenzék jelenlegi vezetőinél. Ebből az álláspontból indult ki Kamenyev és Zinovjev, amikor ellenezték az Októberi Felkelést. Akkor egyenesen azt mondták, hogy ha felkelést kezdünk, pusztulásba rohanunk, hogy meg kell várni az Alkotmányozó Gyűlést, hogy a szocializmus feltételei még nem értek meg és nem is fognak egyhamar megérni.

Ugyanebből az álláspontból indult ki Trockij, amikor belement a felkelésbe. Hiszen kereken megmondta, hogy ha a győzelmes nyugati proletárforradalom rövidesen nem siet segítségünkre, akkor ostobaság volna azt hinni, hogy a forradalmi Oroszország helytállhat a konzervatív Európával szemben.

Valóban, hogyan ment a felkelésbe egyfelől Kamenyev és Zinovjev, másfelől Trockij, és megint másfelől Lenin és vele együtt a párt? Ez igen érdekes kérdés, elvtársak, amelyről érdemes néhány szót mondani.

Tudják, hogy Kamenyevet és Zinovjevet bottal kellett belekergetni a felkelésbe. Lenin bottal kergette, a pártból való kizárással fenyegette őket (derültség, taps), és ők húzódozva kénytelenek voltak belemenni a felkelésbe. (Derültség. Taps.)

Trockij önként ment a felkelésbe. De nem egyszerűen ment, hanem olyan fenntartással, amely már akkor közel hozta őt Kamenyevhez és Zinovjevhez. Érdekes, hogy Trockij éppen Október előtt, 1917 júniusában, helyénvalónak látta, hogy Leningrádban újra kiadja „A békeprogram" című régi brosúráját, mintha csak azt akarta volna ezzel mondani, hogy ő saját zászlaja alatt megy a felkelésbe. Miről is beszél Trockij ebben a brosúrában? Leninnel vitázik arról a kérdésről, hogy győzhet-e a szocializmus *egy* országban, Leninnek ezt a gondolatát helytelennek tartja, és azt állítja, hogy a hatalmat meg kell ragadni, de ha a győztes nyugateurópai munkások nem segítenek idejében, akkor nincs remény arra, hogy a forradalmi Oroszország helytállhat a konzerva-

tív Európával szemben, aki pedig nem hisz Trockij kritikájának, az nemzeti korlátoltságban szenved.

Íme egy idézet Trockij akkori brosúrájából:

„Mi, nem várva be másokat, megkezdjük és folytatjuk a harcot nemzeti talajon, abban a biztos tudatban, hogy kezdeményezésünk lökést ad a harcra más országokban; de ha ez nem történnék meg, akkor nincs remény arra — ezt tanusítja a történelmi tapasztalat és az elméleti megfontolás —, hogy, például, a forradalmi Oroszország helyt tudna állni a konzervatív Európával szemben" ... „Ha a szociális forradalom távlatait nemzeti keretek között vizsgálnók, ez azt jelentené, hogy áldozatául esünk ugyanannak a nemzeti korlátoltságnak, amely a szociálpatriotizmus lényege." (Trockij. „1917". III. köt. 1. rész. 90. old.)

Íme, elvtársak, ez az a kis trockista fenntartás, amely sok tekintetben megvilágítja Trockij Kamenyevvel és Zinovjevvel alkotott mostani blokkjának gyökereit és táptalaját.

És hogyan ment Lenin, hogyan ment a párt a felkelésbe? Szintén fenntartással? Nem. Lenin és pártja fenntartás nélkül ment a felkelésbe. Íme, egy idézet Leninnek „A proletárforradalom katonai programja" című nagyszerű cikkéből, amely külföldön jelent meg 1917 szeptemberében:

„Az *egy* országban győztes szocializmus egyáltalán nem tesz egyszerre lehetetlenné általában minden háborút. Ellenkezőleg, feltételezi a háborúkat. A kapitalizmus fejlődése a különböző országokban a legnagyobb mértékben egyenlőtlenül megy végbe. Az árutermelés mellett ez másképp nem is lehetséges. Ebből adódik az a megingathatatlan következtetés, hogy a szocializmus nem győzhet egyidejű-

leg *valamennyi* országban. Először egyetlen vagy néhány országban fog győzni, a többi pedig bizonyos ideig burzsoá, vagy a burzsoá rendig még el sem jutott ország marad. Ennek súrlódásokra kell vezetnie, sőt más országok burzsoáziájának azt a közvetlen törekvését is ki kell váltania, hogy szétzúzza a szocialista állam győzelmes proletariátusát. Ilyen esetekben a háború a mi részünkről jogos és igazságos, a szocializmusért, más népeknek a burzsoáziától való megszabadításáért folyó háború lenne." *(Lenin.* „A proletárforradalom katonai programja". „A Lenin Intézet Közleményei". II. füzet. 7. old.[85])

Látják, ez egészen más álláspont. Trockij olyan fenntartással ment a felkelésbe, amely közel hozza őt Kamenyevhez és Zinovjevhez, amikor azt állítja, hogy a proletárhatalom önmagában mit sem jelenthet, ha idejében nem érkezik segítség kívülről, Lenin viszont, ellenkezőleg, fenntartások nélkül ment a felkelésbe, és azt állította, hogy országunk proletárhatalmának *támaszpontul* kell szolgálnia arra, hogy segíthessünk más országok proletárjainak a burzsoázia igájától való megszabadulásban.

Így mentek a bolsevikok az Októberi Felkelésbe, és ezért talált egymásra Trockij és Kamenyev—Zinovjev az Októberi Forradalom tizedik évében.

Azt a tárgyalást, amelyet egyfelől Trockij, másfelől Kamenyev és Zinovjev az ellenzéki blokk megalakítása alkalmából folytattak, párbeszéd formájában így lehetne leírni:

Kamenyev és Zinovjev Trockijhoz: „Látja, kedves elvtárs, kiderült, hogy végeredményben nekünk volt igazunk, amikor azt mondtuk, hogy nem kellett volna megcsinálni az Októberi Felkelést, hogy meg kellett volna várni az Alkotmányozó Gyűlést stb.

Most mindenki látja, hogy az ország elfajul, a hatalom elfajul, pusztulás vár ránk, és nem lesz nálunk semilyen szocializmus. Nem kellett volna belemenni a felkelésbe. Maga pedig önként ment bele a felkelésbe. Nagy hibát követett el."

Trockij válasza: „Nem, kedves kollégák, maguk igazságtalanok hozzám. Igaz, hogy én belementem a felkelésbe, de azt, hogy hogyan mentem bele, elfelejtették megmondani. Hiszen én nem egyenesen, hanem fenntartással mentem a felkelésbe. (Általános derültség.) S mivel most kitűnt, hogy kívülről sehonnan sem várhatunk segítséget, világos, hogy pusztulás vár ránk, mint ahogy annakidején «A békeprogramban» előre megmondtam."

Zinovjev és Kamenyev: „Ejnye, ez valóban így van. Megfeledkeztünk arról a kis fenntartásról. Most világos, hogy blokkunk eszmeileg meg van alapozva." (Általános derültség. Taps.)

Így alakult ki az az ellenzéki álláspont, amely tagadja a győzelmes szocialista építés lehetőségét országunkban.

És mit jelent ez az álláspont? Kapitulációt jelent. Ki előtt? Nyilvánvalóan országunk kapitalista elemei előtt. És még ki előtt? A világ burzsoáziája előtt. És a baloldali frázisok, a forradalmi gesztusok — ugyan hová lettek? Szertefoszlottak. Kaparják le a külszínt ellenzékünkről, dobják félre forradalmi szólamait — és meglátják, gondolataik mélyén ott a kapitulálás. (Taps.)

Másodszor. A proletárdiktatúra kérdése. Van-e nálunk proletárdiktatúra vagy nincs? A kérdés kissé különös. (Derültség.) De az ellenzék

mégis minden nyilatkozatában felveti ezt a kérdést. Az ellenzék azt állítja, hogy nálunk termidori elfajulás megy végbe. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy nálunk nincs proletárdiktatúra, hogy gazdaságunk is, politikánk is csődöt mond és visszafejlődik, hogy mi nem a szocializmus, hanem a kapitalizmus felé haladunk. Ez természetesen különös és ostobaság. De az ellenzék nem tágít ettől.

Íme, elvtársak, még egy nézeteltérés. Tulajdonképpen ezen alapszik Trockij hírhedt Clemenceau-tézise. Ha a hatalom elfajult vagy elfajulóban van, érdemes-e akkor kímélni, védeni, érdemes-e síkraszállni érte? Világos, hogy nem érdemes. Ha kedvező alkalom kínálkozik arra, hogy „elmozdítsuk" ezt a hatalmat, ha, mondjuk, az ellenség 80 kilométerre lesz Moszkvától, — akkor nem világos-e, hogy ki kell használni ezt a helyzetet, hogy elseperjük ezt a hatalmat, és új, Clemenceau-féle, vagyis trockista hatalmat állítsunk helyébe.

Világos, hogy az ilyen „álláspontban" nincs semmi lenini. Ez színtiszta mensevizmus. Az ellenzék a mensevizmus lejtőjére jutott.

Harmadszor. A munkásosztály és a középparasztság blokkjának kérdése. Az ellenzék egész idő alatt leplezte, hogy helyteleníti ezt a blokkot. Az ellenzék platformja, ellentézisei nem annyira azzal tűnnek ki, amit mondanak, mint inkább azzal, amit az ellenzék takargatni igyekezett a munkásosztály előtt. De akadt egy ember, I. N. Szmirnov, szintén az ellenzék egyik vezére, akinek volt bátorsága, hogy megmondja az igazat az ellenzékről, hogy fényt derítsen reá. És mi derült ki? Az derült ki,

hogy „vesztünkbe megyünk", és ha meg akarunk „menekülni", össze kell vesznünk a középparasztsággal. Nem nagyon okos beszéd. De annál világosabb.

Végül itt is kibújtak mindenki szemeláttára az ellenzék mensevik fülei.

Negyedszer. Forradalmunk jellegének kérdése. Ha tagadják azt, hogy országunkban a szocializmus győzelmes építése lehetséges, ha tagadják azt, hogy nálunk proletárdiktatúra van, ha tagadják a munkásosztály és a parasztság blokkjának szükségességét, — akkor mi marad meg forradalmunkból, annak szocialista jellegéből. Világos, hogy semmi, egyszerűen semmi. A proletariátus hatalomra jutott, végigvitte a burzsoá forradalmat, a parasztság most már nem tud mit kezdeni a forradalommal, mert már megkapta a földet — a proletariátus tehát távozhat, miután helyet készített más osztályok számára.

Ez az ellenzék álláspontja, ha az ellenzéki nézetek gyökeréig hatolunk.

Ezek ellenzékünk kapituláns politikájának gyökerei. Nem hiába dícséri az ellenzéket Abramovics, ez a bundista kapituláns.

Ötödször. A lenini álláspont a gyarmati forradalmak vezetésének kérdésében. Lenin abból indult ki, hogy az imperialista országok és az elnyomott országok között különbség van, hogy más a kommunizmus politikája az imperializmus országaiban, és megint más a kommunizmus politikája a gyarmati országokban. Ebből a különbségből kiindulva, már a háború idején azt mondotta, hogy a haza védelmé-

nek eszméje, mely az imperializmus országaiban ellenforradalmi eszme és elfogadhatatlan a kommunizmus számára, teljesen elfogadható és jogos az elnyomott országokban, amelyek felszabadító háborút folytatnak az imperializmus ellen.

Éppen ezért Lenin bizonyos szakaszban és bizonyos időre lehetségesnek tartotta a gyarmati országok nemzeti burzsoáziájával való blokkot, sőt szövetséget is, ha ez a burzsoázia háborút folytat az imperializmus ellen, és ha nem gátolja a kommunistákat abban, hogy a munkásokat és a szegényparasztságot a kommunizmus szellemében neveljék.

Az ellenzék bűnbeesése ebben a kérdésben az, hogy véglegesen szakít Lenin álláspontjával, lesüllyed a II. Internacionále álláspontjára, amely nem tartja célszerűnek a gyarmati országok imperialistaellenes, forradalmi háborúinak támogatását. Éppen ez a magyarázata annak, hogy az ellenzék a kínai forradalom minden kérdésében kudarcot vallott.

Íme, még egy nézeteltérés.

Hatodszor. A nemzetközi munkásmozgalom egységfront-taktikájának kérdése. Az ellenzék bűnbeesése itt az, hogy abban a kérdésben, hogyan nyerhetők meg fokozatosan a munkásosztály milliós tömegei a kommunizmus számára, szakít a lenini taktikával. Ahhoz, hogy a munkásosztály milliós tömegeit megnyerjük a kommunizmusnak, a párt helyes politikája egymagában nem elegendő. A párt helyes politikája nagy dolog, de korántsem minden. Ahhoz, hogy a munkásosztály milliós tömegei a kommunizmus mellé álljanak, szükséges, hogy maguk a tömegek saját tapasztalatuk alapján győződjenek meg a

kommunizmus politikájának helyességéről. Ahhoz azonban, hogy a tömegek erről meggyőződhessenek, idő kell, az kell, hogy a párt hozzáértő és ügyes munkával odavezesse a tömegeket a párt állásaihoz, hogy a párt hozzáértő és ügyes munkával meggyőzze a milliós tömegeket politikája helyességéről.

1917 áprilisában tökéletesen igazunk volt, mert tudtuk, hogy a dolgok a burzsoázia megdöntése és a Szovjethatalom megteremtése felé fejlődnek. De akkor még nem szólítottuk fel a munkásosztály nagy tömegeit a burzsoá hatalom elleni felkelésre. Miért nem? Azért nem, mert a tömegeknek még nem volt módjukban meggyőződni arról, hogy feltétlenül helyes politikánk valóban helyes. Csak akkor, amikor a kispolgári pártok, az eszerek pártja és a mensevikek pártja, a forradalom döntő kérdéseiben végkép szégyent vallottak, csak akkor, amikor a tömegek kezdtek meggyőződni politikánk helyességéről, csak akkor vittük a tömegeket felkelésbe. És éppen mert a tömegeket a kellő időben vittük felkelésbe, ezért arattunk akkor győzelmet.

Itt vannak az egységfront eszméjének a gyökerei. Lenin éppen azért kezdeményezte az egységfront taktikáját, mert meg akarta könnyíteni a kapitalista országok milliós munkástömegeinek, amelyeket megfertőztek a szociáldemokrata megalkuvó politika előítéletei, hogy saját tapasztalatuk alapján felismerjék a kommunisták politikájának helyességét és csatlakozzanak a kommunizmushoz.

Az ellenzék bűnbeesése az, hogy mindenestül tagadja ezt a taktikát. Egy időben az ellenzék lelkesedett, ostobán és mértéktelenül lelkesedett az

egységfront taktikájáért, minden hangnemben üdvözölte az angliai Főtanáccsal való megegyezést, mondván, hogy ez a megegyezés „a béke egyik legkomolyabb biztosítéka", „egyik legkomolyabb biztosíték az intervenció ellen", „az európai reformizmus ártalmatlanná tételének" egyik legjelentősebb eszköze (lásd Zinovjevnek az SzK(b)P XIV. kongresszusán mondott előadói beszédét). De miután keservesen csalódott abban a reményében, hogy a Purcellek és Hicksek segítségével „ártalmatlanná lehet tenni" a reformizmust, a másik végletbe csapott át és most már mindenestül tagadja az egységfront-taktika eszméjét.

Íme, elvtársak, még egy nézeteltérés, amely azt mutatja, hogy az ellenzék teljesen szakított az egységfront lenini taktikájával.

Hetedszer. A lenini pártszerűség, az SzK(b)P és a Komintern lenini egységének kérdése. Ebben a kérdésben az ellenzék teljesen szakít a lenini szervezeti elvvel, és egy második párt szervezésének, egy új Internacionále szervezésének útjára tér.

Íme hét alapvető kérdés, amelyekből látható, hogy az ellenzék mind a hét kérdésben a mensevizmus álláspontjára csúszott le.

Összeegyeztethetők-e az ellenzéknek ezek a mensevik nézetei pártunk ideológiájával, pártunk programjával, taktikájával, a Komintern taktikájával, a leninizmus szervezeti elveivel?

Semmiesetre sem! Egy pillanatra sem!

Azt kérdezhetik: hogyan keletkezhetett nálunk ilyen ellenzék, hol vannak a szociális gyökerei?

Azt hiszem, az ellenzék szociális gyökerei abban keresendők, hogy a város kispolgári rétegei fejlődésünk viszonyai között tönkremennek, abban, hogy ezek a rétegek elégedetlenek a proletárdiktatúra rendszerével és arra törekednek, hogy ezt a rendszert megváltoztassák, a burzsoá demokrácia megteremtése szellemében „megjavítsák".

Már mondottam, hogy előrehaladásunk következtében, iparunk növekedése, a szocialista gazdasági formák részarányának növekedése következtében a kispolgárság, különösen a városi burzsoázia egyrésze, tönkremegy, pusztulóban van. Az ellenzék ezeknek a rétegeknek a zúgolódását és a proletárforradalom rendszerével való elégedetlenségét tükrözi vissza.

Ezek az ellenzék szociális gyökerei.

4. És mi lesz ezután?

Mármost hogy legyünk az ellenzékkel?

Mielőtt rátérnék erre a kérdésre, szeretnék elmondani önöknek egy történetet, amely arról szól, hogy milyen tapasztalatokat szerzett erről a közös munkáról Kamenyev, amikor 1910-ben kísérletet tett arra, hogy együtt dolgozzon Trockijjal. Ez nagyon érdekes kérdés. Annál is inkább, mert segítségünkre lehet abban, hogy megtaláljuk a felvetett kérdés helyes megoldásának kulcsát. 1910-ben Központi Bizottságunk plénuma külföldön ülésezett. A plénum a bolsevikoknak a mensevikekhez, különösen Trockijhoz való viszonyát tárgyalta (abban az időben a mensevikekkel közös pártnak

egy része voltunk és frakciónak neveztük magunkat). A plénum Lenin ellenére, Leninnel szemben úgy határozott, hogy ki kell békülni a mensevikekkel, tehát Trockijjal is. Lenin kisebbségben maradt. És Kamenyev? Kamenyev arra vállalkozott, hogy ő nyélbe üti az együttműködést Trockijjal. És együtt is dolgozott vele, mégpedig Lenin tudtával és beleegyezésével, mert Lenin gyakorlatilag akarta meggyőzni Kamenyevet arról, hogy a Trockijjal való együttműködés a bolsevizmus ellen irányul, káros és megengedhetetlen.

Hallgassák meg hogyan számol be erről Kamenyev:

„1910-ben frakciónk többsége kísérletet tett arra, hogy kibéküljön és megegyezzék Trockij elvtárssal. Vlagyimir Iljics élesen ellenezte ezt a kísérletet, és mivel én oly makacsul kitartottam amellett, hogy próbáljunk megegyezni Trockijjal, Vlagyimir Iljics mintegy «büntetésül» ragaszkodott ahhoz, hogy a Központi Bizottság éppen engem küldjön képviselőjéül Trockij elvtárs lapjának szerkesztőségébe. 1910 őszén, miután néhány hónapig dolgoztam ebben a szerkesztőségben, meggyőződtem arról, hogy Vlagyimir Iljicsnek igaza van, amikor helyteleníti «békülékeny» vonalamat, és beleegyezésével kiléptem Trockij elvtárs lapjának szerkesztőségéből. Trockij elvtárssal való szakításunkat akkor több éles cikkben kommentálták a párt Központi Lapjában. Akkor Vlagyimir Iljics azt ajánlotta nekem, hogy írjak egy brosúrát, amely összegezné a likvidátor mensevikekkel és Trockij elvtárssal való nézeteltéréseinket. «Maga megkísérelte az antibolsevista csoportosulások legbaloldalibb (trockista) szárnyával való megegyezést, maga meggyőződött arról, hogy ez a megegyezés lehetetlen, ezért magának kell megírnia egy összefoglaló brosúrát», — mondotta nekem Vlagyimir Iljics. Vlagyimir Iljics természetesen különösen fontosnak

tartotta, hogy a bolsevizmusnak és annak a viszonyáról, amit akkor trockizmusnak neveztünk, elmondjak mindent . . . véges végig." (L. Kamenyev előszava „Két párt" című brosúrájához.)

És mi lett az együttes munka eredménye? Hallgassák tovább:

„A Trockijjal való együttes munka kísérlete — amely, merem állítani, részemről őszinte volt, amit a Trockij által most kihasznált leveleim és magánbeszélgetéseim vitathatatlanul bizonyítanak — megmutatta, hogy a békítgetés politikája feltartóztathatatlanul a likvidátorság védelmére vezet, határozottan az utóbbi mellé áll." (L. Kamenyev. „Két párt".)

És tovább:

„Ó, ha a «trockizmus» mint hangulat, a pártban győzne, — milyen szabad tere lenne a likvidátorságnak, az otzovizmusnak, minden olyan áramlatnak, amely a párt ellen harcol" (ugyanott).

Íme, elvtársak, ez a Trockijjal való együttműködési kísérlet tapasztalata. (Közbeszólás: „Tanulságos kísérlet.") Ennek a kísérletnek eredményeit Kamenyev akkor külön brosúrában foglalta össze, mely 1911-ben „Két párt" címmel jelent meg. Nem kételkedem, hogy ez a brosúra nagy hasznára vált azoknak az elvtársaknak, akiknek a Trockijjal való együttműködést illetőleg még voltak illúzióik.

Most pedig megkérdezem: nem írna-e Kamenyev még egy brosúrát, szintén „Két párt" címmel, amelyben beszámolna a Trockijjal való mostani együttműködésének tapasztalatáról? (Általános derültség. Taps.) Ez talán nem is volna ha-

szontalan. Természetesen nem garantálhatom Kamenyevnek, hogy Trockij nem fogja ellene felhasználni a leveleit és bizalmas beszélgetéseit, mint annakidején tette. (Általános derültség.) De aligha kellene ettől tartania. Mindenesetre — itt választania kell: vagy fél attól, hogy Trockij kihasználja a leveleit és közzéteszi a Trockijjal folytatott titkos megbeszéléseit, és akkor az a veszély fenyegeti, hogy a párton kívül marad, vagypedig leküzd minden félelmet és bennmarad a pártban.

Így áll a kérdés, elvtársak: vagy — vagy.

Azt beszélik, az ellenzék nyilatkozatot akar adni a kongresszusnak arról, hogy aláveti magát és a jövőben is alá fogja vetni magát a párt minden határozatának (közbeszólás: „Ugyanúgy, mint 1926 októberében?"), feloszlatja frakcióját (közbeszólás: „Ezt már kétszer hallottuk!") és védeni fogja nézeteit, amelyekről nem mond le (felkiáltások: „Ho-hó!" „Nem, inkább mi magunk oszlatjuk fel őket!"), a párt szervezeti szabályzatának keretében. (Felkiáltások: „Mindenféle fenntartásokkal." „A mi kereteink nem gumiból valók.")

Azt hiszem, elvtársak, hogy ez a trükk nem fog sikerülni. (Helyeslés. Hosszantartó taps.) Nekünk is, elvtársak, van már bizonyos tapasztalatunk a nyilatkozatok terén (taps), tettünk már bizonyos kísérletet két nyilatkozattal kapcsolatban (felkiáltások: „Úgy van!"), az 1926 október 16-i és az 1927 augusztus 8-i nyilatkozattal kapcsolatban. És mi volt ennek a kísérletnek az eredménye? Bár nem szándékozom „Két párt" címmel brosúrát írni, mégis merem állítani, hogy ez a

kísérlet teljesen balul ütött ki (felkiáltások: „Úgy van!"), mert a párt kétszeri félrevezetésére és a pártfegyelem gyengülésére vezetett. Milyen alapon követeli most az ellenzék, hogy mi, nagy pártunk kongresszusa, Lenin pártjának kongresszusa, ilyen tapasztalat után higyjünk a szavának? (Felkiáltások: „Ostobaság lenne." „Aki könnyen hisz, könnyen csalatkozik.")

Azt beszélik, hogy az ellenzék fel fogja vetni a pártból kizártak újrafelvételének kérdését is. (Felkiáltások: „Leshetik." „Menjenek a mensevik mocsárba.") Azt hiszem, elvtársak, hogy ebből se lesz semmi. (Hosszantartó taps.)

Miért zárta ki a párt Trockijt és Zinovjevet? Azért, mert ők a pártellenes ellenzék minden mesterkedésének szervezői (felkiáltások: „Úgy van!"), azért, mert az a céljuk, hogy megszegjék a párt törvényeit, azért, mert azt képzelik magukról, hogy őhozzájuk nem mernek nyúlni, azért, mert a pártban főúri helyzetet akartak maguknak biztosítani.

De azt akarjuk-e mi, hogy a pártban egyrészt főurak legyenek, akik kiváltságokat élveznek, másrészt pedig parasztok, akik meg vannak fosztva ezektől a kiváltságoktól? Vagy talán mi, bolsevikok, akik gyökerestől kiirtottuk a főúri rendet, most állítsuk azt vissza pártunkban? (Taps.)

Azt kérdezik: miért zártuk ki a pártból Trockijt és Zinovjevet? Azért, mert a pártban nem akarunk főurakat. Azért, mert pártunkban a törvény egy, és minden párttag egyenlő jogú. (Felkiáltások: „Úgy van!" Hosszantartó taps.)

Ha az ellenzék a pártban akar maradni, akkor

vesse alá magát a párt akaratának, törvényeinek, utasításainak minden fenntartás nélkül, minden kétértelműség nélkül. Ha nem akarja ezt, — menjen oda, ahol neki tágasabb. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.) Nem akarunk és nem fogunk olyan új törvényeket hozni, amelyek az ellenzéknek kiváltságokat biztosítanak. (Taps.)

Érdeklődnek a feltételekről. Feltételünk csak egy: az ellenzéknek le kell szerelnie mind eszmei, mind szervezeti tekintetben, teljesen és maradéktalanul. (Felkiáltások: „Úgy van!" Hosszantartó taps.)

Nyiltan és becsületesen, az egész világ színe előtt szakítania kell antibolsevista nézeteivel. (Felkiáltások: „Úgy van!" Hosszantartó taps.)

Nyiltan és becsületesen, az egész világ színe előtt meg kell bélyegeznie elkövetett hibáit, a párt ellen elkövetett bűnös hibáit.

Át kell adnia sejtjeit, hogy a párt maradék nélkül feloszlathassa azokat. (Felkiáltások: „Helyes!" Hosszantartó taps.)

Vagy így lesz, vagy távozzanak a pártból. Nem távoznak — kiebrudaljuk őket. (Felkiáltások: „Helyes!" Hosszantartó taps.)

Ez a helyzet az ellenzékkel, elvtársak.

IV

ÖSSZEFOGLALÁS

Befejezem, elvtársak.

Mit értünk el a beszámolómban tárgyalt időszak alatt? Az általános eredmény a következő:

1. *megvédtük a környező államokkal való békét, megvédtük a legnagyobb nehézségek ellenére, a „nagyhatalmak" burzsoáziájának provokációs támadásai ellenére;*

2. *megszilárdítottuk a Szovjetunió munkásosztályának az imperialista országok és a gyarmatok munkásaival való összefogását, megszilárdítottuk rengeteg akadály ellenére, a korrupt ezerszájú burzsoá sajtó tengernyi rágalma ellenére;*

3. *növeltük a proletárdiktatúra tekintélyét a dolgozó tömegek millióinak körében a világ minden táján;*

4. *mint párt, segítettünk a Kominternnek és szekcióinak abban, hogy növeljék befolyásukat a világ minden országában;*

5. *megtettünk mindent, amit egy párt csak megtehet, a világ forradalmi mozgalmának fejlesztése és gyorsítása érdekében;*

6. *fellendítettük szocialista iparunkat, rekordütemű fejlődést biztosítottunk számára, és megerősítettük hegemóniáját az egész népgazdaságban;*

7. *megvalósítottuk a szocialista ipar és a parasztgazdaság összefogását;*

8. *megszilárdítottuk a munkásosztály és a középparasztság szövetségét, miközben a szegényparasztságra támaszkodunk;*

9. *megszilárdítottuk országunkban a proletárdiktatúrát, az ellenséges nemzetközi környezet ellenére, és bebizonyítottuk a világ munkásainak, hogy a proletariátus nemcsak le tudja rombolni a kapitalizmust, hanem építeni is tudja a szocializmust;*

10. *megszilárdítottuk a pártot, megvédtük a leninizmust és pozdorjává zúztuk az ellenzéket.*

Ez az általános eredmény.

A következtetés? A következtetés csak egy lehet: helyes úton járunk, pártunk politikája helyes. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

Ebből pedig az következik: ha ezen az úton haladunk, biztosan megérjük a szocializmus győzelmét országunkban, a szocializmus győzelmét az egész világon. (Hosszantartó taps.)

Ez azonban még nem jelenti azt, hogy utunkon már nem lesznek nehézségek. Lesznek nehézségek. De nem félünk a nehézségektől, mert bolsevikok vagyunk, akik a forradalom tüzében edződtünk.

Lesznek nehézségek. De leküzdjük a nehézségeket, mint ahogy eddig is leküzdöttük őket, mert bolsevikok vagyunk, akiket Lenin vaspártja megedzett arra, hogy megküzdjenek a nehézségekkel és legyűrjék azokat, ne pedig sopánkodjanak és siránkozzanak.

És éppen azért, mert bolsevikok vagyunk, biztosan győzünk.

Elvtársak! Előre, a kommunizmus győzelméért országunkban, a kommunizmus győzelméért az egész világon! (Viharos, hosszantartó taps. Mindenki feláll és Sztálin elvtársat ünnepli. Az „Internacionálét" éneklik.)

ZÁRSZÓ A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJÁHOZ

December 7

Elvtársak! Annyi küldött beszéde után kevés mondanivalóm maradt. Jevdokimov és Muralov beszédéről nincs semmi érdemleges mondanivalóm, mert nem adnak ehhez anyagot. Csak azt mondhatom róluk: Allah bocsássa meg a vétkeiket, mert nem tudják, hogy mit fecsegnek. (Derültség. Taps.) Csak Rakovszkij beszédével, és azután különösen Kamenyev beszédével szeretnék foglalkozni, akinek beszéde valamennyi ellenzéki beszéd közül a legfarizeusabb és a leghazugabb. (Felkiáltások: „Úgy van!")

I

RAKOVSZKIJ BESZÉDÉRŐL

a) A külpolitikáról. Azt hiszem, hogy Rakovszkij jobban tette volna, ha itt nem érinti a háború és a külpolitika kérdését. Köztudomású, hogy Rakovszkij a moszkvai konferencián a háború kérdéséről szólva nagy bakot lőtt. Ide, nyilván, azért jött és azért kért szót, hogy kiköszörülje a csorbát. De csak még nagyobb bakot lőtt. (Derültség.) Azt hiszem,

Rakovszkij jobban tette volna, ha nem beszél külpolitikáról.

b) A jobboldalról és a baloldalról. Rakovszkij azt állítja, hogy az ellenzék pártunk baloldali szektora. Ezen még a tyúkok is nevetnek, elvtársak. Ilyen kijelentéseket levitézlett politikusok nyilván azért tesznek, hogy vígasztalják magukat. Bebizonyult, hogy az ellenzék pártunk mensevik szárnya, hogy az ellenzék a mensevizmus mocsarába süllyedt, hogy az ellenzék, objektív szerepét tekintve, a burzsoá elemek eszközévé vált. Ez újra meg újra bebizonyult. Hogy lehet hát az ellenzék baloldaliságáról beszélni? Ki hallott olyat, hogy egy mensevik csoport, amely objektíven a „harmadik erő", a burzsoá elemek eszközévé vált, hogy egy ilyen csoport baloldalibb a bolsevikoknál? Talán bizony nem világos, hogy az ellenzék az SzK(b)P jobboldali, mensevik szárnya?

Rakovszkij nyilván végkép összezavarodott és a jobbot összezavarta a ballal. Emlékezzenek csak Gogol Szelifánjára: „Ej, te retkeslábú ... Azt se tudod, merre van jobbra, merre balra!"

c) Az ellenzék segítségéről. Rakovszkij kijelenti, hogy az ellenzék kész támogatni a pártot, ha az imperialisták megtámadnák. Képzeljék csak, milyen nagylelkűség! Ez a kis csoport, amely pártunknak még félszázalékát sem képviseli, nagykegyesen megígéri, hogy segít nekünk, ha az imperialisták megtámadják országunkat. Nem hiszünk az önök segítségében, és nincs is rá szükségünk! Mi csak egyre kérjük önöket: ne zavarjanak minket, hagyjanak fel a zavarással! A többit elvégezzük magunk is, meg

lehetnek róla győződve. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

d) A „vészjelzőkről". Rakovszkij azt mondja továbbá, hogy az ellenzék a veszélyeket, a nehézségeket, országunk „pusztulását" jelzi. Ezek aztán az igazi „vészjelzők", akik a pártot megmentik a „pusztulástól", amikor ők maguk pusztulnak és valóban mentésre szorulnak! Alig állnak a lábukon és mások megmentésére vállalkoznak! Hát nem nevetséges ez, elvtársak? (Derültség.)

Képzeljenek el egy kis csónakot, amely alig tudja magát tartani a tengeren és már-már elsüllyed, és képzeljenek el egy nagyszerű gőzhajót, amely hatalmas erővel hasítja a hullámokat és biztosan halad előre. Mit szólnának ahhoz, ha ez a kis csónak odatolakodna az óriási hajóhoz, hogy megmentse? (Derültség.) Ez felette nevetséges volna, nemde? Ugyanilyen helyzetben vannak most a mi ellenzéki „vészjelzőink". Veszélyeket, nehézségeket, „pusztulást" és még mi mindent jeleznek nekünk, amikor ők maguk süllyednek, csak nem veszik észre, hogy már el is merültek.

Amikor az ellenzékiek magukat „vészjelzőknek" mondják, ezzel a párt, a munkásosztály, az ország vezetésére tartanak igényt. Kérdezzük — milyen alapon? Talán bebizonyították tényekkel, hogy egyáltalában képesek valamit is vezetni, nem is szólva a párt, az osztály, az ország vezetéséről? Talán nem tény az, hogy az ellenzék, élén olyan emberekkel mint Trockij, Zinovjev, Kamenyev, immár két éve vezeti csoportját, s hogy az ellenzék vezérei az általuk vezetett csoportot teljes csődbe juttatták? Nem

tény-e, hogy az ellenzék ez alatt a két év alatt vereségről vereségre vitte csoportját? Mit bizonyít ez, ha nem azt, hogy az ellenzék vezérei gyatráknak bizonyultak, hogy a vezetésük nem győzelemre, hanem vereségre vezetett? De ha az ellenzék vezérei már kis dolgokban is csődöt mondtak, akkor milyen alapon tételezhető fel, hogy nagy dolgokban majd megállják a helyüket. Hát nem világos-e, hogy azokra, akik egy kis csoport vezetésében csődöt mondtak, senki sem fogja rábízni olyan nagy ügy vezetését, mint a párt, a munkásosztály, az ország?

Ez az, amit „vészjelzőink" nem akarnak megérteni.

II

KAMENYEV BESZÉDÉRŐL

Rátérek Kamenyev beszédére. Ez a beszéd a leghazugabb, a legfarizeusabb, a legcsalárdabb és legbecstelenebb valamennyi ellenzéki beszéd közül, amelyet itt, erről a szószékről elmondtak. (F e l k i á l t á s o k : „Úgy van!" T a p s.)

a) A kétarcú lény. Kamenyev beszéde elsősorban a nyomokat igyekezett eltüntetni. A párt képviselői itt pártunk eredményeiről, építésünk sikereiről, munkánk javulásáról stb. beszéltek. Beszéltek továbbá az ellenzékiek mensevik bűnbeeséséről, arról, hogy az ellenzékiek a mensevizmus mocsarába süllyedtek, mert tagadják, hogy a szocializmus sikeresen építhető országunkban, mert tagadják, hogy proletárdiktatúra van a Szovjetunióban, mert tagadják, hogy a munkásosztály és a középparasztság szövetségének politikája

célszerű, mert termidorsággal rágalmazzák a pártot stb. Végül arról beszéltek, hogy az ellenzék nézetei összeférhetetlenek a pártunkhoz való tartozással, hogy az ellenzéknek szakítania kell ezekkel a mensevik nézetekkel, ha a pártban akar maradni.

És mit látunk? Kamenyev a legjobbnak vélte megkerülni ezeket a kérdéseket, eltüntetni a nyomokat és úgy tenni, mintha mi sem történt volna. Programunk, politikánk, építésünk legfontosabb kérdéseiről kérdezik őt. Ő azonban megkerüli ezeket a kérdéseket, mintha mindez nem is tartoznék rá. Mondhatjuk-e ezek után, hogy Kamenyev komolyan veszi a dolgokat? Mivel magyarázható az ellenzéknek ilyen magatartása? Csak eggyel magyarázható: azzal, hogy félre akarják vezetni a pártot, el akarják altatni éberségét, mégegyszer be akarják csapni a pártot.

Az ellenzéknek két arca van: az egyik farizeusi nyájas, a másik mensevik, forradalomellenes arc. A párt felé farizeusi nyájas arcát mutatja, amikor a párt megszorítja és azt követeli tőle, hogy hagyja abba a frakciózást, a pártszakítás politikáját. Mensevik, forradalomellenes arcát mutatja, amikor a párt ellen, a Szovjethatalom ellen a nemproletár erőkhöz, az „utcához" apellál. Most, mint látják, farizeusi nyájas arcával fordul felénk, mert megint be akarja csapni a pártot. Ezért igyekezett Kamenyev eltüntetni a nyomokat, megkerülni nézeteltéréseink legfontosabb kérdéseit. Tűrhetjük-e tovább ezt a kétlakiságot, ezt a kétszínűséget?

Vagy—vagy: vagy komolyan akar beszélni az ellenzék pártunkkal, — és akkor le kell vetnie az álarcot; vagypedig továbbra is meg akarja tartani

két arcát, de akkor nincs helye a pártban. (Helyeslés.)

b) A bolsevizmus hagyományairól. Kamenyev azt állítja, hogy pártunk hagyományainak, a bolsevizmus hagyományainak nem felel meg, ha a párt tagjától azt követelik, hogy tagadja meg egyes olyan nézeteit, amelyek nem egyeztethetők össze pártunk ideológiájával, programjával. Igaz-e ez? Persze, hogy nem igaz. Sőt, — ez hazugság, elvtársak!

Talán nem tény az, hogy mi mindnyájan, Kamenyevvel együtt, kizártuk a pártból Mjasznyikovot és a mjasznyikovistákat? Miért zártuk ki őket? Azért, mert mensevik nézeteik összeegyeztethetetlenek voltak a párt nézeteivel.

Talán nem tény az, hogy mi mindnyájan Kamenyevvel együtt, kizártuk a pártból a „munkásellenzék" egy részét? Miért zártuk ki őket? Azért, mert mensevik nézeteik összeegyeztethetetlenek voltak pártunk nézeteivel.

És miért zárták ki a pártból Osszovszkijt, Daskovszkijt? Miért zárták ki a Kominternből Maslowot, Ruth Fischert, Katzot és másokat? Azért, mert nézeteik összeegyeztethetetlenek voltak a Kominternideológiájával, az SzK(b)P ideológiájával.

Pártunk nem volna lenini párt, ha megengedhetőnek tartaná, hogy antileninista elemek legyenek szervezeteinkben. Hiszen akkor a mensevikeket is beengedhetnők pártunkba! Mi legyen azokkal, akik pártunkban vannak, de a mensevizmus mocsarába süllyedtek és antileninista nézeteiket propagálják? Mi köze lehet a lenini pártnak az ilyen emberekhez? Kamenyev megrágalmazza pártunkat, szakít pártunk

hagyományaival, szakít a bolsevizmus hagyományaival, amikor azt állítja, hogy pártunkban megtűrhetők olyan emberek, akik mensevik nézeteket vallanak és hirdetnek. És mert Kamenyev, és vele együtt az egész ellenzék, lábbal tiporja pártunk forradalmi hagyományait, — éppen ezért követeli pártunk, hogy az ellenzék szakítson antileninista nézeteivel.

c) Az ellenzék állítólagos elvhűsége. Kamenyev azt állítja, hogy neki és más ellenzékieknek nehéz szakítani nézeteikkel, mert megszokták, hogy bolsevik módon védjék nézeteiket. Kamenyev azt mondja, hogy az ellenzék elvtelenséget követne el, ha szakítana nézeteivel. Kiderül tehát, hogy az ellenzék vezérei rendkívül elvhű emberek. Igaz-e ez, elvtársak? Igaz-e, hogy az ellenzék vezérei olyan nagyon hűek elveikhez, nézeteikhez, meggyőződésükhöz? Sehogysem látszik ez valószínűnek, elvtársak. Nem ezt bizonyítja az ellenzéki blokk megalakulásának története. (Derültség.) Éppen fordítva áll a dolog. A történelem azt bizonyítja, a tények azt mutatják, hogy még senki sem váltogatta, senki sem cserélgette elveit olyan könnyen és gátlás nélkül, mint ellenzékünk vezérei. Miért ne szakíthatnának nézeteikkel most is, ha ezt követelik a párt érdekei?

Lássunk néhány példát a trockizmus történetéből.

Tudják, hogy Lenin, azon fáradozva, hogy a pártot összegyűjtse, 1912-ben egybehívta a bolsevikok prágai konferenciáját. Ismeretes az is, hogy ennek a konferenciának óriási jelentősége volt pártunk történetében, mert a bolsevikok és a mensevikek között határvonalat húzott, és egy egységes bolsevik párt-

ban egyesítette az egész ország bolsevik szervezeteit.

Tudják, hogy ugyancsak 1912-ben volt a Trockij vezetése alatt álló Augusztusi Blokk mensevik tanácskozása. Tudják továbbá azt is, hogy ez a tanácskozás hadat üzent a bolsevik konferenciának, és a lenini párt felszámolására szólította fel a munkásszervezeteket. Mivel vádolta akkor Trockij Augusztusi Blokkjának tanácskozása a bolsevikok prágai konferenciáját? Halálos bűnökkel. Bitorlással, szektáskodással vádolta, vádolta azzal, hogy „államcsínyt" szervez a pártban, és az ördög tudja, még mivel nem vádolta.

Az Augusztusi Blokk tanácskozása a II. Internacionálénak adott nyilatkozatában így jellemezte a bolsevikok prágai konferenciáját:

„A tanácskozás kijelenti, hogy ez a konferencia (a bolsevikok 1912. évi prágai konferenciája. — *I. Szt.)* a pártban egész tudatosan szakadást előidéző *egyének csoportjának nyilt kisérlete* arra, hogy *bitorolja a párt zászlaját.* A tanácskozás mélyen sajnálja, hogy néhány pártszervezet és elvtárs áldozatul esett ennek a *csalásnak,* és ezzel elősegítette a *lenini szekta* szakadár és bitorló politikáját. A tanácskozás meg van győződve arról, hogy az összes oroszországi és külföldi pártszervezetek tiltakozni fognak *a végrehajtott államcsíny ellen, nem fogják elismerni* a konferencia által választott központi szerveket, és mindent el fognak követni, hogy egy igazi általános pártkonferencia segítségével helyreállítsák a párt egységét." (Az Augusztusi Blokknak a II. Internacionáléhoz intézett nyilatkozatából, mely a „Vorwärts" 1912 március 26-i számában jelent meg.)

Mint látják, itt minden együtt van: lenini szekta, bitorlás, „államcsíny" a pártban.

És mi történt ezután? Elmúlt néhány esztendő, — és Trockij visszavonta a bolsevik pártról vallott nézeteit. És nemcsak visszavonta nézeteit, hanem hasoncsúszva jött a bolsevik párthoz, belépett a bolsevik pártba, és annak egyik aktív tagja lett. (Derültség.)

Mindezek után mi okunk van azt hinni, hogy Trockij és a trockisták ne tudnának mégegyszer szakítani pártunk termidori tendenciáiról, a bitorlásról stb. vallott nézeteikkel?

Lássunk egy másik példát, ugyancsak a trockizmus történetéből.

Tudják, hogy Trockij 1924 végén kiadott egy brosúrát „Október tanulságai" címmel. Tudják, hogy Trockij ebben a brosúrában Kamenyevet és Zinovjevet pártunk jobboldali, félmensevik szárnyának minősítette. Tudják, hogy Trockij brosúrája egész vitát idézett elő pártunkban. És mi történt? Alig egy év telt el, — és Trockij megtagadta nézeteit, és azt hirdette, hogy Zinovjev és Kamenyev pártunknak nem jobboldali, hanem baloldali, forradalmi szárnyát képviselik.

Még egy példa, ezúttal már a zinovjevi csoport történetéből. Ismeretes, hogy Zinovjev és Kamenyev egész halom brosúrát írt a trockizmus ellen. Ismeretes, hogy Zinovjev és Kamenyev még 1925-ben, az egész párttal együtt, kijelentették, hogy a trockizmus összeegyeztethetetlen a leninizmussal. Ismeretes, hogy Zinovjev és Kamenyev, az egész párttal együtt, pártunk kongresszusain és a Komintern V. kongresszusán határozatokat fogadtattak el a trockista kispolgári elhajlásról. És mi történt? Ez után még

egy év sem telt el, és — szakítottak nézeteikkel, megváltoztatták nézeteiket, és azt hirdették, hogy pártunkban Trockij csoportja az igazi lenini és forradalmi csoport. (K ö z b e s z ó l á s : „Kölcsönös amnesztia!")

Ezek a tények, elvtársak, amelyek számát tetszés szerint szaporíthatnók.

Nem világos-e ebből, hogy az ellenzéki vezérek szilárd elvhűsége, amelyről itt Kamenyev beszél, csak mese, amelynek semmi köze a valósághoz?

Nem világos-e, hogy pártunkban még senkinek sem sikerült olyan könnyen és gátlás nélkül szakítania elveivel, mint Trockijnak, Zinovjevnek és Kamenyevnek? (D e r ü l t s é g.)

Kérdezzük: mi okunk van feltételezni, hogy az ellenzék vezérei, akik már többször megtagadták elveiket, nézeteiket, nem tudják mégegyszer megtagadni azokat?

Nem világos-e, hogy amikor azt követeljük, hogy az ellenzék szakítson mensevik nézeteivel, ez nem is olyan nehéz az ellenzék vezérei számára, mint ahogy azt Kamenyev feltünteti? (D e r ü l t s é g.) Hiszen nem először kell szakítaniok nézeteikkel, — miért ne szakítanának azokkal mégegyszer? (D e r ü l t s é g.)

d) Vagy a párt, vagy az ellenzék. Kamenyev azt állítja, az ellenzékiektől senki sem követelheti, hogy szakítsanak egyes, a párt ideológiájával és programjával összeegyeztethetetlen nézeteikkel. Már megmondottam, hogy Kamenyev állításának komolytalansága azonnal kiviláglik, ha az ellenzéki blokk multjára és jelenére gondolunk. De tegyük fel egy pillanatra, hogy Kamenyevnek igaza van. Mi adódik ebből? Hát a

párt, a mi pártunk, szakíthat-e nézeteivel, meggyőződéseivel, elveivel? Követelhetik-e pártunktól, hogy cserben hagyja nézeteit, elveit? A pártban az a határozott vélemény alakult ki, hogy az ellenzéknek szakítania kell antileninista nézeteivel, különben kirepül a pártból. Ha az ellenzéktől nem lehet azt követelni, hogy szakítson meggyőződésével, akkor hogyan követelhetik a párttól, hogy tagadja meg az ellenzékről kialakult nézeteit és meggyőződését? Kamenyev szerint az ellenzék nem mondhat le antileninista nézeteiről, a párt azonban vonja vissza azt a nézetét, hogy az ellenzéket nem lehet benthagyni pártunkban, ha nem szakít antileninista nézeteivel. Hol itt a logika? (Derültség. Taps.)

Kamenyev azt állítja, hogy az ellenzékiek szilárd jellemű emberek, akik körömszakadtáig védik meggyőződéseiket. Nem nagyon hiszek az ellenzéki vezérek jellemszilárdságában és elvhűségében. A legkevésbbé hiszek például Zinovjev vagy Kamenyev jellemszilárdságában (derültség), akik tegnap még lehordták Trockijt, ma pedig összecsókolóznak vele. (Közbeszólás: „Hozzászoktak a bakugráshoz.") De tegyük fel, hogy az ellenzékünk vezéreiből még nem veszett ki minden jellemszilárdság és elvhűség. Milyen alapon gondolják, hogy a párt kevésbbé szilárd jellemű és kevésbbé hűen ragaszkodik elveihez, mint mondjuk Zinovjev, Kamenyev vagy Trockij? Milyen alapon gondolják, hogy a pártnak könnyebb szakítania az ellenzékről kialakult meggyőződésével, könnyebb lemondania arról a meggyőződéséről, hogy az ellenzék mensevik nézetei összeférhetetlenek a párt ideológiájával és program-

jával, mint az ellenzék vezéreinek saját nézeteikről, amelyeket ők állandóan váltogatnak, mint a ruhájukat? (D e r ü l t s é g.)

Nem világos-e ebből, hogy Kamenyev azt követeli a párttól, hogy vonja vissza az ellenzékről és az ellenzék mensevik hibáiról kialakult nézeteit? Nem túlságosan messzire merészkedik-e Kamenyev? Talán mégis hajlandó lesz belátni, hogy veszélyes ilyen messzire merészkednie?

A kérdés ez: vagy a párt, vagy az ellenzék. Az ellenzék vagy szakít antileninista nézeteivel, vagypedig nem teszi ezt meg, — és akkor hírmondó sem marad belőle a pártban. (H e l y e s l é s. T a p s.)

e) Az ellenzék szakított a bolsevizmus hagyományaival. Kamenyev azt állítja, hogy a bolsevik hagyományok a párt tagjaitól egyáltalában nem követelik nézeteik megtagadását. A felszólalók teljes mértékben bebizonyították, hogy ez nem igaz. A tények megerősítik, hogy Kamenyev egyenest valótlanságot mond.

Más kérdés azonban: van-e a bolsevik hagyományokban olyasvalami, amit az ellenzék megengedett és még mindig megenged magának? Az ellenzék frakciót szervezett és ezt a frakciót párttá alakította bolsevik pártunkon belül. De ki hallott olyat, hogy a bolsevik hagyományok bárkinek is megengedtek ilyen galádságot? Hogy beszélhetnek bolsevik hagyományokról, ha ugyanakkor megengedik maguknak a párt szakítását, új, antibolsevista párt alakítását a pártban!

Továbbá. Az ellenzék illegális nyomdát szervezett, blokkra lépett burzsoá intellektuelekkel, akik-

ről viszont kiderült, hogy nyilt fehérgárdistákkal vannak blokkban. Kérdezzük: hogy beszélhetnek a bolsevizmus hagyományairól, amikor olyan galádságot követnek el, mely a párt és a Szovjethatalom egyenes elárulásával határos.

Végül, az ellenzék pártellenes, szovjetellenes tüntetést rendezett, az „utcához" apellálva, nemproletár elemekhez apellálva. De hogyan beszélhetnek bolsevik hagyományokról azok, akik saját pártjuk ellen, saját Szovjethatalmuk ellen az „utcához" apellálnak? Ki hallott olyat, hogy a bolsevik hagyományok valaha is megengedtek volna ilyen galádságot, mely a nyilt ellenforradalmisággal határos?

Nem világos-e, hogy Kamenyev csak azért beszél a bolsevizmus hagyományairól, mert így akarja leplezni, hogy bolsevizmusellenes csoportja érdekében szakított ezekkel a hagyományokkal?

Az ellenzék semmit sem ért el azzal, hogy az „utcához" apellált, hiszen szánalmasan kis csoportnak bizonyult. Ez azonban az ellenzéknek nem érdeme, hanem szerencsétlensége. És mi történt volna, ha az ellenzéknek valamivel több ereje lett volna? Nem világos-e, hogy az „utcához" való apellálás a Szovjethatalom elleni nyilt puccsá lett volna? Nehéz-e megérteni, hogy az ellenzéknek ez a próbálkozása lényegileg semmiben sem különbözik a baloldali eszerek 1918-as próbálkozásától? (Felkiáltások: „Úgy van!") A törvény értelmében az ilyen próbálkozásokért november 7-én egytől-egyig le kellett volna tartóztatnunk az ellenzék aktív szereplőit. (Felkiáltások: „Úgy van!"

Hosszantartó taps.) Mi ezt nem tettük, de csak azért nem, mert sajnáltuk őket, nagylelkűek voltunk és módot akartunk adni nekik, hogy észre térjenek. Ők azonban nagylelkűségünket gyengeségnek tekintették.

Nem világos-e, hogy Kamenyev hivatkozása a bolsevik hagyományokra csak üres és hazug fecsegés, amellyel Kamenyev azt szeretné leplezni, hogy az ellenzék szakított a bolsevizmus hagyományaival?

f) Az állítólagos egységről és az igazi egységről. Kamenyev itt áriákat zengett az egységről. Valósággal ömlengett, arra kérve a pártot, hogy segítsen, és teremtsen egységet „bármi áron". Ők, az ellenzék vezérei, lám, nem helyeslik a két-párt politikát. Ők, lám, „bármi áron" a párt egységét akarják. Mi azonban biztosan tudjuk, hogy ugyanakkor, amikor Kamenyev itt a pártegységről zengedezett, ugyanakkor elvbarátai illegális gyűléseiken határozatokat hoztak arról, hogy az ellenzéknek a pártegységről szóló nyilatkozata csak manőver, melynek az a célja, hogy az ellenzék megóvja erőit és tovább folytassa szakadár politikáját. Az ellenzékiek a lenini párt kongresszusán pártegységről zengedeznek. Másfelől, illegálisan, a párt szakadásán, egy második párt szervezésén, a pártegység aláaknázásán dolgoznak. Ezt nevezik ők „bármi áron" való egységnek. Nincs-e itt az ideje, hogy abbahagyják ezt a bűnös, szélhámos játékot?

Kamenyev egységről beszélt. Egység, — de kivel? Egység a párttal, vagy Scserbakovval? Végre már megérthetnék, hogy a leninistákat és Scserbakov úrékat nem lehet egy pártban egyesíteni!

Kamenyev egységről beszélt. Egység, — de kivel? Maslow-val és Souvarine-nal-e, vagypedig a Kominternnel és az SzK(b)P-val? Végre már megérthetnék, hogy lehetetlen az SzK(b)P-val és a Kominternnel való egységről beszélni, ha ugyanakkor fenntartják az egységet a Maslowokkal és a Souvarine-okkal! Végre már megérthetnék, hogy a lenini nézeteket lehetetlen az ellenzék mensevik nézeteivel egyesíteni!

Lenint Abramovicscsal egyesítsük? Azt nem, elvtársak! Ideje már, hogy abbahagyják ezt a szélhámos komédiát.

Ezért gondolom, hogy amikor Kamenyev „bármi áron" való egységről beszél, ez nem egyéb, mint a párt becsapására szánt farizeus komédia.

Nekünk igazi egység kell, nempedig komédiázás az egységgel. Van-e pártunkban igazi, lenini egység? Igen, van. Ha pártunk 99 százaléka a pártra és az ellenzék ellen szavaz, ez olyan igazi és hamisítatlan proletáregység, amilyen eddig még nem volt pártunkban. Íme, itt a pártkongresszus, amelyen nincs egyetlenegy ellenzéki küldött sem. (Taps.) Mit jelent ez, ha nem lenini pártunk egységét? Ezt nevezzük mi a bolsevik párt lenini egységének.

g) „Az ellenzéknek befellegzett!" A párt mindent megtett, amit csak tehetett, hogy az ellenzéket a lenini útra terelje. A párt elment az engedékenység és nagylelkűség végső határáig, mert módot akart adni az ellenzéknek, hogy észretérjen és kijavítsa a hibáit. A párt felhívta az ellenzéket, hogy nyiltan és becsületesen, az egész párt színe előtt, szakítson antileninista nézeteivel. A párt felhívta

az ellenzéket, hogy ismerje be hibáit, és bélyegezze meg azokat, hogy egyszer és mindenkorra megszabaduljon tőlük. A párt felhívta az ellenzéket, hogy eszmei és szervezeti tekintetben szereljen le teljesen.

Mit akar ezzel a párt elérni? Azt akarja elérni, hogy végezzen az ellenzékkel és áttérhessen a pozitív munkára. Azt akarja elérni, hogy végre felszámolja az ellenzéket, és lehetősége nyíljék arra, hogy minden erejével hozzálásson nagy építő munkánkhoz.

Lenin azt mondta a X. kongresszuson: „Most nincs szükség ellenzékre... az ellenzéknek most vége, befellegzett, most már elegünk volt az ellenzékekből!"[86]

A párt azt akarja, hogy pártunk soraiban végre megvalósítsuk Leninnek ezt a jelszavát. (Hosszantartó taps.)

Ha az ellenzék leteszi a fegyvert — rendben van. Ha nem teszi le a fegyvert — mi magunk fogjuk lefegyverezni. (Felkiáltások: „Úgy van!" Taps.)

III

ÖSSZEFOGLALÁS

Kamenyev beszédéből kitűnik, hogy az ellenzék nem szándékozik teljesen leszerelni. Az ellenzék december 3-i nyilatkozata is ugyanezt bizonyítja. Az ellenzék nyilván jobbnak tartja, ha a párton kívül marad. Maradjon hát a párton kívül. Egyáltalában nem borzasztó, nem különös, nem csodálatos, hogy inkább a párton kívül akarnak maradni, hogy leszakadnak a pártról. Ha pártunk történetét tanul-

mányozzuk, akkor világossá válik, hogy valahányszor pártunk komolyabb fordulatot hajtott végre, a régi vezetők egy része kiesett a bolsevik párt szekeréből és helyet adott új embereknek. A fordulat komoly dolog, elvtársak. A fordulat veszélyes azokra, akik nem ülnek keményen a párt szekerén. A fordulatnál nem mindenki tudja megtartani az egyensúlyt. Fordult a szekér, s lám: egyesek kiestek belőle. (Taps.)

Nézzük 1903-at, pártunk második kongresszusának időszakát. Ez a fordulat időszaka volt, amikor a párt a liberálisokkal való megegyezés helyett a liberális burzsoázia elleni élethalálharcra, a cárizmus elleni harc előkészítése helyett a cárizmus és feudalizmus teljes megsemmisítéséért folyó nyílt harcra vett irányt. A pártot akkor hatan vezették: Plehanov, Zaszulics, Martov, Lenin, Akszelrod, Potreszov. A párt fordulata e hatos csoport öt tagjának végzete lett. Kiestek a szekérből. Lenin egyedül maradt. (Taps.) A helyzet úgy alakult, hogy a párt régi vezetői, a párt alapítói (Plehanov, Zaszulics, Akszelrod) meg két fiatal (Martov, Potreszov) egy ellen, a szintén fiatal Lenin ellen fordultak. Ha tudnák, mennyit jajveszékeltek, siránkoztak és üvöltöztek akkor, hogy a párt elpusztul, nem állja meg a helyét, hogy a régi vezetők nélkül minden oda lesz. És mi történt? Az ordítozás és jajveszékelés elmúlt, de a tények megmaradtak. A tények pedig olyanok voltak, hogy a párt éppen azért tudta megtalálni a helyes utat, mert az öt vezér lehullott a pártról. Most minden bolsevik világosan látja, hogy ha Lenin nem harcolt volna erélyesen az ötök ellen, ha nem

tolta volna félre őket, pártunk nem kovácsolódhatott volna egybe azzá a bolsevik párttá, mely a proletariátust forradalomra tudta vezetni a burzsoázia ellen. (Felkiáltások: „Úgy van!")

Nézzük a következő időszakot, az 1907—1908-as időszakot. Ez szintén a fordulat időszaka volt, amikor pártunk a cárizmus elleni nyilt forradalmi harc helyett arra vett irányt, hogy kerülő utakon folytatja a harcot, és a munkásbiztosító pénztáraktól a duma szószékéig kihasznál minden legális lehetőséget. Ez az az időszak volt, amikor vissza kellett vonulnunk, mert az 1905-ös forradalomban szétvertek bennünket. Ez a fordulat új harci módszerek elsajátítását követelte, hogy erőt gyüjtve újból nyilt forradalmi harcba indulhassunk a cárizmus ellen. De ez a fordulat több régi bolsevik végzete lett. Kiesett a szekérből Alekszinszkij. Alekszinszkij egy időben igen jó bolsevik volt. Kiesett Bogdanov. Bogdanov pártunk egyik legjelentősebb vezére volt. Kiesett Rozskov, — egykor pártunk Központi Bizottságának tagja. És így tovább. Akkor is ugyanúgy jajveszékeltek és üvöltöztek, hogy a párt elpusztul, mint 1903-ban. És mi történt? Az üvöltözés elmúlt, de a tények megmaradtak. A tények pedig azt bizonyították, hogy pártunk a harc új viszonyai között nem találta volna meg a helyes utat, ha nem tisztította volna meg sorait az ingadozó és a forradalom ügyét hátráltató emberektől. Mire törekedett akkor Lenin? Csak arra az egyre, hogy mennél gyorsabban megszabadítsa a pártot az állhatatlan és sopánkodó elemektől, hogy ne lábatlankodjanak. (Taps.)

Így növekedett, elvtársak, a mi pártunk.

Pártunk élő szervezet. Mint minden szervezetben, a mi pártunkban is anyagcsere megy végbe: az, ami régi és idejétmúlta — eltűnik (t a p s), az pedig, ami új és növekedőben van — él és fejlődik. (T a p s.) Leválnak egyesek, fent is meg lent is. És fent is, meg lent is, fejlődnek az újak, akik előbbreviszik az ügyet. Így növekedett a mi pártunk. Így növekszik majd a jövőben is.

Ugyanezt kell mondanunk forradalmunk jelenlegi időszakáról. Ez is olyan időszak, amikor fordulatot hajtunk végre, amikor az ipar és a mezőgazdaság helyreállítását befejezve az egész népgazdaság újjáalakítására, új technikai alapon történő átépítésére veszünk irányt, amikor a szocializmus építése már nem csupán távlat, hanem eleven, gyakorlati ügy, amely komoly belső és külső jellegű nehézségek leküzdését követeli.

Önök tudják, hogy ez a fordulat végzete lett ellenzékünk vezéreinek, akik megijedtek az újabb nehézségektől és kapitulálásra próbálták rávenni a pártot. És ha most a szekérből kiesnek egyes vezérek, akik nem akartak keményen ülni a szekéren, ezen nincs mit csodálkozni. Csakis így szabadulhat meg a párt a lábatlankodó elemektől, akik akadályozzák előrehaladásában. Ezek az emberek nyilván komolyan ki akarnak esni pártunk szekeréből. Nos, ha a kölönccé váló régi vezérek egyike-másika ki akar esni a szekérből — csak rajta, nem is érdemel egyebet! (H o s s z a n t a r t ó, v i h a r o s t a p s. M i n d e n k i f e l á l l. A z e g é s z k o n g r e s s z u s ü n n e p l i S z t á l i n e l v t á r s a t.)

NYILATKOZAT A KÜLFÖLDI SAJTÓ KÉPVISELŐINEK A HAMISÍTOTT „SZTÁLIN-CIKKEKRŐL"

A külföldi sajtó (az „Associated Press", a Wolff ügynökség, a „Neue Freie Presse"[87] stb.) moszkvai képviselőinek kérésére a hamisított „Sztálin-cikkekkel" kapcsolatban a következőket kell kijelentenem.

Most aligha szükséges megcáfolnom a „New York American"[88], a Wide World News ügynökség, vagy az Anglo-American Newspaper Service hamisítóit, akik nemlétező „Sztálin-cikkekre" hivatkozva mindenféle mesét terjesztenek a Szovjetunió „légierőiről", a Szovjethatalom és a „pravoszláv egyház" „kibéküléséről", arról, hogy a Szovjetunióban a kapitalistáknak „visszaadják" „olajtelepeiket" stb. Nem szükséges őket megcáfolnom, mert ezek az urak a sajtóban maguk leplezik le önmagukat mint hivatásos hamisítókat, akik hamisítványokkal való üzérkedésből élnek. Elegendő, ha elolvassák azokat a napokban megjelent „magyarázatokat", amelyekkel ezek az urak „igazolni" próbálják szélhámos üzelmeiket, — és meg fogják érteni, hogy itt nem sajtóképviselőkkel, hanem sajtóbetyárokkal van dolgunk.

Mégis, a sajtó képviselőinek a kérésére kész vagyok kijelenteni, hogy:

a) sohasem láttam „Herman Gottfreyt", vagy a külföldi sajtó valamelyik más képviselőjét, aki állítólag interjút kért tőlem;

b) az utóbbi évben nem adtam interjút sem ezeknek az uraknak, sem a külföldi sajtó valamelyik más képviselőjének;

c) sem „a Moszkvai Szovjet Elnökségében", sem a párt „Moszkvai Bizottságában" nem beszéltem sem arról, hogy a Szovjetunióban a kapitalistáknak „visszaadjuk" „olajtelepeiket", sem a „pravoszláv egyházról", sem a Szovjetunió „légierőiről";

d) egyetlen ilyen értelmű „cikket" vagy „közleményt" sem adtam a sajtónak.

A „New York American", a Wide World News és az Anglo-American Newspaper Service urai félrevezetik az olvasókat, mikor azt állítják, hogy Moszkvában annakidején nem cáfolták meg a hamisított „Sztálin-cikkeket". A Szovjetunió „légierőiről" és a „pravoszláv egyházzal" való „kibéküléséről" szóló hamisított „cikkekről" Moszkvában 1927 november végén szereztünk tudomást. A Külügyi Népbiztosság nyomban leleplezte, hogy ezek a cikkek hamisítványok, és ezt közölték az Associated Press moszkvai képviselőjével, Razwick úrral. Ennek alapján Razwick úr ugyanakkor, december 1-én, a következő táviratot küldte az Associated Press ügynökségnek:

„A Külügyi Népbiztosságon ma kijelentették nekem, hogy komolyan fontolóra veszik, nem kellene-e bírói eljá-

rást indítani New Yorkban a «New York American» és általában a Hearst-lapok ellen, hogy egyszersmindenkorra megakadályozzák a Sztálin aláírásával megjelenő cikkek terjesztését. Hivatalos helyen különösen élesen tiltakoznak a «New York American» cikke ellen, mely november 6-án «Az egyház kihasználása a Szovjetek támogatása céljából» címmel jelent meg, s amelyről azt állítják, hogy az Sztálinnak a moszkvai elnökség ülésén mondott bizalmas beszédét tartalmazza. A Külügyi Népbiztosság kijelentése szerint ez a cikk szemenszedett koholmány. Razwick, 1927 december 1."

Közzétették-e ezt a táviratot az Egyesült Államokban? És ha nem, miért nem? Nem azért-e, mert Razwick úr táviratának közzétételével bedugultak volna Korda úrnak, ennek az amerikai magyarnak vagy magyar amerikainak a jövedelemforrásai?

A „New York American" nem először próbál hasznot húzni Sztálin nemlétező „interjúinak" és „cikkeinek" hamisításából. Tudomásom van például arról, hogy a „New York American" 1927 júniusában hamisított „Sztálin-interjút" közölt, melyet állítólag valamilyen Cecil Winchesternek adtam az „Angliával való szakítás" alkalmából, a „világforradalomról" való lemondásról, az Arcosban tartott házkutatásról stb. Az Argus ujságkivágó iroda ezzel kapcsolatban azt kérte tőlem, hogy erősítsem meg az „interjú" valódiságát és legyek a kliense. Mivel egy pillanatig sem kételkedtem abban, hogy csalárd szédelgéssel van dolgom, nyomban a következő cáfolatot küldtem a newyorki „Daily Worker"-nek[89]:

„Tisztelt elvtársak! Az Argus ujságkivágó iroda beküldött nekem egy cikket, mely a «New York

American» 1927 június 12-i számában jelent meg, s amely valami Cecil Winchesternek adott állítólagos interjúmat tartalmazza. Ezennel kijelentem, hogy soha életemben nem láttam semmiféle Cecil Winchestert, semmiféle interjút nem adtam se neki, se senki másnak, és abszolúte semmi közöm sincs a «New York American»-hez. Ha az Argus ujságkivágó iroda nem szédelgők irodája, akkor azt kell hinnem, hogy a «New York American»-nel kapcsolatban álló szédelgők és zsarolók félrevezették. I. Sztálin, 1927 július 11."

Ennek ellenére a Korda úr szervezetéhez tartozó hamisítók tovább folytatják szélhámoskodó üzelmeiket...

Mi az értelme ezeknek az üzelmeknek? Mi a célja Korda úrnak és kompániájának ezekkel a hamisítványaikkal? Talán szenzációkat hajhásznak? Nem, nemcsak szenzációkról van szó. Az a céljuk, hogy ellensúlyozzák azt a hatást, melyet a Szovjetunió genfi küldöttsége a teljes leszerelésről szóló nyilatkozatával keltett.

Elérik-e a céljukat? Világos, hogy nem érik el! A hamisítást leleplezzük (már le is lepleztük), a tények pedig megmaradnak. A tény pedig az, hogy a Szovjetunió a világ egyetlen országa, amely igazi békepolitikát folytat, hogy a Szovjetunió a világ egyetlen országa, amely becsületesen vetette fel az igazi leszerelés kérdését.

Az a tény, hogy a tőke ügynökei a Szovjetunió békepolitikája ellen folytatott harcukban mindenféle gyanús elem és különböző sajtóbetyárok segítségét kénytelenek igénybevenni, — ez a tény nap-

nál világosabban mutatja annak az álláspontnak az erkölcsi nagyságát és elvi erejét, melyet a Szovjetunió genfi küldöttsége a leszerelés kérdésében elfoglalt.

I. Sztálin

1927 december 16.

„Pravda" 290. sz.
1927 december 18.

JEGYZETEK

[1] Az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénuma 1927 július 29-től augusztus 9-ig tartott. A plénum a következő kérdéseket tárgyalta: a nemzetközi helyzet, gazdasági irányelvek 1927/28-ra, a Központi Ellenőrző Bizottság—Munkás-Paraszt Felügyelet munkája, a XV. pártkongresszus, Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértése. A plénum augusztus 1-i ülésén Sztálin beszédet mondott „A nemzetközi helyzetről és a Szovjetunió védelméről". Augusztus 2-án a plénum Sztálint beválasztotta abba a bizottságba, amely kidolgozta a nemzetközi helyzetről szóló határozatot. A plénum rámutatott arra, hogy a Szovjetunió elleni új katonai támadás veszélye fokozódik, elítélte a trockista-zinovjevista blokk defetista álláspontját és feladatul tűzte ki, hogy a legmesszebbmenően erősíteni kell a Szovjetunió védelmét. A plénum gazdasági irányelveket adott 1927/28-ra és megállapította, hogy a gazdaságpolitika terén az ellenzék kapituláns vonala teljesen csődöt mondott. A plénum a Központi Ellenőrző Bizottság—Munkás-Paraszt Felügyelet munkájáról hozott határozatában körvonalazta az államapparátus munkájának további javítására irányuló programot. A Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértéséről szóló napirendi pont előadója, G. K. Ordzsonikidze beszédének megvitatása folyamán, a plénum augusztus 5-i ülésén Sztálin beszédet mondott. Augusztus 6-án a plénum Sztálint beválasztotta abba a bizottságba, amely határozati javaslatot dolgozott ki G. K. Ordzsonikidze előadói beszéde alapján. A plénum leleplezte a trockista-zinovjevista blokk

vezéreinek bűnös tevékenységét és felvetette Trockijnak és Zinovjevnek az SzK(b)P Központi Bizottságából való kizárása kérdését. Az ellenzék vezérei csak ezután, augusztus 8-án, adtak „nyilatkozatot" a plénumnak, melyben kétszínűen elítélték magatartásukat és kijelentették, hogy abbahagyják a frakciózást. A plénum augusztus 9-i ülésén Sztálin felszólalt az ellenzék „nyilatkozatával" kapcsolatban. A plénum szigorú megrovásban részesítette Trockijt és Zinovjevet, arra kötelezte a trockista-zinovjevista blokk vezéreit, hogy azonnal oszlassák fel a frakciót, és felszólította a párt összes szervezeteit és összes tagjait, hogy védelmezzék a párt egységét és vasfegyelmét. (Az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága plénumának határozatait lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 170—194. old., oroszul.) — *1*

[2] Pilsudski lengyelországi fegyveres államcsínyéről van szó, amelyet 1926 májusában hajtott végre. Az államcsíny eredményeképpen jött létre Pilsudski és klikkje diktatúrája, amely fasizálta az országot. (Pilsudski államcsínyéről lásd *Sztálin* Művei. 8. köt. 178—183. old.) — *4*

[3] A bécsi proletariátus 1927 július 15—18-i forradalmi megmozdulásáról van szó. A megmozdulásra az adott okot, hogy a bécsi burzsoá bíróság felmentett egy fasiszta csoportot, amelynek tagjai több munkást meggyilkoltak. A spontán keletkezett megmozdulás felkelésbe nőtt át, melynek folyamán utcai harcok voltak a rendőrséggel és katonasággal. A felkelést az osztrák szociáldemokrácia vezéreinek árulása következtében elnyomták. — *5*

[4] Az osztrák szociáldemokrata párt „balszárnyáról" van szó, amely 1916-ban keletkezett és amelynek az élén F. Adler és O. Bauer állt. A szociáldemokrata „baloldal" forradalmi szólamok leple alatt valójában a munkások érdekei ellen lépett fel és ezért a szociáldemokrácia legveszélyesebb része volt. — *5*

[5] Az angliai általános sztrájkot és szénbányász-sztrájkot a vállalkozóknak a munkásosztály életszínvonala ellen intézett támadása idézte elő. A szénbányászok nem egyeztek bele munkabérük leszállításába és a munkanap meghosszabbításába, mire a bányatulajdonosok lockouttal (kizárással) feleltek. A szénbányászok 1926 május 1-én sztrájkba léptek. A bányászokkal való szolidaritás jeléül május 3-án általános sztrájk kezdődött, amelyben a legfontosabb iparágak és a közlekedés többmillió szervezett munkása vett részt. Május 12-én, a munkások harcának tetőfokán, az angol szakszervezetek Főtanácsának vezérei elárulták a sztrájkoló munkásokat, az általános sztrájkot befejezettnek nyilvánították. De a bányászsztrájk folytatódott. Csak a kormány és a vállalkozók megtorló rendszabályai, valamint a bányászok súlyos anyagi helyzete kényszerítette a bányászokat arra, hogy a sztrájkot 1926 novemberében beszüntessék és a bányatulajdonosok feltételeit elfogadják. (Az angliai általános sztrájkról lásd *Sztálin* Művei. 8. köt. 165—178. old.) — *6*

[6] Főtanács — az angol trade-unionok (szakszervezetek) kongresszusának végrehajtó szerve; először 1921-ben választották meg. — *6*

[7] *„Kommunyisztyicseszkij Intyernacional"* („Kommunista Internacionále") — a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának folyóirata. A folyóirat 1919 májusától 1943 júniusáig jelent meg orosz, francia, német, angol és más nyelveken. A folyóirat a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének a Kommunista Internacionále feloszlatását 1943 május 15-én kimondó határozatával kapcsolatban megszűnt. — *8*

[8] Brandlerizmus — jobboldali opportunista áramlat a német kommunista pártban. Brandlerről nevezték el, aki 1922—1923-ban a német kommunista párt vezetőségének tagja volt és a jobboldaliak csoportjának élén állt. A brandleristák kapituláns politikája és a szociáldemok-

rácia felső rétegeivel való együttműködése arra vezetett, hogy a német munkásosztály vereséget szenvedett az 1923-as forradalomban. 1929-ben Brandlert pártellenes frakciós tevékenysége miatt kizárták a kommunista pártból. — *9*

[8a] *Lenin* Művei. 31. köt. 239. old. — *12*

[8b] Lenin. A nemzeti és gyarmati kérdésről szóló tézisek tervezete. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 144. old. — *13*

[8c] Lenin. A nemzeti és gyarmati kérdésben kiküldött bizottság jelentése a Kommunista Internacionále II. kongresszusán. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 241. old. — *14*

[9] Lenin. A proletariátus feladatairól a jelenlegi forradalomban. Lásd *Lenin* Művei. 24. köt. 1—8. old. — *15*

[10] A kínai munkások hongkongi sztrájkja 1925 június 19-én kezdődött és 16 hónapig tartott. A sztrájk politikai jellegű volt és a külföldi imperializmus igája ellen irányult. — *16*

[11] Kuomintang — kínai politikai párt, Szun Jat-szen alapította 1912-ben a köztársaságért és az ország nemzeti függetlenségéért folytatandó harc céljából. A kínai kommunista párt belépése a Kuomintangba (1924) hozzájárult ahhoz, hogy a Kuomintang nemzeti-forradalmi tömegpárttá váljék. A kínai forradalom fejlődésének első szakaszában, 1925—1927-ben, amikor a kínai forradalom az egyesült általános nemzeti front imperialistaellenes forradalma volt, a Kuomintang a proletariátus, a városi és falusi kispolgárság és a nemzeti nagyburzsoázia egy része blokkjának pártja volt. A második szakaszban, az agrár, burzsoá-demokratikus forradalom időszakában, miután a nemzeti burzsoázia átment az ellenforradalom

táborába, a Kuomintang a proletariátus, a parasztság és a városi kispolgárság blokkját képviselte és imperialista-ellenes forradalmi politikát folytatott. Egyrészt az agrárforradalom növekedése és a feudálisok nyomása a Kuomintangra, másrészt az imperialisták nyomása, akik azt követelték a Kuomintangtól, hogy szakítson a kommunistákkal, megijesztette a kispolgári értelmiséget (a Kuomintang baloldali elemeit), amely e kettős nyomás hatása alatt cserben hagyta a forradalmat és az ellenforradalom felé fordult. Amikor megkezdődött a baloldali kuomintangisták elpártolása a forradalomtól (1927 nyarán), a kommunisták kiléptek a Kuomintangból, amely végülis a forradalom elleni harc központja lett. (A Kuomintangról lásd *Sztálin* Művei. 9. köt. 257—266, 360—369. old.) — *17*

[12] *Sztálin* Művei. 8. köt. 394, 397—398. old. — *21*

[13] A kínai ellenforradalmi államcsínyről van szó, melyet a jobboldali kuomintangisták Csang Kai-sek vezetésével 1927 április 12-én hajtottak végre. Az államcsíny eredményeként Nankingban ellenforradalmi kormány alakult. (Csang Kai-sek államcsínyéről lásd *Sztálin* Művei. 9. köt. 240—245. old.) — *22*

[14] Lenin. A nemzeti és gyarmati kérdésről szóló tézisek tervezete. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 138—145. old. — *23*

[15] A kínai kérdésről szóló határozati javaslatot, melyet a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága VI. kibővített plénumának keleti bizottsága dolgozott ki, az 1926 március 13-i plenáris ülésen fogadták el (lásd „A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának VI. kibővített plénuma. Tézisek és határozatok". Moszkva—Leningrád 1926. 131—136. old., oroszul). — *23*

[16] A. Martinov (egykori mensevik, akit a XII. pártkongresszus felvett az OK(b)P-ba) az 1925—1927-es kínai

forradalom fejlődésének kérdéséről írt egyik cikkében azt a tételt állította fel, hogy a kínai forradalom burzsoá-demokratikus forradalomból békésen átmehet a proletárforradalomba. Martinov hibás tételéért a trockista-zinovjevista szovjetellenes blokk a Komintern és az SzK(b)P vezetőségét igyekezett felelőssé tenni. — *24*

[17] *Sztálin* Művei. 9. köt. 380. old. — *32*

[18] *Lenin* Művei. 24. köt. 16—19. old. — *33*

[19] *Lenin* Művei. 25. köt. 192—200. old. — *37*

[20] Az Angol-Szovjet, vagy Angol-Orosz Egységbizottságot (Nagy-Britannia és a Szovjetunió Szakszervezeti Mozgalmának Egyesült Tanácskozóbizottságát) a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsának kezdeményezésére alakították az 1925 április 6—8-án Londonban tartott angol-orosz szakszervezeti konferencián. A bizottság a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsának és az angol trade-unionok kongresszusán választott Főtanácsnak a képviselőiből állt. A bizottság 1927 őszén az angol trade-unionok reakciós vezéreinek áruló politikája miatt megszűnt. (Az Angol-Orosz Bizottságról lásd *Sztálin* Művei. 8. köt. 195—204, 207—218. old.) — *40*

[21] *Lenin* Művei. 31. köt. 1—111. old. — *42*

[21a] Lenin. „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 63—64, 71. old. — *44*

[22] *Sztálin* Művei. 4. köt. 263—264. old. — *48*

[23] Arról van szó, hogy a Szovjetunió Egyesített Állami Politikai Igazgatóságának (a GPU-nak) kollégiuma

20 monarchista fehérgárdistát, akiket a külföldi államok kémosztályai küldtek a Szovjetunióba, 1927 június 9-én terrorista, diverzáns tevékenységükért és kémkedésért golyó általi halálra ítélt. A kivégzettek között egykori orosz hercegek és nemesek, nagybirtokosok, gyárosok, nagykereskedők és a cári hadsereg gárdatisztjei voltak. — *50*

[24] Curzon ultimátuma — Curzonnak, az angol külügyminiszternek 1923 május 8-i jegyzéke, amely újabb intervencióval fenyegette a Szovjetuniót. — *52*

[25] *„Szocialisztyicseszkij Vesztnyik"* („Szocialista Híradó") — a fehéremigráns mensevikek folyóirata; 1921 februártól 1933 márciusig Németországban jelent meg, később Franciaországban és az Egyesült Államokban. A „Szocialisztyicseszkij Vesztnyik" a reakciós fehéremigráció szócsöve. — *62*

[26] *„Rul"* („Kormánykerék") — a fehéremigráns kadetok lapja; Berlinben adták ki 1920 novembertől 1931 októberig. — *62*

[27] Sztálin. A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól. Lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 141—161. old. — *76*

[28] Lenin. Az Európai Egyesült Államok jelszaváról. Lásd *Lenin* Művei. 21. köt. 346. old. — *77*

[29] „A Kommunista Internacionále és az OK(b)P feladatairól a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága kibővített plénumával kapcsolatban" c. határozatról van szó, melyet az OK(b)P 1925 április 27—29-én tartott XIV. konferenciája fogadott el (lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 25—31. old., oroszul). — *78*

[30] Az SzK(b)P 1925 december 18—31-én tartott XIV. kongresszusának a Központi Bizottság beszámolójával kapcsolatban hozott határozatáról van szó (lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 47—53. old., oroszul). — *78*

[31] „Az ellenzéki blokk az SzK(b)P-ban" c. határozatról van szó, melyet az SzK(b)P 1926 október 26-tól november 3-ig tartott XV. konferenciája hozott (lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 148—155. old., oroszul). — *78*

[32] Az orosz kérdésben hozott határozatról van szó, melyet a Komintern Végrehajtó Bizottságának 1926 november 22-től december 16-ig tartott VII. kibővített plénuma fogadott el (lásd „A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága hetedik kibővített plénumának tézisei és határozatai". Moszkva—Leningrád 1927. 60—70. old., oroszul). — *78*

[33] Az orosz kérdésben hozott határozatról van szó, melyet a Kommunista Internacionále 1924 június 17-től július 8-ig tartott V. kongresszusa fogadott el (lásd „A Kommunista Internacionále V. világkongresszusa. Tézisek, határozatok és döntések". Moszkva 1924. 175—186. old., oroszul). — *82*

[33a] Lenin. Az egységbontásról, amelyet egységről való kiabálással lepleznek. Lásd *Lenin*. Válogatott művek. 1. köt. 775—776. old. — *84*

[33b] Lenin. Az Európai Egyesült Államok jelszaváról. Lásd *Lenin* Művei. 21. köt. 346. old. — *85*

[34] *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 998—1005. old. — *85*

[35] „Osszovszkizmus" — ellenforradalmi „elmélet", mely a Szovjetunióban egy trockista párt megalakítását próbálta megindokolni. Ennek az „elméletnek"szerzőjét, a trockista Osszovszkijt, 1926 augusztusában kizárták az SzK(b)P-ból. — *89*

[36] „A pártegységről" szóló határozatról van szó, melyet az OK(b)P 1921 március 8—16-ig tartott X. kongresszusa fogadott el (lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". I. rész. 1941. 364—366. old., oroszul; lásd még *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 813—816. old.). — *91*

[37] A „munkásigazság" csoport — ellenforradalmi illegális csoport; 1921-ben keletkezett. E csoport tagjait kizárták az OK(b)P-ból. — *98*

[38] Génuai konferencia — nemzetközi gazdasági konferencia, amelyet 1922 április 10-től május 19-ig tartottak Génuában (Olaszországban). A konferencián résztvett egyrészt Anglia, Franciaország, Olaszország, Japán és más kapitalista államok, másrészt Szovjet-Oroszország. A konferencia megnyitásán a szovjet küldöttség kifejtette Európa helyreállításának nagyszabású programját és előadta az általános leszerelésre vonatkozó javaslatát. A szovjet küldöttség javaslatait elvetették. A tőkés országok képviselői olyan követeléseket nyujtottak át a szovjet küldöttségnek, amelyeknek teljesítése azt jelentette volna, hogy Szovjet-Oroszország a nyugateurópai tőke gyarmatává válik (azt követelték, hogy Szovjet-Oroszország fizesse meg az összes háborús és háborúelőtti adósságokat, a külföldieknek adja vissza államosított tulajdonukat stb.). A szovjet küldöttség elutasította a külföldi tőkések követeléseit. — *134*

[39] A reformista szakszervezetek nemzetközi egyesüléséről van szó, amely 1919 júliusában az amszterdami (Hollan-

dia) kongresszuson alakult meg. Az Amszterdami Internacionále reformista politikát folytatott, nyiltan együttműködött a burzsoáziával, harcolt a forradalmi munkásmozgalom ellen, és ellenséges álláspontot foglalt el a Szovjetunióval szemben. A második világháború alatt az Amszterdami Internacionále valójában beszüntette működését; hivatalosan a Szakszervezeti Világszövetség megalakításával kapcsolatban 1945 december 14-én számolták fel. — *139*

[40] Amerikai Munkásszövetség — az Egyesült Államok szakszervezetei egy részének egyesülése, melyet 1881-ben alapítottak. A Szövetség vezetői az amerikai imperializmus ügynökei az Egyesült Államok szakszervezeti mozgalmában és szakadár tevékenységet fejtenek ki a világ munkásmozgalmában. — *140*

[41] Tennessee államban (USA) 1925 július 10-től 21-ig bírósági tárgyalás volt, melynek híre széles körökben elterjedt. John Scopes tanárt bíróság elé állították azért, mert az egyetemen Darwin fejlődéselméletét tanította. Az amerikai reakciósok bűnösnek mondták ki és az állam törvényeinek megsértéséért pénzbüntetésre ítélték. — *143*

[42] Sztálin. A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól. Lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 148. old. — *161*

[43] Sztálin. A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól. Lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 147. old. — *161*

[44] Lenin. A szocialista forradalom és a nemzetek önrendelkezési joga. Lásd *Lenin* Művei. 22. köt. 149. old. — *162*

[44] Lenin. „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége. Lásd *Lenin* Művei. 31. köt. 83. old. — *163*

[45] Az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénuma 1927 október 21-től 23-ig tartott. A plénum megvitatta és jóváhagyta az SzK(b)P Központi Bizottsága Politikai Irodájának a XV. pártkongresszus napirendi pontjaihoz javasolt tézistervezeteit a népgazdaság ötéves tervének irányelveiről és a falusi munkáról; a plénum jóváhagyta a napirendi pontok előadóit, határozatot hozott a vitáról és elrendelte, hogy a XV. kongresszus elé terjesztendő téziseket közzé kell tenni és a pártgyűléseken és a sajtóban meg kell vitatni. A trockista-zinovjevista ellenzéki vezérek kirohanást intéztek a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tízéves évfordulója alkalmából közzétett Kiáltványa ellen. Az ellenzéki vezérek különösen a Kiáltványnak azt a pontját támadták, melyben a hétórás munkanapra való áttérésről van szó. A plénum megvitatta ezt a kérdést és külön határozatban helyesnek ismerte el, hogy a Központi Bizottság Politikai Irodájának kezdeményezésére közzétették a Kiáltványt, és helyesnek ismerte el magát a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságának Kiáltványát is. A plénum meghallgatta a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének jelentését Trockijnak és Zinovjevnek a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság augusztusi (1927) plénuma után kifejtett frakciós munkájáról. A kérdés tárgyalása során, a plénum október 23-i ülésén, Sztálin beszédet mondott: „A trockista ellenzék régebben és most". A plénum Trockijt és Zinovjevet a párt félrevezetéséért és a párt ellen folytatott frakciós harcáért kizárta a Központi Bizottságból, és elhatározta, hogy a trockista-zinovjevista ellenzéki vezérek szakadár tevékenységére vonatkozó egész anyagot a XV. pártkongresszus elé terjeszti. (A plénum határozatait és döntéseit lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 195—220. old., oroszul.) — *185*

[46] Lenin. Levél a bolsevik párt tagjaihoz; és Levél az OSzDMP Központi Bizottságához. Lásd *Lenin* Művei. 26. köt. 213—216, 220—224. old. — *190*

[47] Lenin. Beszámoló az OK(b)P Központi Bizottságának politikai munkájáról. 1921 március 8. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 152. old. (oroszul). — *197*

[48] Lenin. Zárszó az OK(b)P Központi Bizottságának beszámolójához. 1921 március 9. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 170, 177. old. (oroszul). — *197*

[49] „Novaja Zsizny" („Új Élet") — mensevik lap; Petrográdban jelent meg 1917 áprilistól; 1918 júliusban betiltották. — *205*

[50] Mjasznyikov csoportja — ellenforradalmi illegális csoport, amely „munkáscsoportnak" nevezte magát. A csoportot az OK(b)P-ből kizárt G. Mjasznyikov és más kizártak alakították Moszkvában, 1923-ban. A csoportnak igen kevés tagja volt. A csoportot még ugyanabban az évben felszámolták. — *206*

[51] „*Vorwärts*" („Előre") — a német szociáldemokrácia központi lapja; megjelent 1876-tól 1933-ig. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom után a „Vorwärts" a szovjetellenes propaganda egyik központja volt. — *211*

[52] A grúziai 1924 augusztus 28-i ellenforradalmi felkelésekről van szó, melyeket az imperialista államoknak és a II. Internacionále vezéreinek utasítására és pénzbeli támogatásával a szétvert burzsoá-nacionalista pártok maradványai és N. Zsordanija emigráns mensevik „kormánya" szerveztek. A felkeléseket másnap, augusztus 29-én, a grúziai munkások és dolgozó parasztság aktív közreműködésével felszámolták. — *212*

[53] Egy kínai katonai és rendőri osztagnak a pekingi szovjet követség elleni fegyveres támadásáról van szó, melyet a külföldi imperialisták utasítására 1927 április 6-án

hajtottak végre, azzal a céllal, hogy Kínát és a Szovjetuniót háborús konfliktusba keverjék. — *216*

[54] Az angol rendőrségnek a szovjet kereskedelmi képviselet és az Arcos (Angol-Szovjet Kereskedelmi Társaság) elleni támadásáról van szó, melyet az angol konzervatív kormány Londonban, 1927 május 12-én szervezett. — *216*

[55] A franciaországi, 1927 őszén folytatott szovjetellenes kampányról van szó. Ezt a kampányt a francia kormány sugalmazta, amely mindenféle szovjetellenes tevékenységet támogatott, hajszát indított a párizsi hivatalos szovjet képviselők és intézmények ellen, és rokonszenvvel fogadta azt, hogy Anglia megszakította a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval. — *216*

[56] Szmenovehisták — annak a burzsoá politikai áramlatnak a képviselői, amely 1921-ben a külföldi orosz fehérgárdista értelmiség körében keletkezett. A szmenovehizmus élén N. Usztrjalov, J. Kljucsnyikov stb. csoportja állt, amely kiadta a „Szmena Veh" („Irányváltoztatás") c. folyóiratot. A szmenovehisták a szovjetoroszországi új burzsoáziának és burzsoá értelmiségnek nézeteit fejezték ki, akik arra számítottak, hogy az új gazdasági politika bevezetésével kapcsolatban a szovjet rendszer burzsoá-demokratikus szellemben fokozatosan el fog fajulni. (A szmenovehistákról lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 33. köt. 256—257. old., oroszul; és *Sztálin* Művei. 7. köt. 364—365. old., 9. köt. 75—79. old.) — *218*

[57] *Lenin*. Válogatott művek. 1. köt. 349—561. old. — *221*

[58] „*Vossische Zeitung*" („Voss Újságja") — német burzsoá lap; Berlinben jelent meg 1704-től 1934 áprilisig. — *230*

[59] Sacco és Vanzetti — olasz munkások, akik az Amerikai Egyesült Államokba emigráltak. Saccót és Vanzettit

1920 május 5-én Brocktonban (Massachusetts állam) rablógyilkosság tudatosan hamis vádjával letartóztatták, s 1921-ben az amerikai reakciós bíróság halálra ítélte őket. Az ítélet elleni tiltakozás jeléül szerte az egész világon tömegtüntetéseket, népgyűléseket, sztrájkokat rendeztek, amelyekben a dolgozók milliói vettek részt. 1927 augusztus 23-án Saccót és Vanzettit kivégezték. — *233*

[60] A Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjei Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságának a cári kormány államadósságainak érvénytelenítéséről szóló dekrétumát 1918 január 21-én fogadták el. — *247*

[61] Paul Lafargue. A forradalom másnapján. Lásd *Lafargue* Művei. 1. köt. 329—330. old. (oroszul). — *258*

[62] Lenin. Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka. Lásd *Lenin* Művei. 22. köt. 200. old. — *267*

[63] A Moszkvai Katonai Kerület VII., kerületi pártkonferenciája 1927 november 15-től 17-ig tartott. Sztálin üdvözlő táviratát a konferencia november 17-i reggeli ülésén olvasták fel. — *269*

[64] Az SzK(b)P XVI. Moszkva-kormányzósági konferenciája 1927 november 20-tól 28-ig tartott. A konferencia meghallgatta az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának jelentéseit, megvitatta Moszkva kormányzóság gazdasági építésének perspektíváit, kapcsolatban a Szovjetunió népgazdaságának általános fejlesztési tervével, az SzK(b)P Moszkvai Bizottságának és Moszkvai Ellenőrző Bizottságának beszámolóit, a falusi munkáról szóló jelentést és más kérdéseket. Sztálin a konferencia november 23-i reggeli ülésén szólalt fel. A konferencia az SzK(b)P Központi Bizottságának jelentéséről szóló határozatában jóváhagyta a Központi Bizottság politikai és szervezeti munkáját és a

trockista ellenzékre vonatkozó határozatait. A konferencia Sztálint megválasztotta küldöttnek az SzK(b)P XV. kongresszusára. — *270*

[65] Lenin. „A terményadóról" című brosúra tervezete és vázlata. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 302. old. (oroszul). — *273*

[66] Lenin. Előadás az OK(b)P taktikájáról a Kommunista Internacionále III. kongresszusának 1921 július 5-i ülésén. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 466. old. (oroszul). — *276*

[67] Lenin. Megnyitó beszéd az OK(b)P VIII. kongresszusán, 1919 március 18-án. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 29. köt. 124—125. old. (oroszul). — *276*

[68] Lenin. A pétervári választások és a 31 mensevik alakoskodása. Lásd *Lenin* Művei. 3. kiad. X. köt. 303—315. old.; és 4. kiad. 12. köt. 17—27. old. (oroszul). — *286*

[69] Az SzK(b)P XV. kongresszusát Moszkvában 1927 december 2-től 19-ig tartották. A kongresszus megvitatta a Központi Bizottság politikai és szervezeti beszámolóit, a Központi Számvizsgáló Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság—Munkás-Paraszt Felügyelet, a Komintern Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P képviselet beszámolóit, a népgazdaság ötéves fejlesztési tervének irányelveit, a falusi munkáról szóló előadói beszédet, meghallgatta a kongresszus bizottságának az ellenzék kérdésében tett jelentését és megválasztotta a párt központi intézményeit. Sztálin december 3-án tartotta meg az SzK(b)P Központi Bizottságának politikai beszámolóját, és december 7-én zárszót mondott. A kongresszus december 12-én Sztálint beválasztotta abba a bizottságba, amely kidolgozta a Komintern Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P képviselet beszámolójával kap-

csolatos határozatot. A kongresszus helyeslőleg jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti vonalát és megbízta a Központi Bizottságot, hogy a jövőben is folytassa a béke fenntartásának és a Szovjetunió védelmi képessége fokozásának politikáját, folytassa lankadatlan ütemben az ország szocialista iparosítását, szélesítse és erősítse a szocialista szektort a városban és a falun egyaránt, és tartson irányt a népgazdaság kapitalista elemeinek felszámolására. A kongresszus határozatilag kimondotta, hogy minden eszközzel fejleszteni kell a mezőgazdaság kollektivizálását, körvonalazta a kolhozok és szovhozok kiterjesztésének tervét és útmutatásokat adott a mezőgazdaság kollektivizálásáért folyó harc módjaira vonatkozólag. Az SzK(b)P XV. kongresszusa úgy vonult be pártunk történelmébe, mint a kollektivizálás kongresszusa. A kongresszus utasítást adott a Szovjetunió ötéves népgazdasági tervének összeállítására. A kongresszus a trockista-zinovjevista blokk felszámolására irányuló határozataiban megállapította, hogy a párt és az ellenzék nézeteltérései programbeli nézeteltérésekké váltak, hogy a trockista ellenzék a Szovjetek elleni harc útjára lépett, és kimondotta, hogy a trockista ellenzékhez való tartozás és a trockista ellenzék nézeteinek propagálása összeférhetetlen a bolsevik párt tagságával. A kongresszus helyeslőleg tudomásul vette az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának Trockijt és Zinovjevet a pártból kizáró határozatát (1927 november), és elrendelte, hogy a trockista-zinovjevista blokk valamennyi aktív szereplőjét ki kell zárni a pártból. (Az SzK(b)P XV. kongresszusáról lásd „Az SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". X. fej. 2. pont. A kongresszus határozatait és rendelkezéseit lásd „Az SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben". II. rész. 1941. 222—262. old., oroszul.) — *289*

[70] Az öt gabonaféle: búza, rozs, árpa, zab és kukorica. — *292*

[71] Sztálin. A Központi Bizottság politikai beszámolója az SzK(b)P XIV. kongresszusának, 1925 december 18-án. Lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 277—375. old. — *294*

[72] Az Egyesült Államok, Anglia és más országok bankárainak, nagyiparosainak és kereskedőinek nyilatkozatáról van szó, melyet 1926 októberében tettek közzé. A nyilatkozat, mely az európai országok által bevezetett vámkorlátozások megszüntetését követelte, lényegében az angol-amerikai finánctőke arra irányuló kísérlete volt, hogy megteremtse hegemóniáját Európában. — *296*

[73] „World's Work" — folyóirat; az Egyesült Államok uralkodó nagyburzsoá köreinek nézeteit fejezte ki; Garden Cityben (New York állam) jelent meg 1899-től 1932-ig. — *298*

[74] A tengeri fegyverkezések csökkentése ügyében egybehívott hármas konferencia Genfben (Svájc) volt, és 1927 június 20-tól augusztus 4-ig tartott. — *300*

[75] A Népszövetség leszerelési konferenciáját előkészítő bizottság IV. ülésszaka Genfben, 1927 november 30-án nyílt meg. A szovjet küldöttség a bizottságban nyilatkozatot tett, amelyben az általános és teljes leszerelés programjának megvalósítását javasolta. A szovjet leszerelési javaslatot elvetették. — *300*

[76] „Locarno rendszere" — azoknak a szerződéseknek és egyezményeknek rendszere, amelyeket az imperialista államok az 1925 október 5—16-i locarnói konferencián kötöttek, hogy a versailles-i békeszerződéssel megállapított háborúutáni európai rendet stabilizálják és Németországot a Szovjetunió ellen felhasználják. (A locarnói konferenciáról lásd *Sztálin* Művei. 7. köt. 288, 290—291. old.) — *301*

[77] Egy szerb nacionalista Szarajevóban (Bosznia) 1914 június 28-án megölte Ferenc Ferdinánd osztrák trónörököst. Ez szolgált ürügyül az 1914—1918-as imperialista világháború kirobbantására. — *302*

[78] Az angol konzervatív kormány által 1927-ben elfogadott szakszervezeti törvény sztrájktörésre buzdított, korlátozta a szakszervezeteket abban, hogy politikai célra pénzt gyűjtsenek, megtiltotta az állami alkalmazottaknak, hogy a trade-unionok kongresszusához és a Labour-párthoz csatlakozó szakszervezetekbe belépjenek. A törvény felhatalmazta a kormányt, hogy bármely sztrájkot törvénytelennek nyilváníthasson. — *303*

[79] A „nemzet felfegyverzéséről" szóló törvény, melyet a francia képviselőház 1927 márciusában fogadott el, a francia imperializmus hadigépezetének átszervezésére és egy új háború előkészítésére irányuló általános tervnek egy része volt. A törvény előirányozta: az ország politikai és gazdasági életének militarizálását, háború esetén az anyaország és a gyarmatok egész lakosságának mozgósítását, a szakszervezetek és más munkásszervezetek militarizálását, a sztrájkjog eltörlését, a tényleges hadsereg létszámának növelését és a hadsereg felhasználását a francia proletariátus és az elnyomott gyarmati népek forradalmi megmozdulásainak elnyomására. — *303*

[80] A Szovjetunió Barátainak Világkongresszusa Moszkvában, 1927 november 10-től 12-ig ülésezett. A kongresszus egybehívását azok a külföldi munkásküldöttségek kezdeményezték, amelyek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizedik évfordulójának megünneplésére a Szovjetunióba érkeztek. A kongresszuson 43 ország 947 küldöttje vett részt. A kongresszus résztvevői meghallgatták a Szovjetunió tízéves szocialista építésének eredményeiről és a világ első proletár államának a háborús veszély elleni védelméről szóló jelentést. A világ dolgozóihoz intézett kongresszusi felhívás a következő szavakkal végződött: „Harcoljatok, védjétek, oltalmazzátok a Szovjetuniót, a dolgozók hazáját, a béke védőbástyáját, a szabadság tűzhelyét, a szocializmus fellegvárát, minden eszközzel, minden módon!" — *305*

[80a] Lenin. A fenyegető katasztrófa és hogyan harcoljunk ellene. Lásd *Lenin* Művei, 25. köt. 391. old. — *324*

[81] Lenin. „A terményadóról" című brosúra tervezete és vázlata. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 301. old. (oroszul). — *343*

[82] *„Trud"* („Munka") — a Szovjetunió Központi Szakszervezeti Tanácsának napilapja, amely 1921 február 19-től jelenik meg Moszkvában. — *344*

[83] Lenin. Levél V. M. Molotovhoz a XI. pártkongresszuson tartandó politikai előadói beszéd tervezetéről. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 33. köt. 223—224. old. (oroszul). — *346*

[84] Marx. Louis Bonaparte brumaire tizennyolcadikája. Lásd *Marx—Engels*. Válogatott művek. 1. köt. 228—229. old. — *353*

[85] *Lenin* Művei. 23. köt. 77. old. — *364*

[86] Lenin. Zárszó a Központi Bizottság beszámolójához az OK(b)P X. kongresszusán. 1921 március 9. Lásd *Lenin* Művei. 4. kiad. 32. köt. 177. old. (oroszul). — *394*

[87] *„Neue Freie Presse"* („Új Szabad Sajtó") — liberális-burzsoá lap; megjelent Bécsben 1864-től 1939 januárig. — *398*

[88] *„New York American"* — amerikai reakciós Hearst-lap; New Yorkban adták ki, 1882-től 1937-ig. Fennállása utolsó éveiben fasisztabarát álláspontra helyezkedett. — *398*

[89] *„The Daily Worker"* („Munkás Napilap") — az Egyesült Államok Munkás- (kommunista) pártjának központi lapja. 1922-től kezdve hetenként egyszer jelent meg Chicagóban „Worker" címmel; 1924 óta mint napilap jelenik meg „Daily Worker" címmel. 1927 óta New Yorkban jelenik meg. — *400*

ÉLETRAJZI ADATOK

(1927 augusztus—december)

Július 29—augusztus 9. Sztálin vezeti az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénumát.

Augusztus 1. Sztálin az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén beszédet mond „A nemzetközi helyzet és a Szovjetunió védelme" kérdéséről.

Augusztus 2. Sztálint az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén beválasztják a nemzetközi helyzetről szóló határozati javaslat kidolgozására kiküldött szerkesztőbizottságba.

Augusztus 5. Sztálin az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén hozzászól G. K. Ordzsonikidzének Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértéséről mondott előadói beszédéhez.

Augusztus 6—9. Sztálin résztvesz annak a bizottságnak a munkájában, melyet az SzK(b)P

Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénuma küldött ki a Zinovjev és Trockij pártfegyelemsértéséről szóló határozati javaslat kidolgozására.

Augusztus 9. Sztálin az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén beszédet mond „Az ellenzék 1927 augusztus 8-i «nyilatkozatáról»".

Augusztus 11. Sztálin jelen van az SzK(b)P moszkvai szervezetének aktívagyűlésén, ahol az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága augusztusi együttes plénumának határozatairól tartott beszámolót tárgyalták.

Szeptember 4. Sztálin jelen van a moszkvai Vörös-téri ifjúsági felvonuláson, melyet a XIII. Nemzetközi Ifjúsági Nap alkalmából rendeztek.

Szeptember 9. Sztálin beszélget az első amerikai munkásküldöttséggel.

Szeptember 16. Sztálin levelet ír M. I. Uljanovának.

Sztálin beszélget Henri Barbusse francia íróval.

Szeptember 27. Sztálin a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnöksége és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottság együt-

tes ülésén beszédet mond „Az orosz ellenzék politikai arculatáról".

Szeptember 30. Sztálin beszélget a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága tagjainak egy csoportjával és a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának elnökével — Ernst Thälmannal.

Október 21—23. Sztálin vezeti az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának munkáját.

Október 23. Sztálin az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén beszédet mond, amelynek tárgya: „A trockista ellenzék régebben és most".

Az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának együttes plénuma Sztálint bízza meg azzal, hogy az SzK(b)P XV. kongresszusán a Központi Bizottság politikai beszámolóját megtartsa.

Október 26. Sztálin beszélget a moszkvai állami repülőgépgyár munkásainak küldöttségével.

Október. Sztálin megírja „Az Októberi Forradalom nemzetközi jellege" c. cikkének vázlatát.

November 3. Az SzK(b)P VIII., Krasznaja Presznya kerületi konferenciája Sztálint megválasztja küldöttnek az SzK(b)P XVI. Moszkva-kormányzósági konferenciájára.

November 5. Sztálin beszélget a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizedik évfordulójának megünneplésére a Szovjetunióba érkezett külföldi munkásküldöttségekkel.

November 6. Sztálin üdvözlő beszédet mond a Moszkvai Szovjetnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizedik évfordulója alkalmából tartott ünnepi ülésén.

November 6—7. A „Pravda" 255. számában megjelenik Sztálin cikke: „Az Októberi Forradalom nemzetközi jellege. Október tizedik évfordulójára".

November 7. Sztálin jelen van a Vörös Téren a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a dolgozók felvonulásán, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizedik évfordulója alkalmából rendeztek.

November 9. Sztálin a moszkvai Nagy Színházban üdvözlő beszédet mond a Szovjetunió Oszoaviahimja Központi Tanácsának ünnepi ülésén, melyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizedik évfordulója és a Szovjetunió repülőgép-

iparának építési sikerei alkalmából rendeztek.

November 10. Sztálin jelen van a Szovjetunió Barátai Világkongresszusának első ülésén, melyet a Szakszervezetek Házának oszlopcsarnokában tartottak.

November 16. Sztálin beszélget a Moszkvai Katonai Kerület VII. pártkonferenciáján küldöttként résztvevő katonai funkcionáriusok egy csoportjával.

November 18. Sztálin üdvözlete a Moszkvai Katonai Kerület VII. pártkonferenciájának megjelent a „Krasznaja Zvezda" c. lap 263. számában.

November 19. Az SzK(b)P I. Leningrád-területi konferenciája Sztálint az SzK(b)P Leningrád-területi Bizottságának tagjává választja.

November 23. Sztálin az SzK(b)P XVI. Moszkva-kormányzósági konferenciáján beszédet mond: „A párt és az ellenzék".

November 28. Az SzK(b)P XVI. Moszkva-kormányzósági konferenciája Sztálint a XV. pártkongresszus küldöttévé választja.

December 2—19. Sztálin vezeti az SzK(b)P XV. kongresszusának munkáját.

December 3. Sztálin az SzK(b)P XV. kongresszusán a Központi Bizottság nevében politikai beszámolót mond.

December 7. Sztálin az SzK(b)P XV. kongresszusán a Központi Bizottság politikai beszámolójához zárszót mond.

December 12. A XV. pártkongresszus Sztálint beválasztja abba a bizottságba, amelyet a Komintern Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P képviselet beszámolójával kapcsolatos határozat kidolgozására küldtek ki.

December 16. Sztálin a Moszkvában tartózkodó külföldi sajtótudósítók kérésére választ ír a hamisított „Sztálin-cikkekről".

December 17. Sztálin résztvesz a XV. pártkongresszus bizottságának ülésén, amely kidolgozta a Komintern Végrehajtó Bizottságában működő SzK(b)P képviselet beszámolójával kapcsolatos határozati javaslatot.

December 19. Az SzK(b)P XV. kongresszusán Sztálint a párt Központi Bizottságának tagjává választják.

Sztálin résztvesz a XV. pártkongresszuson megválasztott Központi Bizottság plénumának munkájában.

Az SzK(b)P Központi Bizottsága és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnöksége együttes plénumán Sztálint megválasztják a Központi Bizottság Politikai Irodájának, Szervezési Irodájának, Titkárságának tagjává és megerősítik az SzK(b)P Központi Bizottságának főtitkári tisztségében.

TARTALOM

A Marx—Engels—Lenin Intézet előszava V

AZ SzK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÉS KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGÁNAK EGYÜTTES PLÉNUMA. *1927 július 29—augusztus 9* ..... 1—100

A nemzetközi helyzet és a Szovjetunió védelme. *Beszéd augusztus 1-én* ..... 3—65

I. Az ellenzék kirohanásai a Komintern szekciói ellen 3
II. Kínáról 10
III. Az Angol-Szovjet Egységbizottságról 40
IV. A háborús veszélyről és a Szovjetunió védelméről 45

Beszéd augusztus 5-én 66

Az ellenzék 1927 augusztus 8-i „nyilatkozatáról". *Beszéd augusztus 9-én* 93

BESZÉLGETÉS AZ ELSŐ AMERIKAI MUNKÁSKÜLDÖTTSÉGGEL. *1927 szeptember 9* .....101—160

I. A küldöttek kérdései és Sztálin elvtárs válaszai 101
II. Sztálin elvtárs kérdései és a küldöttek válaszai 146

M. I. ULJANOVA ELVTÁRSNŐNEK. VÁLASZ L. MIHELSZON ELVTÁRSNAK 161

AZ OROSZ ELLENZÉK POLITIKAI ARCULATA. *A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottságnak együttes ülésén mondott beszédből. 1927 szeptember 27* 165

„AZ OKTÓBERI FORRADALOM NEMZETKÖZI JELLEGE" CÍMŰ CIKK VÁZLATA 181

A TROCKISTA ELLENZÉK RÉGEBBEN ÉS MOST. *Beszéd az SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén. 1927 október 23* ..... 185—222

I. Néhány kisebb kérdés 185
II. Az ellenzék „platformjáról" 191
III. Lenin a vitáról és az ellenzékről általában 196
IV. Az ellenzék és „a harmadik erő" 198
V. Hogyan „készül" az ellenzék a kongresszusra 203
VI. A leninizmustól a trockizmushoz 208
VII. Pártunk politikájának az utóbbi évek alatt elért néhány fontosabb eredményéről 212
VIII. Vissza Akszelrodhoz 217

BESZÉLGETÉS A KÜLFÖLDI MUNKÁSKÜLDÖTTSÉGEKKEL. *1927 november 5* 223

AZ OKTÓBERI FORRADALOM NEMZETKÖZI JELLEGE. *Október tizedik évfordulójára* 256

A MOSZKVAI KATONAI KERÜLET PÁRTKONFERENCIÁJÁNAK 269

A PÁRT ÉS AZ ELLENZÉK. *Beszéd a XVI. Moszkvakormányzósági pártkonferencián. 1927 november 23* 270—287

I. A vita eredményeinek rövid összefoglalása 270
II. A munkásosztály és a parasztság 273
III. A párt és a proletárdiktatúra 279
IV. Forradalmunk távlatai 283
V. És mi lesz ezután? 286

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁNAK XV. KONGRESSZUSA. *1927 december 2—19* ..... 289—397

A Központi Bizottság politikai beszámolója. *December 3* ..... 291—379

I. A világkapitalizmus fokozódó válsága és a Szovjetunió külpolitikai helyzete ..... 291—312

1. A világkapitalizmus gazdasága és a külső piacokért folyó harc élesedése 291
2. A kapitalizmus nemzetközi politikája és új imperialista háborúk előkészítése 296
3. A nemzetközi forradalmi mozgalom állapota és az új forradalmi fellendülés előjelei 302
4. A kapitalista világ és a Szovjetunió 305
5. Következtetések 311

II. A szocialista építés sikerei és a Szovjetunió belső helyzete ..... 313—348

1. A népgazdaság egésze 314
2. Szocialista nagyiparunk fejlődési üteme 321
3. Mezőgazdaságunk fejlődési üteme 325
4. Az osztályok, az államapparátus, az ország kulturális fejlődése 335

III. A párt és az ellenzék ..... 348—377

1. A párt helyzete 348
2. A vita eredményei 357
3. A párt és az ellenzék fő nézeteltérései 360
4. És mi lesz ezután? 371

IV. Összefoglalás 376

Zárszó a Központi Bizottság politikai beszámolójához. *December 7* ..... 379—402

I. Rakovszkij beszédéről 379
II. Kamenyev beszédéről 382
III. Összefoglalás 394

NYILATKOZAT A KÜLFÖLDI SAJTÓ KÉPVISELŐINEK A HAMISÍTOTT „SZTÁLIN-CIKKEKRŐL" 398

Jegyzetek 403

Életrajzi adatok (1927 augusztus—december) 422

4763. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Vértes Ferenc.